

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Renko-seura ry arvostaa toimintaa, jolla ei vaaranneta kulttuurimaisemia vanhoilla asutusalueella ja niiden maisema-alueilla.

Natura-alueiden lähialueita on suojeltava erityisesti tuulimyllyjen aiheuttamilta lukuisilta haitoilta.

Yleisesti tuulimyllyjen rakentamiseen Renko-seura suhtautuu kielteisesti.

Anttila Pekka
Renko-seura Ry

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

MIELIPIDE

Kanta-Hämeen vaihemaakuntakaavsta

Hattulassa 20.2.2026

Valtteri Halla

Kunnanvaltuutettu, Hattula (ps)

Maakuntavaltuutettu, Kanta-Häme (ps)

1. Ristiriita maakuntasuunnitelman tavoitteen ja kaavaluonnoksen välillä

Hämeen järviylängölle sijoitetut tuulivoimalamerkinnot vaarantavat voimassa olevan maakuntasuunnitelman teeman 3 (Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto) tavoitteen 4 (Ilmastokestävä Kanta-Häme): "...luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, vesistöjen tilan parantaminen ja ennallistaminen nähdään tärkeinä keinoina vahvistaa maakunnan vetovoimaa, terveyttä ja hyvinvointia. Hämeen Järviylängön potentiaali ja rooli luontoyhteyksien keskeisenä napana tunnustetaan ja panostetaan yhteistyöhön kumppaneiden kanssa."

Maakuntakaava 2040 selvitys- ja tausta-aineistoihin lukeutuva HÄMEEN LIITTO KANTA-HÄMEEN EKOLOGINEN VERKOSTO kuvaa kaaviokartoissaan selkeästi maakunnan ja Hämeen Järviylängön ekologiset keskusalueet ja niiden väliset monimuotoisuuden leviämisen ja säilymisen takaavat yhteydet. Vaihemaakuntakaavan kaikki tuulivoimalamerkinnot on laitettu tärkeiden ekologisten alueiden tai yhteyksien kohdalle. Erityisesti Niinimäen ja Pappilanläänin merkinnot on merkitty ekologisen verkoston kaikkein keskeisimpien ja laadullisesti edustavien luonnon ydinalueiden ja niitä yhdistävien tärkeimpien yhteyksien päälle - miksi? Vähintäänkin olisi annettava looginen ja laillinen perustelu tälle ristiriitaiselle kaavoitusratkaisulle.

Moderni verkostotiede pystyy selittämään resilienssin eli vikasietoisuuden syntymekanismeja. Sen tulosten mukaan resilienssi syntyy verkoston ja sen yhteyksien tuottamana. Tehokkain tapa tuhota resilienssi on tuhota verkoston suurimmat ja kytkeytyneimmät napakeskukset. Mainitut kaksi tuulivoimalamerkintää saavat Hämeen Järviylängöllä aikaan täsmälleen tämän vaikutuksen mahdollisimman suurella teholla. Tästä arviointikulmasta tuulivoimalamerkintöjen sijoittaminen on valittu luontoarvojen kannalta mahdollisimman vahingoittavalla tavalla. Kysymys kuuluukin, miksi ilmastotavoitteita pyritään tavoittelemaan maksimaalisella monimuotoistustavoitteiden uhraamisella, kun tuulivoimaselvityksessä tunnistettiin lukuisia korkeamman potentiaalin tuotantoalueita luontovaikutuksiltaan paljon vähäisemmissä sijainneissa?

2. Luonnon monimuotoisuuden ja hiilinielun merkittävä heikentäminen Hämeen Järviylängön keskeisillä luontoalueilla

Tuulivoimaloiden rakentamisella on merkittäviä luonnon monimuotoisuutta heikentäviä haittavaikutuksia kuten metsäkato, pintavesikuormituksen ja rehevöitymisen lisääminen ja ankara talousmetsämonokulttuuri muuhun käyttöön soveltumattomalla voimalaitoskaava-alueella. Nämä vaikutukset arvioidaan usein puutteellisesti YVA-menettelyissä. Ne ovat kuitenkin todellisia ja absoluuttiselta määrältään varsin suuria menetyksiä ja tuhoja.

Esimerkiksi Niinimäen tuulivoimaosayleiskaavaehdotuksen 9 myllyn aiheuttama metsäkato on noin 75 hehtaaria. Keskimääräisellä 200 m³/ha puustolla arvioiden puustonmenetys olisi tällöin noin 15 000 kiintokuutiota, mikä vastaa noin 15 000 tonnin välitöntä CO₂ päästöä ja vuotuista noin 500 tonnin hiilinielun menetystä. 15 000 tonnia on noin 15% kaikkien Kanta-Hämeen asukkaiden vuotuisista hiilipäästöistä! Tämän lisäksi tulevat valuma-alueen lisääntyneet pintavesien mukana syntyvät mineraali- ja ravinnehiilihuhtoumat raskaasti ojitetuilta maailman suurimpia kuljetuksia kestävänsä rakennettavilta teiltä, nostoalueiden sepelikentiltä sekä avohakattavilta siirtojohtoalueilta. Tuulivoimarakentaminen on raskainta teollista maankäyttöä keskellä luonnoiltaan herkkää järviylängön latvavesialuetta.

3. Keskeisten ekologisten ydinalueiden välisten yhteyksien turvaaminen

Vaihemaakuntakaava sisältää monia ekologisen yhteyden merkintöjä ydinalueiden välillä valtatie 3:n alueella. Vastaavat merkinnät kuitenkin puuttuvat valtatie 10:n alueelta. Vaikka tie on kapeampi ja vähemmän liikennöity on sen kokoluokan tie silti jo merkittävä haitta ekologiselle yhteydelle. Erityisesti aiemmin selvitettyillä keskeisillä yhteysalueella olisi lisättävä yhteyserkintöjä ja rajoitettava yhteyksiä tuhoavia kaavaratkaisuja.

4. VAMA- ja RKY-alueista piittaamaton tuulivoimakaavoitus

Vaihemaakuntakaavan merkinnät perustuvat virheelliseen tulkintaan tuulivoimarakentamisen vaikutuksista maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön. Kaavan esittelytilaisuudessa kaavoittajat vetosivat merkintäalueen rajallisuuteen, esim vanhan Härkätien merkintöjen osalta Kouvalan peltoauealla Niinimäen tuulivoimamerkinnän vaikutuspiirissä. On totta, että tuulivoimalan perustukset eivät seiso maisema-alueen kaavamerkinnän kohdalla. Rakennelmat kohoavat kuitenkin lähes 300m korkeuteen ja näkyvät hyvin useinkin kilometrin päässä avoimessa maalaismaisemassa. On jo maalaisjärjelläkin täysin selvää, että näin suuret koneet hallitsevat ikaikaista pelto- ja metsämaisemaa ja pyörivine siipineen ja punaisine lentoestevaloineen muodostavat räikeän kontrastin, joka mitätöi alkuperäisen herkän maisemakokonaisuuden. Ympäristöministeriön 2024 ohjeesta löytyykin erittäin selkeä ohje voimaloiden maisemavaikutuksen tulkintaan lähialueella, joka ulottuu välitöntä VAMA/RKY-aluetta kauemmas. Ohjeen kappaleen 4.6 mukaan "Pääsääntöisesti tuulivoimarakentamiselle soveltumattomia alueita ovat valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt.". Ohje myös antaa kaavamaisen menetelmän maiseman herkkyyden ja voimalan maisemavaikutusten suhteuttamisesta toisiinsa lopullista arvioita tehtäessä. Maakuntakaavaratkaisujen tulee noudattaa tätä ohjetta, joka kertoo, millainen lopullinen johtopäätös YVA-arvion maisemavaikutusarviosta on tehtävä.

5. HÄMEEN LIITTO KANTA-HÄMEEN EKOLOGINEN VERKOSTO -selvitys lisättävä selvitys- ja tausta-aineistojen listaan. Jostain syystä se on pudotettu listalta, vaikka se oli mukana vielä itse 2040 maakuntakaavan aineistolistalla ja vaikka vaihemaakuntakaavan selostuksen kappale 6.2 aivan selvästi perustuu tähän selvitykseen. Selvityksen viesti ja merkitys tulee analysoida ja ymmärtää perusteellisesti eikä tarkoitushakuisesti valikoiden. Verkoston tärkeimmät osat ovat sen kytkeytyneimmät keskusalueet, erillisiä alueiden ryväksiä yhdistävät niukkalukuiset siltayhteydet. Erityisesti ne poistamalla tuhotaan verkoston toimintaa tehokkaasti. Kaavamerkintöihin näissä kohdissa, kuten teollisuusalueisiin ja luonnon yhteyskäytäviin tulee siksi kiinnittää erityistä huomiota ja varovaisuutta.

Valtteri Halla

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mielipide Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1.vaihemaakuntakaavan luonnokseen

Mielipide koskee yhteystarvemerkin­­tää (punainen katkoviiva) Harvialantieltä Kitu-kylän läpi Velssiin valtatie 10:lle

Yhteystarvemerkin­­tää tulee poistaa vaihekaavan luonnoksesta tarpeettomana seuraavin perustein

1. Yhteystarvemerkin­­tää on ollut kaava ehdotuksissa yli 15 vuotta ja alueen painopiste on muuttunut rakennetun pientalo asumisen alueeksi, jolloin yhteyden tarve on myös muuttunut

2. Liikenteen määrä ja sen suuntautuminen pääasiassa välille Turenki – Hämeenlinna ei puolla merkittävää suuntaa. Myös liikenteen määrän kehittymistä alueella ennustavat tutkimukset toteavat liikennemäärän kasvun jäävän vähäiseksi lähivuosisikymmenten aikana (2030-2050).

3. Yhteystarvemerkin­­tää rikkoo kulttuurihistoriallisesti merkittävän Kidun kylän (tunnettu historia 1600-luvulle asti) asutuksen lähes kokonaan (22 asuntoa). Historian kirjoista löytyy merkin­­töjä Kaarina Maununtyt­­tären väliaikaisesti asumisesta lyhyesti Kitu-kylässä. Alue on myös todettu olevan maisemallisesti merkittävää maatalousaluetta. Alueelta on löydetty mm. vanhoja kolikoita ja rautaesineitä.

4. Kaavamerkintä ehdotus kohdistuu myös laajaan Vuorenkylän – Nautalammin harjun pohjavesialueeseen Pohjavesialueen laajuutta tutkitaan edelleen ja harjualue on todettu merkittäväksi ja tärkeäksi.

5. Aiemmin maakuntakaavassakin merkitty ekologinen sinivihreä käytävä tulee huomioida paremmin ja selkeämmin uudessa kaavaehdotuksessa. Käytävä on ollut kauan (vähintään vuosikymmeniä) eläinten (mm. hirvet, peurat, kauriit, ketut ja jänikset) vaellusreittinä Harvialasta Katumajärven eteläpuolitse koilliseen kohti Velssiä ja Kankaisten järveä. Tämä ekologinen käytävä risteää merkittävästi juuri tämän seututien yhteystarpeen kanssa.

6. Lisäksi ehdotettu yhteystarve merkintä vaihekaavaan haittaa hyvin merkittävästi alueen kehittymistä niin asumisen kuin elinkeinojen ja palveluiden osalta (mm. maa ja metsätalous sekä matkailu).

Seppo Kervinen, agrologi

Seppo Kervinen

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Olen Takajärven loma-asunnon omistajana ehdottomasti tätä Niinimäen tuulipuistoa vastaan.

Tämä suuri rauhallinen metsäalue Tampereen, Turun ja Helsingin välissä on tulevaisuudessa todella tärkeä alue ihan sellaisenaan linnuille, eläimille, ihmisille.

Kanta-Hämeen maakuntakaavan tavoitteet, kuten elinympäristön laadun parantaminen ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen, ovat erinomaisia mutta sanomattakin selvää, että ristiriidassa suurten tuulivoimapuistojen rakentamisen kanssa.

Olemme juuri luonnon puhtauden, kauneuden ja hiljaisuuden takia olleet erityisen ihastuneita alueeseen.

Toivottavasti luonto saa myös pitää rauhan.

Anneli Kanerva-Rouru

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme maakuntaan luonnonsuojelualueita perustaneina ja kantahämäläistä suo- ja metsäluontoa ennallistaneina maanomistajina mahdollisuudesta esittää näkemyksemme vaihemaakuntakaavan luonnoksesta.

Kaavaan uutena tuotava luonnon ydinalueiden merkintä on välttämätön ja oikeansuuntainen lisäys ympäristön monikriisin aikana ja Suomen kansallisiin ja kansainvälisiin biodiversiteettisitoumuksiin nähden. Kanta-Hämeen ekologisen verkoston selvityksessä (2016) tunnistetut luonnon ydinalueet on kuitenkin tuotava kaavaan sellaisinaan eikä typistettyinä.

Kaavaluonnos sivuuttaa tunnistetut ja olemassa olevat laadullisesti edustavan luonnon ydinalueet Lopella Kaakkomäen Natura-alueen, yksityisten luonnonsuojelualueiden ja Kaakkomäen ja Lamminmäen arvokkaiden geologisten muodostumien välissä sekä Hattulassa Renkajärven ja Takajärven välissä.

Kaavaluonnoksessa Lopella ”Pappilanlääniksi” nimetty tuulivoimarajaus – varsinaisen Pappilanläänin pohjoispuolella – on sijoitettu tunnistetun luonnon ydinalueen tilalle. Nostimme esiin tämän alueen arvon maakunnan luonnon monimuotoisuudelle sekä sen lähtökohtaisen sopimattomuuden teollisen mittakaavan energiantuotantoon jo vaihemaakuntakaavan OAS-vaiheessa 12.5.2024.

OAS-vastineessaan maakuntaliitto ilmoitti, ettei maakunnan tuulivoimakartoitusta tule tulkita suunnitelmaksi tai ehdotukseksi ja että ”tuulivoimala-alueille soveltuvien paikkojen sijainteja tullaan tarkastelemaan tarkemmin kriteerein ja yhteistyössä asukkaiden ja sidosryhmien kanssa”. Kaavaluonnoksen perusteella tuulivoimakartoitus näyttää Kaakkomäen–Karjusuon välillä toimineen nimenomaan suunnitelmana ja ehdotuksena, vaikka alueen keskeinen rooli Kanta-Hämeen

ekologisessa verkostossa ja ekologisena yhteytenä käy yksiselitteisesti ilmi tausta-aineistoista. Yhteistyötä asukkaiden tai luonnon monimuotoisuuteen keskittyvien sidosryhmien kanssa ei tietääksemme ole tehty. Tämä herättää kysymyksen, onko maakunta sitoutunut edistämään asukkaidensa ja alueen sidosryhmien osallisuutta ja ympäristöoikeudenmukaisuutta

”Pappilanläänin” tuulivoimarakentaminen pirstoisi alueen, joka yksittäistä rakennettua kohdetta eli Lopen ampumarataa lukuun ottamatta koostuu metsistä ja suometsistä, piensoista sekä pienvesistä. Nämä luonnonympäristöt kytkevät toisiinsa Karjusuon Natura-alueen sekä siitä itään päin sijaitsevat luonnonsuojelualueet, metsälain 10 § mukaiset erityisen arvokkaat elinympäristöt sekä sellaiset arvokkaat elinympäristöt, joita lähtöaineistot eivät tunnista mutta maastokartoituksissa on alueella havaittu.

Jopa tuulivoimarakentamisen sisäpuolelle jää osa yksityisestä luonnonsuojelualueesta sekä muita arvokkaita elinympäristöjä. Tuulivoima vaarantaisi luonnonsuojelualueen suojeluperusteen myös yhdellä omistamistamme suojelualueista kytkeytyneisyyden heikentyessä. Kaavaluonnos vaikuttaa sivuuttavan sen, että Kaakkomäen ja Karjusuon läpi kulkee merkittävä ekologinen yhteys lounaaseen aina Maakylän-Räyskälän Natura-alueelle saakka. On edelleenkin selvää, että teollisen mittakaavan energiantuotanto ei kuulu tällaiselle alueelle, jonka metsäpeitteisyys ja yhtenäisyys lähtökohtaisesti olisi suojattava maankäyttöä muuttavalta toiminnalta.

Karjusuon–Kaakkomäen tuulivoimarakentamisen itäpuolella suojelualueet ja muut korkeiden luontoarvojen alueet toimivat vuorostaan ekologisena yhteytenä Karjusuolta ja Maakylän-Räyskälän Natura-alueilta koilliseen, eli ne lisäävät Natura-alueiden kytkeytyvyyttä Lopen, Janakkalan ja Hämeenlinnan puolella sijaitseviin suojeltuihin ja suojelemattomiin korkeiden luontoarvojen kohteisiin. Kantatie 54:n suora estevaikutus koskee vain osaa eliöistä. Tien molemmin puolin jatkuvat metsä- ja suoelinympäristöt toimivat leviämisreitteinä erityisesti itiöinä leviäville sammalille, jäkälille ja sienille. Myös näissä lajiryhmissä on uhanalaista metsä- ja suolajistoa, ja uhanalaisista metsä- ja suolajeista on myös runsaasti havaintoja sekä tuulivoimarakentamisen sisältä että sen itä- ja länsipuolilta.

Hämeen liitto ilmoittaa vastauskoosteessaan kaavan esittelytilaisuuden kysymyksiin, että konsulttiselvityksen tuulivoima-alueita on vertailtu eräiden muuttujien suhteen. Vaikutusten arvioinnin menetelmä ja laajuus nimenomaan luonnon monimuotoisuuden kannalta ei ilmene vastauksesta eikä tausta-aineistoista. Vastauskoosteen toteamus ”Kanta-Hämeessä on vähän jos lainkaan sellaisia alueita, joihin tuulivoimaa olisi mahdollista sijoittaa ilman vaikutuksia luontoon” on tarpeeton yleistys, jolla ilmeisesti pyritään perustelemaan teollisen mittakaavan energiantuotannon kaavoittaminen laadullisesti edustaville luonnon ydinalueille. Tosiasiassa Kanta-Hämeessä ei ole mahdollista kaavoittaa mitään minnekään ”ilman vaikutuksia luontoon”, koska luontoa on kaikkialla, myös rakennetuissa ympäristöissä. Ratkaisevaa on, aiheutetaanko maakuntakaavalla tahallista haittaa jo tunnistetuille arvokkaimmille luonnon ydinalueille ja ekologisille yhteyksille.

Kaavatilaisuuden vastauskoosteen mukaan ”Kanta-Hämeen tuulivoimalle potentiaaliset alueet sijoittuvat lähes poikkeuksetta luonnon ydinalueille kaikkialla maakunnassa”. Pidämme kestävämmänä, että ratkaisu on tehty ilmeisen tietoisesti yrittämättä välttää energiantuotannon kaavamerkintöjä edes laadullisesti edustavilla luonnon ydinalueilla.

Vastauskoosteen mukaan kaavaluonnoksessa ”on pyritty tasapainottamaan keskenään ristiriitaisia maankäytön muotoja”. Luontoarvojen olemassaolo ei ole ”maankäytön muoto” vaan ekologisen kestävyys perusta, joka sanelee, mitä ihmistoimintaa alueella on mahdollista harjoittaa – jos ylipäättään on. Koosteen mukaan ekologisen verkoston ydinalueiden kaavamerkinnällä ”pyritään välttämään luonnonalueiden ja ekologisten yhteyksien rikkoutumista nykyistä paremmin”, mutta kaavaluonnoksesta puuttuu osa ydinalueista, joiden rikkoutumista nimenomaan on pyrittävä välttämään nykyistä paremmin.

Vastauskoosteessa todetaan myös, että ydinalueen merkintää ei ole osoitettu sellaisenaan kaikille vuoden 2016 selvityksessä todetuille alueille vaan ”tapauskohtaisesti harkiten”, ja kaavalla tarkastellaan, mitä maakunnassa voisi olla vuonna 2040. Herää kysymys, miten on mahdollista, että kaavaluonnos tavoittelee vuodeksi 2040 heikompaa luonnon ydinalueiden tilannetta kuin vuonna 2016 tai 2026.

Vastauskooste vähättelee tuulivoiman linnustovaikutuksia ja käyttää perusteena merituulivoimaan liittyvää selvitystä, josta ei voi vetää johtopäätöksiä maatuulivoiman vaikutuksista. Muistutamme, että Karjusuon Natura-alueen sekä Kaakkomäen ja Lamminmäen arvokkaiden geologisten kohteiden välinen alue on metsoreviiriä, ja metso tutkitusti tarvitsee lisääntymiseen halkaisijaltaan 6 000–10 000 metrin laajuisen metsäpeitteisen alueen (ks. esim. Sirkiä 2010; Mazziotta ym. 2024; Wegge & Rolstad 2011). Metsäpeitteisyyden vähentyessä ja häiriön lisääntyessä kasvaa todennäköisyys, että metsoreviiri häviää alueelta.

Tietojemme mukaan yhdessä kaavaluonnoksen esittelytilaisuuksista on esitetty, että tuulivoimarakentaminen ikään kuin suojaisi luonnon ydinalueita. Muistutamme, että Suomen ympäristökeskuksen (2024) mukaan uusiutuvaa energiaa rakennetaan lisääntyvissä määrin metsäisille alueille ja luonnonarvokohteiden lähituntumaan ja Syken mukaan tämä kehitys ”muodostaa selkeän riskin lajien ja luontotyyppien suojelutason tavoitteiden saavuttamiselle: uhanalaisten lajien ja luontotyyppien tila uhkaa entisestään heikentyä rakennetun maa-alan kasvun, elinympäristöjen pirstoutumisen ja ekologisten yhteyksien katkeamisen myötä. Samalla riski joidenkin suotuisan suojelutason lajien ja luontotyyppien uhanalaistumiselle voi kasvaa.” Lisäksi Syken mukaan luontoalueiden pirstoutuminen ”on merkittävä ongelma, joka heikentää niiden suojeluarvoa”. Pirstoutuvien elinympäristöjen monimuotoisuutta suojaavalle vaikutukselle ei löydy tutkimuskirjallisuudesta eikä asiantuntijalausunnoista tukea.

Myös Suomen luontopaneelin (2024) mukaan alueiden pirstoutuminen on merkittävä ongelma ja heikentää arvokkaidenkin luontoalueiden luonnonsuojellusta merkittävästi. Luontopaneeli on

erikseen esittänyt, että kytkeytyneisyydelle tärkeät alueet rajattaisiin pois uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueista.

Kaavaselostuksen (s. 65) mukaan tuulivoimaselvityksen tuloksia esiteltiin yleisötilaisuudessa 19.10.2022, jolloin ”merkittävää kritiikkiä tai vastustusta ei noussut esille”. Tämä huomautus ei kestä lähempää tarkastelua. Hämeen järviylänköä pirstova Helsinki–Tampere-oikoratalinjaus oli julkaistu alle kolme viikkoa aiemmin 30.9.2022 ja kahden nyt kaavaluonnoksessa esitetyn tuulivoimarajauksen alueella asukkaat olivat ymmärrettävästi kriisitilassa. Yleisötilaisuuden osallistujamäärää ja mielipiteitä ei voi käyttää perusteluna sille, ettei ekologisesti kestävämpiä tuulivoimarajauksia konsulttiselvityksessä vastustettu julkistamishetkellä, etenkin kun vielä OAS-vaiheessakin esitettiin, ettei selvityksessä ole kyse ehdotuksesta eikä suunnitelmasta.

Hautamäen ym. (2024) mukaan luonnon monimuotoisuus tulee ottaa huomioon ”jokaisella kaavatasolla koko kirjossaan ja laajuudessaan”. Määrällinen valtaosa luonnosta on sellaista viher- ja luonnonympäristöä, jolla ei ole varsinaisia lainsäädännössä tunnistettuja suojeluarvoja. Kuten Hautamäki ym. huomattavat, kuitenkin myös ei-suojelluilla lajeilla on luonnon monimuotoisuuden ja uhanalaisten lajien kannalta suuri merkitys, sillä ne ylläpitävät ekosysteemiprosesseja ja ovat kaikille lajeille yhteisen ravintoverkon perusta. Nähdäksemme kaavaluonnos sivuuttaa nämä ihmisenkin olemassaolon ja hyvinvoinnin reunaehdot esittämällä, että Kanta-Hämeen ekologinen verkosto on vuonna 2040 heikompi kuin kuluvana vuonna.

Johanna Viitanen & Nanna Nevatalo

maakunnan maanomistajia

Viitattut lähteet

Hautamäki, R., Heinilä, A., Moilanen, A. & Rajaniemi, J. (2024): Ekologinen kytkeytyvyys ja luonnon monimuotoisuus alueidenkäytön suunnittelussa.

Mazziotta ym. (2024): <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2024.122008>

Sirkiä ym. (2010): <http://hdl.handle.net/10138/22360>

Suomen luontopaneeli (20.12.2024): Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (VN/15371/2024). Lausuntopalvelu.

Suomen ympäristökeskus (20.12.2024): Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (VN/15371/2024). Lausuntopalvelu.

Suomen ympäristökeskus (8.7.2025): Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölaiksi (VN/26856/2023). Lausuntopalvelu.

Wegge & Rolstad (2011): <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2011.01.041>

Johanna Viitanen

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Saaren kartanon lausunto Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnokseen

Casimir von Frenckell

20.2.2026

Saaren kartano lausuu kartanon lähi- ja vaikutuspiiriin Tammelan kunnan alueella olevista vaihemaakuntakaavassa olevista muutoksista seuraavaa:

Saaren kartanon kokonaisuus, mukaan lukien kartanoon kuuluva Kivilammin torppa, kuten myös Hämeen Härkätie kokonaisuudessaan ovat RKY kohteita. Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskeva valtioneuvoston aiempi päätös edellyttää, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta huolehditaan. Lisäksi, suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Avointen maisematilojen säilymiseen ja uusien rakennuspaikkojen sijaintiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Päätöksen mukaan maakuntakaavoituksessa on tässä keskeinen rooli. Koska ”velvollisuus ottaa maisema-arvot huomioon koskee kaavoituksen lisäksi maisemaa voimakkaasti muuttavia hankkeita, kuten maa-ainesten ottamista, tuulivoimarakentamista, teiden rakentamista sekä rakennusten rakentamista ja purkamista.”, tämän tulisi selkeästi heijastua myös vaihemaakuntakaavassa joka näitä hankkeita ohjaa, etenkin seuraavien merkintöjen osalta.

Venesilta-Eerikkilä, Jalankulun ja pyöräilyn yhteystarve

Luonnoksessa todetaan seuraavaa: "Tammelassa Portaantien (YT 2823) jalankulun ja pyöräilyn yhteystarve välillä Venesilta–Porras päivitetään Kanta-Hämeen pyöräliikenteen tavoiteverkon mukaisesti siten, että yhteys Venesillasta jatkuu Portaankylän sijaan Eerikkilään. Venesilta–Eerikkilä yhteys Portaantie–Rahamaantie–Härkätie on Kanta-Hämeen pyöräliikenteen tavoiteverkossa merkitty aluereitiksi, mutta yhteys merkitään maakuntakaavaan, sillä yhteys on nostettu tavoiteverkkoselvityksen erilleen toimenpideohjelmaan."

Vaikka tielinjaus ei kaavaluonnoksen kartta-aineiston mukaan muutu, tämä yhteystarve ja sen tuomat todennäköiset mainittujen teiden laajennukset soveltuvat huonosti yhteen yllä kuvattujen valtioneuvoston päätöksessä kuvattujen arvojen säilyttämistä koskevien kohtien kanssa. Erityisen huonosti sopivia kohtia ovat esim. Saarensalmen silta, Saaren kansanpuiston läpi kulkeva osuus sekä Härkätie ml. Kivilammin torpan ympäristö.

Lisäksi, luonnoksessa todetaan Rahamaantiestä seuraavaa: "Rahamaantien (Tammela) YT merkintä poistetaan, tie on yksityistie." Tämä on oikea johtopäätös, mutta merkinnän lisääminen Jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeelle on ristiriidassa YT merkinnän poistamisen kanssa, ja luonnoksessa ehdotettu merkintä tulisi siten poistaa.

Vaikka Venesilta-Eerikkilä -merkintä kaavaluonnoksen mukaan on tarvetta kuvaava, tarkoittaisi sen toteuttaminen sitä, että muutetaan samalla merkittävästi maisemaa, alueen maisemallista arvoa sekä (etenkin Härkä-) tien historiallista arvoa, ja merkintä tulisi vähimmillään nyt ehdotetun muutoksen osalta poistaa.

Muilta osin, kaavaselostuksessa sanotaan Valtatie 2 – Eerikkilä välisen yhteystarpeen osalta seuraavaa:

"Tammelassa yhteystarve valtatieltä 2 Eerikkilään Ruostejärven pohjoispuolitse. On todettu, että pelastuslaitoksen kannalta olisi tarpeen saada Eerikkilään vaihtoehtoinen, suurempi yhteystarve Forssan suunnasta mahdollisia pelastustilanteita ajatellen. Tieyhteys sujuvoittaisi Eerikkilän liikennettä myös muilta osin."

Tämä yhteystarve tulisi osoittaa mahdollisimman tarkasti jo maakuntakaavassa kulkemaan jo olemassa olevia tielinjauksia pitkin mahdollisten haittavaikutusten minimoimiseksi.

Saaren kartano

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitos mahdollisuudesta kertoa mielipiteitä vaihemaakuntakaavan luonnoksesta.

Mielipiteemme keskittyy Hattulan Takajärven ja Renkajärven väliselle alueelle suunniteltuun Niinimäen tuulivoima-alueeseen. Vastustamme Niinimäen alueen merkitsemistä maakunnallisesti tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi. Tuulimyllyt eivät mielestämme ole millään alueella Kanta-Hämeessä kannatettava ratkaisu energiantuotantomuodoksi.

1. Tuulivoima-alue yleisesti

Kanta-Hämeen mahdollisten tuulivoima-alueiden kartoituksessa Hattulan Niinimäen aluetta ei ole nostettu tuulivoimatuotantoon sopivien alueiden kärkeen. Se, että Hattulan kunta on aloittanut alueella kaavoitusprosessin, ei ole peruste merkitä aluetta maakunnallisesti tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi. Yksittäinen kunta ei voi tällä tavalla ohjailla maakuntakaavan laatimista.

Maakuntakaavan työstämistä jatkettaessa on huomioitava, että Renkajärven ja Takajärven välille suunniteltu tuulivoimala-alue sekä Etelä-Hattulaa halkovat sähköntuotannon vaatimat siirtoreitit muuttaisivat peruuttamattomasti maisemaa ja vaikuttaisivat merkittävästi voimaloiden vaikutusalueella asuvien ihmisten ja vapaa-ajan asukkaiden elämään. Maakuntakaavasta ei saa koitua haittaa eikä taloudellisia menetyksiä alueen vakituksille eikä vapaa-ajan asukkaille.

Tuulivoimaan liittyvät suunnitelmat uhkaavat sekä luonnon monimuotoisuutta että monikerroksista vuosisatojen aikana muotoutunutta rakennettua ympäristöä.

Etelä-Hattulan kyläasutus sijoittuu Hämeen Härkätien varteen sekä juuri seudun suurimpien järvien Renkajärven ja Takajärven tuntumaan. Hämeen Härkätie sekä Härkätien talvitie ovat vaikuttaneet asutuksen sijoittumiseen ja kulkureitteihin vuosisatojen ajan. Teollisuusalueen kaltaisen voimala-alueen vaikutukset heijastuvat pidemmälle kuin varsinaiselle tuulivoiman tuotantoalueelle. Vaikka Hattulan Niinimäessä on enää jäljellä vain merkkejä aikoinaan siellä sijainneesta torppakylästä, niin sen välittömässä läheisyydessä on elinvoimaista kyläasutusta. Maaseudun kyläasutuksen huomioitava voimavara koko Kanta-Hämeessä ovat tänä päivänä vapaa-ajanasukkaat ja lisääntyvä monipaikka-asuminen.

Tammelan ylängölle tyypillinen erämaatyypinen luonto sekä suojellut eläin- ja kasvilajit ovat osaltaan ohittamattomia arvoja koko Etelä-Hattulan tulevaisuutta ja maankäyttöä suunniteltaessa. Niinimäen tuulivoima-alueen vieressä Vuohiniemessä on myös Onkilammin-Tunturilammin Natura 2000 -lampikaksikko. Suojelumerkinnot ja tuulivoimasuunnitelmat ovat keskenään ristiriidassa.

2. Pohjavesialue

Niinimäen tuulivoima-alueen rajalta alkaa merkittävä Rengon pohjavesialue. Pohjavesivarantojen riittävyys ja niin yksittäisten talouksien kuin suurempien taajamien vesihuollon turvaaminen on tärkeää kaikkialla. Tuulivoima-alueen mahdollisia vaikutuksia tähän pohjavesialueeseen emme tiedä.

3. Kulttuuriympäristöt ja muinaismuistoalueet

Hattulan Niinimäen alueen läpi on kulkenut Hämeen Härkätien talvitie. Ehdotamme, että tien linjaus selvitetään ja linjaus merkitään muinaismuistoalueeksi. Hämeen Härkätien talvitie on mielestämme historiallisesti ja kulttuurihistoriallisesti aivan yhtä arvokas kuin esimerkiksi maakunnan keskiaikaiset kylätontit.

Kunnioittavasti,

Anna-Mari Henriksson-Helmikkala

Anne Henriksson-Lehtinen

Hattulan Vuohiniemen Myllykylässä Renkajoen rannalla sijaitsevien kiinteistöjen omistajat ja vapaa-ajan asukkaat

Anna-Mari Henriksson-Helmikkala

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Riihimäki-Monni välinen alue, karttaan mustalla merkitty YT (Erkyläntie Suonummenmäeltä Selänojantien risteykseen ja siitä Selänojalle päin)

Tälle samalle alueelle ja samoille maanomistajille on nyt tulossa todella paljon rasitteita.

Hikiästä lähtevälle suurelle voimalinjalle emme ehkä enää voi mitään, sen rakentaminen aloitettaaneen parin vuoden sisällä.

Tämän pienemmän vetyputken (pohjoiseen päin NG Nordicille menevä) voisi viedä kauempaa tästä taajamasta. Vaikka se menee maan alle, se on rasite!

Kaavasta poistui lännestä radalta (LT990 yhteystarve) itään päin piirretty tie, mutta tilalle on tullut kuitenkin epämääräisempi iso nuoli yhteyden tarpeesta.

Eihän näitä kapeita mäkisiä ja mutkaisia Erkyläntietä ja Selänojantietä voi käyttää tukkirekkojen väylänä itään päin!

Päivi Kärpälä

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esitämme seuraavat huomiot ja kaavaluonnokseen:

1. Luontotavoitteet ja käytännön ratkaisut ovat ristiriidassa

Kaavassa kerrotaan, että tavoitteena on ekologisesti kestävä talous, luontokadon pysäyttäminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen (luvut 2.2 ja 4, s. 4–6, 29–30). Samalla sanotaan, että uusiutuvaa energiaa ohjataan alueille, joilla luontovaikutukset ovat ”vähäiset tai hallittavissa” ja että luontoa vahvistetaan ekologisen verkoston avulla (luku 10.1, s. 97–98).[1]

Toisaalta kaavassa tunnistetaan laajat luonnon ydinalueet, joiden tehtävä on turvata lajien liikkuminen, geenivirta ja hiljaiset, vähäpirstoutuneet luontoalueet (luku 6.2, s. 36–39; luku 3.7.1, s. 25–27). Silti tuulivoima-alueita osoitetaan tai sallitaan kaavaluonnoksessa myös niin, että ne voivat kohdistua juuri näihin ydinalueisiin ja niiden välisiin ekologisiin käytäviin, koska varsinaiset rajoitukset jätetään kuntakaavoituksen ja YVA-menettelyjen varaan (luku 6.4.2, s. 65–71; luvut 8 ja 10.1–10.3, s. 92–104). Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että kaava samanaikaisesti väittää edistävänsä valtakunnallisia tavoitteita luonnon monimuotoisuuden ja ekologisten yhteyksien turvaamisesta (luku 10.3, s. 102–104).[1]

2. Ekologiset ydinalueet ovat vain suositus, eivät todellinen suoja

Ekologisen verkoston ydinalueet esitetään kaavassa hyvin tärkeinä luonnon kannalta: ne ovat laajoja, yhtenäisiä metsäalueita, joiden pirstomista pitäisi välttää ja joiden avulla turvataan lajien selviämistä ilmaston muuttuessa (luku 6.2, s. 36–39). Käytännössä näille alueille ei kuitenkaan anneta sitovia rajoituksia, vaan ohjaus on muotoiltu ”kehittämissuosituksiksi”.[1]

Tämä puute näkyy konkreettisesti esimerkiksi Hattulan Niinimäen pitkälti metsäisellä luonnon ydinalueella, jonne maakuntakaava ja Hattulan kunnan kaavoitus ovat varaamassa laajan tuulivoima-alueen ekologisesti edustavalle ydinalueelle ja sen ekologisia yhteyksiä katkaisten. Vastaavasti Lopen länsipuolella Kaakkomäen tuulivoima-alue on osoitettu laadullisesti edustavan metsäisen ydinalueen päälle, vieläpä Karjunsuon Natura 2000 -alueeseen kytkeytyvälle reunalle, jolloin sekä ydinalueen että Natura-alueeseen liittyvien luontoarvojen pirstoutumisriski kasvaa. Lisäksi valtatie 10 ja kantatie 54 risteyksen eteläpuolelle hahmoteltu tuulivoima-alue sijoittuisi kriittiselle ekologiselle

yhteydelle, joka toimii ”pullonkaulana” Suojärven laajalta ydinalueelta etelään; tällainen sijoittuminen on vastoin kaavan omaa tavoitetta turvata ekologisten käytävien jatkuvuus (luku 6.2, s. 36–39).[1]

Samalla tuulivoimaa varten on tunnistettu 31 uutta potentiaalista aluetta, ja niiden jatkosuunnittelu jätetään pitkälti hankekohtaisen tarkastelun varaan (luku 3.4.2, s. 14; luku 6.4.2, s. 65–71; luku 12.4–12.5, s. 107). Tämä tarkoittaa, että maakuntakaava ensin nimeää arvokkaat luonnon ydinalueet, mutta ei kuitenkaan sulje niitä selvästi pois raskaan energiatuotannon piiristä – vaikka juuri tässä kaavassa olisi paras paikka tehdä nämä rajaukset.[1]

3. Aurinkovoimaa ja tuulivoimaa kohdellaan eri tavoin

Aurinkovoiman kohdalla kaava on linjakas ja ymmärrettävä: teollisen mittakaavan aurinkopuistoja ei tule sijoittaa metsiin, luonnontilaisen kaltaisille soille eikä viherrakenteen kannalta tärkeille alueille, ja luonto- ja viheryhteyksien pirstomista tulee välttää (luku 6.1, s. 34–36). Lisäksi todetaan suoraan, että rakennetun ympäristön aurinkoenergia ei uhkaa luonnon ydinalueita eikä ekologista verkostoa.[1]

Tuulivoiman osalta vastaavaa selkeää rajausta ei kuitenkaan ole, vaikka voimalat ja niihin liittyvä infrastruktuuri pystyvät pirstomaan luontoa paljon laajemmalla alueella (luku 3.4.2, s. 14; luku 6.4.2, s. 65–71). Tässä syntyy epäsuhta: aurinkovoimalta vaaditaan luonnon kannalta varovaisuutta, mutta tuulivoiman kohdalla samaa linjaa ei uskalleta kirjoittaa näkyviin, vaikka kansallinen monimuotoisuusstrategia korostaa luontoon kohdistuvien paineiden vähentämistä (luku 2.2, s. 4–6).[1]

4. Selvitysten johtopäätökset eivät näy kaavakartalla

Kaavaselostuksessa korostetaan, että maakuntakaavan pitää perustua tutkimuksiin ja selvityksiin, ja että merkittävät vaikutukset arvioidaan jo maakuntakaavassa (luku 2.1, s. 2–4; luku 8, s. 92–98). Taustalla onkin suuri määrä selvityksiä, mm. Kanta-Hämeen ekologinen verkosto 2016, tuulivoimapotentiaalin kartoitus 2022 ja hiljaiset alueet (luku 12.1–12.5, s. 105–107).[1]

Silti selvitysten tärkein johtopäätös – että tietyt metsäalueet ovat ekologisesti keskeisiä eikä niitä pitäisi enää pirstoa – ei näy kaavassa sitovina rajauksina, vaan vain kevyenä suosituksena (luku 6.2, s. 36–39). Käytännössä vaikeat punninnat siirretään kuntakaavoihin ja lupavaiheeseen, vaikka maakuntakaavan pitäisi olla se taso, jossa suuret linjat ja herkimpien alueiden rajaukset ratkaistaan (luku 3.1 ja 3.2, s. 8–11; luku 10.2, s. 99–101).[1]

5. Ehdotukset kaavan parantamiseksi

Jotta kaava vastaisi paremmin omia tavoitteitaan ja valtakunnallisia luontotavoitteita, esitämme seuraavaa:[1]

1. Ekologisen verkoston ydinalueille tulee antaa sitova määräys, ettei niille osoiteta uusia tuulivoima-alueita tai muuta raskasta energiainfraa, eikä niin, että ydinalueita yhdistävät ekologiset käytävät katkeavat (luku 6.2, s. 36–39; luku 10.2, s. 99–101).[1]

2. Tuulivoimaa koskeviin määräyksiin tulee lisätä yhtä selkeä luonnon kannalta turvaava linjaus kuin aurinkovoiman kohdalla: tuulivoimaa ei tule sijoittaa luonnon ydinalueille, Natura-alueiden läheisyyteen eikä viherrakenteen kannalta kriittisiin yhteyksiin – käytännössä tämä tarkoittaa mm. Niinimäen, Kaakkomäen ja 10/54-risteyksen eteläpuolisten tuulivoimavarauksien poistamista tai

siirtämistä pois ekologisilta ydin- ja pullonkaula-alueilta (luvut 6.1, 6.2 ja 6.4.2, s. 34–36, 36–39, 65–71).[1]

3. Lukuun 10.3, jossa arvioidaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista, tulee kirjata avoimesti myös ne kohdat, joissa tuulivoima- ja muu energiainfra ovat ristiriidassa ekologisten yhteyksien ja luonnon ydinalueiden kanssa – ja esittää keinot, joilla nämä ristiriidat poistetaan jo maakuntakaavassa (luku 10.3, s. 102–104).[1]

1. 1.VMK-KAAVASELOSTUS-LUONNOSVAIHE-1.pdf

Jarno Honkanen

biologi

Loppi & sotkajärveläinen

Riikka Holopainen

biologi

Loppi & sotkajärveläinen

Jarno Honkanen

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitän mahdollisuudestamme antaa lausunto koskien Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaavan luonnosta.

Luonnosvaiheessa olevassa 1. vaihemaakuntakaavassa on osoitettu tuulivoima-alueita sijainteihin, jotka ovat ristiriidassa maakuntaohjelman tavoitteiden kanssa. Ehdotetut aluevaraukset eivät edistä ohjelmassa määriteltäviä painotuksia, kuten kulttuuri- ja matkailuvetoisen pehmeän vetovoiman vahvistamista, tulevaisuuskestävää asumista eikä ilmastokestävän Kanta-Hämeen rakentamista. Lausunnolla olevasta kaavasta tulee poistaa Janakkalan ja Hausjärven rajalle Löyttymäen suuntaan esitetty tuulivoima-alue Löyttymäki-Hietoinen seuraavin perustein:

1) Maisema-arvot ja kulttuuriperintö

Alueidenkäyttölain mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Suunnitellun tuulivoima-alueen läheisyydessä sijaitsee kulttuurihistoriallisesti merkittävä Mommilan kartanomaisema, joka kuuluu valtakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin. Tuulivoimaloiden näkyminen Mommilanjärven yli heikentäisi maiseman arvoa olennaisesti. Tausta-aineistossa todetaan lisäksi, että lähialueella sijaitsee 15 muuta arvokasta maisema- tai kulttuuriympäristökohdetta, joista yksi sijoittuu välittömästi tuulivoima-alueen länsipuolelle.

2) Metsäluonnon monimuotoisuus ja ilmastokestävyyden heikentyminen

Tuulivoima-alue heikentäisi alueen metsien luontoarvoja ja vähentäisi kokonaisuuden ilmastokestävyyttä. Metsälain 10 § edellyttää metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamista ja erityisen tärkeiden elinympäristöjen vaalimista. Suunnittelualueelle sijoittuu useita tällaisiksi luokiteltuja elinympäristöjä sekä luonnonsuojelualue. Tuulivoima-alueen toteuttaminen vaarantaisi kyseisten säännösten toteutumisen.

3) Vaikutukset asumiseen ja kiinteistöjen arvoihin

Tuulivoima-alueen molemmiin puoliin sijaitsee runsaasti vapaa-ajan asuntoja sekä Mallinkaistenjärven että Mommilanjärven alueilla. Lähellä sijaitsevaa tuulivoimarakentamista pidetään yleisesti merkittävänä asumishaittana, ja se vaikuttaa negatiivisesti alueen imagoon sekä kiinteistöjen arvoihin. Alueidenkäyttölaki edellyttää, ettei kaavoituksesta saa aiheutua maanomistajille kohtuutonta haittaa. Kiinteistöjen arvon aleneminen voidaan tulkita tällaiseksi haitaksi.

4) Vaikutukset virkistyskäyttöön

Suunnittelualueella on merkittävää ja monimuotoista virkistyskäyttöä. Alue toimii kuntalaisten sienestys- ja marjastusalueena sekä metsästyspiirinä. Tuulivoima-alueen länsipuolella sijaitsee lisäksi Janakkalan kunnan retkeily- ja virkistysalue, jonka kehittämiseen kunta on viime vuosina panostanut. Tuulivoima-alue heikentäisi olennaisesti näiden alueiden käytettävyyttä ja vetovoimaa.

5) Vaikutukset linnuston muuttoon

Janakkalan, Hausjärven ja Riihimäen alueella sijaitsee kurkien, joutsenten ja hanhien kokoontumis- ja muuttoalueita. Mallinkaistenjärven länsipuolisilla pelloilla tavataan syksyisin suuria parvia, joiden päivittäinen liikehdintä suuntautuu kohti suunniteltua tuulivoima-aluetta. Alue sijoittuu merkittävälle muuttoreitille ja muodostaa linnustolle huomattavan riskin. Tätä ei ole otettu huomioon kaavan tausta-aineistossa.

6) Liito-oravan ydinalueet

Mallinkaistenjärven läheisyydessä sijaitsee kahden liito-oravan ydinalueeksi tulkitun kohteen alue. Vastaavaa selvitystä ei ole hyödynnetty tuulivoima-alueen soveltuvuuden arvioinnissa, mikä heikentää suunnittelun perusteellisuutta ja lainmukaisuutta.

7) Maakuntakaavan ohjausvaikutus ja kunnille aiheutuvat kustannusriskit

Maakuntakaava ohjaa kuntien yleis- ja asemakaavoitusta sekä muuta viranomaisohjausta, ja kuntien tulee edistää sen toteutumista. Tuulivoima-alueiden osoittaminen maakuntakaavaan ilman riittäviä selvityksiä voi johtaa kunnille merkittäviin lisäkustannuksiin, mikäli alue ei tarkemmissa selvityksissä osoittaudukaan soveltuvaksi tuulivoimarakentamiseen. Tuulivoima tulisi ensisijaisesti sijoittaa alueille, joiden onnistumisen edellytykset on huolellisesti selvitetty.

Sanna Koskela

Ulla Karjalainen

Raimo Karjalainen

Sanna Koskela

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mielestäni vetyputken kulkeminen Topenon kautta ei ole mukavaa, sillä työ vaatii paljon metsän ja luonnon vahingoittamista. Alueella on paljon kulttuurihistoriallisesti tärkeitä alueita ja uskomattoman upeaa lähiluontoa, jota en haluaisi tuhottavan. Alueen luonto on ainutlaatuinen, enkä halua että valtavat metsätyöt pilaavat lähimetsät. Lisäksi työstä jää alueille aidat ja kulkumahdollisuudet luonnossa eivät ole enää ennallaan. Lisäksi ajatus vetyputkesta lähellä kotia ei tunnu turvalliselta enkä siitä syystä toivoisi putken kulkevan Topenon kautta.

Ella Ilo

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hämeen liitto

Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaava

Lausunto kaavaehdotuksesta:

Kaavaehdotuksessa uutena merkintänä on ”Ekologisen verkoston ydinalueet”. Näitä alueita kaavaehdotuksessa on yli 100 000 hehtaaria. Osa näistä alueista on erittäin laajoja.

Kaavaselostuksessa kerrotaan, että näille alueille ei voisi sijoittaa teollisen mittakaavan aurinkovoimaloita eikä tuulivoimaloita. Jos näin laajoilta alueilta evätään mahdollisuus tuottaa vihreää energiaa, niin se ei edistä kansallisia tavoitteita vähentää fossiilista energiantuotantoa. Lisäksi se myös eriarvoistaa maanomistajien uusien omien tulonhankintamahdollisuuksien kehittämisen.

Kaavaehdotuksen kohdassa 6.1 kerrotaan, että kaavaluonnos estäisi teollisen mittakaavan aurinkovoimaloiden sijoittamisen metsäalueille, luonnontilaisen kaltaisille soille sekä viherrakenteen kannalta merkittävillä alueilla. Eli tämä tarkoittaa teollisen mittakaavan aurinkovoimaloiden sijoittamista asutetuille alueille ja ruuantuotannon kannalta tärkeille pelloille. On aivan käsittämätöntä, että Suomen kaltaisessa maassa ei voida tehdä metsään eikä soille

aurinkovoimaloita, mutta pelloille voidaan tehdä. Tämä kaavamerkintä on huono Suomen huoltovarmuuden turvaamiseksi. Esitämme, että kaavoittaja lieventäisi tämän kohdan ohjeistusta aurinkovoimaloiden sijoittamiseksi metsäisille alueille.

Kaavaehdotuksessa on osoitettu tuulivoimaloille alueita. Tammelan kunnan alueelle on varattu Mustialan kylän pohjoispuolelle Haarankorventien varteen tällainen tuulivoimaloiden alue.

Kaavaluonnoksessa alue on nimetty nimellä ”Haarankorpi”. Tämän alueen merkittävimmät maanomistajat ovat Metsähallitus ja Mustialan yhteismetsä. Mustialan yhteismetsän mielestä tämä alue ei sovellu tuulivoima-alueeksi. Tämä aiheuttaisi kohtuutonta haittaa pysyväälle asutukselle, jota on aivan alueen keskellä. Samoin alueen pohjois- ja länsipuolella on runsaasti kesämökkejä aivan tämän alueen välittömässä läheisyydessä. Tämä alue ei sovellu tuulivoima-alueeksi

ja tuo merkintä on poistettava lausunnolla olevasta kaavaehdotuksesta.

Mustialan yhteismetsä

Simola Juha
Mustialan yhteismetsä

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Uudessa maakuntakaavan luonnoksessa tuulivoiman rakennusalueeksi (tv) on katkoviivalla merkitty alue Mallinkaistenjärven kaakkoispuolella. Sen leikkaa luontopolku ja koko alue on aivan liian lähellä tärkeätä, vihreällä merkittyä virkistys- ja retkeilyaluetta, jonka korkeat luontoarvot on erikseen todettu. Alue ei sovellu tuulivoiman rakentamiseen. Kaavaluonnoksssa on jo riittävästi tuulivoimalle varattuja alueita.

Mallinkaistenjärven Suojeluyhdistys ry

puolesta

Ari Aalto

Aalto Ari
Mallinkaistenjärven Suojeluyhdistys ry

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitos mahdollisuudesta osallistua ja nostaa esille tärkeitä asioita.

Äskettäin hyväksytyssä maakuntaohjelmassa painotetaan kolmea pääteemaa:

- 1.kestävää elinvoimaa ja investointeja.
- 2.hyvinvoivaa väestöä ja yhteisöjä.
- 3.vetovoimaista elinympäristöä ja monimuotoista luontoa.

Tuulivoiman kaavoitus on ristiriidassa näiden painopisteiden ja ohjelman yleisten tavoitteiden kanssa. Erityisesti Hämeen järviylängölle suunnitellut tuulivoima-alueet uhkaavat ohjelman tavoitteiden toteutumista. Maakuntaohjelman sanoma on selvä – siinä ei mainita tuulivoimaa lainkaan. Sen sijaan maakunnan tulisi keskittyä ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden suojeluun, viihtyvyyden parantamiseen sekä virkistys- ja vapaa-ajan asumisen kehittämiseen. On myös tärkeää huomioida maakuntavaltuuston marraskuussa tekemä yksimielinen päätös täydentää ohjelmaa seuraavasti: ”Hämeen Järviylängön potentiaali ja rooli luontoyhteyksien keskeisenä napana tunnustetaan ja panostetaan yhteistyöhön kumppaneiden kanssa.” Tämä tarkoittaa että kaavoituksessa on huomioitava vuoden 2026 alussa käynnistyvä Luontoylänkö 2030 -hanke.

Kaikki ehdotetut uudet tuulivoima-alueet sijoittuvat nyt luonnon ydinalueille. Lisäksi kahden alueen on todettu sijaitsevan ”laadullisesti edustavien luonnon ydinalueiden” päällä, ja yksi sijoittuu kriittisen ekologisen yhteyden sekä pullonkaula-alueen kohdalle. Tällainen sijoittelu vaarantaisi luonnon monimuotoisuuden koko Kanta-Hämeen alueella. Kaikki nämä tuulivoimahankkeet tulisi

poistaa kaavasta. Kanta-Hämeellä on nyt ainutlaatuinen tilaisuus asemoitua ja profiloitua tuulivoimavapana alueena, tuulivoimaan liittyvän kasvavan kielteisen huomion keskellä.

Hattulan Niinimäen seutu on sisällytetty kaavaluonnokseen tuulivoima-alueena sillä perusteella, että alueella on jo käynnissä kaavoitusprosessi. Tällainen perustelu ei ole kestävä, varsinkaan kun kaavoituspäätös on tehty täysin ilman että kaavoituspäätöstä tehneillä hallituksen jäsenillä on ollut päätöstä tehdessään tietoa ja ymmärrystä alueen luontoarvoista. Niinimäen kaavoituslupa annettiin täysin ilman minkäänlaisia lisäselvityksiä niin, että hanketoimija Myrsky oli lähettänyt Hattulan kunnalle postia juhannuksen aikoihin 21.6.2023, ja kesäloman jälkeen töihin palannut hallitus äänesti ilman että asia olisi palautettu valmisteluun 7.8.2023 äänin 7-2 kaavoitusluvan antamisesta. Nämä kokouksen asiakirjat ovat julkisia ja niihinkin olisi syytä perehtyä, mikäli vedotaan, että maakuntakaavaan lisätään merkintä Niinimäen tuulivoima-alueesta sen perusteella, että se on jollain tavalla "työn alla". Se, että Hattulassa toimii aktiivinen hankekehittäjä, ei voi olla peruste maakuntakaavan muutokselle. Lisäksi hanketoimija Myrsky Oy:n ja muidenkin hanketoimijoiden yritystoimintaan tulisi perehtyä ennen kuin kaupungit alkavat tehdä yhteistyötä. Myöskään hanketoimijoiden itse laatimat tai heidän tilaamansa selvitykset eivät voi yksinään toimia pohjana päätöksenteossa. Myrsky Oy:n toiminnasta on tullut ilmi monia huolestuttavia asioita. Yhteiskunnallista päätöksentekoa ei missään tapauksessa voi rakentaa näin kestäättömälle ja huteralle pohjalle. Vaikka kuntalaiset eivät ole paikalla kun päätöksiä tehdään, me emme ole tyhmiä ja totuus tulee julki ja päätöksentekijät ovat vastuussa päätöksistään.

Niinimäen luontoarvoiltaan arvokas ja ainutlaatuinen alue ei edes ole soveltuva tuulivoimatuotantoon. Tämä on todettu jo FCG:n laatimassa selvityksessä, jossa alue sijoittui pisteytyksessä heikoimpien joukkoon. Niinimäki kuuluu Kanta-Hämeen laajimpaan hiljaiseen alueeseen, ja se on tunnistettu laadukkaaksi luonnon ydinalueeksi. Tehdyt YVA-selvitykset ovat tuoneet esiin useita tuulivoimahankkeeseen liittyviä ongelmia. Myös ELY-keskus on perustellussa päätelmässään kiinnittänyt huomiota merkittäviin vaikutuksiin. Lisäksi sekä tuulivoima-alue, että siihen liittyvä sähkönsiirtolinja rikkoisivat valtakunnallisesti arvokasta Hämeen Härkätien kulttuurimaisemaa. Alueella on lisäksi Puolivälentie, joka seuraa Hämeen Härkätien vanhaa Talvitielinjausta. Kaavaluonnoksessa ei ole esitetty Hämeen Härkätien talvitiien linjausta, ja se tulee merkitä kartalle. Kyseessä on merkittävä osa Hämeen kulttuuriperintöä. Vanha tielinja on osin edelleen tutkimaton, mikä lisää sen kulttuurihistoriallista arvoa entisestään.

Niinimäen tuulivoima-alue tulee poistaa maakuntakaavasta.

Hämeen liiton kannattaisi luopua tuulivoiman kaavoittamisesta alueille, jotka ovat luonto- ja kulttuuriarvoiltaan arvokkaita ja suojelemisen arvoisia. Lopen Pappilanylän suunniteltu tuulivoima-alue sijoittuu niin ikään laadukkaaksi tunnistetulle luonnon ydinalueelle. Tällaisille alueille ei tule osoittaa tuulivoimaa. Hämeen järviylängön eteläosa on voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettu luontomatkailun kehittämisen kohdealueeksi. Lopen tuulivoima-alue sijoittuu tämän rajauksen sisälle. Tuulivoiman sijoittaminen luontomatkailun kehittämisalueelle on ristiriidassa alueen tavoitteiden kanssa.

Lopen Pappilanläänin tuulivoima-alue tulee poistaa maakuntakaavasta.

Maakuntakaavassa merkittävänä ympäristövaikutuksia aiheuttavina rakenteina esitetään kaikki 110 kV ja 400 kV sähkönsiirtolinjat. Tästä johtuen, myös suunniteltuihin tuulivoima-alueisiin mahdollisesti liittyvät uudet voimajohdot tulee merkitä ohjeellisina linjauksina. Tarvitaan myös selkeät kriteerit maakaapeloinnin velvoittavuudelle. Ilmajohtoja ei tule sallia yksityisrahoitteisille tuulivoimahankkeille. Nyt on jo ollut tilanne, jossa yksittäinen Hattulassa toimiva hankeyhtiö lähetti joulukuussa 2025 maanomistajille kirjelmiä ja kiristi maanomistajia päivämäärällä johon mennessä pitää allekirjoittaa lupapaperi jos haluaa saada rahaa omistamistaan maa-alueista mikäli hanke toteutuu. Tällainen kiristystoiminta ei sovellu Suomeen.

Kaikki kaavaluonnoksessa olevat hankkeet tulee arvioida huolellisesti. Esimerkiksi valtateiden aitaamisia ei tule lähteä tekemään aitojen mahdollisiin pitkäaikaisvaikutuksiin kunnolla perehtymättä. Päätöksenteossa tulee ottaa myös tulevat sukupolvet huomioon ja miettiä minkälaisen Suomen olemme jättämässä lapsenlapsillemme ja heidän lapsilleen.

Olen huolestuneena seurannut alueen vihreän siirtymän nimissä tehtävää teollisuussuunnittelua ja mm. Forssan datakeskusta koskevassa tilaisuudessa, toimme esille että alueella on tehty mm. liito-orava havaintoja ja saimme vastaukseksi hankkeen esittelijältä että he eivät olleetkaan käyneet laji.fi sivustolla ja muiden selvitysten pohjalta oli todettu että alueella ei ole mitään luontoarvoltaan arvokasta ja alue soveltuu hyvin teollisuuden rakennuspaikaksi. Päätöksenteko ei kertakaikkiaan voi olla näin välinpitämättömällä ja huteralla pohjalla. Kaavoituksen on perustuttava ajantasaisiin ja kattaviin tietoihin. Puutteelliset aineistot vaarantavat arvokkaan suomalaisen luonnon. Luontokadon torjuntaan tulee suhtautua vakavasti ja tämä tulee nyt maakuntakaavaa laativien henkilöiden ottaa huomioon. Päätöksenteon, tiedonvälityksen ja kansalaisten informoinnin on oltava avointa, läpinäkyvää ja tosiasioihin nojaavaa. Esimerkiksi datakeskus jossa varastoidaan 16 000 000 - 23 000 000 litraa polttoöljyä ei ole vihreä!

Hanna Hietala

Kirjoittaja toimii riippumattomana ympäristöasioihin perehtyneenä kansalaisena, jonka tavoitteena on turvata Suomen ainutlaatuinen luonto ja elinkelpoinen ympäristö myös tuleville sukupolville.

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hämeen liitto on pyytänyt lausuntoa Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta. Kyseessä on vaihemaakuntakaava, joka täydentää ja päivittää voimassa olevaa kokonaismaakuntakaavaa. Vaihemaakuntakaavan keskeiset teemat ovat: puhdas siirtymä, kestävä liikkuminen ja kulttuuriympäristö.

Väylävirasto lausuu maakuntakaavaluonnoksesta seuraavaa:

Riihimäen raakapuun terminaali

Vaihemaakuntakaavassa on osoitettu pääradan varteen Riihimäen kaupunkikeskustan eteläpuolelle logistiikka-alue tai logistiikkatoimintojen kohde (LT), joka sisältää rataverkon raakapuun terminaalin. Logistiikka-alueen läpi on osoitettu myös Fingridin Hikiä-Inkoo- reittivälin 2x400 kilovoltin voimajohtohankkeen vaihtoehtoiset linjaukset.

Riihimäen nykyiselle kuormauspaikalle on selvitetty korvaavaa sijaintia sekä nykyisten paikkojen toiminnallisuuden parantamisen ja elinkaaren että kuntien maankäytön tarpeiden vuoksi. Uusi kuormauspaikka voisi toteutuessaan korvata myös nykyisen Hämeenlinnan kuormauspaikan, jonka osalta korvaavan sijainnin perusteet ovat samankaltaiset Riihimäen nykyisen paikan kanssa. Esiselvitysvaiheessa mahdolliseksi uudeksi sijainniksi on tunnistettu alue Hausjärvellä. Kohteesta käynnistetään yleissuunnitelman laatiminen vuonna 2026. Yleissuunnitelma sisältyy Väyläviraston suunnitteluohjelmaan vuosille 2026—2029.

Vaihemaakuntakaavassa on osoitettu kuormauspaikan suunnittelualueelle ja sen lähiympäristöön toimintoja, jotka ovat ristiriidassa suunnitellun raakapuun kuormauspaikan kanssa ja vaikuttavat sen

toteuttamiskelpoisuuteen. Väylävirasto muistuttaa, että sekä raakapuun kuormauspaikat että voimajohtolinjat ovat tilaa vaativia toimintoja, joilla on erilaisia tarpeita ja niiden sijoittumiseen liittyy suojaetäisyysvaatimuksia. Väyläviraston "Rataverkon raakapuun kuormauspaikkojen suunnittelu" -ohjeen mukaisesti sähkölinja ei saa kulkea kuormauspaikan halki ja suunnittelualueella kulkevat voimajohtojen sijainnit tulee huomioida suojaetäisyysvaatimuksineen.

Riihimäen raakapuun kuormauspaikalle on etsitty uutta korvaavaa sijaintia pitkään ja siitä on laadittu useita vaihtoehtoverailuja vuosien varrella. Uuden sijainnin löytäminen on osoittautunut haastavaksi, minkä vuoksi Väylävirasto näkee kaavaan osoitetun aluevarauksen tärkeänä. Hausjärven vaihtoehdon toteuttamiskelpoisuutta selvitetään vielä tarkemman suunnittelun tasolla. Kaavaselostuksessa todetaan, että aluevarauksilla on tarpeen varautua myös tilanteeseen, jossa kuormauspaikkaa ei voida toteuttaa Riihimäen teollisuusraiteelle. Väylävirasto esittää huolensa siitä, että onko

kaavaratkaisulla varauduttu tarpeeksi tähän skenaarioon, koska samalle logistiikka-alueelle on osoitettu muita toimintoja raakapuunkuormauspaikan lisäksi ja muuta vaihtoehtoja sijaintia ei ole tiedossa.

Potentiaalisimmiksi vaihtoehtoisiksi sijainneiksi on aiemmin arvioitu Riihimäen pohjoispuolella sijaitseva Hirvenoja tai Vihdin Selki. Väyläviraston "Raakapuuterminaalien sijaintiselvitys Karjaa–Hämeenlinna-välille" -selvityksessä on

todettu, että verkollisesta näkökulmasta Riihimäellä tai sen lähialueella tulee olla raakapuun kuormauspaikka. Tästä syystä Vihdin Selkiä ei voida pitää potentiaalisena vaihtoehtosijaintina Riihimäen raakapuun kuormauspaikalle. Hirvenojaa ei ole osoitettu vaihemaakuntakaavassa korvaavaksi sijainniksi, koska se on todettu kuormauspaikalle soveltumattomaksi paikaksi muun muassa pohjaolosuhteiden ja geometrian vuoksi. Lisäksi vaihemaakuntakaavasta on poistettu aiemmin Janakkalaan osoitetut raakapuun kuormauspaikan vaihtoehtoiset sijainnit, jotka on todettu tarkasteluissa toiminnallisesti puutteellisiksi.

Kaavaselostuksessa viitataan vuonna 2022 julkaistuun "Rataverkon raakapuun kuormauspaikkaverkon tilanne ja tulevaisuuskuva" (Väyläviraston julkaisuja 29/2022). Väylävirasto toteaa, että tilanne- ja tulevaisuuskuva on päivitetty vuonna 2023, ja vuoden 2022 jälkeen on laadittu useita selvityksiä, joissa on tarkasteltu raakapuun kuormauspaikan uutta sijaintia. Kaavaratkaisun ja sen perusteluiden osalta olisi tärkeää viitata viimeisimpiin selvityksiin.

Merkittävästi parannettava päärata

Turku-Toijala-rata on merkitty vaihemaakuntakaavassa merkittävästi parannettavana pääratana mahdollistaen mm. kaksoisraiteen rakentamisen. Kaavaratkaisu perustuu Väyläviraston aiempaan valtakunnalliseen näkemykseen vuodelta 2019. Väylävirasto on päivittänyt vuoden 2025 aikana valtakunnallisen näkemyksensä siitä, miten maankäytössä on tarve varautua rautateiden lisäraiteisiin, kolmioraiteisiin, lisäkohtauspaikkoihin ja/tai kaksoisraideosuuksiin sekä uusiin ratayhteyksiin. Päivitetty näkemys löytyy Väyläviraston nettisivuilta sekä julkaisumuodossa Dorian

julkaisuarkistosta: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-405-365-5>. Päivityksen yhteydessä varautumistarpeet ovat säilyneet Kanta-Hämeessä kaavaratkaisun mukaisina, eli Turku-Toijala välisellä radalla on syytä varautua kaksiraiteisuuteen Ypäjän ja Humppilan alueilla ja Kerava-Tampere (Riihimäki-Hämeenlinna-osuus) välillä neljään raiteeseen.

Tohmo Sini
Väylävirasto

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Humppilan Kulmakunnat ry:n lausunto

Humppilan Kulmakunnat ry pitää tärkeänä, että vaihemaakuntakaavalla pyritään vahvistamaan Kanta-Hämettä vetovoimaisena ja monipuolisena asuinympäristönä ja rakentamaan kestävästä tulevaisuudesta niin nykyisille ja tuleville asukkaille. Erityisesti pidämme hyvänä, että kestävästä liikennejärjestelmään halutaan panostaa ja maakuntamme rikkaan kulttuuriympäristön arvoja nostetaan esille. Niin kaavoituksessa kuin isojen infrahankkeiden arvioinnissa painotamme ennakoivaa vuoropuhelua asukkaiden kanssa ja haluamme kannustaa kuntia toimimaan lainkirjaintakin vahvemmin asukkaiden kuulemisessa.

Kestävä liikennejärjestelmä: Pidämme myönteisenä, että jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeita on huomioitu Valtateiden 9 ja 2 risteysalueella. Ilahduttavaa on myös huomata Humppilasta Jokioisille suuntautuva pyöräilyreittisuunnitelma. Ratataajamien ja paikallisjunaseisakkeiden kehittäminen ja esille tuominen tarjoaa uudenlaisia kestäviä asumismahdollisuuksia myös Humppilassa. Esteettömyyden toteuttaminen on tärkeä osa Humppilan aseman ja siihen liittyvän liikenteen kehittämistä.

Humppilan Kauppilassa kulkee Kauppilantie osana Vanhaa Tampereentietä. Tie tulee pitää autoilukäytössä ja saattaa Kauppilan silta takaisin autolla liikennöitävään kuntoon. Kauppilantien liikenne 2-tien yli Myllynkulmantielle on saatava sujuvaksi 2-tien ylityksen osalta.

Pidämme hyvänä suunnittelumääräystä,” jossa Aurinkovoiman tuotantoalueita ja niihin liittyviä energiavarastoja ja järjestelmiä suunniteltaessa tulee ne sijoittaa ensisijaisesti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja infrastruktuuriin tai niiden läheisyyteen. Sijoittumisessa on vältettävä metsäalueita, luonnontilaisen kaltaisia soita sekä viherrakenteen kannalta merkittäviä alueita. Arvokkaiden luontoalueiden ja ekologisten yhteyksien pirstomista tulee välttää. Maaseutualueilla aurinkovoiman tuotanto on pyrittävä toteuttamaan niin, että paneelialueella säilyy mahdollisuus maatalouden harjoittamiseen sähköntuotannon mahdollistamalla ja sitä tukevalla tavalla.”

Samoin pidämme tarkoituksenmukaisena linjausta, jossa Humppilaan ja sen naapurikuntiin sijoittuvia tuulivoimapuistoja kehitetään.

AFIR-asetus määrittää tavoitteita sekä raskaalle liikenteelle, että henkilöajoneuvoliikennettä koskien. TEN-T kattavalla verkolla tulee viimeistään vuonna 2030 olla enintään 60 kilometrin välein henkilöautojen 150 kW teholatureita ja raskaalle liikenteelle 100 kilometrin välein 350 kW:n teholatureita. Asetus määrittää tavoitteet myös vedyn ja metaanin jakelua koskien. Humppilan kulmakunnat näkee valtateiden 2 ja 9 risteysalueen sopivan hyvin raskaan liikenteen latausalueeksi. Myös 2-tien varren latausaluetta Humppilan ostoskeskuksessa tulisi kasvattaa.

Vuoden 2017 selvitystä jatkamaan Hämeen liitto teetti vuonna 2025 kylätonttien arkeologisen inventoinnin, jonka tuloksia tuodaan myös maakuntakaavan tällä vaihekaavalla. Rautajärven arkeologisen alueen nosto kaavaan tuo alueelle sen kaipaamaa arvostusta.

Lindroos Jouko
Humppilan kulmakunnat ry

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto: Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausuja: [Mallinkaisten kyläyhdistys Ry] Päivämäärä: [17.02.2026]

1. Puhdas siirtymä: Energiahankkeet ja ympäristövaikutukset

Kyläyhdistys tukee maakunnan tavoitetta hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä, mutta korostaa, että puhtaan siirtymän hankkeet on sovittava yhteen paikallisen elämänlaadun, luontoarvojen ja perinteisten elinkeinojen kanssa.

Löyttymäki-Hietoinen (Alue 7) tuulivoima-alue: Kaavaselostuksessa esitetty uusi tuulivoima-alue sijoittuu Janakkalan Löyttymäen ja Hausjärven Mommilan-Hietoisten väliin.

Metsästys ja riistanhoito: Alue on paikallisesti erittäin merkittävää ja aktiivisessa käytössä olevaa metsästyksmaata. Teollisen kokoluokan tuulivoimarakentaminen ja siihen liittyvä tiestön parantaminen voivat muuttaa riistan elintapoja ja vaikeuttaa metsästysharrastuksen turvallista harjoittamista. Vaadimme, että jatkosuunnittelussa arvioidaan hankkeen vaikutukset paikallisiin metsästyseuroihin ja riistanhoitoon.

Asutus ja suojavyöhykkeet: Löyttymäen, Hietoisten ja Suontaustan asutus on huomioitava riittävin suojavyöhykkein. Tuulivoimaloiden melu- ja välkevaikutukset voivat heikentää asuinympäristön laatua ja kylän vetovoimaa asuinpaikkana.

Aurinkovoima: Kannatamme kaavan yleismääräystä sijoittaa teollinen aurinkovoima ensisijaisesti jo muuttuneeseen ympäristöön. Maaseutualueilla aurinkovoima on toteutettava niin, että paneelialueilla säilyy mahdollisuus maatalouden harjoittamiseen , jotta arvokas viljelysmaa ei poistu tuotannosta.

Ekologiset verkostot: Uudet merkinnät ekologisen verkoston ydinalueista ovat tärkeitä virkistyskäytön kannalta. On kuitenkin varmistettava, etteivät ne tarpeettomasti rajoita kylien maltillista täydennysrakentamista tai paikallista pienyritystä.

2. Kestävä liikkuminen ja saavutettavuus

Toimiva liikennejärjestelmä on maaseudun elinvoiman ja yritystoiminnan perusedellytys.

Jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeet: Esitämme, että kaavassa tunnistetut jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeet (esim. maantien 130 varsi ja kylien väliset reitit) toteutetaan kiireellisinä. Turvalliset kevyen liikenteen väylät palvelevat asukkaiden lisäksi paikallisia matkailuyrittäjiä.

Bioterminaalit ja logistiikka: Logististen solmukohtien kehittäminen on kannatettavaa, mutta raskaan liikenteen reitit ja mahdollisten bioterminaalien sijoittelu on tehtävä niin, etteivät ne aiheuta melu- tai turvallisuushaittoja kyläteillä.

3. Kulttuuriympäristö ja kylän elinvoima

Kylän kulttuuriperintö ja maisema ovat pääomaa, joka houkuttelee uusia asukkaita ja yrityksiä.

Rakennettu kulttuuriympäristö (RKY): Kannatamme merkittävien ympäristöjen vaalimista, mutta määräysten tulee sallia vanhan rakennuskannan elävä käyttö ja uudistaminen.

Maisema-alueet: Arvokkaiden maisemien säilyminen on turvattava, kun suunnitellaan uusia voimajohtolinjoja tai energiantuotantoalueita. Avoimet peltomaisemat ovat osa kylän identiteettiä.

Yhteenvedo ja vaatimukset

Mallinkaisten kyläyhdistys katsoo, että vaihemaakuntakaavan onnistuminen edellyttää tasapainoa maakunnallisten energiatavoitteiden ja paikallisen elämänlaadun välillä.

Toivomme, että jatkosuunnittelussa:

- 1.Löyttymäki-Hietoinen (Alue 7) hankkeen vaikutukset metsästyksen ja luonnon monikäyttöön selvitetään huolellisesti.
- 2.Asutuksen läheisyys huomioidaan kaikissa energiahankkeissa tiukoin suojaetäisyyksin.
- 3.Kevyen liikenteen turvallisuutta parannetaan kylien välisillä teillä.
- 4.Kaavamääräykset jättävät tilaa paikalliselle pienyrittäjyydelle ja kylien kehittämiselle.

Mallinkaisten kyläyhdistyksen puolesta

Arto Suontausta

Mallinkaisten kyläyhdistyksen puheenjohtaja

Suontausta Arto
Mallinkaisten kyläyhdistys Ry - Arto Suontausta Mallinkaisten
kyläyhdistyksen puheenjohtaja

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleisesti ottaen vaihemaakuntakaavan pitäisi olla vielä vahvemmin kytkettynä maakuntaohjelmaan erityisesti elinkeinojen ja työllisyyden suhteen. Suomessa on Euroopan korkein työttömyysaste. Parempi työllisyys olisi sekä ihmisten itsensä kannalta että yhteiskuntarauhan kannalta todella tärkeä asia. Tämän pitäisi olla ykkösprioriteetti.

Toinen asia, josta huomautan, ovat ekologisen verkoston ydinalueet. Tämä käsite on uusi kaavassa ja sen sisältöä sekä vaikutuksia pitäisi avata täsmällisemmin. Selostuksessa sanotaan, että peräti 40% maakunnan pinta-alasta kuuluu näihin luonnon ydinalueihin. Esityksessä on myös 12 uutta aluetta näihin ekologiisiin verkostoihin. Niiden yhteispinta-ala on peräti 1032 neliökilometriä eli 100.000 hehtaaria. Näihin lisäyksiin suhtaudun kriittisesti. Näistä pari aluetta tunnen (Poutunkangas ja Evo) ja ne ovat kyllä ihan tavallista talousmetsää.

Sivulla 37 sanotaan, että nuo merkinnät eivät rajaa alueen käyttöä (maa- ja metsätalous, rakentaminen). Kuitenkin suositus on, että suunnittelussa otetaan huomioon alueen ekologisen verkoston merkitys. Myös alueen pirstomista pitäisi välttää. Viranomaisten tehtävä on edistää maakuntakaavan toteutumista. Näin ollen on merkittävä riski, että käytännössä tulevaisuudessa törmättäisiin jonkinlaisiin maankäytön rajoituksiin. Se on uhka omaisuudensuojalle sekä elinvoimalle. Siksi noita merkintöjä pitäisi täsmentää ja vielä selkeämmin kirjoittaa auki se, että nuo merkinnät eivät saa rajoittaa maankäyttöä.

Kaavaluonnoksessa on aiemman mukaisesti paljon merkittäviä maisema-alueita. Nämä voivat muodostua ongelmaksi, jos joku maanomistaja haluaisi rakentaa vaikka aurinkovoimaa pelloilleen. Toisaalta kaavassa toivotaan uusiutuvaa energiaa ja toisaalta estetään sen rakentamista. Parempi balanssi näiden tavoitteiden välille tarvitaan.

Jari Koskinen

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Joentaan kyläyhdistys ry näkee tärkeänä, että Kantatien 54 varrella olisi leveämpi asfaltoitu alue polkupyöräilijöitä varten. Nykyinen ajokaistoista erotettu asfaltoitu reuna on kovin kapea, eikä se houkuta pyörällä ajamiseen. Liikenne 54- tiellä on kovin vilkas. Sajatien 132 varrelle olisi hyvä saada myös kevyenliikenteen väylä. Tämä kannustaisi ihmisiä pyöräilyyn.

Äijämäen juoksuhauta-alue on on muinaismuistoalue, mutta sitä ei ole merkitty kulttuuriympäristöksi.

Kallela Sanna
Joentaan kyläyhdistys ry

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hämeen Liitto

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 vaihemaakuntakaava 1.

Kiitän mahdollisuudesta ilmaista mielipiteeni kaavaluonnokseen. Luonnoksessa on monia hyviä asioita, mutta haluaisin kuitenkin kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin.

Vaihemaakuntakaava 1. luonnoksen johdannossa todetaan maakuntakaavan ohjaavan kuntien yleis- ja asemakaavoitusta ja viranomaisten alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua. Samassa kappaleessa todetaan myös maakuntakaavan laatimisesta vastaavan aina maakunnan liitto.

Kappaleessa ”suunnittelun valtakunnalliset lähtökohdat” kerrotaan alueidenkäyttölain ohjaavan kaavan valmistelua siten, että siinä on kiinnitettävä erityistä huomiota mm. seuraaviin asioihin

- alueiden käytön egolokiseen kestävyys
- vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön
- maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin
- maiseman, luonnonvarojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen
- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Tekstissä myös muistutetaan, että kaavan laadinnassa on pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa.

Kappaleessa muistutetaan myös maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1§ määräyksestä, että kaavaa laadittaessa tulee arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset mm. seuraaviin asioihin:

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Kappaleessa ”suunnittelun maakunnalliset lähtökohdat” palautetaan mieliin juuri vahvistetun maakuntaohjelman kolmea keskeistä pääteemaa, niiden tavoitetta ja toimenpiteitä, sekä strategiaa älykkäästä erikoistumisesta

- Kestävä elinvoima ja investoinnit
 - Kohti investointeja houkuttelevaa keskittymää
 - Kohti uudistuvaa ja verkottunutta aluetta
 - Uudistuva yritystoiminta ja osaaminen
- Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt
 - Kansainvälinen Kanta-Häme
 - Hyvän elämän mahdollisuudet
 - Vahva koulutuksen, työelämän ja hyvinvoinnin yhteys
- Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto
 - Kaikki hyödyt irti sijainnista
 - Tulevaisuuskestävää asumista Kanta-Hämeessä
 - Kulttuuri ja matkailu vahvistavat pehmeää vetovoimaa
 - Ilmastokestävä Kanta-Häme

Älykäs erikoistuminen perustuu maakunnan omiin vahvuuksiin ja sitä tarvitaan erityisesti hanketyössä ja Euroopan unionilta saatavan rahoituksen suuntaamisessa maakuntamme toimijoille. Yhteistyössä maakunnan toimijoiden, kehittäjien ja yritysten kanssa koottiin yhteen niitä vahvuusalueita, joihin maakuntamme tutkimus- ja innovaatiotyössä halutaan panostaa. Käytettävissä olevia resursseja halutaan keskittää yhä vaikuttavampiin hankkeisiin.

Edellä koostetuista lähtökohdista huolimatta vaihemaakuntakaava sisältää tuulivoima-alueeksi määritellyn Hattulan Niinimäen alueen. Alue oli mukana vuoden 2022 selvityksessä potentiaalisista alueista tuulivoiman rakentamiseen, mutta sai teknis-taloudellisessa arvioinnissa vain 2/9 pistettä, eli oli yksi heikoimmiksi tuulivoimaan soveltuvista paikoista. On täysin maakuntakaavan laatimisen toimintaperiaatteiden vastaista, että tällainen hanke otetaan mukaan vaihemaakuntakaavaan sillä perusteella, että yksityisen toimijan aloitteesta alueelle ollaan laatimassa kaavaa tuulivoimaloille. Tällä menettelyllä maakuntakaavan laatimisessa ohjaava vaikutus on yksityisellä toimijalla, ei

maakunnan hallinnolla. Nyt maakuntahallinnon pitää objektiivisesti arvioida tämäkin alue, huomioida saatu palaute OAS palautteesta ja tarvittaessa tutustua myös ELY -keskuksen antamaan perusteltuun päätelmään hankkeen aiheuttamista haitoista luonnolle ja asukkaille, sekä alueen sopivuudesta tuulivoimaloille.

Hanke on myös vahvassa ristiriidassa edellä kerrottujen suunnittelun valtakunnallisten lähtökohtien kanssa, koska Niinimäen alue muodostaisi yhtenäisen ekologisen alueen Tammelan-Hattulan-Kalvolan järviylängön kanssa.

Tuulivoima-alue uhkaa lähistön pohjavesialueita ja rakentamisen aikainen maa-aineksen tarve suunnitellaan otettavan lähialueelta, jolloin maan muokkaus olisi erittäin merkittävää.

Tuulivoimaloiden rankentaminen vaikeuttaa alueen elinkeinoelämää mökki- ja majoituspalveluiden osalta.

Myös maisemahaitta on merkittävä ja hanke rikkoo maakunnalle kulttuurillisesti tärkeää Hämeen Härkätien maisemaa. Hankealueen kautta on kulkenut Härkätien talvitie, jota ei ole vielä perusteellisesti tutkittu, mutta saattaa sisältää kulttuurihistoriallisesti arvokasta jäämistöä.

Tuulivoimaloiden rakentaminen aiheuttaisi myös kohtuutonta haittaa lähialueiden maanomistajille, sekä taloudellisia menetyksiä kiinteistöjen arvon aleneman takia.

Uuden maakuntaohjelman keskeiset teemat antavat myös vahvan käsityksen alueen sopimattomuudesta tuulivoimalle, koska hankkeen maakunnan elinvoimaa lisäävä vaikutus on kovin lyhytaikainen. Rakennusvaiheessa hanke työllistää jonkin verran ja kunnan kiinteistöverotulot lisääntyvät tuulivoimaloiden toiminnan alkuvuosina, mutta vähenevät sen jälkeen.

Väestön hyvinvointi heikkenee melu- ja välkevaikutusten takia ja hyvän elämän edellytykset katoavat.

Alueen vetovoimaisuus heikkenee ja luonnon monimuotoisuus katoaa tuulivoima-aluetta rikkovan tieverkoston takia. Alueesta tulee teollisuusalue ja siellä liikkumista joudutaan rajoittamaan mm. talvella jäävaaran takia.

Etelä-Hattulan alueella ovat paikalliset suojelu- ja asukasyhdistykset koonneet alueen kehittämisohjelman EH40, joka edistäisi ja kehittäisi monia näitä maakunnallisen suunnittelun keskeisiä strategisia tavoitteita, mutta niiden toteuttaminen ei ole mahdollista, jos tuulivoimalat rakennetaan.

Johtopäätökset

1. Tuulivoima-alueen merkintä Niinimäessä

Niinimäen tv-merkintä olisi nyt poistettava vaihemaakuntakaavan luonnoksesta ja mikäli Hattulan kunta joskus myöhemmin vahvistaa vireillä olevan tuulivoimakaavan Niinimäkeen, se lisättäisiin Hattulan kunnassa hyväksytyn kaavan mukaisesti ja laajuisesti maakuntakaavaan.

2. Vanha Talvitie

Niinimäen tuulivoima-alueen läpi kulkee Talvitienä tunnettu Hämeen Härkätien tielinjaus, jota käytettiin talvisin. Reitti kulki jäätyneiden soiden ja järvien yli ja ylitti Renkajärven suunnilleen Vuohiniemen kohdalta. Reitin varrelta on löydetty mm. Luurilan pelloilta aarrekätkö, josta tunnetuin esine on Luurilan lintuna tunnetun korun esikuva. Nykyisen Puolivälintien ympäristössä on merkkejä torppien perustuksista ja kivimuureista. Alueella ei tiettävästi ole vielä tehty kattavia arkeologisia tutkimuksia, mutta viitteitä merkittäviin historiallisiin arvoihin kuitenkin on.

Alue on lisättävä valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden (VARK) listalle ja alueella olisi suoritettava perusteelliset tutkimukset.

Jari Hietanen

mökkiläinen

Jari Hietanen

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

VR-Yhtymä Oyj (jäljempänä ”VR”) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisessa asiassa ja toteaa kannanottona seuraavaa:

VR toteaa, että Helsinki–Tampere-päärataosuutta tulee 1. vaihemaakuntakaavassa esitetysti kehittää pääosin nykyisessä ratakäytävässä, mutta varautumalla maankäytöllisesti riittävällä tavalla tarvittaviin vanhan ja uuden raiteiston raidevälimuutoksiin (neljään linjaraiteeseen ja niiden raidevälien kasvattamiseen).

VR haluaa nostaa esiin, että kyseisen TEN-T ydinrataverkkoon kuuluvan kasvukäytävän kehittämisessä tulee maakuntakaava-alueella huomioida radan liikenteellisen palvelutason ja radan nopeustason parantamisessa tarvittavat tietyt tärkeät rata- ja kaarreoikaisut. Näin saavutetaan sujuvammat ja yhtenäisemmät junaliikenteen nopeustasot. Osittain kyseiset radan tarvittavat oikaisut voivat olla melko pienimuotoisia, mutta kyseessä ovat kohteet, jotka jäivät pääradan vuosituhannen alussa tehdyssä perusparannushankkeessa toteuttamatta.

Tietyillä maakuntakaava-alueen rataosuuden liikennepaikoilla vaaditaan niiden palvelutasokehittämiseen liittyviä asema- ja rata-aluemuutoksia.

Vireillä oleva alueidenkäyttölain muutoksen vaikutus maakuntakaavojen ohjaus- ja velvoittavuuspuoleen saattaa olla osin ongelmallinen, mikäli vireillä oleva lakimuutos esitetysti toteutuu.

Maakuntakaava on ollut strategisesti tärkeä tavoitekuvaus ja -asetanta erityisesti ylimaakunnallisten ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäkehityksen onnistumisen kannalta. Liikenteellisillä pendelöinti- ja välittäjäalueilla ylimaakunnallisen liikennejärjestelmän sujuvuus ja tehokkuus on tärkeässä roolissa koko joukkoliikenteen sekä samalla myös kyseistä aluetta koskevan palvelutaso-onnistumisen kannalta.

VR toteaa, että varautuminen pääradalla neljään raiteeseen ja Turku–Toijala-radalla kahteen raiteeseen on toimiva ja kannatettava ratkaisu (kappale 6.3.2).

Lähdetluoma Tanja
VR Group

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hämeen liitto

Lausunto Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnokseen

Sotkajärviyhdistys ry

Juhani Pekkala

juhani.pekkala@gmail.com

puh. 0400491560

1. Ekologiset ydinalueet ovat perusteltu lähtökohta, jota pitäisi noudattaa

Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa on pyritty ottamaan huomioon ekologisen verkoston ydinalueet, joka on hyvä ja perusteltu lähtökohta. Kaavassa Sotkajärvi ja sen ympäristö, mukaan lukien Pukarjärvi, kuuluvat samaan ekologisen verkoston ydinalueeseen. Se sisältää luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita alueita, joilta on tavattu uhanalaisia lajeja. Ydinalue on myös tärkeä hirvien laidunalue ja sille sijoittuu useita

hirvieläinten suosimia kulkureittejä Valtatie 10:n yli. Tämä on kaavaluonnoksessa positiivinen asia Sotkajärven ja sen ympäristön näkökulmasta.

Valitettavasti kaavaehdotus ei kuitenkaan noudata lähtökohdaksi ilmoittamaansa periaatetta tuulivoima-alueiden suhteen.

Vaihekaavassa on viisi tuulivoima-aluetta, joista kaksi on sijoitettu laadullisesti edustavalle luonnon ydinalueelle ja kolme muille luonnon ydinalueille.

Lisäksi kaavaehdotus on uuden maakuntaohjelman vastainen. Sen mukaan uusiutuvan energian investoinnit eivät saa heikentää strategian muita keskeisiä tavoitteita, jotka ovat hyvinvointi, vetovoimainen ympäristö ja monimuotoinen luonto. Tuulivoima-alueet ovat räikeässä ristiriidassa em. tavoitteiden kanssa.

2. Niinimäki on täysin sopimaton tuulivoima-alueeksi

Kanta-Hämeen suurimmasta ekologisesta ydinalueesta on jostain syystä leikattu pois kaavaluonnoksessa Renkajärven ja Takajärven välissä sijaitseva Vuohiniemen laadullisesti edustava ydinalue ja merkitty siihen Niinimäen tuulivoima-alue. Vuohiniemen luonnon ydinalue sijaitsee keskellä muita laadullisesti edustavia ydinalueita. Niinimäen tuulivoima-alue ei tuhoaisi pelkästään Vuohiniemen ydinaluetta, vaan se tekisi myös Niinimäen aluetta ympäröivistä muista ydinalueista toisistaan irrallaan olevia saarekkeita. Perustelu on, että Hattulan kunta on jo aloittanut alueelle tuulivoiman kaavoituksen. Peruste on nurinkurinen. Maakuntakaavan pitää ohjata kunnan kaavoitusta eikä päinvastoin. Tuulivoiman rakentaminen ei voi tapahtua vain hankekehittäjien aloitteesta, kuten Niinimäen kohdalla näyttää nyt tapahtuvan, vaan yhteiskunnan on päätettävä tuulivoima-alueiden sijoittumisesta.

Vaihemaakuntakaavan periaatteiden mukaan kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Niinimäen tuulivoima-alue aiheuttaa alueen

vakituksille ja vapaa-ajan asukkaille kohtuutonta haittaa (välke, melu, liikenne jne) ja on jo nyt vaikuttanut ja tulee toteutuessaan vaikuttamaan asumisolosuhteisiin ja kiinteistöjen arvoihin alueella merkittävästi.

Alueella on 250 vakituista asuinkiinteistöä ja 750 vapaa-ajan asuntoa. Paikalliset asukkaat vastustavat käytännössä yksimielisesti hanketta, mikä on todettu lukuisissa erilaisissa kyselyissä. Perustellussa päätelmässään ELY-keskus tulee siihen johtopäätökseen, että Niinimäen tuulivoiman vaikutusta alueeseen voidaan pitää ”suurena kielteisenä”. Lisäksi jo aikanaan Hämeen liiton tilaamassa FCG:n tekemässä konsulttiselvityksessä Niinimäki sai heikot arviot soveltuvuudesta tuulivoima-alueeksi. Näiden faktojen perusteella on selvää, että alueelle ei voida kaavoittaa tuulivoimaa.

Kaavaluonnoksessa mainitut tuulivoiman positiiviset alueelliset vaikutukset perustuvat kaikesta päätellen tuulivoimateollisuuden omaan arvioon eivätkä ole millään tavalla puolueettomista lähteistä todennettavissa.

On kaikki perustelut ottaa pois Niinimäen tuulivoima-alue -merkintä ja sisällyttää alue ekologisen ydinalueen osaksi, niin kuin Vuohiniemen ydinalue on Hämeen liiton vuoden 2016 ’Kanta-hämeen ekologiset verkostot’ -selvityksessä kuvattu.

3. Ekologisten yhteyksien ns. pullonkaula-alue on otettava vakavasti

Kiinnitämme huomiota myös valtatie 10:n ja kantatie 54:n risteykseen, ns. Perähuhdan risteykseen, kaavoitettuun tuulivoima-alueeseen. Alueen läpi kulkee myös kaasulinjan yhteystarve. Alue on tunnistettu ekologisten ydinalueiden kriittisten ekologisten yhteyksien kannalta ns. pullonkaula-alueeksi. Tilannetta hankaloittaa vielä vt 10:n ja kt 54:n perusparannussuunnitelmat, joihin kuuluu mm. riista-aitojen rakentaminen.

Kaikki em. seikat voivat vaikuttaa merkittävästi siihen, miten hyvin eläimet, esimerkiksi hirvet, voivat liikkua alueelta kohti pohjoisia talvilaitumia.

Pullonkaula-alueiden kriittisten ekologisten yhteyksien katkeamisen tai kuristumisen merkitys voi olla tietyille tiettyjen eläinten eri populaatioille hyvin suuri.

Jos populaatiot pirstoutuvat, on mahdollista, että vaikutukset niiden geneettiseen elinvoimaan perimään näkyvät pitkän ajan, jopa vuosisatojen kuluttua ajan. Evolutiivisten voimien vuoksi tällaiset tapahtumat saattavat johtaa siihen, että harvinaisia geenimuotoja häviää kokonaan, jolloin vaikutus on lähes ikuinen. Geenien eri muotojen katoaminen eläinpopulaatioista voi vaikeuttaa merkittävästi eliölajin sopeutumista muuttuviin olosuhteisiin. Vaikutus voi olla siis hyvin pitkäaikainen ja jopa kohtalokas.

4. Hämeen härkätien talvireitti lisättävä kaavaan

Kaavaluonnoksesta puuttuu Hämeen härkätien talvireitti. Talvireitistä on saatu uutta tietoa, mutta se vaatii vielä paljon lisätutkimusta. Reitti on joka tapauksessa merkittävä osa Hämeen kulttuuriperintöä ja kulttuurihistoriallisesti erityisen arvokas. Se on syytä lisätä kaavaluonnokseen.

5. Pienten tuulivoima-alueiden määräykset

Kaavasta puuttuu määräykset, jolla estetään ekologisten ydinalueiden rikkominen pienillä, alle kahdeksan voimalan tuulivoima-alueilla.

Pekkala Juhani
Sotkajärviyhdistys ry

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

HÄMEENLINNAN KAUPUNGIN LAUSUNTO KANTA-HÄMEEN 1. VAIHEMAAKUNTAKAAVA 2040
LUONNOKSESTA

Hämeen liitto on pyytänyt Hämeenlinnan kaupungilta lausuntoa Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaava 2040 luonnoksesta. Hämeen maakuntavaltuusto päätti kokouksessaan 27.11.2023 käynnistää vaihemaakuntakaavan laatimisen. Päätöksen mukaan maakuntakaava laaditaan kaikki Kanta-Hämeen kunnat kattavana vaihemaakuntakaavana, joka täydentää voimassa olevaa Kanta-Hämeen maakuntakaavaa 2040.

Puhdas siirtymä

Energian tuotanto:

Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa on esitetty mittakaavaltaan maakunnallisesti merkittävät tuulivoiman tuotantoalueet. Aurinkovoimalle ei sen sijaan ole aluevarauksia osoitettu. Aurinkovoiman tuotantoalueiden ohjauskeinona toimivien maakuntakaavamääräysten mukaan aurinkovoimaa tulisi pyrkiä sijoittamaan taajamien yhteyteen ja hyödyntämään myös rakennettua ympäristöä maakuntakaavaa tarkemman kaavan avulla. Kanta-Hämeessä ja Hämeenlinnassa on useita valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä kulttuurimaisemia. On nähtävissä, että em. energiantuotantolaitosten sijoituspaikan valintaan ja laitosten sopeuttamiseen ympäristöönsä tulee kiinnittää myös jatkossa erityistä huomiota.

Maakuntakaavaan on merkitty Gasgridin vedyn runkoverkon Itä-länsisuuntainen yhteystarve, joka perustuu Gasgridin suunnitelmaan vedyn runkoverkoksi Suomessa. Gasgridin kansallisen vetyverkoston rakentamisen 1. vaiheeseen ei sisälly vetyputkiyhteyttä Hämeenlinnan tai Tampereen seudulle. Vetyverkoston kehitysmahdollisuuksien kannalta on tunnistettu, että myöhemmissä vaiheissa vetyverkostoa olisi tarpeen täydentää Riihimäeltä pohjoiseen kulkevalla haaralla. Riihimäki-Hämeenlinna-Toijala-linjalla kulkee myös nykyinen Gasgridin maakaasuverkko. Vety- / monikaasuputkiyhteyden tarve on tunnistettu Hämeenlinnan ja Tampereen seuduille. Maakuntakaavaan tulee osoittaa yleispiirteinen vety- tai monikaasuputken yhteystarvemerkintä Hämeenlinnan suuntaan.

Hämeen liiton tuulivoimaa koskevassa selvityksessä Hämeenlinnan alueelta ei ole löytynyt maakunnallisesti merkittävän tuulivoimalan alueita. Kaksi tuulivoimala-aluetta sijoittuu pieneltä osin Hämeenlinnan puolelle (Löyttymäki-Hietoinen, joka sijaitsee Janakkalan Löyttymäen ja Hausjärven Mommilan-Hietoisten välissä ja Vehmaankulma, joka sijaitsee valtatie 10 ja kantatie 54 risteyksen tuntumassa). Hämeenlinnan omien selvitysten mukaan, jossa näkökulmana on asutuksen läheisyys (1,5 km), ei ole löydetty yhtään merkittävää tuulivoimalan aluetta. Hallituksen esityksen mukaan tuulivoimalan etäisyys asutuksesta tulisi olemaan 1,25 km. Myös tällä etäisyysvaatimuksella Hämeenlinnasta on vaikea löytää maakunnallisesti merkittäviä tuulivoimala-alueita. Hanketoimijat ovat tutkineet kahta aluetta Hämeenlinnassa tarkemmin ja ne sijoittuvat maakuntakaavan luonnoksessa ekologisen luonnon ydinalueille.

Maakuntakaavan tuulivoimalaselvityksen mukaan Hämeenlinnan alueella olisi mahdollista sijoittaa pieni tuulivoimapuisto Moreenin Pitkämäen alueelle. Alueelle ei ole mahdollista sijoittaa maakunnallisesti merkittävää määrää tuulivoimaloita. Pienten kokoluokan tuulivoimala-alueet olisi hyvä merkitä maakuntakaavaan, johtuen maakuntakaavan merkittävästä ohjausvaikutuksesta tuulivoimala-alueille. Merkintä maakuntakaavassa auttaisi osaltaan pienempien voimaloiden syntymistä.

Ekologiset verkostot ja viheryhteydet:

Maakuntakaavaluonnoksessa on esitetty 12 uutta ekologisen verkoston ydinaluetta, joista 7 on kokonaan tai osittain Hämeenlinnan alueella: Tammelan- Hattulan- Kalvolan järviylänpö, Seitsemänlamminsuu- Korpilamminsuu, Heinisuo, Poutunkangas, Janakkalan-Tuuloksen järviylänpö, Evo ja Vanajanselkä. Näillä alueilla pyritään edistämään luonnon moninaisuutta sekä turvaamaan maakunnan ekologisen verkoston toimivuutta pitkällä aikavälillä. Selostuksessa on tarkennettu viherverkoston maankäyttöä siten, että rajatuille alueille on mahdollista sijoittaa tarkemmassa suunnittelussa muuta maankäyttöä, kunhan huomioidaan viherverkoston ja sen välisten yhteyksien toiminnallisuuden säilyminen.

Hämeenlinnan kaupunki pitää hyvänä, että maakuntakaavassa on kuvattu ekologisen verkoston ydinalueet ja annettu niiden huomioimiseksi tavoitteita. Samalla toisaalta on tuotu myös esille, että

alueisiin kohdistuu erilaisia maankäyttötarpeita erityisesti taajamien läheisyydessä. Ekologiset verkostot tukevat samalla myös ihmisten virkistäytymismahdollisuuksia ja hyvinvointia. Verkostojen huomioiminen tukee luonnon monimuotoisuuden säilymistä, ekologista kestävyyttä ja viherrakenteen jatkuvuutta kaupunkirakenteessa myös ylikunnallisesti. Esimerkiksi maakunnan itäosassa Evon seutu liittyy Padasjoen ja vireillä olevan Päijät-Hämeen maakuntakaavan maakunnalliseen viherverkostoon. Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaavan luonnos kyseisellä Evon seudulla on myös voimassa olevan ja laadittavan yleiskaavamuutoksen mukainen.

Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa on esitetty myös erityisesti valtateiden estevaikutuksien huomioimiseksi suunnitellut maakunnallisesti merkittävät ekologiset yhteydet, joiden toteutumista tulisi kuntatason suunnittelussa edistää. Vaikka Hämeenlinnan kaupungin alueelle ei kaavaluonnoksessa ole esitetty tällaisen maakunnallisesti merkittävän ekologisen käytävän varausta liikenneympäristöön, selkeyttää maakuntakaavan ratkaisu kaupungin strategista ja yleiskaavatasoista suunnittelua aiheen osalta. Ekologisten verkostojen huomioiminen edistää myös ilmastomuutokseen sopeutumista.

Kestävä liikkuminen

Voimassa olevassa maakuntakaavassa on esitetty kevyen liikenteen yhteystarpeita. Uudessa vaihemaakuntakaavassa sana kevyt liikenne on korvattu termillä jalankulun ja pyöräilyn yhteystarve. Tämä terminmuutos on hyvä asia, koska nykypäivänä ei puhuta enää kevyestä liikenteestä vaan jalankulusta ja pyöräilystä. Voimassa olevassa maakuntakaavassa on esitetty jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeet Hämeenlinnan kantakaupungista Eteläisiin ja Renkoon. Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa on esitetty uutena jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeena yhteys Hämeenlinnan kantakaupungista littalaan. Tämän lisäyksen kaupunki näkee tärkeänä ja hyvänä asiana. Jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeet Renkoon, Eteläisiin ja littalaan on tunnistettu myös Kanta-Hämeen pyöräliikenteen tavoiteverkko 2050 -selvityksessä seudullisina pääreitteinä, joissa on yhteyspuute.

Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa on esitetty uutena jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeena Hämeenlinnassa ja Janakkalassa maantie 130 välillä Miemala–Viralalla merkitään jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeeksi, sillä yhteys on osa Kanta-Hämeen pyöräliikenteen tavoiteverkkoa (pääreitti).

Maakuntakaavassa on merkitty merkittäväksi uudeksi yhdyskaduksi Hämeenlinnan osalta Taipaleentie ja Länsiportintie Moreenissa. Seuraavien teiden sijaintia on tarkistettu: Hämeen Härkätie/Vuorentaantie/Pikku-Parolantie välillä Marssitien risteys–Tölkkimäentien risteys ja Lammilla Evolla Vappulantie (YT 14112) on kulkenut maakuntakaavassa pitkin Juuvintien yksityistietä. Vappulantien linjauksen päivittäminen vastaamaan nykytilannetta on hyvä päivitys maakuntakaavaan. Hämeen Härkätie/Vuorentaantie/Pikku-Parolantien tielinjaus kulkee nykyisessä maakuntakaavassa Parolannummentien risteykseen. Kaupunki katsoo, että tämän tieyhteyden kehittäminen tulevaisuudessa on tärkeää varsinkin, kun läntinen kantakaupunki kehittyy. Tielinjaus

tulee kehittää nykyisen maakuntakaavan mukaisesti Marssitieltä kohti Parolannummentietä. Nykyistä tielinjausta Hämeen Härkätieltä Vuorentaantien kautta Pikku-Parolantielle ei ole mahdollista kehittää.

Maakuntakaavasta on poistettu Hämeen Härkätien Ytm merkintä välillä Kuittila–Sotka. Tie on yksityistie ja Härkätien linjaus on osoitettu kokonaisuudessaan RKY-merkinnällä. Kaupunki katsoo, että nämä muutokset ovat perusteltuja.

Hattulan ja Hämeenlinnan välisen Radanvarsitie-nimisen tien jatkeen linjausta muutetaan Hämeenlinnan päässä siten, että se alittaa pääradan ja liittyy Pikku-Parolantiehen Rautamonojantien kautta Hämeenlinnan yleiskaavan 2035 mukaisesti. Kaupunki ei näe tieyhteyttä tärkeänä ja esittää tieyhteyden poistamista maakuntakaavasta. Asia tulisi ratkaista vireillä olevassa yleiskaavassa.

Kestävän liikkumisen laatukäytävällä tarkoitetaan väylää, joka on merkittävä kävelyn, pyöräliikenteen ja joukkoliikenteen pääväylä. Kestävän liikkumisen laatukäytävät ovat osa Kanta-Hämeen pyöräliikenteen pääverkkoa. Kestävän liikkumisen laatukäytävät pohjautuvat Väyläviraston määrittämiin valtakunnallisesti tunnistettuihin pyöräliikenteen laatukäytäviin maantieverkolla. Hämeenlinnan osalta kestävän liikkumisen laatukäytävänä on esitetty reittiä Harvialantie–Turun valtatie–Vanajantie–Paasikiventie–Sibeliuksenkatu–Niittykatu–Tampereentie–Hakalanniementie–Härkiluhdantie–Kirstulantie–Pälkäneentie–Kalliolantie–Kinnalantie välillä Turenki–Hämeenlinna–Parola. Tämä yhteysväli on tunnistettu Kestävät matkaketjut Kanta-Hämeessä -selvityksessä yhdeksi maakuntarajoja ylittäväksi matkaketjuksi. Kanta-Hämeen pyöräliikenteen tavoiteverkko 2050 -selvityksessä tämä yhteysväli on osoitettu seudulliseksi pääreitiksi ja kestävän liikkumisen laatukäytäväksi. On hienoa, että yhteysväli on osoitettu myös vaihemaakuntakaavan luonnoksessa kestävän liikkumisen laatukäytävänä. Laatukäytävä vahvistaa seudullisia yhteyksiä, tukee kestävien kulkutapojen edistämistä ja parantaa arjen palveluiden sekä työpaikkojen saavutettavuutta.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa on esitetty kevyen liikenteen yhteystarpeita. Uudessa vaihemaakuntakaavassa sana kevyt liikenne on korvattu termillä jalankulun ja pyöräilyn yhteystarve. Tämä terminmuutos on hyvä asia, koska nykypäivänä ei puhuta enää kevyestä liikenteestä vaan jalankulusta ja pyöräilystä. Voimassa olevassa maakuntakaavassa on esitetty jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeet Hämeenlinnan kantakaupungista Eteläisiin ja Renkoon. Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa on esitetty uutena jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeena yhteys Hämeenlinnan kantakaupungista littalaan. Tämän lisäyksen kaupunki näkee tärkeänä ja hyvänä asiana. Jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeet Renkoon, Eteläisiin ja littalaan on tunnistettu myös Kanta-Hämeen pyöräliikenteen tavoiteverkko 2050 -selvityksessä seudullisina pääreiteinä, joissa on yhteyspuute. Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa on esitetty uutena jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeena Hämeenlinnassa ja Janakkalassa maantie 130 välillä Miemala–Viralä merkitään jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeeksi, sillä yhteys on osa Kanta-Hämeen pyöräliikenteen tavoiteverkkoa (pääreitti). Turvalliset yhteydet mahdollistavat matkoja, jotka ovat nykyisin liian hankalia tai turvattomia ilman autoa. Kestävän liikkumisen laatukäytävä yhdessä jalankulun ja pyöräilyn uusien yhteystarpeiden kanssa muodostaa vahvan ja tavoitteellisen pohjan kestävän liikkumisen kehittämiseksi tulevana vuosina.

Voimassa olevassa maakuntakaava 2040 on jo osoitettu merkittävästi parannettavaksi tieyhteydeksi valtatie 10 välillä Hämeenlinna – Tuulos. Valtatie 10 on tärkeä yhteys Turun ja Hämeenlinnan välillä, mikä on merkitty kaavaluonnokseen merkittävästi parannettavaksi tieyhteydeksi. Merkintä on tarpeen, sillä VT 10:llä koetaan ongelmaksi erityisesti liikenteen turvallisuus. Keskeiset liikenneturvallisuushaasteet valtatie 10:llä ovat useat yksiajorataiset osuudet, joissa ohitustilanteet ovat vaarallisia, riittämättömät ohituskaistat ja hirvieläinten suuri määrä. Valtatiellä 10 liikkuu paljon raskasta liikennettä ja valtatielle tulisi lisätä mm. ohituskaistoja turvallisen ohittamisen mahdollistamiseksi erityisesti Hämeenlinnan ja Forssan välille.

Raideliikenteen kehittämisen osalta maakuntakaavassa on huomioitu lisäraide rataosalla Riihimäki–Hämeenlinna–maakunnan raja. Merkintä mahdollistaa pääradan pitkäjänteisen kehittämisen ja raidekapasiteetin merkittävän lisäämisen. Hämeenlinnan kaupunki näkee välttämättömänä pääradan ratakapasiteetin lisäämisen, joka mahdollistaa nykyistä tiheimmän ja monipuolisemman junatarjonnan. Neljäs lisäraide huomioidaan tarpeellisilta osin yleis- ja asemakaavatasolla.

Maakuntakaavassa on esitetty Riihimäen kaupunkikeskustan eteläpuolelle ja Hausjärven rajalle Vahteristoon logistiikka-alue, joka sisältää rataverkon tärkeän raakapuun terminaalin.

Alueelle on suunnitteilla raakapuunkuormausalue. Riihimäen uusi kuormausalue antaisi mahdollisuuden luopua Hämeenlinnan vastaavasta alueesta. Hämeenlinnan näkökulmasta raakapuuterminaalin siirto pois Viipurintien ja Harvialantien eteläpuolelta on erittäin tärkeää, sillä alue on osa Hämeenlinnan keskustan kehittämistä. Raakapuun terminaali ja sen lähiympäristö on tulevaisuudessa merkittävä keskustan laajenemisalue, johon sijoittuu keskustaan sopivia toimintoja kuten liike-, toimisto- tai asuntorakentamista. Voimassa olevassa oikeusvaikutteisessa kantakaupungin yleiskaavassa 2035 ko. kuormausalue on keskustatoimintojen aluetta, jossa painopiste on palveluilla.

Kulttuuriympäristö

Viimeisimmät kulttuuriympäristöselvitykset, kuten 2019 maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (2019), sisältävät runsaasti kohteita, joiden arvoa tulisi arvioida kriittisesti. Rakennusinventoinneissa tehdyt kartoitukset eivät ole erityisen tarkkoja tai kattavia vaan perustuvat pintapuolisiin havaintoihin. Siksi kohteiden suojelumääräysten tarve tulee selvittää asemakaavoituksen yhteydessä, jossa kohteesta tehdään tarkemmat arviot mm. rakennuksen käytöstä, kunnosta ja rakennus- tai kulttuurihistoriallisista arvoista. Maakuntakaavan selostuksen perusteella em. asia on tunnistettu. Kaavaselostuksessa todetaan arvokkaan rakennetun ympäristön olevan suunnittelun tärkeä lähtökohta. Selostuksessa todetaan, että arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön merkintä maakuntakaavassa ei ole suojelumerkintä eikä estä kohteiden kehittämistä. Rakennussuojelukysymykset ratkaistaan asemakaavalla tai erityissuojelulla. Selostuksessa oleva maininta merkinnän tulkinnasta ei ole riittävä. Käytäntö on osoittanut, että maakuntakaavan inventointikohteita ja kuten myös yleiskaavan merkintäkohteita käsitellään, mm.

viranomaisten taholla, kuin nämä kohteet olisi jo suojeltu. Maakuntakaavan merkinnän selitykseen tulisi lisätä maininta: Rakennetun kulttuuriympäristön merkintä maakuntakaavassa ei ole suojelumerkintä eikä estä kohteiden kehittämistä. Rakennussuojelukysymykset ratkaistaan asemakaavalla tai erityissuojelulla.

Mäkinen Salla
Hämeenlinnan kaupunki - Hämeenlinnan kaupunginhallitus

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kaavaluonnokseen on rajattu useita tuulivoimala-alueita, jotka ovat ristiriidassa yleisten alueidenkäyttötavoitteiden ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteiden kanssa. Hämeen Järviylängön osalta kriittisimpänä näistä ovat Etelä-Hattulan Niinimäkeen, Lopen Kaakkomäkeen sekä Tammelaan valtateiden 10 ja 54 risteysalueelle kaavoitetut tuulivoimala-alueet.

Nämä tulisivat toteutuessaan rikkomaan yhtenäisen ja ainutlaatuisen Hämeen Järviylängön luontoalueen ja hättämään vaikutusalueillaan yllämainittuja alueiden käyttötavoitteita ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita sekä pirstomaan tämän ainutlaatuisen luontoalueen peruuttamattomasti. Huomioitavaa on, että tuulivoimalat tulisivat vaikuttamaan kielteisesti (maisema-, melu- ja luontohaitat) usean kilometrin alueelle ympäristöönsä ja usean voimalan yhteisvaikutuksena vielä kerrannaisvaikutukset päälle.

Maakuntakaavaa laatiessa pitäisi pystyä katsomaan riittävän pitkälle tulevaisuuteen, vuosikymmenien päähän, eikä lisätä kaavaan kyseenalaisia alueita vain sillä perusteella, että jollekin alueelle jokin yksittäinen toimija on aloittanut teollisen mittakaavan voimalahankkeen selvityksen. Näin on tapahtunut esim. Hattulan Niinimäen kohdalla, jossa tämä tuulivoimala-alue toteutuessaan pirstoisi peruuttamattomasti yhtenäisen Järviylängön alueen ja aiheuttaisi merkittävät negatiiviset vaikutukset alueen luonto- ja asutuskäytölle. Maakuntakaavan pitäisi kokonaisuutena nimenomaan katsoa ja ohjata maakunnan luonto- ja elinkeino- ja elinvoima-alueita siten, että molemmat näkökulmat tulee pitkäjänteisesti huomioitua, paikallisia asukkaita unohtamatta.

Hattulan Niinimäki on yllämainituista alueista itselleni tutuin ja sen suhteen voidaan selvästi todeta (esim. aiemmat Kanta-Hämeen potentiaaliset tuulivoimala-alueet, FCG tutkimus v. 2022), että siinä mahdollisen tuulivoimala-alueen tuomat haitat ovat selvästi potentiaalisia hyötyjä suuremmat. Suurimpana kärsijänä tässä tulisivat toimimaan alueen luonto ja lähiseudun asukkaat (pysyvät ja vapaa-ajan asukkaat).

Mikäli tuulivoima tai aurinkoenegia voimaloita maakuntaan halutaan kaavoittaa ne tulisi ensisijaisesti ohjata jo rakennetuille ja luontoarvoiltaan jo pitkälti menetetyille alueille. Hyvänä esimerkkinä tällaisesta tuulivoimaloille soveltuvasta alueesta olisi esim. Hämeenlinnan Moreenin-Karanojan teollisuus/logistiikka-alue.

Sen sijaan vielä olemassaolevien yhtenäisten luontoalueiden, kuten Hämeen Järviylänkö, kaavoittamista minkä tahansa teollisuuden käyttöön tulisi mahdollisimman pitkälle välttää. Näissä metsäisissä luontoalueissa meillä on Kanta-Hämeessä vielä merkittävästi arvoa, joiden todellinen merkitys tullaan todennäköisesti ymmärtämään vasta vuosien päästä.

Jari Karisto
Hämeen Järviylängön alueen asukas

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Anu ja Alan Craig antavat lausunnon maanomistajana ja vakituksena asukkaana Renkajärven rannalla.

Kaavaluonnoksessa on ristiriitaisuuksia.

Oheistan mukaan Leena Nummelinin tekemän lausunnon. Lausumme kaavaluonnoksesta samoin.

luonnoksessa on havaittu ristiriitoja

- alueidenkäyttölain kanssa
- ilmastolain ja Kansallisen monimuotoisuuden strategian kanssa
- valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa
- kansallisen energia- ja ilmastostrategian kanssa
- maakuntaohjelman kanssa
- myös Metsälain 10§:n kanssa
- Hattulan strategian kanssa
- Hattulan OAS-palautteiden kanssa.

eikä ota huomioon Hattulassa A-Insinöörien mielipidekyselyä Niinimäen tuulivoimasta

ei ota riittävästi huomioon ELY-keskuksen raporttia Ecobio oy:n tekemästä YVA-selvityksestä.

Yhdistys keskittyy lausunnossaan lähinnä kaavaluonnoksessa esitetyn Niinimäen Tuulipuiston vaikutuksista Takajärveen, siitä laskevaan Alajokeen sekä Alajärveen, josta Hämeenlinna ottaa vettä. Tarkastelemme myös hankkeen vaikutuksia alueen luontoon, sen uhanalaisiin eläimiin, luontotyyppeihin, kasveihin, historiallisiin ja arkeologisiin kohteisiin sekä vaikutuksista alueen loma-asukkaisiin ja koko alueen elinvoimaan. Tarkastelemme vain tärkeimpiä kohtia ja käytämme numeroinnissa luonnoksen numeroita. Käytämme kursiiivia kommentteissamme

2. SUUNNITTELUN VALTAKUNNALLISET LÄHTÖKOHDAT

2.1. ALUEIDENKÄYTTÖLAKI

Maakuntakaavasta säädetään alueidenkäyttölaissa. Alueidenkäyttölain 33§ mukaan virkistys- tai suojelualueeksi osoitetulla alueella, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tarkoituksiin osoitetulla alueella ja liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on voimassa rakentamisen rajoitus. Hattulan Niinimäen Tuulipuisto ei ole suoraan mikään näistä, mutta sen läheisyydessä on virkistyskäyttöön hankittuja loma-asuntoja ja vakituksia asuntoja n. 1 000 kpl, luonnonsuojelualueita osittain kiinni suunnitellusta tuulivoima-alueesta ja yksityisiä suojelualueita aivan lähellä esim. Takajärven Kotsaari.

Alueidenkäyttölaissa maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota

- maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakentamiseen

Niinimäen tuulipuiston rakentaminen vaikuttaisi kielteisesti yhtenäiseen järviylänköön, joka alkaa Nuuksion luonnonpuistosta ja ulottuu pitkälle Hämeeseen Pirkanmaalle asti. Nyt hiljainen alue on metsätalouden ja väestön virkistyskäytössä ja eläinten yhtenäisenä reittinä. Tällä hetkellä alueen läheisyydessä on vakinaisia asuntoja ja paljon loma-asuntoja järvien rannoilla. Osa loma-asunnoista on matkailukäytössä, joiden toiminta heikkenee tai lakkaa, tuulivoimaloiden pilatessa maisemat. Myös jo paikoitellen heikot TV-, radio- ja puhelin- ja datayhteydet heikkenevät ja lakkaavat, mikä tarkoittaa myös elinkeinotoiminnan lakkaamista, kiinteistöjen arvot laskevat ym. mikä heijastuu myös Hattulan kunnan talouteen.

- alueiden käytön ekologiseen kestävyys

Ekologista kestävyyttä ei ole se, että varsinaisella voimala-alueella ja sen läheisyydessä mm. suolle ja ojitetulle suolle rakentaminen heikentää Takajärven veden laatua erinomaisesta huonommaksi, Heinisuon valumat tuovat Takajärveen humusta ja muita kiinteitä aineita, jolloin vesi tummuu ja kalojen elohopeamäärät lisääntyvät. Ekologista kestävyyttä myös heikentää se, että tuulivoima-alue

pirstoo eläinten reviirien ja liikkuma-alueita niin, että esim. metsot eivät välttämättä löydä paria. Tässä muutamia esimerkkejä. Enemmän ELY-keskuksen laatimasta YVA-raportista.

- ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin

Niinimäen alueella ei ole juuri tuulivoimalle vaadittavaa tieverkostoa, lähinnä metsäautoteitä. Uusia väyliä jouduttaisiin rakentamaan, mikä 100 metriä korkeita siipiä varten tarkoittaa leveiden teiden rakentamista. Vaikka uusia teitä voisivat myös muut käyttää, ei alueella ole sellaisia määriä asukkaita tai yrityksiä, joille näin suuri investointi olisi arvokas. Hämeen Liiton julkaisu Tuulivoimatuotantoon soveltuvien alueiden selvitys

Kanta-Hämeen maakunnan alueelta FCG Group 1.11.2022 on löytänyt 31 mahdollista aluetta tuulivoimalle, jossa Niinimäen alue todetaan toiseksi huonoimmaksi yhdessä kaikkein huonoimmaksi, kun otetaan huomioon tuulisuus, sähköverkon ja sähköaseman saavutettavuus (ei ole lähistöllä), tieverkon tiheys (vain muutamia metsäautoteitä ja kylätie) ja maaperä (enimmäkseen suota ja ojitettua suota). Ei ole kestävästi taloudellista rakentaa voimaloita alueelle, jonka lisäksi tulee kaikki luonnolle aiheutuvat vahingot ja mahdolliset oikeudenkäynnit asukkaiden vastustuksen vuoksi.

- vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön

Hankesuunnitelmassa on mainittu, että voimaloiden ja teiden perustamiseen käytettäisiin alueella olevaa maa-ainesta. Alue on enimmäkseen suota ja ojitettua suota, joten sieltä tuskin löytyy sopivaa maa-ainesta. Myöskään lähellä ei ole luvitettuja maanottoalueita. Läheiset sorakuopat on lopetettu. Kun muualta tuodaan maa-aineksia, on riskinä, että maa-ainesten mukana tulee haitallisia vieraslajeja tuhoamaan uhanalaisia kasveja.

- maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin

Sähkön tuotannolla voi olla Hämeen maakunnan elinkeinoelämän tarpeisiin jonkin verran merkitystä, jos hankeyrittäjä Myrsky Energia oy saa sähkönsä myytyä jollekin suurelle kuluttajalle eikä sähköä myydä ulkomaille ilman alvia ja sähköveroja eikä Myrsky Energian ja Niinimäen Tuulvoima oy:n tulotkaan tuota edes yhteisöveroa, kun kumpikin tuottaa vain tappiota ja jos tuottaisikin voittoa, Niinimäen Tuulvoima oy:n ulkomaiset omistajat imisivät kaikki voitot korkona ulkomaille. Kolmostien varteen suunnitelluille datakeskuksille ei tuulivoiman epäsäännöllisyys tuo suurta helpotusta.

- maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen

Niinimäen Tuulipuisto nimenomaan tuhoaa maisemia, paikallisten vakinaisten asukkaiden ja loma-asukkaiden lisäksi myös rakennettuja kulttuurimaisemia ja valtakunnallisia arvokkaita kulttuurimaisemia. YVA-selvitysten mukaan haitta näkyisi jopa Hakoisten Linnavuorelle sekä toiseen suuntaan Rapolan Linnavuorelle sekä myös lähempänä itse Hattulassa jopa Lehijärvelle. Maisemaselvitykset eivät ole riittäviä, sillä nyt mahdolliset myllyjä peittävät metsät saatetaan tulevaisuudessa hakata. Haitallisia ja tuhoavia vaikutuksia olisi Hämeen Härkätiehen sekä myös hiljattain löydetty Hämeen Härkätien talvitiehen, joka kulkee osittain suunnitellulla alueella ja josta on viime aikoina tehty runsaasti arkeologisia esinelöytöjä 1600-luvulta.

- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen

Niinimäen Tuulipuiston lähialue on nykyään merkittävää Hattulan virkistysaluetta, joka soveltuu loma-asutuksen ja luontomatkailun kehittämiseen. Alueella on jo nyt runsaasti lomamökkien vuokratoimintaa ihmisille, jotka haluavat puhdasta vettä, monipuolista luontoa ja luonnon rauhaa. Niinimäen Tuulipuisto tuhoaisi osan nykyisestä virkistysalueesta.

Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajille tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa.

Edellä on jo esitetty vakinaisille asukkaille ja loma-asukkaille tuulivoimaloiden aiheuttama haitta, välkkeenä, meluna ja maiseman menetyksenä, sekä huonontuneena veden laatuina nyt erinomaisessa kunnossa olevissa järvissä. Lisäksi aiheutuu taloudellista haittaa, kun kiinteistöjen arvot laskevat mm. siksi etteivät jo rakennetut mökit mene kaupaksi ja myös siksi, ettei rakennusten kunnostamiseen ja modernisointiin investoida ja tehdä aiemmin rakennetuista ympärivuotisia.

Myöskään kunnalle ja maanomistajille luvatut vuokratulot ja kiinteistöverotulot ole kokonaisuuden kannalta riskittömiä. Tällä hetkellä hankkeen kehittäjän tilinpäätökset osoittavat, ettei ole varmaa, että Myrsky Energia oy tai sen tytäryhtiö Niinimäen Tuulivoima oy ole luotettavia kumppaneita, sillä kummankaan talous ei ole vakaalla pohjalla ja molempien tilinpäätöstietoja ei kirjanpitolain mukaan ollut tuotu Kaupparekisteriin, kuin vasta muutaman vuoden viiveen jälkeen. Kunta ei saa kiinteistöveroja tuulivoimaloista ennen kuin vuosien päästä, sillä valitukset ovat todennäköisiä. Myös maanomistajat eivät olla varmoja vuokratuottojen saamisesta mahdollisesti konkurssiin ajautuvasta yhtiöstä (Tinintarkastuskertomus epäili Myrsky oy:n toiminnan jatkamisen mahdollisuuksia)

Lisäksi nykyisten kiinteistöjen hoitamattomuus heikentää nykyisiä kiinteistöveroja. Lisäksi on riski, että voimala-alueen loppusiivous, jonka tekijä eri asiakirjoissa on vaihdellut, on nykyään Niinmäen Tuulivoima oy. Talouselämä-lehden nro 3,2025 artikkelin mukaan paikalliset yritykset ajetaan konkurssiin ennen loppusiivousta, jolloin kulut jäävät maanomistajille ja viime kädessä kunnalle. Uuden lakiehdotuksen mukaan, jos loppusiivouksen vakuudet eivät riitä, vastuu siivouksesta tulisi kunnalle. Lisäksi erilaiset valitukset tuovat kunnalle oikeustaistelukuluja. Jos maatalanomistajien vuokratulot katsotaan pääomatuloksi, sillä tuulivoimatuotanto ei ole maatalan normaalia toimintaa, kuten maanviljely tai karjan pito. ei kunta saa myöskään näitä tuloja. (Toistaiseksi saatavilla Myrsky Energian oy:n ja Niinmäen Tuulivoima oy:n ja Myrsky Projektit oy:n tilinpäätökset vuoteen 2024 asti ja emoyhtiö Alphabeta Oy:ltä ei ole konsernitilinpäätöstä)

Ilmastolaki ja Kansallinen luonnon monimuotoisuuden strategia

Niinmäen tuulivoiman ilmastolain vastaisuuksia on mm. hiilinielujen vahvistaminen, kun turpeen ja maaperän muokkaus tuottaa lisää hiiltä ilmastoon ja toimet eivät ota huomioon luonnon monimuotoisuutta, kun alueella on runsaasti sekä uhanalalaisia eläimiä ja kasveja ja harvinaisia luontotyyppisiä, kuten YVA:sta käy ilmi, vaikka ELY:n raportin mukaan tutkimukset eivät ole monelta osin riittäviä.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto.

Niinmäen Tuulipuiston toteutuminen vaikuttaisi kohtaan

1. siten, että nykyinen yritystoiminta metsä- ja maatalous sekä matkailu kärsisivät, jolloin alue autioituisi.

Alueelle tuskin tulisi uutta yritystoimintaa, kun viestintäyhteydet heikkenevät tai lakkaavat kokonaan. Teleoperaattorit eivät aio parantaa alueen jo nykyisin heikkoja yhteyksiä. Myöskään työpaikat tuskin lisääntyvät, lukuunottamatta mahdollisia metsäautoteiden ylläpitoa kuten aurausta. Voimaloiden huoltoon erikoistunutta henkilökuntaa tuskin alueelta löytyy, ja tällä hetkellä voimaloista huolehtii usein Enersense Porista. Hankehakemuksessa oli arvioitu Niinmäen huoltotoimien vaativan 30 vrk/vuosi, mikä ei työllistä montaa henkilöä.

2. Tehokasta liikennejärjestelmää ei harvaan asutulle kannata tehdä. Sen sijaan on EH40 kehittämissuunnitelmassa esitetty pyöräilyreittien ja vaellusreittien tekemistä matkailua edistämään, jotka eivät toteudu sillä tuulivoimaloiden joukossa liikkumista ei suositella.
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö lakkaa Niinimäen alueen lähistöltä usean kilometrin säteellä ja terveyden haittavaikutukset näkyvät lisääntyneinä hyvinvointialueen kuluina.
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat. Kuten aiemmin on todettu voimala-alue tuhoaa luonto- ja kulttuuriympäristöä eikä Niinimäen alueelta voi käyttää luonnonvaroja rakennustoimintaan. Suojeluyhdistys on panostanut vesien tilan parantamiseen mm. laskeutusaltain ja asukkaat omilla tonteillaan huolehtineet vesien suojelusta, jonka tuulivoima tuhoaisi huonontamalla järvien vesiä. Talousvesien laatu asukkaille heikkenee. Alueella ei ole kunnallista vesijohtoverkkoa.
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto. Alueella on loma-asunnoissa melko paljon puulämmitystä. Koko Hattulan alueella energiankulutukselle olisi hyödyllistä käyttää maalämpöä sekä aurinkopaneeleja katoilla, kun uusia suurempia rakennuksia tehdään.

2.4 KANSALLINEN ENERGIA JA ILMASTOSTRATEGIA

Niinimäen tapausessa hiilinielut tarkoittaisivat sitä, että Heinisuosta vapautuisi paljon hiiltä, kun suon turpeita lähdetään mylläämään. Myös voimaloiden ja autoteiden ja siirtolinjojen tieltä hakattava metsä vähentää hiilinieluja. Ely-keskuksen raportissa on arvioitu, että hiilidioksidin vähentämisen hyödyt kumoutuvat koko tuulipuiston elinajalta muilla haitoilla, joita ei suojelutoiminnoilla voida estää.

3 SUUNNITTELUN MAAKUNNALLISET LÄHTÖKOHDAT

3.1 MAAKUNTAOHJELMA

Maakuntavaltuuston hyväksymä maakuntaohjelma Kun toimeen tartutaan 2026-2029, 24.11.2025

1. Kestävä elinvoima ja investoinnit

- Niinimäki ei toteuta kohti investointeja ja houkuttelevaa keskittymää (lukuunottamatta hankeinvestointia, mutta muuten ei houkuttele muuta tjoimintaa). Tuulipuisto ei houkuttele alueelle muuta yritystoimintaa.
- Kohti uudistuvaa ja verkottoitunutta aluetta, Alueen vesien suojeluyhdistykset ovat verkottuneet ja tuottaneet Etelä-Hattulan kehittämisohjelman EH40,vastineeksi Niinimäen Tuulipuiston uhkaan.

- Uudistuva yritystoiminta ja osaaminen. Niinimäki tuskin lisää uudistuvaa yritystoimintaa, kun viestintäyhteydet heikkenevät. Uudistuvaa osaamista projekti on tuonut lähinnä luonnon arvojen tunnistamiseen.

2. Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt

- Kansainvälinen Kanta-Häme, Niinimäki projektin kansainvälisyys näkyy lähinnä siinä, että rahoitus, tuotot ja sähkö menevät ulkomaille.

- Melu, välke ja maisemahaitat ja huonontunut veden ja luonnon laatu eivät edistä Hyvän elämän mahdollisuutta

- Projektissa ei toteudu myöskään vahva koulutuksen, työelämän ja hyvinvoinnin yhteys.

- Ilmastokestävä Kanta-Häme, ei ole varmaa, että Niinimäen sähkö jäisi Suomeen

3. Vetovoimainen elinympäristö ja monimuontoinen luonto Niinimäen
tuulivoimahanke on tavoitteiden vastainen, sillä se karkottaa luontoon tuodulla teollisuusalueelta vakituisia ja loma-asukkaita sekä lomayrittäjien asiakkaita. Huonot viestintäyhteydet eivät edistä tulevaisuuskestävää asumista Kanta-Hämeessä, sillä nykyisiä heikkoja yhteyksiä ei operaattorit paranna ja TV- ja radiolähetyksetkin näkyvät heikosti. Jopa turvallisuus vaarantuu, jos puhelinyhteyksiä ei ole. Kulttuuri ja matkailu eivät vahvista pehmeää vetovoimaa, jos luontomatkailu lakkaa ja Hämeen härkätien maisemat tuhotaan ja myös Hämeen härkätien talvitien arkeologiset tutkimukset pilataan. Uusia talvitien löydöksiä ei ole vielä keritty rekisteröimään. Ilmastokestävyys eli sähköntuotannon kustannuksella ei Kanta-Hämeessä kannata aiheuttaa suurta haittaa uhanalaiselle luonnolle, kulttuurille ja ihmisten terveydelle.

Maakuntakaava edistää maakuntaohjelman tavoitteita, kuten vetovoimainen elinympäristö tukemalla vahvasti luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriperinnön turvaamista päivitettyillä aluerajauksilla ja huomioimalla ekologisen verkoston ydinalueet. Tavoitetta tukee, jos Niinimäki poistetaan kaavasta tuulivoima-alueena.

3.2. KANTA-HÄMEEN MAAKUNTAKAAVAN NYKYTILANNE

Kanta-Hämeen nykyisessä maakuntakaavassa 2040, lainvoimainen 2021, ei ole merkitty Niinimäkeä tuulivoima-alueeksi. Uudistustarvetta on ilmeisesti tullut kulttuuriympäristön inventoinnista ja tarpeesta saada ne maakuntakaavakartalle. (Nyt vielä puuttuu Hämeen Härkätien talviversio)

3.4 KANTA-HÄMEEN ENERGIATALOUS

Vaikka Kanta-Hämeessä energiaa kulutetaankin enemmän kuin tuotetaan on järkevää keskittää esim. aurinkovoimaa muualle kuin luonnonympäristöön esim. julkisten rakennusten, kuten koulujen katoille ja teollisten yritysten katoille, samalla kun hyödynnetään maalämpöä.

Kanta-Hämeessä oli 2025 toiminnassa yhteensä 11 tuulivoimalaa ja esittelytekstissä ja luonnoksessa mainitaan Hattulan Niinimäen tuulivoimala. V. 2022 valmistuneessa tuulivoimakartoituksessa tunnistettiin yhteensä 31 potentiaalista tuulivoimatuotantoon sopivaa aluetta Kanta-Hämeessä. Selvityksessä painotettiin tuulisuutta 1 piste, sähköverkon ja sähköaseman saatavuus 0-4 pistettä, tieverkon tiheys 0-3 pistettä ja maaperä 0-2 pistettä. Tuloksena oli, että Niinimäki oli 31:stä toiseksi huonoin kaikkein huonoimman kanssa. Pisteytyksessä ei otettu huomioon luonnonsuojeluarvoja. kulttuuriarvoja eikä terveysarvoja. Nykyisessä kaavassa Niinimäki ei ole tuulivoima-aluetta.

-

Kun tarkastelemme energian saantia lähinnä Hattulan ja myös Kanta-Hämeen kannalta, on pienydinvoimaa tarkasteltava mahdollisuutena.

3.5 KANTA-HÄMEEN KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYKSET

Niinimäen alueelta on YVA-selvityksen mukaan löydetty historiallisesti merkittäviä paikkoja sekä historiallinen maantie Hämeen Härkätie. Hämeen Härkätien talvitie tuli esille hankkeen aikana, eikä historiallisia teitä ole inventoitu kokonaan. Nyt nämä ovat uhattuna itse tuulivoima-alueella sekä siirtolinjoilla. YVA-selvityksessä tuli ilmi myös ennen tuntemattomia muinaisjäännöksiä siirtolinjoilla.

3.7. YMPÄRISTÖN OMINAISPIIRTEITÄ

3.7.1-3.7.3

Luonto on Kanta-Hämeessä monimuotoista ja Niinmäen alueelta löytyy harvinaisia luontotyypppejä kuten esim. lehtoja, noroja ja läheitä. (Metsälaki 10§) Maaperä Hämeessä on yleisesti moreenia, mutta Niinimäki on suoaluetta, joka on osittain ojitettu.

Tavoitteena on saavuttaa vesien hyvä ekologinen tila vuoteen 2027 mennessä. Niinimäen alue sijaitsee Takajärven ja Renkajärven välisellä alueella. Molemmat järvet on luokiteltu erinomaisiksi. Niinimäen tuulipuiston rakentaminen heikentää Takajärven veden laatua. Takajärvi laskee Alajokea pitkin Alajärveen josta Hämeenlinna ottaa vettä. Tavoitteiden vastaista.

3.7.4. Maisema ja kulttuuriympäristö

Maakunnallisia erityispiirteitä ovat esimerkiksi rautakauden näyttävät monumentit (linna ja kirkot) sekä Niinimäen alueelta Hämeen Härkätien talvireitiltä löytyneet 1600-luvulta peräisin esineet, joita vasta tutkitaan, eikä näy kaavaselvityksessä. Tuulivoima tuhoaisi arkeologien työn.

3.7.5 Ilma ja melu

Niinimäen alue on kaukana asutuskeskuksista ja ilma on hyvää. mutta vaatii suojelutoimenpiteitä säilyäkseen rauhallisena ja hiljaisena alueena. Tuulivoimalat tuovat melua, ja siivistä irtoava mikromuovi uhkaa alueen ilman ja veden laatua.

4. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN TAVOITTEET

Tavoitteena on tukea maakunnan muutosta kohti ekologisesti kestävää taloutta ja kasvua. Kuten aiemmin tässä lausunnossa on esitetty, Niinimäen Tuulipuisto ei toteuta tätä ekologisesti eikä myöskään taloudellisesti.

Strategian keskeisistä puhtaan siirtymän teemoista:

tuulivoima ja energian siirtoverkosto eivät Niinimäen osalta edistä toteutumista. Niinimäki ei myöskään edistä luonnon monimuotoisuutta, vaan vaikutus on päinvastainen. ELY-keskuksen laatimasta YVA-raportista käy ilmi runsaasti ekologisen verkoston kriittisiä kohtia.

Haitallisia vaikutuksia on löydetty myös valtakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin, maakunnallisesti rakennettuun kulttuuriympäristöön ja valtakunnallisesti merkittäviin arkeologisiin alueisiin (uusi Hämeen Härkätien talvitie) OAS palautteista Alueellinen vastuumuseo esitti lausunnossaan tarpeen täydentäville selvityksille arkeologisesta kulttuuriperinnöstä.

5. SUUNNITTELUVAIHEET, OSALLISTUMINEN JA VUOROAIKUTUS

5.1. ALOITUS- JA TAVOITEVAIHE

OAS-palautteiden mielipiteissä voimakkaimmin korostui vastustus Hattulan Niinimäen tuulivoima-alueeseen. Aiheesta tuli paljon palautetta yksittäisiltä kansalaisilta, jotka pelkäävät ympäristön maisemallisista ja viihtyisyyden ja luontoarvojen heikentymistä. Ympäristöjärjestöt ja yksityishenkilöt painottivat lausunnoissaan luonnon monimuotoisuuden ja ekologisten verkostojen suojelua. Alueellinen vastuumuseo esitti lausunnossaan tarpeen täydentäville selvityksille arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ja modernista arkkitehtuurista.

Hattulan Niinimäen tuulipuiston poistaminen listalta poistaisi kaikki nämä huolet.

OAS-vaiheen lausunnoissa nousi esiin ristiriita puhtaan energian tuotannon ja Kanta-Hämeen luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvojen, erityisesti hiljaisten metsäalueiden ja vesistöjen suojelemisen välillä.

6. KAAVARATKAISUN SISÄLTÖ, MERKINNÄT JA VAIKUTUKSET

6.2. EKOLOGINEN VERKOSTO JA VIHERYHTEYDET

Uudet hiljaiset alueet

Tammelan-Hattulan-Kalvolan järviylänkö

10-tieltä Äimäjärvelle ulottuva Teuron Pirttikosken, Könnölän ja Vuohiniemen välille jäävä laaja harvaan asuttu alue, jonka sisälle jää mm. Sotkajärvi, Kanajärvi ja Kotkajärvi. Könnölän alueella on paljon suolampia, jotka laskevat vetensä Takajärveen ja kuuluvat suojelulyhdistyksen järvien valuma-alueeseen. Myös Seitsemänlammin suo ja Alajärven Heinisuo on hyvä merkitä hiljaisiksi alueiksi, mahdollisten tuulipuistosuunnitelmien varalta. Alajärven Heinisuo on eri alue Hämeenlinnassa, kun Niinimäki on Hattulan Heinisuoalla. Olisi hyvä merkitä myös suunniteltu Niinimäen tuulivoima-alue hiljaiseksi alueeksi, jotta se säilyisi virkistysalueena.

6.3. LIIKENNE

Suunnitellun Niinimäen tuulivoima-alueen sähkönsiirtoverkon kartoitus on meneillään, jolloin Myrsky Energia tai Niinimäen Tuulivoima ovat ilmeisesti päättäneet sellaisesta siirtolinjasta, joka tuhoaa Hämeen Härkätien maisemia ja jo nyt kaatavat metsää ja tutkivat maaperää. Tällaisia siirtolinjoja ei pidä laittaa kaavaan.

6.4. YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO

6.4.2. TUULIVOIMA-ALUEET

Alueidenkäyttölaki ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat, että tuulivoimalat tulee sijoittaa ensisijaisesti useamman voimalan keskitettyihin yksiköihin ja että maakuntakaavassa tulee

osoittaa tuulivoimatuotantoon soveltuvimmat alueet. Niinimäen sijoittaminen tähän on ristiriidassa, sillä vuoden 2022 tutkimuksessa Niinimäki 31 alueesta toiseksi huonoin.

Maakunnallisesti merkittäviä ovat vähintään 8 voimalan alueet. Suunnittelussa huomioon otettavia seikkoja ovat vaikutukset pysyvään ja vapaa-ajan asumiseen, virkistykseen sekä maisema-, kulttuuriympäristö- ja luonnonarvoihin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Lisäksi tulee ottaa huomioon Puolustusvoimien toiminnasta aiheutuvat rajoitteet, radioyhteyksien turvaaminen ja lentoliikenteen antamat rajoitteet. Niinimäen tuulivoimala-alueella on kaikki yllä esitetyt haittavaikutukset ja lisäksi myös puhelinliikenteen ja dataliikenteen huonot yhteydet, joita operaattorit eivät aio parantaa. Niinimäkeen suunniteltiin aluksi 12 voimalaa ja viimeisessä esityksessä 9. Toteuttajan tarkoituksena on ilmeisesti hyödyntää nykyistä maakuntakaavaa, jolloin alle 10 voimalaan ei tarvita merkintää maakuntakaavassa.

Suunnittelumääräyksessä olevat seikat ovat tärkeitä, mutta jo ennalta tiedettyjen ongelmien vuoksi, olisi tärkeää poistaa Niinimäen tuuvoima-alue vaihemaakuntakaavasta.

Esityksen sivulla 67 on mainittu analyysissä soveltuvien alueiden lisäksi mahdollisten pienempien tuulivoimapuistojen toteuttamiseen

- Pitkämäen eli Moreenin alue Hämeenlinnassa
- Lamminmaan alue Tervakosken lähellä Janakkalassa
- Kunaussuo Riihimäen ja Lopen rajalla.

Maakuntakaavan luonnokseen valittiin tarkastelujen pohjalta neljä uutta tuulivoimala-alueita. Nämä alueet menestyivät pisteytyksessä kohtuullisesti ja niiden laajuus soveltuu maakunnallisesti merkittävän tuulivoimala-alueen rakentamiseen. Näiden lisäksi maakuntaluonnokseen on merkitty Hattulan Niinimäen alue, jolla tuulivoima-alueen yleiskaavoitus on käynnissä. Siis tekstistä voi päätellä, ettei Hattulan Niinimäen tuulipuisto kuulu soveltuvien alueiden joukkoon teknis-taloudellisen huonon pisteytyksen vuoksi, mutta se on joukossa, sillä Hattulassa on kaavoitus käynnissä. Ei ole tiedossa kenen aloitteesta Niinimäki on esitetty otettavaksi vaihemaakuntakaavaan,

Ehdotuksessa on hyvää, että YVA vaaditaan aina, kun lukumäärä on vähintään 5.

Toiminnallisesta toteutuksesta vastaa tuulivoimayhtiö ja kaavallisesta toteutuksesta kunta. Ongelmallista on, jos kaavan laatii tuulivoimayhtiön maksama yritys, jolla ei ole siteitä kuntaan ja sen asukkaisiin. Lähimmän asuinrakennuksesta 1,25 km etäisyys tuulivoimalasta on liian pieni. Kanta-Hämeessä myös 1,25 km:n etäisyys vaikuttaa siihen, ettei sopivia alueita ole paljon.

6.5. KULTTUURIYMPÄRISTÖT JA MAISEMA-ALUEET

6.5.1 RAKENNETUT KULTTUURIYMPÄRISTÖT

Suunnittelumääräyksessä on hyvää, että suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön turvaaminen. Ohjausvaikutuksella halutaan turvata historiallisen Hämeen Härkätien arvokas säilynyt kokonaisuus, mitä Niinimäen Tuulipuiston nyt tutkittavana oleva siirtolinjaus rikkoo. Hämeen Härkätie on historiallinen tielinjaus. Kartoituksessa on tullut esiin tielinjojen varsilta tehtyjä metallinilmaisintoja. Talviteiden sijainteja tullaan myöhemmin tarkastelemaan. 1600-luvulta peräisin olevat löydöt ovat oletettujen talviteiden varsilta. Oletetut talvitiet ylittävät Renkajärven ja kulkevat osittain Heinisuon halki Takajärven eteläpuolella. Niinimäen tuulipuisto häiritsisi arkeologisia etsintöjä ja pilaisi arkeologisia paikkoja.

6.5.2. MAISEMA-ALUEET

Velvollisuus ottaa maisema-arvot huomioon, koskee kaavoituksen lisäksi maisemaa voimakkaasti muuttavia hankkeita, kuten maa-ainesten ottamista, tuulivoimarakentamista, teiden rakentamista sekä rakennusten rakentamista ja purkamista.

Maaseudun kulttuurimaisema säilyy ja kehittyy vain silloin, kun maaseutu pysyy asuttuna ja alueella harjoitetaan maa- ja metsätaloutta. Niinimäen voimalahanke saattaa karkottaa asukkaita, jolloin kulttuurimaisemien säilyminenkin vaarantuu.

6.5.3. TÄRKEÄT MUINAISMUISTOALUEET

YVA-selvityksen mukaan Niinimäen alueella ja siirtolinjoilta on löytynyt muinaismuistokohteita, jotka voimala-alueen toteutus uhkaa.

6.6. TÄRKEÄT VEDENHANKINTAKÄYTTÖÖN SOVELTUVAT POHJAVESIALUEET

Niinimäen tuulipuisto ei sijoitu tiedossa oleville pohjavesialueille, mutta lähelle niitä ja syöttää vettä pohjavesialueille.

7. KAAVAMERKINNÄT

Ei kommentteja kaavamerkintöihin,

8. KAAVAN TOTEUTTAMISEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 11§ määrittää, että kaavaa laadittaessa tulee arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset.

Niinimäen tuulipuistolla on negatiiviset vaikutukset kaikkiin kaavaluonnoksessa lueteltuihin kohteisiin paitsi elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen, jolla emme näe mitään yhteyttä Niinimäen tuulipuistoon. Ei ole kilpailua, jos elinkeinoelämä näivettyy.

9. KAAVAN OIKEUSVAIKUTUKSET

Ei kommentteja.

10. ASETETTUIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN KAAVARATKAISUSSA

10.1. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN KAAVARATKAISUSSA

Luvun 4 kommentteissa, olemme ottaneet kantaa Niinimäen Tuulivoimalan vaikutuksista.

11. LAUSUNNON KOMMENTTIEN YHTEENVETO

Niinimäen tuulipuiston sisällyttäminen vaihemaakuntakaavaluonnokseen on ristiriidassa

- alueidenkäyttölain kanssa
- ilmastolain ja Kansallisen monimuotoisuuden strategian kanssa
- valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa
- kansallisen energia- ja ilmastostrategian kanssa
- maakuntaohjelman kanssa
- Metsälain 10§:n kanssa
- Hattulan strategiaan kanssa

eikä ota huomioon Hattulassa A-Insinöörien mielipidekyselyä Niinimäen tuulivoimasta

ei ota riittävästi huomioon ELY-keskuksen raporttia Ecobio oy:n tekemästä YVA-selvityksestä eikä Hattulan OAS-palautteita, jotka lähes kaikki olivat negatiivisi

Yhteysviranomaisen (ELY-keskus) perustellun päätelmän mukaan hanke on luonteeltaan laajasti maankäyttöä muuttava kokonaisuus, jonka toteuttaminen aiheuttaa useilla vaikutusalueilla merkittäviä kielteisiä ympäristövaikutuksia. Arvion mukaan hankkeen luonteen vuoksi huomattavilta ympäristövaikutuksilta on käytännössä mahdotonta välttyä, vaikka lieventämistoimenpiteitä toteutettaisiin.

Merkittäviä kielteisiä vaikutuksia on todettu erityisesti maisemaan, luonnonympäristöön ja linnustoon, kulttuuriympäristöön ja kulttuuriperintöön sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Kielteisiä vaikutuksia syntyy hankkeen koko elinkaaren aikana, ja hankkeen myönteiset vaikutukset eivät yhteysviranomaisen arvion mukaan ole merkittäviä suhteessa hankkeen kokonaisvaikutuksiin.

Soveltuvuusselvityksissä v. 2022 Niinimäki sijoittui 31 alueen listalla toiseksi huonoimmasi teknis-taloudellisten seikkojen vuoksi, joten se pitäisi poistaa vaihemaakuntakaavaluonnoksesta.

Anu Craig

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

Hämeen Yrittäjät ry kiittää mahdollisuudesta lausua Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta. Hämeen Yrittäjät edustaa yli 2500 maakunnan pk-yritystä ja elinkeinoelämää. Tarkastelemme kaavaa erityisesti yritystoiminnan edellytysten, investointien ennakoitavuuden sekä alueen pitkän aikavälin elinkeinopolitiikan sekä maakunnan kehittämisen näkökulmasta. Tämä tarkastelukulma on maakunnan tulevaisuuden, yritysten kilpailukyvyyn, asukkaiden hyvinvoinnin ja työllisyyden näkökulmasta välttämätöntä nostaa keskiöön.

Yleinen arvio

Hämeen Yrittäjät ry pitää vaihemaakuntakaavan strategista tavoitetta tukea puhdasta siirtymää, logistista kilpailukykyä ja kestävästä maankäyttöä lähtökohtaisesti perusteltuna ja ajankohtaisena. Kaava tarjoaa yrityksille tärkeän signaalin siitä, mihin suuntiin maakunta haluaa kehitystä ohjata ja millaisiin investointeihin alueella pyritään luomaan edellytyksiä.

Samanaikaisesti korostamme, että maakuntakaavan tulee toimia mahdollistavana kehikkona yritystoiminnalle. Rajoitteita tulee pyrkiä vähentämään ohjausvälineenä. Tämä on erityisen tärkeää pk-yritysten, alueen kehittämisen ja työpaikkojen syntymisen sekä yleisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Pk-yrityksillä on rajallisemmat resurssit sopeutua monimutkaisiin ja päällekkäisiin maankäytön reunaehtoihin.

Puhdas siirtymä ja energiatalous

Hämeen Yrittäjät ry suhtautuu myönteisesti kaavan linjauksiin, joilla luodaan maankäytölliset edellytykset puhtaan siirtymän investoinneille, kuten vetytaloudelle, uusiutuvalle energialle ja energiansiirtoverkoille. Nämä ovat tärkeitä tekijöitä teollisuuden kehittymiselle, logistiikan kilpailukyvyllä ja uusien yritysinvestointien houkuttelulle.

Pidämme tärkeänä, että:

- energiaratkaisujen sijoittumista ohjataan ensisijaisesti rakennettuun ympäristöön ja olemassa olevan infrastruktuurin yhteyteen, mutta samalla tulee ymmärtää myös toistaiseksi rakentamattoman ympäristön mahdollisuudet vahvistaa samoja tavoitteita. Yksityisten maanomistajien mahdollisuuksia hyödyntää liiketoiminnallisesti omaa maaomaisuutta ei ole millään perusteilla järkevää rajoittaa.
- puhtaan siirtymän hankkeiden lupamenettelyjen on oltava ennakoitavia ja sujuvia
- puhtaan siirtymän hyödyt ulottuvat myös pk-yrityksiin alihankinnan, palveluiden ja uusien liiketoimintamallien kautta

Liikenne ja logistiikka

Maakunnan logistinen sijainti on yksi Kanta-Hämeen keskeisistä kilpailutekijöistä. Hämeen Yrittäjät ry pitää myönteisenä tie- ja rataverkon kehittämiseen liittyviä tavoitteita sekä raskaan liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfraan varautumista.

Samalla kiinnitämme huomiota siihen, että:

- kaavaluonnoksessa esitetyt tie- ja logistiikkavarausten poistot heikentävät yritysalueiden saavutettavuutta
- logistiikan ja liikenneverkon ratkaisuja tulee tarkastella seudullisesti ja elinkeinoelämän tarpeista käsin, kaikissa maakunnan osissa, erityisesti valtateiden, 2,3,10 ja 12 sekä kantatien 54 merkitys sekä pääradan mahdollisuudet tulee turvata

Pyydämme, että kaavan jatkovalmistelussa arvioidaan huolellisesti poistuvien varausten vaikutukset yritystoiminnan sijoittumismahdollisuuksiin ja alueelliseen kilpailukykyyn. Näemme tämän jopa maakunnan tulevaisuuden kannalta hyvin merkityksellisenä asiana.

Luonnon monimuotoisuus ja muut maankäytön reunaehdot:

Hämeen Yrittäjät ry tunnistaa luonnon monimuotoisuuden, pohjavesien suojelun ja kulttuuriympäristöjen vaalimisen merkityksen alueen pitkäjänteiselle vetovoimalle ja elinvoimalle. Nämä tekijät ovat myös monien toimialojen, kuten elintarvikealan ja matkailun, toimintaedellytyksiä mahdollistavia kysymyksiä.

Yritysnäkökulmasta on tärkeää, että:

- suojelu- ja rajoitusmerkinnät ovat selkeitä, oikeasuhtaisia ja ennakoitavia sekä niissä on kunnioitettava yksityisen maanomistuksen näkökulmaa
- ne eivät tarpeettomasti estä yritystoiminnan kehittämistä tai investointeja
- vaikutukset pk-yrityksiin arvioidaan huolellisesti jatkovalmistelussa

Erityistä huomiota tulee kiinnittää pohjavesialueisiin, ekologisen verkoston merkintöihin sekä kulttuuriympäristöihin liittyviin lisävaatimuksiin, jotka voivat nostaa kustannuksia ja viivästyttää hankkeita.

Hämeen Yrittäjien rooli ja jatkoyhteistyö:

Hämeen Yrittäjät ry on valmis toimimaan aktiivisena yhteistyökumppanina kaavatyön jatkovalmistelussa ja tuomaan yrityskentän näkemyksiä mukaan erityisesti:

- puhtaan siirtymän investointien edellytysten kehittämiseen
- logistiikan ja liikennejärjestelmän elinkeinoelämää palveleviin ratkaisuihin
- luonnon monimuotoisuuden ja yritystoiminnan yhteensovittamiseen

Yhteenveto:

Hämeen Yrittäjät ry näkee Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaavan tärkeänä elinvoimapolitiittisena asiakirjana. Jotta kaava tukee mahdollisimman hyvin alueen yritystoiminnan kehittymistä, sen jatkovalmistelussa on varmistettava tasapaino kestävyden, investointien ennakoitavuuden ja yritystoiminnan käytännön edellytysten välillä.

Esitämme, että vaihemaakuntakaavasta tehdään laaja ja perusteellinen yritysvaikutusten arviointi valmistelun seuraavassa vaiheessa ennen sen viemistä päätöksentekoon.

Ahtiainen Marko
Hämeen Yrittäjät ry

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LAUSUNTO

Asia: Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040, 1. vaihemaakuntakaavan luonnos – Niinimäen tuulivoima-alue (Hattula / Hämeenlinna)

Viranomaisen: Hämeen liitto

Kaava: Kanta-Häme 1. vaihemaakuntakaava

Päiväys: 20.02.2026

Lausunnon antaja: Nina ja Tapio Haikonen, Henrikintie 38, 14450 Hämeenlinna, tapio.haikonen@outlook.com

Yleinen kanta

Vastustamme Niinimäen tuulivoima-alueen osoittamista maakuntakaavan luonnoksessa esitetyssä laajuudessa ja sijainnissa.

Maakuntakaava on pitkän aikavälin (2040) alueidenkäytön suunnitelma, joka ohjaa kuntakaavoitusta ja sitoo tulevaa maankäyttöä. Tuulivoima-alueen merkitseminen on vahva aluekehityksellinen linjaus, joka rajoittaa myöhempiä vaihtoehtoja ja ohjaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua.

Tästä syystä merkinnän tulee perustua huolelliseen, johdonmukaiseen ja ristiriidattomaan kokonaisarviointiin.

Ristiriita luonnon monimuotoisuustavoitteiden kanssa

Vaihemaakuntakaavan keskeisenä teemana on ”puhdas siirtymä”, mutta samassa kokonaisuudessa korostetaan:

- luonnon monimuotoisuuden edistämistä
- ekologista verkostoa ja sen kriittisiä kohtia
- luonnon ydinalueita

Niinimäen alue on olennainen osa Etelä-Suomen luonnon ydinaluetta ja ekologista verkostoa. Alue on ekologisesti merkittävä kokonaisuus lähialueen luonnolle ja eliöstölle.

Tuulivoimala-alueen välittömään läheisyyteen sijoittuva Renkajärvi tunnetaan sen vapaa-ajan mutta myös vakituisten asukkaiden toimesta tärkeänä lintujen asuinympäristönä ja muuttoreittinä. Alueen asukkailta löytyy paljon dataa (havaintoja, kuvia jne.) lajeista, joita pesii, hankkii ravintonsa sekä käyttävät levähdyspaikkana järvioluetta. Vakioasukkaita mm. kalasääksi, kuikkia, kaakkureita, isokoskeloita, telkkiä, kurkia, joutsenia, jalko- sekä harmaahaikaroita, pöllöjä ja haukkoja (suohaukkojakin). Muuttomatallaan havaittuja mm. Maakotka, merikotka, härkälintu, allsi, nokikana ja metsähanhi.

Teollisen mittakaavan tuulivoimarakentaminen (voimalat, tiet, kaapeloinnit, mahdolliset voimajohdot) muuttaa alueen rakennetta, sekä vaikuttavat lähiympäristön eläimistöön pysyvästi (biodiversiteetin lasku) ja pirstoo yhtenäistä luontokokonaisuutta.

Tämän hetken vaikuttavuusarviot eläinlajeihin ja luontoarvoihin ovat puutteellisia. Vaikuttavuusarvioinnit tulisi tehdä perusteellisemmin. Luonnon monimuotoisuuden edistämistavoitteet ovat ristiriidassa suunnitellun tuulivoima-alueen kanssa.

Vaikutukset vapaa-ajan asumiseen ja maisemaan

Alueen läheisyydessä sijaitsee vapaa-ajan asutusta, jonka keskeinen arvo perustuu:

- luonnonrauhaan
- maiseman avoimuuteen ja yhtenäisyyteen
- hiljaisuuteen
- erämaiseen ympäristöön

Teollisen mittakaavan tuulivoimalat muuttavat maisemarakennetta laajalla vaikutusalueella. Vaikutukset eivät rajoitu välittömään hankealueeseen, vaan ulottuvat näkyvyys- ja melualueelle.

Maakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa tulisi tarkastella:

- vapaa-ajan asumisen viihtyvyyteen kohdistuvia pitkäaikaisia vaikutuksia
- alueen vetovoiman heikkenemistä
- mahdollisia taloudellisia vaikutuksia kiinteistöjen arvoon

Nämä näkökohdat eivät näyttäyty luonnosvaiheen aineistossa riittävän perusteellisesti arvioituina maakuntakaavatasolla.

Vaikuttavuus ja vaihtoehtovertailun riittävyys

Maakuntakaavamerkintä edellyttää läpinäkyvää perustelua siitä:

- miksi juuri tämä alue on valittu
- mitä muita vaihtoehtoisia alueita on tarkasteltu
- miksi vähemmän herkäät tai jo voimakkaasti muokatut alueet eivät sovellu paremmin

Maakuntakaavassa tulee esittää selkeä alueellinen vaihtoehtovertailu, jossa huomioidaan:

- ekologinen herkkyys
- maisemavaikutukset
- asumiseen kohdistuvat vaikutukset
- kokonaisvaikutukset maakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Ilman riittävää vaikuttavuusarviota ja vaihtoehtovertailua merkintä jää perusteluiltaan puutteelliseksi.

Johtopäätös ja vaatimus

Edellä esitetyin perustein katsomme, että Niinimäen tuulivoima-alueen osoittaminen maakuntakaavan luonnoksessa on ongelmallinen seuraavista syistä:

1. Ristiriita luonnon monimuotoisuuden ja ekologisen verkoston tavoitteiden kanssa
2. Merkittävät maisema- ja viihtyvyysvaikutukset vapaa-ajan asumiselle
3. Puutteellinen vaikuttavuus ja vaihtoehtovertailu maakuntakaavatasolla
4. Pitkäaikainen vaikutus alueen kehityssuuntaan

Pyydämme, että:

- Niinimäen tuulivoima-alueen merkintä poistetaan maakuntakaavasta

tai

- Mikäli merkintää ei poisteta, tulee kaavaluonnosta muuttaa siten, että Niinimäen tuulivoima-alue supistetaan tai siirretään vähemmän ekologisesti herkälle alueelle. Ennen kaavan viemistä ehdotusvaiheeseen on esitettävä maakuntakaavatasoinen vaihtoehtovertailu, jossa perustellaan, miksi juuri Niinimäen alue on valittu suhteessa muihin potentiaalsiin alueisiin. Ilman tällaista vertailua ja alueen (metsä- ja suoluonnon) tarkennettua vaikuttavuusarviointia kaavamerkintä on puutteellisesti perusteltu.

Kunnioitavasti,

Nina ja Tapio Haikonen

20.2.2026, Hämeenlinna

Tapio Haikonen

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luontoylänkö 2030 on Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Hämeen piirin hanke, joka edistää Hämeen järviylängön luonnon suojelua ja ennallistamista, ekologisten yhteyksien säilyttämistä ja monilajista oikeudenmukaisuutta sekä tukee ympäristöoikeudenmukaisuutta ja kansalaisaktiivisuutta ympäristöön liittyvässä päätöksenteossa.

Hankkeen keskeinen näkemys kaavaluonnoksesta on, että luonnon ydinalueiden lisääminen kaavaan omalla merkinnällään on kaavan suuri vahvuus, mutta ydinalueet on lisättävä kaavaan kokonaisina Kanta-Hämeen ekologisen verkoston selvityksessä (2016) tunnistettuina kokonaisuuksina, tarpeen mukaan selvityksen jälkeen saadulla tiedolla täydennettynä. Hanke ei pidä ekologisesti perusteltuna eikä näin ollen hyväksyttävänä, että jo tunnistettuja ja edelleen olemassa olevia luonnon ydinalueita Hämeen järviylängöllä jätettäisiin osittain merkitsemättä kaavaan ja pois jätettävien luonnon ydinalueiden osien tilalle sijoitettaisiin kaavassa tuulivoima-alueita.

Hanke toimittaa laajemman mielipiteensä liitteineen osana Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiirin ja muiden luonto- ja ympäristöalan toimijoiden yhteislausuntoa suoraan Hämeen liiton kirjaamoon, koska Lausuntopalvelun kautta ei ole teknisesti mahdollista toimittaa kuvaliitteitä.

Viitanen Johanna
Luontoylänkö 2030 -hanke

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

KESTÄVÄT LIIKENNEJÄRJESTELMÄT:

Esitämme lisättäväksi vaihemaakuntakaavan luonnokseen jalankulun ja pyöräilyn yhteystarvemerkinnot välille Forssa-Koijärvi ja Forssa-Matku. Lisäksi esitämme kaavaan yhteystarvemerkinnot Koijärven koulu-päiväkodille Forssa-Urjala -tieltä 284 sekä jalankulun ja pyöräilyn yhteystarvemerkinnot nykyiselle kulkuyhteydelle, Pukkilantielle.

Poutanen Pirjo
Koijärven alueen kylät ry

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vaadimme alla olevilla perusteilla Kanta-Hämeen vaihemaakuntakaavan luonnoksesta poistettavaksi tuulivoima-aluevarauksen Hattulan Niinimäeltä. Varaus sijaitsee arvokkaalla Hämeen järviylängöllä, joka tulee ottaa osaksi ekologisen verkoston ydinalue -merkintää koko 10-tien pohjoispuoliselle osalle.

1. Luonnos on Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 tavoitteiden vastainen

Maakuntakaavan Kanta-Hämeen maakunnallisten ekologiseen verkostojen selvityksessä (2016) on Hämeen järviylängö suurimmalta osaltaan ekologisen verkoston laadullisesti edustavia luonnon ydinalueita tai muita luonnon ydinalueita. Alueella risteilee myös merkittäviä ekologistia yhteyksiä. Kanta-Hämeen melutasoltaan hiljaisten alueiden selvityksessä (2020) järviylängö on potentiaalista hiljaista aluetta.

Molemmat selvitykset perustelevat maakuntakaavan ratkaisuja. Maakuntakaava 2040 kartassa ei järviylängön alueelle ole niiden perusteella sijoitettu mitään näitä arvoja vaarantavia toimintoja. Kaavan maankäyttöratkaisu yhdistää alueen lukuisat hajanaiset eri suojelulakien alaiset kohteet luonnon ja suojelun kannalta riittävän isoksi kokonaisuudeksi.

2. Luonnos on maakuntaohjelman tavoitteiden vastainen

Alueidenkäyttölain 25§:n mukaan maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunitelma, maakuntakaava ja alueellinen kehittämisohjelma. Hämeen maakuntavaltuusto on 24.11.2025 hyväksynyt Kanta-Hämeen maakuntaohjelman 2026-2029.

Maakuntaohjelma on selkeän tarkoituksellisesti luopunut tuulivoiman nostamisesta Kanta-Hämeen energiantuotantomuodoksi. Sen sijaan se nostaa esiin bioenergian, kiertotalouden sekä rakennetun ympäristön aurinkovoiman mahdollisuudet. Näin mahdollistetaan maakunnan elinvoimalle ja

pehmeälle vetovoimalle keskeisten matkailu- ja virkistyspalveluiden sekä monipaikkaisuuden voimakas kehitys – otetaan kaikki hyöty maakunnan loistavasta sijainnista, luonnonrauhasta ja luonnon ydinalueista.

Ristiriita kaavaluonnoksen ja maakunnan strategian eli maakuntaohjelman välillä on hyvin selkeä. Pehmeän vetovoiman kehittymisen kannalta keskeiset alueet ovat 2016 selvityksen mukaisia luonnon ydinalueita ja hiljaisia alueita. Nyt luonnoksessa ehdotetuista viidestä uudesta tuulivoima-alueesta kaksi on sijoitettu laadullisesti edustavalle luonnon ydinalueelle ja kolme muille luonnon ydinalueille.

3. Vaihemaakuntakaavan tuulivoima-alueiden ratkaisu on sen omien tavoitteiden vastainen

Kaavaluonnoksen sSelostuksen kappaleessa 3.7.5 Ilma ja melu, todetaan että: ”Todella hiljaisia alueita löytyy vain kaukana asutuskeskuksista ja Kanta-Hämeessäkin luonnonrauha-alueet vaativat suojelutoimenpiteitä säilyäkseen. Järviylängön alue on luonnonrauha-alue sanan parhaassa merkityksessä sekä myös mittakaavaltaan ainutlaatuinen koko Etelä-Suomessa.

Vaihemaakuntakaavaa koskevissa selvityksissä ei ole riittävästi osoitettu järviylängön hiljaiselle ja ekologisesti arvokkaalle kokonaisuudelle sijoittuvan tuulivoima-alueen oikeutusta ohittaa kaikki aiemmat maakuntakaavan 2040 selvitykset tai maakuntasuunnitelman 2026-2019 tavoitteet. Kaavaluonnoksen vaikutusten arviointi ei tätä ristiriitaa avaa.

4. Hattulan Niinimäki on keskeinen osa Hämeen järviylängöä

Hämeen järviylängön ainutlaatuisuus pohjautuu siihen, että siitä on muodostunut vain muutaman tien halkoma, yhtenäinen alue, jolla on lähinnä haja-asutusta ja metsäalueita. Normaalista maa- ja metsätalouskäytöstä huolimatta se on säilyttänyt vanhan luonteensa.

Järviylängön pohjoisosassa sijaitsee hyvin yhtenäinen, laaja metsäalue ja sen keskellä Niinimäki. Kolme merkittävää ekologista yhteyttä kulkee sen kautta, kun Alajärvi, Takajärvi ja Renkajärvi rajaavat metsän juuri siinä kohtaa verrattain pieneksi. Niinimäen teollinen käyttö katkaisisi Seitsemänlamminsuon ekologiset yhteydet ja myös yhteyskäytävät Evon suunnalta länteen. Ekologinen verkosto ja sen ydinalueet kärsisivät Niinimäen aluetta paljon laajemmin.

Vesa Karisalo arkkitehti Simo Karisalo taiteen maisteri

Renkajärven vapaa-ajan asukkaat sekä maanomistaja

Vesa Karisalo

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hämeen Kylät on maakunnallinen kylien ja asukastoiminnan edunvalvoja sekä yhteistyöelin Kanta-Hämeessä. Hämeen Kylät toimii Kanta-Hämeen kyläverkostona antaen asiantuntija-apua kylätoimintaan, kehittämiseen ja osallisuustyöhön niin kylille kuin kylien kumppaneille.

Hämeen Kylät ry iloitsee, että vaihemaakuntakaavalla pyritään vahvistamaan Kanta-Hämettä vetovoimaisena ja monipuolisena asuinympäristönä ja rakentamaan kestävää tulevaisuutta niin nykyisille ja tuleville asukkaille. Erityisesti pidämme hyvänä, että kestävään liikennejärjestelmään halutaan panostaa ja maakuntamme rikkaan kulttuuriympäristön arvoja nostetaan esille. Niin kaavoituksessa kuin isojen infrahankkeiden arvioinnissa painotamme ennakoivaa vuoropuhelua asukkaiden kanssa, ja haluamme kannustaa kuntia toimimaan lainkirjaintakin vahvemmin asukkaiden kuulemisessa.

Maakunnallinen kyläyhdistys edellyttää, että maakunnan vihreää siirtymän ja energian mahdollistavat aluevaraukset suunnitellaan siten, että kylien asuttavuus, maisema-arvot, luonto, infrastruktuurin kestävyys ja tasapainoinen aluerakenne eivät vaarannu. Energia- ja ilmastoratkaisuja tulee suunnitella kokonaisuutena, jossa em. näkökulmat huomioidaan.

Maaseutualueiden elinvoima ja asuttavuus: Vihreän siirtymän ratkaisut eivät saa heikentää kylien elinvoimaa, muuttovetovoimaa tai asumisen edellytyksiä. Vihreän siirtymän ratkaisujen tulee vahvistaa paikallista elinvoimaa, ei heikentää sitä.

Asukkaisen arjen ja viihtyisyyden turvaaminen ja asukkaiden kuuleminen:

Melun, välkkeen ja maisemavaikutusten arviointia on tehtävä asukkaiden ja kylien lähtökohdista. Asukkaiden kuulemisen painoarvoa ja paikallistuntemusta tulee hyödyntää ja ottaa huomioon päätöksen teossa.

Maisemallisesti arvokkaiden alueiden ja kulttuuriympäristöjen huomiointi:

Luonto-, kulttuuri- ja maisema-arvot ovat kylien identiteetin ytimessä. Mahdollisten tuulivoima-alueiden vaikutusten tulee olla linjassa kaavan luonto- ja maisemaselvitysten ja tavoitteiden kanssa. Kaavassa tulee huomioida, että kylät ovat myös Hämeen liiton mukaan maakunnan vetovoimatekijöitä ja osa vihreän siirtymän kokonaisuutta, ei vain energiantuotannon sivualuetta.

Kestävä liikennejärjestelmä: Jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeita on esitetty ilahduttavasti mutta sieltä puuttuu asukkaiden pitkään esittämiä yhteystarpeita kuten esim. Forssa-Koijärvi ja Läyliäinen-Loppi yhteydet. Esitämme nämä lisättäväksi.

Rataosuuksien kehittäminen nykyisillä paikoillaan on oikein. Ratataajamien ja paikallisjunaseisakkeiden kehittäminen ja esille tuominen tarjoaisi uudenlaisia kestäviä asumismahdollisuuksia kaikilla rataosuuksilla.

Yhteistä vaikuttamistyötä tarvitaan liikenneinvestointien toteuttamiseen.

Aurinkovoimaloiden suunnittelumääräys on hyvä.

Hämeen järviylänkö: Hämeen Kylät ry esittää, että se nostetaan yhtenäisenä kehitettävänä alueena kaavaan. Se on seutukuntien raja-aluetta, useiden kuntien reuna-alueita, jossa on erityisen aktiivisia kyläyhteisöjä kulttuuriympäristöineen. Ehdotamme, että Hämeen järviylänkö nostetaan uudella kehittämismerkinnällä, jotta sitä voidaan lähteä kehittämään yhtenäisesti vetovoimaiseksi maaseutuasumisen, paikalliskulttuurin ja luontopainotteisen matkailun alueeksi.

Leppänen Marjo
Hämeen Kylät ry

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hattulan Niinimäen Tuulipuistoa koskeva lausunto.

En vastusta tuulivoimaa, mutta vastustan suunnitellun tuulipuiston rakentamista kyseiselle paikalle.

- rauhallinen maalaismaisema, jossa paikallisten lisäksi myös paljon vapaa-ajan asuntoja
- pienien järvien keskellä, jossa näkyvyys ja meluhaitta häiritsevää
- mahdolliset verkkoyhteyksien häiriöt

Teija Paajamaa

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Forssan kaupunginhallitus 16.2.2026 § 54 Kaupunginhallituksen lausunnon antaminen Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

Kaupunginhallitus esittää lausuntonaan Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta seuraavaa:

1. Tuulivoimaloiden alueiden rajauksen pienentäminen:

Forssan kaupungin alueella on tullut voimaan Ratasmäki III asemakaavamuutos (M11), Rytökallio asemakaava (M12) ja Kiimassuo I A asemakaavamuutos (M13). Niissä tehdyt linjaukset vaikuttavat kahteen vaihemaakuntakaavan puhtaan siirtymän teemaan: tuulivoimaan ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseen. Tämän pohjalta kaupunki pyytää pienentämään Forssaan sijoittuvan tuulivoimaloiden alueen rajausta idästä.

Perustelut edelliseen: Ratasmäki III asemakaavamuutoksessa (M11) on tarkasteltu tuulivoimaloiden vaikutusta mahdollisen datakeskuksen sijaintiin. Kahden kaavassa osoitetun tuulivoimalan paikan on todettu olevan liian lähellä mahdollista datakeskusta. Tämän pohjalta käynnistettiin Kiimassuo I A asemakaavamuutos (M13), jossa poistettiin kaksi itäisintä tuulivoimalan paikkaa.

Rajauksen pienentäminen tukee luonnon monimuotoisuuden edistämisen teemaa. Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa esitetty tuulivoimaloiden rajausta ulottuu Rytökallion asemakaavassa (M12) osoitetuille suojaviheralueille, jotka ovat luonnon kannalta arvokkaita ja joilla edistetään luonnon monimuotoisuutta ja hiilivarastoja. Vaikka tässä vaihemaakuntakaavassa ei käsitellä työpaikka-alueita, voidaan todeta että nykyisessä maakuntakaavassa esitettyjä Tupasuontien itäpuoleisia työpaikka-alueita ei tulla toteuttamaan.

2. Kaupunki ehdottaa, että tutkitaan raskaan liikenteen vaihtoehtoinen käyttövoiman jakelu -merkinnän lisäämistä Kiimassuontien ja Jokioistentien risteykseen, johon on jo toteutettu raskaan liikenteen biokaasun tankkausasema.
3. Vaihemaakuntakaavan keskeisiin teemoihin on esitetty kuuluvaksi kestävä liikkuminen. Vaikka kaavatarkasteluun ei ole osoitettu lentoliikennettä, kaupunki esittää, että etsittäisiin uutta lentokentän paikkaa Forssan seudulle.
4. Vaihemaakuntakaavan luonnoksen kaavamerkintöjen selitteestä puuttuu kaavakarttaan esitetty lm-merkintä. Kaupunki esittää selitteen lisäämistä kaavakarttaan.
5. Kaupunki ehdottaa jalankulun ja pyöräilyn yhteystarvemerkintää välille Forssa-Eerikkilän tienhaara-Liesjärven tienhaara sekä väleille Forssa-Matku ja Forssa-Koijärvi.

Into Anne-Mari
Forssan kaupunki

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hämeen liitto

Lausunto Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2024 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

Lausuntopyynnön diaarinumero: HL/464/03.00.00/2023-2

Hämeenlinnan Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö r.y. pitää lähtökohtaisesti hyvänä Kanta-Hämeen maakuntakaavan 1. vaihemaakuntakaavan luonnosvaiheen ehdotuksia, jossa on otettu huomioon luontoon liittyvien tutkimusten tulokset.

Korostamme ekologisten verkostojen ydinalueiden selvityksen merkitystä. Näkökulma mahdollistaa ajattelutavan, jossa luontoympäristöä tarkastellaan ihmisten lisäksi muun muassa eläinten kulkureittien ja populaation eloonjäämisen kannalta.

Etelä-Suomessa on vähän valottomia ja äänettämiä alueita. Niitä on kuitenkin Evon alueella. Ne ovat tärkeitä alueita linnuille ja kasveille, mutta myös retkeilijöille ja alueen asukkaille. Suunnittelussa tulee kaikin keinoin vaalia näiden valottomien ja äänettömien alueiden säilymistä ja jopa niiden laajentamista.

Kanta-Hämeen luonto tulee nähdä rauhallisen ja omatoimisen retkeilyn alueena. Tämä antaa merkittävän kilpailuedun verrattuna moottoroidun massaturismin alueisiin.

Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan yhteydessä on tärkeää edistää ja mahdollistaa Evon tiedekansallispuistohanketta. Hämeenlinnan kaupunki käsittelee parhaillaan Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutosta ja laajennusta. Tätä kaavaa laadittaessa on kerätty kattava suunnitteluaineisto ja tehty lukuisia erillisselvityksiä. Ne antavat hyvän tietolähteen myös vaihemaakuntakaavan laadintaan.

Hämeenlinnassa 20.2.2026

Hämeenlinnan Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö r.y.

Irma Taavela
puheenjohtaja

Kimi Känkänen
sihteeri

Känkänen Kimi

Taavela Irma
Hämeenlinnan Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö r.y.

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Jyrkkä ei tuulivoimalle. Ei pilata kaunista ja puhdasta luontoa. Lisäksi tuulivoimayhtiö on epävakaa. Tonttien arvo laskee. Kunnalle sekä maanomistajille jää aikanaan maksut voimaloista. Paljon surullisia ennakkotapauksia. Suuri toive että kunta evää hankkeen.

Mikko Aronen

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Piilonsuon kiertotalousalue

Suoalue kiertotalousalueena ei kuulosta mielestäni millään tasolla järkevältä. Etenkään, kun alueelle on tällä hetkellä suunniteltu myös loppusijoituspaikkaa vaaralliselle jätteelle. Aihe on tärkeä, mutta sille kaavailtu alue ehdottoman väärä.

Kiertotalousalueen välittömässä läheisyydessä on luonnonsuojelualuevaraus ja suoalueella itsellään asuu luonnonsuojelulain suojaamia eläinlajeja. Piilonsuon ja Alasjärven Luulionlahden välillä on lisäksi vesiyhteys ja virtaussuunta on nimenomaan Piilonsuolta Alasjärveä kohti. Alasjärvestä vesi virtaa Tervajokea pitkin Kernaalanjärveen. Tätä vesireittiä rasittaa jo mm. Tervakosken paperitehdas. Lähiympäristössä on lisäksi mm. asutusta, ulkoilualueita sekä pohjavesialueita.

Mielestäni suolle sijoitettu kiertotalousalue tulisi ehdottomasti poistaa kaavasta ja lähteä ajamaan suoalueen ennallistamista.

Päärata Riihimäki - Forssa - Humppila

Nykyisellä ohjeellisella sijainnilla toteutettuana rata halkoisi useampaa maakunnallisesti merkittävää maisema-aluetta, minkä lisäksi se Vähikkälässä osuisi myös em. maisema-alueen lisäksi

maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön. Toivanjoen ylityskohdassa rata olisi suunniteltu kapeahkoon kohtaan kahden luonnonsuojelualueen ja natura-alueen väliin. Mielestäni radan linjausta tulisi ainakin näiltä osin tarkastella uudelleen tai pohtia rataosuuden tarpeellisuutta ja poistamista kaavasta kokonaisuudessaan. Toivoisin uudelleenarviointia etenkin siinä tilanteessa, jos kylät, joiden läpi rata on mahdollisesti suunniteltu rakennettavan, eivät itse hyödy tästä mitenkään (juna-asema).

Tytti Kekki

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Metsästysseura Halli ry:n lausuntona esitämme, että tulevassa maakuntakaavassa tulee huomioida riittävästi kiinteistöllä Uunikivi 834-424-1-141 oleva ampumarata ja sen ympäristövaikutukset.

Sillanpää Heikki

Metsästysseura Halli ry - Metsästysseura Halli ry/puheenjohtaja Heikki

Sillanpää

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitän mahdollisuudesta antaa lausunto 1. vaihemaakuntakaavan luonnokseen.

”Oi katsohan lintu oksalla puun, se laulaa niin kauniisti aina..”

Pitääkö meidän jatkossa laulaa: ”Oi katsohan myllyä välkehtivää, se pauhaa ja lintuset surmaa...”

Tuulimyllyt tuottavat vihreää sähköä, mutta MILLÄ HINNALLA?

Ensin raivataan leveät tieverkostot metsään, sitten rakennetaan 300 m korkeita monumentteja keskelle kaunista järviyläntä. Jatkuva välke ja taustamelu karkottaa linnut, muut eläimet ja pahimmillaan lopulta ihmisetkin.

Maakuntaliiton uuden maakuntaohjelman eli maakunnan strategian mukaisesti maakunnan tulee panostaa ympäristöön ja sen suojeluun, viihtyvyyteen ja virkistyspalveluiden ja vapaa-ajan asumisen (monipaikkaisuuden) kehittämiseen.

Auttavatko nämä valtavat tuulimyllyt tätä kehitystyötä?

Järviylängön pohjoisosassa sijaitsee hyvin yhtenäinen, laaja metsäalue ja sen keskellä Niinimäki. Kolme merkittävää ekologista yhteyttä kulkee sen kautta, kun Alajärvi, Takajärvi ja Renkajärvi rajaavat metsän juuri siinä kohtaa verrattain pieneksi. Niinimäen teollinen käyttö katkaisisi Seitsemänlamminsuon ekologiset yhteydet ja myös yhteyskäytävät Evon suunnalta länteen. Ekologinen verkosto ja sen ydinalueet kärsisivät Niinimäen aluetta paljon laajemmin.

Tämä kokonaisuus menee rikki ja moni ekologinen yhteys katkeaa.

Niinimäen tuulimyllyalue vaikuttaisi hyvin kielteisesti koko Renkajärven ja sitä ympäröivän alueen käyttöön virkistykseen sekä vakituiseen ja vapaa-ajan asumiseen, kun hiljaisuus häviäisi ja kultturihistoriallinen maisema tuhoutuisi. Sama vaikutus ylettyy Takajärven ympäristöön, Hyrvälään ja Kouvalaan.

Tämä on maakunnallinen asia, eikä Niinimäkeä voi merkitä maakuntakaavassa myllyalueeksi vain siksi, että Hattula haluaisi.

Hiilineutraalius on tavoittelemisen arvoinen asia, mutta siihen ei kannata pyrkiä uhraamalla muut luonto- ja ympäristöarvot, puhumattakaan ihmisten asumisviihtyvyydestä niin vakituksissa kuin vapaa-ajan asunnoissa. Tuulivoiman ongelmallisuus on tullut selväksi kuluneen talven aikana - tuotanto on käynyt jopa miinuksella juuri silloin kun kulutus on suurinta.

Kanta-Hämeen on syytä seisoa omilla jaloillaan ja perusteellisten selvitysten jälkeen todeta, että on maakunnan ja Suomen etu, että Hämeessä keskitytään uudempiin uusiutuvan energian ratkaisuihin ja kiertotalouteen. Samalla säilytetään koko Etelä-Suomen tarvitsema, hyvin saavutettavissa oleva luonto.

Toivon, että nämä näkökulmat huomioidaan maakuntakaavan jatkotyöstössä.

Inna Vintturi, vakituinen mökkiläinen Renkajärvellä ja Onkilammella jo 60 vuoden ajan

Inna Vintturi

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

1) Kaasulinjan yhteystarpeen merkinnällä osoitetaan maakunnallisiin tarpeisiin perustuva kaasuputken yhteystarve Riihimäeltä Hämeenlinnan kautta Pirkanmaalle. Merkintään ei liity AKL 33§:n mukaista rakentamisrajoitusta.

Maakuntakaavan merkintä kaasulinjan yhteystarpeesta pohjoiseen kuvastaa yleispiirteistä mahdollisen vety- tai monikaasuputken suuntaa. Merkintä kulkee pääasiassa nykyisen maakaasuverkoston tuntumassa, mutta yhteystarvemerkintä ei osoita kaasuputken tarkkaa sijaintia.

Nykyinen maakaasuputki sijaitsee tällä hetkellä yli 100 metrin etäisyydellä maatilamme talouskeskuksesta ja asuinrakennuksestamme. Luonnoksessa oleva linjaus on piirretty kulkemaan asuinrakennuksen ja talouskeskuksen päältä. Esitän, että kaavamerkintä merkittäisiin kaavakartalle nykyisen kaasuputken kohdalle. Nykyisen maakaasuputken linjauksen käyttöä kaavakartassa puoltaisi se, että yhteystarvemerkintä ei osoita kaasuputken tarkkaa sijaintia ja että tarkemmassa suunnittelussa uusi vetyputki voisi sijoittua maakaasuputken länsi- tai itäpuolelle. Vaikka merkintään ei liity AKL 33§:n mukaista rakentamisrajoitusta, asutuilla alueilla Hämeenlinnan länsipuolella (Luolaja, Kolkanmäki, Sampo) olisi vaihtoehtoisesti tehtävä vetyputken linjauksen tarkempi suunnittelu maakuntakaavan tasolla, jotta kaavamerkinnästä ei aiheudu tarpeetonta haittaa alueen kiinteistöjen tulevalle käytölle.

2) "Ekologisen verkoston ydinalue" kaavamääräystä tulee selkeyttää. Luonnoksessa asia on esitetty kaavamääräyksessä ja arvioiduissa vaikutuksissa epämääräisesti.

Luonnoksen kaavamääräyksessä on todettu: "Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittäviä luonnon ydinalueita, laajoja yhtenäisiä metsäalueita, jotka ovat osa maakunnan ekologista

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Alajärven ja Takajärven suojeluyhdistys ry, antaa lausunnon, sillä luonnoksessa on havaittu ristiriitoja

- alueidenkäyttölain kanssa
- ilmastolain ja Kansallisen monimuotoisuuden strategian kanssa
- valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa
- kansallisen energia- ja ilmastostrategian kanssa
- maakuntaohjelman kanssa
- myös Metsälain 10§:n kanssa
- Hattulan strategian kanssa
- Hattulan OAS-palautteiden kanssa.

eikä ota huomioon Hattulassa A-Insinöörien mielipidekyselyä Niinimäen tuulivoimasta

ei ota riittävästi huomioon ELY-keskuksen raporttia Ecobio oy:n tekemästä YVA-selvityksestä.

Yhdistys keskittyy lausunnossaan lähinnä kaavaluonnoksessa esitetyn Niinimäen Tuulipuiston vaikutuksista Takajärveen, siitä laskevaan Alajokeen sekä Alajärveen, josta Hämeenlinna ottaa vettä. Tarkastelemme myös hankkeen vaikutuksia alueen luontoon, sen uhanalaisiin eläimiin, luontotyyppeihin, kasveihin, historiallisiin ja arkeologisiin kohteisiin sekä vaikutuksista alueen loma-asukkaisiin ja koko alueen elinvoimaan. Tarkastelemme vain tärkeimpiä kohtia ja käytämme numeroinnissa luonnoksen numeroita. Käytämme kursiivia kommentteissamme

2. SUUNNITTELUN VALTAKUNNALLISET LÄHTÖKOHDAT

2.1. ALUEIDENKÄYTTÖLAKI

Maakuntakaavasta säädetään alueidenkäyttölaissa. Alueidenkäyttölain 33§ mukaan virkistys- tai suojelualueeksi osoitetulla alueella, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tarkoituksiin osoitetulla alueella ja liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on voimassa rakentamisen rajoitus. Hattulan Niinimäen Tuulipuisto ei ole suoraan mikään näistä, mutta sen läheisyydessä on virkistyskäyttöön hankittuja loma-asuntoja ja vakituksia asuntoja n. 1 000 kpl, luonnonsuojelualueita osittain kiinni suunnitellusta tuulivoima-alueesta ja yksityisiä suojelualuita aivan lähellä esim. Takajärven Kotsaari.

Alueidenkäyttölaissa maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota

- maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakentamiseen

Niinimäen tuulipuiston rakentaminen vaikuttaisi kielteisesti yhtenäiseen järviyläntöön, joka alkaa Nuuksion luonnonpuistosta ja ulottuu pitkälle Hämeeseen Pirkanmaalle asti. Nyt hiljainen alue on metsätalouden ja väestön virkistyskäytössä ja eläinten yhtenäisenä reittinä. Tällä hetkellä alueen läheisyydessä on vakinaisia asuntoja ja paljon loma-asuntoja järvien rannoilla. Osa loma-asunnoista on matkailukäytössä, joiden toiminta heikkenee tai lakkaa, tuulivoimaloiden pilatessa maisemat. Myös jo paikoitellen heikot TV-, radio- ja puhelin- ja datayhteydet heikkenevät ja lakkaavat, mikä tarkoittaa myös elinkeinotoiminnan lakkaamista, kiinteistöjen arvot laskevat ym. mikä heijastuu myös Hattulan kunnan talouteen.

- alueiden käytön ekologiseen kestävyys

Ekologista kestävyyttä ei ole se, että varsinaisella voimala-alueella ja sen läheisyydessä mm. suolle ja ojitetulle suolle rakentaminen heikentää Takajärven veden laatua erinomaisesta huonommaksi, Heinisuon valumat tuovat Takajärveen humusta ja muita kiinteitä aineita, jolloin vesi tummuu ja kalojen elohopeamäärät lisääntyvät. Ekologista kestävyyttä myös heikentää se, että tuulivoima-alue pirstoo eläinten reviirien ja liikkuma-alueita niin, että esim. metsot eivät välttämättä löydä paria. Tässä muutamia esimerkkejä. Enemmän ELY-keskuksen laatimasta YVA-raportista.

- ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin

Niinimäen alueella ei ole juuri tuulivoimalle vaadittavaa tieverkostoa, lähinnä metsäautoteitä. Uusia väyliä jouduttaisiin rakentamaan, mikä 100 metriä korkeita siipiä varten tarkoittaa leveiden teiden rakentamista. Vaikka uusia teitä voisivat myös muut käyttää, ei alueella ole sellaisia määriä asukkaita tai yrityksiä, joille näin suuri investointi olisi arvokas. Hämeen Liiton julkaisu Tuulivoimatuotantoon soveltuvien alueiden selvitys

Kanta-Hämeen maakunnan alueelta FCG Group 1.11.2022 on löytänyt 31 mahdollista aluetta tuulivoimalle, jossa Niinimäen alue todetaan toiseksi huonoimmaksi yhdessä kaikkein huonoimmaksi, kun otetaan huomioon tuulisuus, sähköverkon ja sähköaseman saavutettavuus (ei ole lähistöllä), tieverkon tiheys (vain muutamia metsäautoteitä ja kylätie) ja maaperä (enimmäkseen suota ja ojitettua suota). Ei ole kestävästi taloudellista rakentaa voimaloita alueelle, jonka lisäksi tulee kaikki luonnolle aiheutuvat vahingot ja mahdolliset oikeudenkäynnit asukkaiden vastustuksen vuoksi.

- vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön

Hankesuunnitelmassa on mainittu, että voimaloiden ja teiden perustamiseen käytettäisiin alueella olevaa maa-ainesta. Alue on enimmäkseen suota ja ojitettua suota, joten sieltä tuskin löytyy sopivaa maa-ainesta. Myöskään lähellä ei ole luvitettuja maanottoalueita. Läheiset sorakuopat on lopetettu. Kun muualta tuodaan maa-aineksia, on riskinä, että maa-ainesten mukana tulee haitallisia vieraslajeja tuhoamaan uhanalaisia kasveja.

- maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin

Sähkön tuotannolla voi olla Hämeen maakunnan elinkeinoelämän tarpeisiin jonkin verran merkitystä, jos hankeyrittäjä Myrsky Energia oy saa sähkönsä myytyä jollekin suurelle kuluttajalle eikä sähköä myydä ulkomaille ilman alvia ja sähköveroja eikä Myrsky Energian ja Niinimäen Tuulivoima oy:n tulotkaan tuota edes yhteisöveroja, kun kumpikin tuottaa vain tappiota ja jos tuottaisikin voittoa, Niinimäen Tuulivoima oy:n ulkomaiset omistajat imisivät kaikki voitot korkona ulkomaille. Kolmostien varteen suunnitelluille datakeskuksille ei tuulivoiman epäsäännöllisyys tuo suurta helpotusta.

- maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen

Niinimäen Tuulipuisto nimenomaan tuhoaa maisemia, paikallisten vakinaisten asukkaiden ja loma-asukkaiden lisäksi myös rakennettuja kulttuurimaisemia ja valtakunnallisia arvokkaita kulttuurimaisemia. YVA-selvitysten mukaan haitta näkyisi jopa Hakoisten Linnavuorelle sekä toiseen suuntaan Rapolan Linnavuorelle sekä myös lähempänä itse Hattulassa jopa Lehijärvelle.

Maisemaselvitykset eivät ole riittäviä, sillä nyt mahdolliset myllyjä peittävät metsät saatetaan tulevaisuudessa hakata. Haitallisia ja tuhoavia vaikutuksia olisi Hämeen Härkätiehen sekä myös hiljattain löydetty Hämeen Härkätien talvitiehen, joka kulkee osittain suunnitellulla alueella ja josta on viime aikoina tehty runsaasti arkeologisia esinelöytöjä 1600-luvulta.

- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen

Niinimäen Tuulipuiston lähialue on nykyään merkittävää Hattulan virkistysaluetta, joka soveltuu loma-asutuksen ja luontomatkailun kehittämiseen. Alueella on jo nyt runsaasti lomamökkien vuokratoimintaa ihmisille, jotka haluavat puhdasta vettä, monipuolista luontoa ja luonnon rauhaa. Niinimäen Tuulipuisto tuhoaisi osan nykyisestä virkistysalueesta.

Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajille tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa.

Edellä on jo esitetty vakinaisille asukkaille ja loma-asukkaille tuulivoimaloiden aiheuttama haitta, välikkeenä, meluna ja maiseman menetyksenä, sekä huonontuneena veden laatuina nyt erinomaisessa kunnossa olevissa järvissä. Lisäksi aiheutuu taloudellista haittaa, kun kiinteistöjen arvot laskevat mm. siksi etteivät jo rakennetut mökit mene kaupaksi ja myös siksi, ettei rakennusten kunnostamiseen ja modernisointiin investoida ja tehdä aiemmin rakennetuista ympärivuotisia.

Myöskään kunnalle ja maanomistajille luvatut vuokratulot ja kiinteistöverotulot ole kokonaisuuden kannalta riskittömiä. Tällä hetkellä hankkeen kehittäjän tilinpäätökset osoittavat, ettei ole varmaa, että Myrsky Energia oy tai sen tytäryhtiö Niinimäen Tuulivoima oy ole luotettavia kumppaneita, sillä kummankaan talous ei ole vakaalla pohjalla ja molempien tilinpäätöstietoja ei kirjanpitolain mukaan ollut tuotu Kaupparekisteriin, kuin vasta muutaman vuoden viiveen jälkeen. Kunta ei saa kiinteistöveroja tuulivoimaloista ennen kuin vuosien päästä, sillä valitukset ovat todennäköisiä. Myös maanomistajat eivät olla varmoja vuokratuottojen saamisesta mahdollisesti konkurssiin ajautuvasta yhtiöstä (Tinintarkastuskertomus epäili Myrsky oy:n toiminnan jatkamisen mahdollisuuksia)

Lisäksi nykyisten kiinteistöjen hoitamattomuus heikentää nykyisiä kiinteistöveroja. Lisäksi on riski, että voimala-alueen loppusiivous, jonka tekijä eri asiakirjoissa on vaihdellut, on nykyään Niinimäen Tuulivoima oy. Talouselämä-lehden nro 3, 2025 artikkelin mukaan paikalliset yritykset ajetaan konkurssiin ennen loppusiivousta, jolloin kulut jäävät maanomistajille ja viime kädessä kunnalle. Uuden lakiehdotuksen mukaan, jos loppusiivouksen vakuudet eivät riitä, vastuu siivouksesta tulisi kunnalle. Lisäksi erilaiset valitukset tuovat kunnalle oikeustaistelukuluja. Jos maatilanomistajien vuokratulot katsotaan pääomatuloksi, sillä tuulivoimatuotanto ei ole maatalan normaalia toimintaa, kuten maanviljely tai karjan pito. ei kunta saa myöskään näitä tuloja. (Toistaiseksi saatavilla Myrsky

Energian oy:n ja Niinimäen Tuulivoima oy:n ja Myrsky Projektit oy:n tilinpäätökset vuoteen 2024 asti ja emoyhtiö Alphabeta Oy:ltä ei ole konsernitilinpäätöstä)

Ilmastolaki ja Kansallinen luonnon monimuotoisuuden strategia

Niinimäen tuulivoiman ilmastolain vastaisuuksia on mm. hiilinielujen vahvistaminen, kun turpeen ja maaperän muokkaus tuottaa lisää hiiltä ilmastoon ja toimet eivät ota huomioon luonnon monimuotoisuutta, kun alueella on runsaasti sekä uhanalalaisia eläimiä ja kasveja ja harvinaisia luontotyypppejä, kuten YVA:sta käy ilmi, vaikka ELY:n raportin mukaan tutkimukset eivät ole monelta osin riittäviä.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto.

Niinimäen Tuulipuiston toteutuminen vaikuttaisi kohtaan

1. siten, että nykyinen yritystoiminta metsä- ja maatalous sekä matkailu kärsisivät, jolloin alue autioituisi.

Alueelle tuskin tulisi uutta yritystoimintaa, kun viestintäyhteydet heikkenevät tai lakkaavat kokonaan. Teleoperaattorit eivät aio parantaa alueen jo nykyisin heikkoja yhteyksiä. Myöskään työpaikat tuskin lisääntyvät, lukuunottamatta mahdollisia metsäautoteiden ylläpitoa kuten aurausta. Voimaloiden huoltoon erikoistunutta henkilökuntaa tuskin alueelta löytyy, ja tällä hetkellä voimaloista huolehtii usein Enersense Porista. Hankehakemuksessa oli arvioitu Niinimäen huoltotoimien vaativan 30 vrk/vuosi, mikä ei työllistä montaa henkilöä.

2. Tehokasta liikennejärjestelmää ei harvaan asutulle kannata tehdä. Sen sijaan on EH40 kehittämissuunnitelmassa esitetty pyöräilyreittien ja vaellusreittien tekemistä matkailua edistämään, jotka eivät toteudu sillä tuulivoimaloiden joukossa liikkumista ei suositella.

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö lakkaa Niinimäen alueen lähistöltä usean kilometrin säteellä ja terveyden haittavaikutukset näkyvät lisääntyneinä hyvinvointialueen kuluina.

4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat. Kuten aiemmin on todettu voimala-alue tuhoaa luonto- ja kulttuuriympäristöä eikä Niinimäen alueelta voi käyttää

luonnonvaroja rakennustoimintaan. Suojeluyhdistys on panostanut vesien tilan parantamiseen mm. laskeutusaltain ja asukkaat omilla tonteillaan huolehtineet vesien suojelusta, jonka tuulivoima tuhoaisi huonontamalla järvien vesiä. Talousvesien laatu asukkaille heikkenee. Alueella ei ole kunnallista vesijohtoverkkoa.

5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto. Alueella on loma-asunnoissa melko paljon puulämmitystä. Koko Hattulan alueella energiankulutukselle olisi hyödyllistä käyttää maalampöä sekä aurinkopaneeleja katoilla, kun uusia suurempia rakennuksia tehdään.

2.4 KANSALLINEN ENERGIA JA ILMASTOSTRATEGIA

Niinimäen tapausessa hiilinielut tarkoittaisivat sitä, että Heinisuosta vapautuisi paljon hiiltä, kun suon turpeita lähdetään mylläämään. Myös voimaloiden ja autoteiden ja siirtolinjojen tieltä hakattava metsä vähentää hiilinieluja. Ely-keskuksen raportissa on arvioitu, että hiilidioksidin vähentämisen hyödyt kumoutuvat koko tuulipuiston elinajalta muilla haitoilla, joita ei suojelutoiminnoilla voida estää.

3 SUUNNITTELUN MAAKUNNALLISET LÄHTÖKOHDAT

3.1 MAAKUNTAOHJELMA

Maakuntavaltuuston hyväksymä maakuntaohjelma Kun toimeen tartutaan 2026-2029, 24.11.2025

1. Kestävä elinvoima ja investoinnit

- Niinimäki ei toteuta kohti investointeja ja houkuttelevaa keskittymää (lukuunottamatta hankeinvestointia, mutta muuten ei houkuttele muuta tjoimintaa). Tuulipuisto ei houkuttele alueelle muuta yritystoimintaa.
- Kohti uudistuvaa ja verkottoitunutta aluetta, Alueen vesien suojeluyhdistykset ovat verkottuneet ja tuottaneet Etelä-Hattulan kehittämisohjelman EH40,vastineeksi Niinimäen Tuulipuiston uhkaan.
- Uudistuva yritystoiminta ja osaaminen. Niinimäki tuskin lisää uudistuvaa yritystoimintaa, kun viestintäyhteydet heikkenevät. Uudistuvaa osaamista projekti on tuonut lähinnä luonnon arvojen tunnistamiseen.

2. Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt

- Kansainvälinen Kanta-Häme, Niinimäki projektin kansainvälisyys näkyy lähinnä siinä, että rahoitus, tuotot ja sähkö menevät ulkomaille.

- Melu, väike ja maisemahaitat ja huonontunut veden ja luonnon laatu eivät edistä Hyvän elämän mahdollisuutta
- Projektissa ei toteudu myöskään vahva koulutuksen, työelämän ja hyvinvoinnin yhteys.
- Ilmastokestävä Kanta-Häme, ei ole varmaa, että Niinimäen sähkö jäisi Suomeen

3. Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto Niinimäen
 tuulivoimahanke on tavoitteiden vastainen, sillä se karkottaa luontoon tuodulla teollisuusalueelta vakituisia ja loma-asukkaita sekä lomayrittäjien asiakkaita. Huonot viestintäyhteydet eivät edistä tulevaisuuskestävää asumista Kanta-Hämeessä, sillä nykyisiä heikkoja yhteyksiä ei operaattorit paranna ja TV- ja radiolähetyksetkin näkyvät heikosti. Jopa turvallisuus vaarantuu, jos puhelinyhteyksiä ei ole. Kulttuuri ja matkailu eivät vahvista pehmeää vetovoimaa, jos luontomatkailu lakkaa ja Hämeen härkätien maisemat tuhotaan ja myös Hämeen härkätien talvitien arkeologiset tutkimukset pilataan. Uusia talvitien löydöksiä ei ole vielä keritty rekisteröimään. Ilmastokestävyys eli sähköntuotannon kustannuksella ei Kanta-Hämeessä kannata aiheuttaa suurta haittaa uhanalaiselle luonnolle, kulttuurille ja ihmisten terveydelle.

Maakuntakaava edistää maakuntaohjelman tavoitteita, kuten vetovoimainen elinympäristö tukemalla vahvasti luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriperinnön turvaamista päivitettyillä aluerajauksilla ja huomioimalla ekologisen verkoston ydinalueet. Tavoitetta tukee, jos Niinimäki poistetaan kaavasta tuulivoima-alueena.

3.2. KANTA-HÄMEEN MAAKUNTAKAAVAN NYKYTILANNE

Kanta-Hämeen nykyisessä maakuntakaavassa 2040, lainvoimainen 2021, ei ole merkitty Niinimäkeä tuulivoima-alueeksi. Uudistustarvetta on ilmeisesti tullut kulttuuriympäristön inventoinnista ja tarpeesta saada ne maakuntakaavakartalle. (Nyt vielä puuttuu Hämeen Härkätien talviversio)

3.4 KANTA-HÄMEEN ENERGIATALOUS

Vaikka Kanta-Hämeessä energiaa kulutetaankin enemmän kuin tuotetaan on järkevää keskittää esim. aurinkovoimaa muualle kuin luonnonympäristöön esim. julkisten rakennusten, kuten koulujen katoille ja teollisten yritysten katoille, samalla kun hyödynnetään maalämpöä.

Kanta-Hämeessä oli 2025 toiminnassa yhteensä 11 tuulivoimalaa ja esittelytekstissä ja luonnoksessa mainitaan Hattulan Niinimäen tuulivoimala. V. 2022 valmistuneessa tuulivoimakartoituksessa tunnistettiin yhteensä 31 potentiaalista tuulivoimatuotantoon sopivaa aluetta Kanta-Hämeessä. Selvityksessä painotettiin tuulisuutta 1 piste, sähköverkon ja sähköaseman saatavuus 0-4 pistettä, tieverkon tiheys 0-3 pistettä ja maaperä 0-2 pistettä. Tuloksena oli, että Niinimäki oli 31:stä toiseksi huonoin kaikkein huonoimman kanssa. Pisteytyksessä ei otettu huomioon luonnonsuojeluarvoja. kulttuuriarvoja eikä terveysarvoja. Nykyisessä kaavassa Niinimäki ei ole tuulivoima-aluetta.

-

Kun tarkastelemme energian saantia lähinnä Hattulan ja myös Kanta-Hämeen kannalta, on pienydinvoimaa tarkasteltava mahdollisuutena.

3.5 KANTA-HÄMEEN KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYKSET

Niinimäen alueelta on YVA-selvityksen mukaan löydetty historiallisesti merkittäviä paikkoja sekä historiallinen maantie Hämeen Härkätie. Hämeen Härkätien talvitie tuli esille hankkeen aikana, eikä historiallisia teitä ole inventoitu kokonaan. Nyt nämä ovat uhattuna itse tuulivoima-alueella sekä siirtolinjoilla. YVA-selvityksessä tuli ilmi myös ennen tuntemattomia muinaisjäännöksiä siirtolinjoilla.

3.7. YMPÄRISTÖN OMINAISPIIRTEITÄ

3.7.1-3.7.3

Luonto on Kanta-Hämeessä monimuotoista ja Niinmäen alueelta löytyy harvinaisia luontotyppejä kuten esim. lehtoja, noroja ja läheitä. (Metsälaki 10§) Maaperä Hämeessä on yleisesti moreenia, mutta Niinimäki on suoaluetta, joka on osittain ojitettu.

Tavoitteena on saavuttaa vesien hyvä ekologinen tila vuoteen 2027 mennessä. Niinmäen alue sijaitsee Takajärven ja Renkajärven välisellä alueella. Molemmat järvet on luokiteltu erinomaisiksi. Niinmäen tuulipuiston rakentaminen heikentää Takajärven veden laatua. Takajärvi laskee Alajokea pitkin Alajärveen josta Hämeenlinna ottaa vettä. Tavoitteiden vastaista.

3.7.4. Maisema ja kulttuuriympäristö

Maakunnallisia erityispiirteitä ovat esimerkiksi rautakauden näyttävät monumentit (linna ja kivikirkot) sekä Niinmäen alueelta Hämeen Härkätien talvireitiltä löytyneet 1600-luvulta peräisin esineet, joita vasta tutkitaan, eikä näy kaavaselostuksessa. Tuulivoima tuhoaisi arkeologien työn.

3.7.5 Ilma ja melu

Niinmäen alue on kaukana asutuskeskuksista ja ilma on hyvää. mutta vaatii suojelutoimenpiteitä säilyäkseen rauhallisena ja hiljaisena alueena. Tuulivoimalat tuovat melua, ja siivistä irtoava mikromuovi uhkaa alueen ilman ja veden laatua.

4. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN TAVOITTEET

Tavoitteena on tukea maakunnan muutosta kohti ekologisesti kestävää taloutta ja kasvua. Kuten aiemmin tässä lausunnossa on esitetty, Niinimäen Tuulipuisto ei toteuta tätä ekologisesti eikä myöskään taloudellisesti.

Strategian keskeisistä puhtaan siirtymän teemoista:

tuulivoima ja energian siirtoverkosto eivät Niinimäen osalta edistä toteutumista. Niinimäki ei myöskään edistä luonnon monimuotoisuutta, vaan vaikutus on päinvastainen. ELY-keskuksen laatimasta YVA-raportista käy ilmi runsaasti ekologisen verkoston kriittisiä kohtia.

Haitallisia vaikutuksia on löydetty myös valtakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin, maakunnallisesti rakennettuun kulttuuriympäristöön ja valtakunnallisesti merkittäviin arkeologisiin alueisiin (uusi Hämeen Härkätien talvitie) OAS palautteista Alueellinen vastuumuseo esitti lausunnossaan tarpeen täydentäville selvityksille arkeologisesta kulttuuriperinnöstä.

5. SUUNNITTELUVAIHEET, OSALLISTUMINEN JA VUOROAIKUTUS

5.1. ALOITUS- JA TAVOITEVAIHE

OAS-palautteiden mielipiteissä voimakkaimmin korostui vastustus Hattulan Niinimäen tuulivoima-alueeseen. Aiheesta tuli paljon palautetta yksittäisiltä kansalaisilta, jotka pelkäävät ympäristön maisemallisista ja viihtyisyyden ja luontoarvojen heikentymistä. Ympäristöjärjestöt ja yksityishenkilöt painottivat lausunnoissaan luonnon monimuotoisuuden ja ekologisten verkostojen suojelua. Alueellinen vastuumuseo esitti lausunnossaan tarpeen täydentäville selvityksille arkeologisesta kulttuuriiperinnöstä ja modernista arkkitehtuurista.

Hattulan Niinimäen tuulipuiston poistaminen listalta poistaisi kaikki nämä huolet.

OAS-vaiheen lausunnoissa nousi esiin ristiriita puhtaan energian tuotannon ja Kanta-Hämeen luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvojen, erityisesti hiljaisten metsäalueiden ja vesistöjen suojelemisen välillä.

6. KAAVARATKAISUN SISÄLTÖ, MERKINNÄT JA VAIKUTUKSET

6.2. EKOLOGINEN VERKOSTO JA VIHERYHTEYDET

Uudet hiljaiset alueet

Tammelan-Hattulan-Kalvolan järviylänkö

10-tieltä Äimäjärvelle ulottuva Teuron Pirttikosken, Könnölän ja Vuohiniemen välille jäävä laaja harvaan asuttu alue, jonka sisälle jää mm. Sotkajärvi, Kanajärvi ja Kotkajärvi. Könnölän alueella on paljon suolampia, jotka laskevat vetensä Takajärveen ja kuuluvat suojelulyhdistyksen järvien valuma-alueeseen. Myös Seitsemänlammin suo ja Alajärven Heinisuo on hyvä merkitä hiljaisiksi alueiksi, mahdollisten tuulipuistosuunnitelmien varalta. Alajärven Heinisuo on eri alue Hämeenlinnassa, kun Niinimäki on Hattulan Heinisuolla. Olisi hyvä merkitä myös suunniteltu Niinimäen tuulivoima-alue hiljaiseksi alueeksi, jotta se säilyisi virkistysalueena.

6.3. LIIKENNE

Suunnitellun Niinimäen tuulivoima-alueen sähkönsiirtoverkon kartoitus on meneillään, jolloin Myrsky Energia tai Niinimäen Tuulivoima ovat ilmeisesti päättäneet sellaisesta siirtolinjasta, joka tuhoaa Hämeen Härkätien maisemia ja jo nyt kaatavat metsää ja tutkivat maaperää. Tällaisia siirtolinjoja ei pidä laittaa kaavaan.

6.4. YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO

6.4.2. TUULIVOIMA-ALUEET

Alueidenkäyttölaki ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat, että tuulivoimalat tulee sijoittaa ensisijaisesti useamman voimalan keskitettyihin yksiköihin ja että maakuntakaavassa tulee osoittaa tuulivoimatuotantoon soveltuvimmat alueet. Niinimäen sijoittaminen tähän on ristiriidassa, sillä vuoden 2022 tutkimuksessa Niinimäki 31 alueesta toiseksi huonoin.

Maakunnallisesti merkittäviä ovat vähintään 8 voimalan alueet. Suunnittelussa huomioon otettavia seikkoja ovat vaikutukset pysyvään ja vapaa-ajan asumiseen, virkistykseen sekä maisema-

kulttuuriympäristö- ja luonnonarvoihin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Lisäksi tulee ottaa huomioon Puolustusvoimien toiminnasta aiheutuvat rajoitteet, radioyhteyksien turvaaminen ja lentoliikenteen antamat rajoitteet. Niinimäen tuulivoimala-alueella on kaikki yllä esitetyt haittavaikutukset ja lisäksi myös puhelinliikenteen ja dataliikenteen huonot yhteydet, joita operaattorit eivät aio parantaa. Niinimäkeen suunniteltiin aluksi 12 voimalaa ja viimeisessä esityksessä 9. Toteuttajan tarkoituksena on ilmeisesti hyödyntää nykyistä maakuntakaavaa, jolloin alle 10 voimalaan ei tarvita merkintää maakuntakaavassa.

Suunnittelumääräyksessä olevat seikat ovat tärkeitä, mutta jo ennalta tiedettyjen ongelmien vuoksi, olisi tärkeää poistaa Niinimäen tuuvoima-alue vaihemaakuntakaavasta.

Esityksen sivulla 67 on mainittu analyysissä soveltuvien alueiden lisäksi mahdollisten pienempien tuulivoimapuistojen toteuttamiseen

- Pitkämäen eli Moreenin alue Hämeenlinnassa
- Lamminmaan alue Tervakosken lähellä Janakkalassa
- Kunaussuo Riihimäen ja Lopen rajalla.

Maakuntakaavan luonnokseen valittiin tarkastelujen pohjalta neljä uutta tuulivoimala-alueita. Nämä alueet menestyivät pisteytyksessä kohtuullisesti ja niiden laajuus soveltuu maakunnallisesti merkittävän tuulivoimala-alueen rakentamiseen. Näiden lisäksi maakuntaluonnokseen on merkitty Hattulan Niinimäen alue, jolla tuulivoima-alueen yleiskaavoitus on käynnissä. Siis tekstistä voi päätellä, ettei Hattulan Niinimäen tuulipuisto kuulu soveltuvien alueiden joukkoon teknis-taloudellisen huonon pisteytyksen vuoksi, mutta se on joukossa, sillä Hattulassa on kaavoitus käynnissä. Ei ole tiedossa kenen aloitteesta Niinimäki on esitetty otettavaksi vaihemaakuntakaavaan,

Ehdotuksessa on hyvää, että YVA vaaditaan aina, kun lukumäärä on vähintään 5.

Toiminnallisesta toteutuksesta vastaa tuulivoimayhtiö ja kaavallisesta toteutuksesta kunta. Ongelmallista on, jos kaavan laatii tuulivoimayhtiön maksama yritys, jolla ei ole siteitä kuntaan ja sen asukkaisiin. Lähimmän asuinrakennuksesta 1,25 km etäisyys tuulivoimalasta on liian pieni. Kanta-Hämeessä myös 1,25 km:n etäisyys vaikuttaa siihen, ettei sopivia alueita ole paljon.

6.5. KULTTUURIYMPÄRISTÖT JA MAISEMA-ALUEET

6.5.1 RAKENNETUT KULTTUURIYMPÄRISTÖT

Suunnittelumääräyksessä on hyvää, että suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön turvaaminen. Ohjausvaikutuksella halutaan turvata historiallisen Hämeen Härkätien arvokas säilynyt kokonaisuus, mitä Niinimäen Tuulipuiston nyt tutkittavana oleva siirtolinjaus rikkoo. Hämeen Härkätie on historiallinen tielinjaus. Kartoituksessa on tullut esiin tielinjojen varsilta tehtyjä metallinilmaisintoja. Talviteiden sijainteja tullaan myöhemmin tarkastelemaan. 1600-luvulta peräisin olevat löydöt ovat oletettujen talviteiden varsilta. Oletetut talvitiet ylittävät Renkajärven ja kulkevat osittain Heinisuon halki Takajärven eteläpuolella. Niinimäen tuulipuisto häiritsisi arkeologisia etsintöjä ja pilaisi arkeologisia paikkoja.

6.5.2. MAISEMA-ALUEET

Velvollisuus ottaa maisema-arvot huomioon, koskee kaavoituksen lisäksi maisemaa voimakkaasti muuttavia hankkeita, kuten maa-ainesten ottamista, tuulivoimarakentamista, teiden rakentamista sekä rakennusten rakentamista ja purkamista.

Maaseudun kulttuurimaisema säilyy ja kehittyy vain silloin, kun maaseutu pysyy asuttuna ja alueella harjoitetaan maa- ja metsätaloutta. Niinimäen voimalahanke saattaa karkottaa asukkaita, jolloin kulttuurimaisemien säilyminenkin vaarantuu.

6.5.3. TÄRKEÄT MUINAISMUISTOALUEET

YVA-selvityksen mukaan Niinimäen alueella ja siirtolinjoilta on löytynyt muinaismuistokohteita, jotka voimala-alueen toteutus uhkaa.

6.6. TÄRKEÄT VEDENHANKINTAKÄYTTÖÖN SOVELTUVAT POHJAVESIALUEET

Niinimäen tuulipuisto ei sijoitu tiedossa oleville pohjavesialueille, mutta lähelle niitä ja syöttää vettä pohjavesialueille.

7. KAAVAMERKINNÄT

Ei kommentteja kaavamerkintöihin,

8. KAAVAN TOTEUTTAMISEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 11§ määrittää, että kaavaa laadittaessa tulee arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset.

Niinimäen tuulipuistolla on negatiiviset vaikutukset kaikkiin kaavaluonnoksessa lueteltuihin kohteisiin paitsi elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen, jolla emme näe mitään yhteyttä Niinimäen tuulipuistoon. Ei ole kilpailua, jos elinkeinoelämä näivettyy.

9. KAAVAN OIKEUSVAIKUTUKSET

Ei kommentteja.

10. ASETETTujen TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN KAAVARATKAISUSSA

10.1. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN KAAVARATKAISUSSA

Luvun 4 kommentteissa, olemme ottaneet kantaa Niinimäen Tuulivoimalan vaikutuksista.

11. LAUSUNNON KOMMENTTIEN YHTEENVETO

Niinimäen tuulipuiston sisällyttäminen vaihemaakuntakaavaluonnokseen on ristiriidassa

- alueidenkäyttölain kanssa
- ilmastolain ja Kansallisen monimuotoisuuden strategian kanssa
- valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa
- kansallisen energia- ja ilmastostrategian kanssa
- maakuntaohjelman kanssa
- Metsälain 10§:n kanssa
- Hattulan strategiaan kanssa

eikä ota huomioon Hattulassa A-Insinöörien mielipidekyselyä Niinimäen tuulivoimasta

ei ota riittävästi huomioon ELY-keskuksen raporttia Ecobio oy:n tekemästä YVA-selvityksestä eikä Hattulan OAS-palautteita, jotka lähes kaikki olivat negatiivisi

Yhteysviranomaisen (ELY-keskus) perustellun päätelmän mukaan hanke on luonteeltaan laajasti maankäyttöä muuttava kokonaisuus, jonka toteuttaminen aiheuttaa useilla vaikutusalueilla merkittäviä kielteisiä ympäristövaikutuksia. Arvion mukaan hankkeen luonteen vuoksi huomattavilta ympäristövaikutuksilta on käytännössä mahdotonta välttyä, vaikka lieventämistoimenpiteitä toteutettaisiin.

Merkittäviä kielteisiä vaikutuksia on todettu erityisesti maisemaan, luonnonympäristöön ja linnustoon, kulttuuriympäristöön ja kulttuuriperintöön sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Kielteisiä vaikutuksia syntyy hankkeen koko elinkaaren aikana, ja hankkeen myönteiset vaikutukset eivät yhteysviranomaisen arvion mukaan ole merkittäviä suhteessa hankkeen kokonaisvaikutuksiin.

Soveltuvuusselvityksissä v. 2022 Niinimäki sijoittui 31 alueen listalla toiseksi huonoimmasi teknis-taloudellisten seikkojen vuoksi, joten se pitäisi poistaa vaihemaakuntakaavaluonnoksesta.

Alajärven ja Takajärven suojeluyhdistys ry

Leena Nummelin, puheenjohtaja

alajarvitakajarvi@gmail.com

0505638521

Nummelin Leena

Alajärven ja Takajärven suojeluyhdistys ry - Yhdistyksen puheenjohtaja

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mielipiteenä maakuntakaavaluonnoksesta esitän seuraavaa:

Maakuntakaavan tulee olla valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen. Laadittu luonnos on ristiriidassa tavoitteiden kanssa seuraavalta osin:

Tuulivoimaloiden alueen (tv) osoittaminen Hattulan Niinimäen alueelle ei edistä elinympäristön laadun parantamista tai luonnon voimavarojen kestäväää käyttöä eikä myöskään luonnon monimuotoisuuden edistämistä. Tuulivoimaloiden sijoittaminen keskeiselle osalle Hämeen järviylänköaluetta rikkoisi Etelä-Suomen oloissa erityislaatuisten yhtenäisen rakentamattoman ja hiljaisen metsäalueen, jonka arvot on aiemmin todettu maakuntakaavoituksen yhteydessä. Alueen ulkopuolella vain 0,5-1:n kilometrin päässä on lukuisia loma- ja ympärivuotisia asuntoja, joiden maisemakuvaa ja viihtyisyyttä voimalat heikentäisivät. Alueen vaikutuspiirissä on myös valtakunnallisesti merkittävä Hämeen Härkätien maisema-alue, jonka näkyymiin korkeat tuulivoimalat vaikuttaisivat haitallisesti. Tuulivoimaloiden rakentaminen tälle alueelle vaarantaisi myös Takajärven veden säilymisen laadultaan hyvänä, koska rakentamisen vaatimat turve- ja maa-alueiden kaivuut ja täytöt aiheuttaisivat ravinteiden ja elohopean valumia vesistöön Takajärveen laskevien ojien kautta.

Edellä mainituin perustein katson, että tuulivoimaloiden alueen merkintä (tv) tulee poistaa maakuntakaavasta.

Jussi Heinämies
Takajärven ranta-asukas.

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vastine Sajatien (MT 132) jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeen poistolle (Loppi–Läyliäinen)

Raskaan liikenteen osuus Sajatien/Läyliäistenraiti liikennemäärästä on suuri, minkä vuoksi leveätkään piennaralueet eivät tarjoa jalankululle ja pyöräilylle turvallista tai houkuttelevaa kulkuyhteyttä. Raskaan liikenteen aiheuttamat ohitustilanteet heikentävät merkittävästi sekä todellista että koettua liikenneturvallisuutta.

Hämeen maakuntavaltuuston aiemmin asettaman vaihemaakuntakaavan tavoitteena on muun muassa ollut maakunnan muutos kohti ekologisesti kestävää taloutta ja kasvua, elinympäristön laadun parantamista, päästöjen vähentämistä. Jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeen poistaminen on näiden tavoitteiden vastaista.

On perusteltua kysyä, miksi pyöräilyreitistöä halutaan supistaa, kun maakunnallisena tavoitteena on nimenomaisesti ollut kestävien kulkutapojen edistäminen ja päästöjen vähentäminen?

Vaikka ko. liikenneyhteys ei kuulu Kanta-Hämeen pyöräiliikenteen tavoiteverkkoon, tavoiteverkon ulkopuolelle jääminen ei poista todellista liikkumistarvetta eikä tunnistettuja turvallisuus- ja ilmastoperusteita yhteyden säilyttämiselle.

Hyvinkäältä Läyliäisten kautta Karkkilaan kulkeva Pikku Pässi -pyöräilyreitti muodostaa merkittävän seudullisen ja matkailullisen yhteyden. Sajatien jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeen säilyttäminen mahdollistaisi Pikku Pässi -reitin luontevan kytkeytymisen Lopen kirkon kylän taajamaan sekä myös Riihimäen suuntaan, vahvistaen koko alueen pyöräilyverkkoa.

Lisäksi Helsinki North on suunnitellut pyöräilijöille suunnattua reitistöä ja matkailutuotetta, jossa Loppi taajamineen sekä erityisesti valmis Pikku Pässi -pyöräilyreitti yhdistettäisiin osaksi Helsinki–Hyvinkää-pyöräilyreitteihin. Läyliäisten kyläyhdistys on ollut aiheeseen liittyen yhteydessä Helsinki North:iin ja yhteistyölle ei ole esteitä. Mainitun Loppi–Läyliäinen yhteystarpeen poistaminen heikentäisi myös näiden matkailu- ja elinkeinotavoitteiden toteuttamisedellytyksiä.

Sajatien (MT 132) jalankulun ja pyöräilyn yhteystarve välillä Loppi–Läyliäinen tulee säilyttää maakuntakaavassa. Yhteystarpeen poistaminen on ristiriidassa liikenneturvallisuuden, ilmastotavoitteiden, seudullisen pyöräilyverkon kehittämisen sekä matkailun ja elinvoiman edistämisen kanssa.

Ketonen Suvi
Läyliäisten kyläyhdistys ry

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Kiitän mahdollisuudesta antaa lausuntoni vaihemaakuntakaavan luonnoksesta. Mielipiteeni liittyy uusiin tuulivoimamerkintöihin Niinimäen alueella, jotka vaikuttavat voimakkaasti lähialueen ainutlaatuihin ja herkkään kokonaisuuteen ja sen luonnonrauhan ja maisemallisen yhtenäisyyden säilymiseen.

1. Luonnon ja virkistyskäytön kokonaisarvo kaipaa parempaa painoarvoa

Onkilampi ja Renkajärvi sekä muut Niinimäen läheiset alueet ovat maisemaltaan ja luonteeltaan hiljaisia, luonnonläheisiä ja virkistyskäytölle olennaisia alueita. Vapaa-ajan asuminen on alueella pitkäaikaista ja vakiintunutta, ja sen arvo perustuu rauhaan, järvimaisemaan ja yhtenäiseen luontoympäristöön. Nämä alueelliset piirteet ovat olennainen osa järviylängön identiteettiä ja vetovoimaa.

Maakuntakaavan luonnoksessa esitetyt tuulivoima-alueet eivät mielestäni huomioi riittävästi näiden järvien ympäristöjen erityispiirteitä eikä vapaa-ajan asukkaiden kokemusta alueesta.

2. Tuulivoima-alueiden sijoittaminen näin herkkään ympäristöön on kyseenalaista

En pidä tarkoituksenmukaisena sijoittaa laajoja teollisia rakenteita seudulle, jonka arvo perustuu hiljaisuuteen ja luonnon yhtenäisyyteen. Melun, maisemavaikutusten ja välkkeen lisäksi myös uudet tieyhteydet ja rakennusvaiheen liikenne vaikuttaisivat vahvasti alueen kokemiseen.

Koen, että tällaisten vaikutusten arviointi tulisi tehdä huolellisemmin ja painottaa nimenomaan vapaa-ajan asumisen ja luontoarvojen merkitystä. Ymmärrän uusiutuvan energian tarpeen, mutta pidän ongelmallisena, että laajoja tuulivoima-alueita tarkastellaan juuri tämän vaikutusalueen sisällä. Suurten rakenteiden tuominen alueelle muuttaisi maisemaa ja äänimaisemaa tavalla, jonka vaikutuksia ei mielestäni ole arvioitu riittävän kriittisesti.

Vaikka luontoarvojen menettämisellä on alueen arvoon myös voimakas negatiivinen talousvaikutus, eivät vaikutukset rajoitu vain teknisiin mittareihin: mökkiläisen näkökulmasta ympäristön viihtyisyys, hiljaisuus ja maisemalliset arvot ovat keskeisimpiä syitä viettää aikaa näillä järvillä. Näiden arvojen heikentyminen olisi konkreettinen ja peruuttamaton seuraus.

3. Ekologisen verkoston pirstoutuminen on todellinen riski

Alueella on useita tärkeitä kulkureittejä monille eläinlajeille. Uusien teiden rakentaminen, laajat työmaa-alueet tai tuulivoimaloiden sijoittaminen tähän kokonaisuuteen voisivat katkaista näitä reittejä tavalla, joka ei näy vain kartalla vaan käytännössä koko järviylängön alueella.

Alueen eheys on juuri sen vahvuus, ja sen säilyttäminen on tärkeää sekä luonnon että ihmisten kannalta. Vaikka hankkeita tarkastellaan usein teknisen toteutettavuuden näkökulmasta, ekologinen kokonaisuus on herkkä ja muutokset voivat heijastua laajalle.

4. Asukkaiden ja mökkiläisten näkemyksiä ei tule käsitellä toissijaisina

Vapaa-ajan asukkaat viettävät alueella suuren osan vuodesta, erityisesti kesäisin ja viikonloppuisin, ja heidän kokemuksensa ympäristön muutoksista ovat konkreettisia. Etätyön lisääntymisen myötä

seudun vierailumäärät ovat entisestään kasvaneet. Alueella käydään ulkoilemassa, kalastamassa, marjastamassa ja olemassa luonnon keskellä. Suunniteltujen muutosten vaikutuksia näihin kaikkiin tulisi arvioida huolellisesti ja avoimesti.

Toivon, että päätöksenteossa ei ohiteta sitä hiljaista mutta laajaa joukkoa, jonka arkeen kaavan ratkaisut erityisesti kohdistuvat: alueen asukkaisiin ja mökkiläisiin.

5. Yhteenveto ja ajatuksia jatkotarkasteluun

- Tuulivoima-alueita ei tulisi osoittaa Hattulan Niinimäelle alueen maisema-, virkistys- ja luontoarvojen vuoksi.
- Ekologinen verkosto tulee säilyttää kokonaisuutena, eikä sitä tule pirstoa uusilla tieyhteyksillä tai raskaalla rakentamisella.
- Vapaa-ajan asukkaiden arjen kokemukset, huolenaiheet ja paikallistieto tulisi huomioida aidosti jatkosuunnittelussa.
- Maakunnan pitkäjänteinen vetovoima perustuu luonnonrauhan ja hiljaisten alueiden säilymiseen – tätä periaatetta tulisi vaalia myös kaavoituksessa.

Toivon, että nämä näkökulmat huomioidaan maakuntakaavan jatkotyöstössä.

Antti Kataja

Antti Kataja

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hämeen liitto

Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaava

Lausunto

MTK Häme kiittää lausuntopyynnöstä ja mahdollisuuksista osallistua valmistelutyöhön kaavan luonnosvaiheen aikana.

Vaihemaakuntakaavan tavoitteena on tukea maakunnan muutosta kohti ekologisesti kestävää taloutta ja kasvua, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen ja fossiilisiin polttoaineisiin. Kaavan taustaselvityksistä on mielestämme valittu maakuntakaavatason mukaiset huomiot ja merkinnät. Määräykset ovat osittain yksityiskohtaisia ja ohjaavia.

Kaavaluonnoksen esitysmateriaalit ja seutukohtaiset listaukset merkittävistä muutoksista helpottavat aineistoon perehtymistä. Huomionarvoista on myös selkeä pyrkimys sovittaa yhteen käyttötarpeiden ristiriitoja, jotka voivat olla osin mutkikkaitakin.

Kaasuverkon yhteystarve

Gasgrid suunnittelee parhaillaan kansallista vetyverkkoa. Suunnitelmassa vetyputkiverkosto ulottuu Kanta-Hämeessä Lounais-Hämeeseen.

- Kaavakartalla osoitetaan Gasgridin suunnitelman mukaiselle reitille kaasuverkon yhteystarve. Lisäksi Hämeen liitto on omana työnä arvioinut kartalle kaasuverkon tarpeen Riihimäeltä Hämeenlinnan kautta pohjoiseen. Kaasuverkon merkintä on ohjeellinen eikä aiheuta suoraan rakentamisrajoitusta, mikä on hyvä hankkeessa, jonka investointipäätöstä ei ole vielä tehty. Reitin tarkka sijainti selviää lopulta vasta rakennusvaiheessa.

Merkinnöistä tulisi käydä ilmi ero Gasgridin hankesuunnitelman mukaisen ja Hämeen liiton omana työnään hahmotteleman yhteystarpeen välillä.

Tuulivoima-alueet

Kaavaluonnos edellyttää, että ”tuulivoima-alueiden edellyttämien uusien voimajohtolinjojen toteuttamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota luonto-, maisema-, ja kulttuuriympäristöarvojen turvaamiseen sekä ympäröivään maankäyttöön kohdistuviin vaikutuksiin.”

Tämä on kannatettava kirjaus, johon pyydämme selkeyden vuoksi vielä tarkentamaan: tavoitteen saavuttaminen edellyttää yleensä maakaapelointia.

Ekologisen verkoston ydinalue

Ekologisen verkoston ydinalueena esitetään laajat metsävaltaiset alueet, yhteensä noin 100 000 hehtaaria. Määräyksessä todetaan, että ”Merkintä ei estä alueen maa- ja metsätalouskäyttöä tai käyttöä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen tai loma-asumiseen.”

Koska määräyksen eri ole tarkoitus rajoittaa verkoston nykyisin maa- ja metsätalouskäytössä olevien alueiden elinkeinotoimintaa, esitämme määräystä sallivuutta korostavaan muotoon: Merkinnällä ei ole vaikutusta alueen maa- ja metsätalouskäyttöön tai käyttöön haja-asutusluonteiseen rakentamiseen tai loma-asumiseen.

Kehittämissuosituksen esitämme lisäystä: ”Maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita alueen merkitykseen ekologisen verkoston osana ja välttää luonnonympäristön pirstomista”
lisäyksesitys: merkittävillä infra- ja rakennushankkeilla.

LT Logistiikka-alue

Nykyisin Hämeenlinnan keskustan tuntumassa sijaitseva junapuutermiinaali halutaan siirtää syrjempään. Riihimäen kaupunkikeskustan eteläpuolella pääradan varrelle osoitettu logistiikka-alue (LT) sisältää rataverkon tärkeän raakapuun terminaalin.

Terminaalitoimintojen sijoittaminen alueelle vaatii uusien tieyhteyksien rakentamista, joten merkittäviä vaikutuksia syntyy myös itse logistiikka-alueen ympäristöön, erityisesti Arolammin liittymän ja suunnitellun logistiikka-alueen välille. Kuten vaihemaakuntakaavan tausta-aineiston logistiikkaselvityksessä todetaan, puutermiinaalin siirtäminen Hämeenlinnasta aiheuttaa logistisia ongelmia Kanta-Hämeen pohjoisosiin.

Esitämme, että uuden logistiikka-alueen suunnittelussa ja kaavamääräyksissä tulisi varmistaa, että alueella on mahdollista hakettaa puuta ja käyttää aluetta energiapuutermiinaalina.

Yleismääräykset

Kaavaselostuksen yleismääräyksissä esitetään koko aluetta koskeva uusi suunnittelumääräys Teollisen mittakaavan aurinkoenergian tuotannosta. Määräys on seikkaperäinen ja aurinkovoima-alueiden sijoittamista ohjaava. Kaavassa ei esitetä aurinkovoima-alueita niiden paikallisiksi jäävien vaikutusten perusteella. Mikäli alueidenkäyttölain uudistus etenee suunnitellusti, ennakoidaan, että vähintään 50 hehtaarin kokoisten aurinkovoimaloiden rakentaminen edellyttäisi aina yleis- tai asemakaavoitusta. YVA-menettelyn tarve ratkaistaan hankekohtaisesti.

Mikä tämän suunnittelumääräyksen vaikutus tulee olemaan? Onko tuo 50 hehtaarin raja myös rajana maakuntakaavan ohjaukselle, eli pienemmät voisi sijoittaa esimerkiksi ekologisen verkoston ydinalueille? Laajat ydinalueet sisältävät myös rakennettua ympäristöä ja infraa, pyritäänkö maakuntakaavalla rajoittamaan aurinkovoiman sijoittamista näille alueille? Tämän keskustelun käyminen on tarpeen ennen 1. vaihemaakuntakaavan ehdotuksen valmistumista.

MTK Häme

Sarkki Asta

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry - Organisaatio on MTK Häme ry

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kanta-Hämeen liitto on pyytänyt Museovirastolta lausuntoa Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaava luonnoksesta (luonnosvaihe HL/464/03.00.00/2023, 15.12.2025).

Museovirasto on aiemmin lausunut (MV/00715/2024 16.4.2024) kaavahankkeen OAS-vaiheessa, jolloin virastolla ei ollut huomautettavaa. Museovirasto arvioi kaavaa valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden toteutumisen suhteen.

Kanta-Hämeessä on voimassa Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040, joka on koko maakunnan alueen ja kaikki maankäytön muodot kattava kokonaismaakuntakaava. Se kuulutettiin tulemaan voimaan 12.9.2019 ja se sai lainvoiman valitusten käsittelyn jälkeen 21.10.2021. Voimaan tullessaan maakuntakaava 2040 on kumonnut kaikki edelliset maakuntakaavat.

Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaava 2040 kattaa alueellisesti kaikki Kanta-Hämeen kunnat, mutta siinä keskitytään tiettyihin aiheisiin:

1. Puhdas siirtymä (tuulivoima, aurinkovoima, vetytalouden mahdollisuudet, pienydinvoiman mahdollisuudet, energian siirtoverkosto, biotermiinaliverkosto, luonnon monimuotoisuuden edistäminen, ekologisen verkoston kriittiset kohdat
2. Kestävä liikkuminen (liikenneväylien estevaikutukset, pyöräliikenteen tavoiteverkko, kestävät matkaketjut, liikenteen ja logistiikan solmupisteet, raideliikenteen kehittäminen ja kapasiteetin lisääminen nykyisissä maastokäytävissä, sujuva, turvallinen ja kestävä liikennejärjestelmä
3. Kulttuuriympäristö (valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet, maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset alueet (VARK)).

Vaihemaakuntakaavan vahvistuttua kaikki mitä ei erikseen tällä kaavalla kumota, jää Kanta-Hämeen kokonaismaakuntakaavasta 2040 voimaan. 1. vaihemaakuntakaava täydentää ja päivittää voimassa olevaa kokonaiskaavaa. Vaihemaakuntakaavan tavoitevuosi on 2040 eli sama kuin voimassa olevan kokonaismaakuntakaavan.

KAAVAN KESKEISET TAVOITTEET

Esitetty tavoite on tukea maakunnan muutosta ekologisesti kestävää taloutta ja kasvua, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen ja fossiilisiin polttoaineisiin. Tavoitteet ovat kansallisten ilmasto-, energia- ja luonnon monimuotoisuus strategioiden mukaisia.

KULTTUURIYMPÄRISTÖÄ KOSKEVAT KAAVAMÄÄRÄYKSET

Vaihemaakuntakaavan kartta sisältää kaikki uudet kaavakohteet. Kaavakartalla esitetyt merkinnät ovat Katja-asetuksen (311/2024) mukaisia, varsinaiset määräykset ovat osana kaavaselistusta. Kulttuuriympäristön arvot huomioitu eri kaavamääräyksissä ja suunnittelusuosituksissa riittävällä tavalla.

Vaihemaakuntakaavan tulkitsemisen helpottamiseksi on varsinaisen kaavakartan lisäksi laadittu kaksi muuta karttaa: kumottavien kohteiden kartta ja epävirallinen kaavayhdistelmäluonnos.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) - aluemerkinnot pysyvät entisillään vuonna 2009 valtioneuvoston vahvistaman luettelon mukaisina.

Uutena merkintänä on viivamainen RKY-kohde, historiallisen Härkätien arvokas säilynyt linjaus, jolla täydennetään valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen kokonaisuus Kanta-Hämeessä. Kaavamääräys on sama kuin alueilla. Museovirasto pitää täydennystä kannatettavana.

Valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla (VAMA2021) on uusi kaavamerkintä, jolla kumotaan ja korvataan aiempi vastaava kaavamerkintä. Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston vuonna 2021 vahvistamat valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet, jotka ovat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittama inventointi. Kaikki maakuntakaava 2040:n sisältämät, vuoden 1995 inventointiin sisältyvät kaavamerkinnot kumotaan.

Valtakunnallisesti arvokkaat arkeologiset kohteet

Uutena merkintönä on kaavaan merkitty valtakunnallisesti arvokkaat arkeologiset kohteet (VARK) valtioneuvoston vuonna 2025 vahvistaman luettelon mukaisesti. Kanta-Hämeessä on yhteensä 19 VARK-kohteita. Osa kohteista sisältää monta pientä aluetta, jotka on yleensä määritelty kyseisen muinaisjäännöksen rajauksen mukaan. Kaavakartalla toisistaan hajallaan sijaitsevat osat on tarvittaessa esitetty erillisin kohdemerkinnöin, yli 4 hehtaarin alueet on esitetty aluevarauksena ja tätä pienemmät kohteet kohdemerkinnällä. Museovirasto pitää em. määräyksiä riittävinä.

Muinaismuistoalueet

Kaavamerkinnän kaavamääräyksille ei esitetä muutoksia. Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja muinaismuistoalueita ja niiden suoja-alueita. Alueilla on voimassa AKL 33§ mukainen rakentamisrajoitus.

Maakuntakaavan merkinnät muinaismuistoalueista perustuvat Museoviraston ylläpitämään muinaisjäännösrekisteriin. 1. vaihemaakuntakaavan kartalle on lisätty 24 sellaista yli 4 hehtaarin muinaisjäännösalueita, jotka on lisätty muinaisjäännösrekisteriin maakuntakaava 2040 valmistumisen jälkeen ja ennen 1. vaihemaakuntakaavan kaavaluonnoksen valmistumista.

Koska muinaismuistoalue on kaavamerkintänä luonteeltaan aluevaraus, merkintä ei ole päällekkäinen muiden aluevarausten kanssa. Mikäli uusien muinaismuistoalueiden alle on jäänyt vähäistä suurempi alue maakuntakaava 2040:n muuta aluevarausmerkintää, on nämä aluevaraukset alle jäävältä osaltaan kumottu erikseen ja lueteltu kumottavien merkintöjen luettelossa. Lisäksi vaihemaakuntakaavalla on huomioitu rajaukseltaan oleellisesti muuttuneet Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040:ssa jo olleet muinaismuistoalueet.

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 kaavakarttaan on osoitettu Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäännösrekisteristä vain yli 4 hehtaarin laajuiset kohteet merkinnällä SM muinaismuistoalue. Niiden lisäksi kaikki alueelta tunnetut kiinteät muinaisjäännökset (tuolloinen tilanne 6.10.2017) on esitetty puolestaan erillisessä liitekartassa Kiinteät muinaisjäännökset sekä liiteluettelossa Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040, kiinteät muinaisjäännökset. Liitekartassa kohteet on osoitettu tunnuksettomina mustina pisteinä.

Maakuntakaavakarttaan on siis merkitty vain osa Kanta-Hämeen tunnetuista kiinteistä muinaisjäännöksistä. Pinta-alan perustuvan kohteiden merkinnän perustelu jää avoimeksi, minkä Museovirasto toi esille jo Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 valmistelun yhteydessä. Muinaismuistolaki ei tunne kohteiden arvoperustaista luokittelua eikä sitä käytetä muinaisjäännösrekisterissäkään. Kaikki rauhoitettut kohteet ovat periaatteessa suojelun suhteen samanlaisia eikä myöskään kohteen koko määritä sen arvoa.

Koska Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin (www.kyppi.fi) kohteissa, sekä niiden määrässä että kohteiden statuksissa tapahtuu muutoksia koko ajan, on maankäytön suunnittelussa aina tarkastettava ajantasainen tieto. Kaavakarttaan merkitty tieto on vanhentunutta jo kaavan hyväksymisen aikaan.

Museovirasto esittää vaihtoehdon, että 1. vaihemaakuntakartassa esitetään ainoastaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisen VARK-inventoinnin kohteet.

Kiinteiden muinaisjäännösten osalta kohteita ei viedä kaavakartalle vaan niiden osalta jää voimaan Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 kaavamääräys, luettelo ja liitekartta, joka sitoo sen aineiston oikeusvaikutteiseen kaava-aineistoon. Suunnittelumääräystä tulisi tarkentaa, että yksityiskohtaisimmassa suunnittelussa on otettava huomioon kaikki tunnetut kiinteät muinaisjäännökset ja ajantasaisin tieto on tarkastettava museoviranomaiselta. Kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain suojeltavia, kaikenlainen niihin luvaton kajoaminen, kaivaminen, peittäminen ja siirtäminen on kielletty. Kaikissa niihin kohdistuvissa suunnitelmissa tulee ottaa yhteyttä alueelliseen vastuumuseoon, Hämeenlinnan kaupunginmuseoon. Ajantasainen tieto muinaisjäännösrekisterin kohteista löytyy Museoviraston verkkosivuilta ja karttapalvelusta osoitteessa <https://kartta.museoverkko.fi/>.

Historiallinen tielinja

Uusi kaavamerkintä ja kaavamääräys, jolla kumotaan ja korvataan kaikki maakuntakaava 2040 aiemmat merkinnät historiallisista tielinjoista. Kaavamerkinnällä on esitetty keskeisimmät jo keskiajalla käytössä olleet yleiset maantiet Kanta-Hämeen alueella. Kaavaratkaisu perustuu Hämeen liitossa tekeillä olevaan selvitykseen, jossa kartoitetaan maakunnan tärkeimmän keskiajalta periytyvät yleiset maantiet. Selvitys on kaavaluonnosta tehtäessä vielä kesken, joten kaavaluonnoksen ratkaisu perustuu alustaviin tuloksiin. Selvitys valmistuu suunnitelmien mukaan ennen kaavaehdotuksen nähtäville tuleamista.

Suunnittelumääräys ohjaa huomioimaan maankäyttöä historiallisten tielinjojen alueella vanha tielinja arkeologisesti ja maisemallisesti arvokkaana kohteena. Teiden hylätyillä osuuksilla tehtäviä toimenpiteitä suunniteltaessa on oltava yhteydessä museoviranomaiseen. Suunnitteluosuutuksessa ohjataan kehittämään historiallisten teiden edelleen käytössä olevia osuuksia matkailureitteinä eri liikennemuodoille.

Museovirasto puoltaa tätä merkintää mutta huomauttaa, että tieselvityksen sisältämä suojeluarvo perustuu siihen, että sen tulokset kirjataan muinaisjäännösrekisteriin, jolloin kohteiden muinaisjäännösstatus arvioidaan museoviranomaisen toimesta.

KOKO ALUETTA KOSKEVAT YLEISMÄÄRÄYKSET, ENERGIATUOTANTO

Aurinkovoimalle soveliaita alueita ei esitetä kaavakartalla osa-alue- tai aluevarauksina, vaan alueiden sijoittelua ohjataan yleismääräyksellä: aurinkovoiman tuotantoalueita ja niihin liittyviä energiavarastoja ja -järjestelmiä suunniteltaessa tulee ne sijoittaa ensisijaisesti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja infrastruktuuriin tai niiden läheisyyteen. Sijoittumisessa on vältettävä metsäalueita, luonnontilaisen kaltaisia soita sekä viherrakenteen kannalta merkittäviä alueita. Aurinkovoiman tuotantoalueet toteutuvat yksityiskohtaisemman suunnittelun kautta, joko yleis- tai asemakaavoin tai suunnittelutarveratkaisulla. Suunnittelumääräyksissä olisi ohjaavana mainintana hyvä kiinnittää erityistä huomiota myös kulttuuriympäristö- ja maisema-arvoihin.

Tuulivoima-alueet: Vaihemaakunnalla kumotaan maakuntakaava 2040:n tuulivoima-alueet ja kaavamääräykset ja esitetään uusi tuulivoima-alueiden kokonaisuus. Maakunnallisesti merkittäväksi tuulivoima-alueeksi katsotaan vähintään kahdeksan voimalan kokonaisuudet. Maakunnallinen tuulivoimapotentiaalin kartoitus toteutettiin vuonna 2022. Maakuntakaavan luonnokseen valittiin tarkastelujen pohjalta yhteensä 7 aluetta joista 4 on uusia. Maakuntakaavan tuulivoimaratkaisua tarkennetaan ja työstetään edelleen luonnosvaiheessa saadun palautteen perusteella. Myös vaikutusten arviointia tullaan laajentamaan ehdotusvaiheessa. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset pysyvään asumiseen, vapaa-ajan asumiseen ja virkistykseen sekä maisema-, kulttuuriympäristö- ja luonnonarvoihin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.

Myös tuulivoima-alueiden edellyttämien uusien voimajohtolinjojen toteuttamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota luonto-, maisema-, ja kulttuuriympäristöarvojen turvaamiseen sekä ympäröivään maankäyttöön kohdistuviin vaikutuksiin.

Museovirasto pitää vm. määräyksiä korostetusti perusteltuina Kanta-Hämeen maakunnassa, jonka ympäristökuvassa kulttuurimaiseman ja kulttuuriperinnön merkitys on poikkeuksellisen suuri.

KAAVAN TOTEUTTAMISEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Kaavaselostuksessa on toteuttamisen vaikutuksia arvioitu kunkin maankäyttömuodon kohdalla erityisesti tilanteissa, joissa maankäyttö muuttuu. Maakuntakaavan alueidenkäyttötavoitteissa korostuvat luonnonvarojen kestävä ja ympäristön huomioon ottava käyttö. Ekologiseen kestävyys huomioon ottaminen on yksi maakuntakaavan sisältövaatimuksista. Ekologinen kestävyys huomioidaan kaavassa kokonaisvaltaisesti sovittamalla luonnonvarat ja ihmistoiminnot yhteen mahdollisimman hyvin. Kaava vaikuttaa alueen asukkaisiin pääosin positiivisesti lisäämällä elinkeinotoimintaa, työllisyyttä ja parantamalla liikenne- ja palveluverkostoa.

Kulttuuriympäristön (SM, VARK, maisema-alueet VAMA, rakennettu kulttuuriympäristö RKY) suhteen vaikutusarvioinnissa todetaan, että maakuntakaava vaikuttaa kulttuuriympäristön tulevaisuuteen

sekä välittömästi että välillisesti. Välittömiä vaikutuksia ovat maiseman suuria rakenteita muuttava maankäyttö sekä kulttuuriympäristön tärkeimpien arvokkaiden piirteiden tunnistaminen ja niiden säilymisen turvaaminen. Välillisiä vaikutuksia ovat kulttuuriympäristötiedon levitys, suunnittelun ohjaus ja hoidon edistäminen. Kulttuuriympäristömerkinnät vaikuttavat rakentamisen laatuun vaikutusalueillaan. Kulttuuriympäristö, niin maisema kuin rakennettu kulttuuriympäristökin ovat arvoja, joita tulee vaalia ja kunnioittaa.

Museovirasto pitää esitettyä Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaava-luonnosta hyvin laadittuna, kulttuuriympäristön ja maiseman osalta se täyttää sille asetetut tavoitteet. Ekologisesti kestävään muutokseen tähtäävissä toimenpiteissä se huomioi riittävästi kulttuuriympäristön valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja maakunnan kulttuuriympäristön erityisluonteen sekä tukee ja täydentää Kanta-Hämeen maakuntakaavassa 2040 esitettyjä tavoitteita. Tavoitteiden mukaisissa kaavaratkaisuissa ja kaavamääräyksissä on tuotu esille myös Kanta-Hämeen maakunnan ominaispiirteenä vahva historiallinen perintö ja jatkumo. Kiinteiden muinaisjäännösten osalta Museovirasto esittää toisenlaista kaavaratkaisua.

Kumpulainen Miikka
Museovirasto

Soininen Olli
Museovirasto - Kulttuuriympäristöpalvelut, Kulttuuriympäristön
suojeluyksikkö

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aluesuunnittelu

Hämeen liitto

hameenliitto@hame.fi

20.2.2026

Lausunto Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

Hämeen liitto on pyytänyt Uudenmaan liitolta lausuntoa maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta. Lausunto pyydetään 20.2.2026 mennessä Lausuntopalvelun kautta.

Perustiedot kaavasta

Maakuntakaava laaditaan kaikki Kanta-Hämeen kunnat kattavana vaihemaakuntakaavana, joka täydentää voimassa olevaa Kanta-Hämeen maakuntakaavaa 2040. Vaihemaakuntakaavan vahvistuttua kaikki mitä ei erikseen tällä kaavalla kumota, jää Kanta-Hämeen kokonaismaakuntakaavasta 2040 voimaan. Vaihemaakuntakaavan tavoitevuosi on 2040 eli sama kuin voimassa olevan kokonaismaakuntakaavan.

Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan tavoitteena on tukea maakunnan muutosta kohti ekologisesti kestävää taloutta ja kasvua, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen ja fossiilisiin polttoaineisiin. Tähän pyritään hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita, edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävää käyttöä. Kaavan maankäyttöratkaisulla tuetaan ja edistetään uusiutuviin energialähteisiin nojautuvaa energiantuotantoa, päästöjen vähentämistä sekä pyrkimystä vähähiiliseen talouteen. Liikenteen aluevarauksilla pyritään turvaamaan kestävä ja turvallinen palvelutaso arjen liikkumiselle sekä elinkeinoelämän kuljetusten sujuvuus taloudellisesti ja tehokkaasti.

Maakuntakaavoitus on osa maakunnan strategista suunnittelukokonaisuutta. Nyt laadittava vaihemaakuntakaava osaltaan toteuttaa "Kun toimeen tartutaan" 2026–2029- maakuntaohjelman tavoitteita sekä vahvistaa sitä tukevaa infrastruktuuria.

Vaihemaakuntakaavan keskeiseksi sisällöksi valikoituivat teemat, jotka on jaoteltu kolmeen eri aihealueeseen:

Puhdas siirtymä

- tuulivoima
- aurinkovoima
- vetytalouden mahdollisuudet
- pienydinvoiman mahdollisuudet
- energian siirtoverkosto
- biotermiinaliverkosto
- luonnon monimuotoisuuden edistäminen
- ekologisen verkoston kriittiset kohdat

Kestävä liikkuminen

- liikenneväylien estevaikutukset
- pyöräliikenteen tavoiteverkko
- kestävät matkaketjut
- liikenteen ja logistiikan solmupisteet

- raideliikenteen kehittäminen ja kapasiteetin lisääminen nykyisissä maastokäytävissä
- sujuva, turvallinen ja kestävä liikennejärjestelmä

Kulttuuriympäristö

- valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet
- maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
- valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset alueet (VARK)

Lausunto

Uudenmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta. Uudenmaan liitto pitää kaavaluonnosta hyvin valmisteltuna sekä sen tavoitetta tukea maakunnan muutosta kohti ekologisesti kestävää taloutta ja kasvua tärkeänä ja valikoituja teemoja ajankohtaisina.

Uudenmaan liitto käynnisti uuden vaihemaakuntakaavan laadinnan keväällä 2024. Kaava täydentää lainvoimaista kaavakokonaisuutta vihreän ja puhtaan siirtymän teemoilla. Vuoteen 2050 tähtäävä kaava laaditaan koko maakunnan alueelle. Uusi kaava on nimeltään VISIO – Innovatiivinen vihreä siirtymä, ja se siivittää maakunnan kestävää kasvua Uusimaa-ohjelman mukaisesti. Tavoitteena on tukea kuntien kaavoitusta ja sujuvoittaa vihreän ja puhtaan siirtymän hankkeiden toteutusta Uudellamaalla. Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että ylimaakunnallisten teemojen osalta tehdään yhteistyötä kaavatöiden edetessä.

Liikenne

Lausuttavana oleva maakuntakaava on huomattavasti yksityiskohtaisempi kuin Uudenmaan lainvoimaiset Helsingin seudun vaihemaakuntakaava ja Länsi-Uudenmaan maakuntakaava, johon lausuttavana olevan kaava Uudellamaalla rajautuu.

Uudenmaan liitto katsoo, että Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa esitetty Uudenmaan rajalle sijoittuvat yhdystie Hausjärvi, Sälinkääntie (YT 1430), jalankulun ja pyöräilyn yhteystarpeet sekä kaavassa esitetty kestävä liikkuksenlaatukäytävä eivät ole ristiriidassa Uudenmaan voimassa olevan maakuntakaavan kanssa, vaikka samantasoisia yksityiskohtaisia merkintöjä ei ole Uudenmaan voimassa olevissa kaavoissa. Uudenmaan liitto kuitenkin toteaa, että niiden Uudenmaan kuntien kanssa, joihin nämä yhteydet kytkeytyvät on hyvä tehdä yhteistyötä jatkosuunnittelussa.

Historiallisiksi tielinjoiksi kaavassa osoitettavat tiet jatkuvat seudullisesti merkittävinä teinä Uudenmaan puolella voimassa olevissa maakuntakaavoissa ja niille kohdistuvan määräyksen mukaisesti väylän välittömään läheisyyteen ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa. Uudenmaan liitto katsoo, että näiden yhteyksien määräyksessä tulisi huomioida kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisen lisäksi joukkoliikenteen ja kuljetusten palvelutaso.

Uudenmaan liitto pitää kannatettavana, että kaavassa esitetään raskaan liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelupaikat ja että suunnittelumääräyksen mukaan on otettava huomioon EU:n AFIR-jakeluinfra-asetuksen vähimmäisvaatimukset lataustehojen ja jakelupisteiden enimmäisvälimatkojen osalta TEN-T-verkolla. Kaavassa esitetyt sijainnit tukevat Uudenmaan raskaan liikenteen vaihtoehtoisten energialähteiden jakeluverkkoselvityksen mukaisia potentiaalisia jakelupisteiden sijainteja AFIR- vaatimusten täyttämiseksi.

Viherrakenne, ekologiset yhteydet ja kulttuuriympäristö

Uudenmaan liitto pitää ekologisten verkostojen jatkuvuuden vuoksi tärkeänä ylimaakunnallisten ekologisten yhteyksien keskeisimpien kohtien tuomista mukaan joko kaavakartalle tai oikeusvaikutteisena muutoin esiin kaavassa (suunnittelumääräykset, oikeusvaikutteiset liitekartat). Näitä keskeisiä kohtia ovat ensisijaisesti ne, joissa Uudenmaan puolella on maakuntarajalle asti merkitty joko MLY-alue (metsätalousvaltainen alue, joka on laaja, yhtenäinen ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä) tai viheryhteystarve. VISIO-kaavan valmistelussa olemme osoittamassa kaavaluonnokseen uusia viheryhteyksiin liittyviä merkintöjä Uudenmaan ja Kanta-Hämeen rajalle. Uudenmaan liitolta voi kysyä valmistelun tuoreimmat tiedot.

Kanta-Hämeen vaihemaakuntakaavaluonnokseen on tuotu uutena Ekologisen verkoston ydinalueet -merkintä, jolla osoitetaan maakunnallisesti merkittäviä luonnon ydinalueita ja laajoja yhtenäisiä metsäalueita, jotka ovat osa maakunnan ekologista verkostoa. Nämä alueet osuvat osittain samoille alueille, joissa Uudenmaan puolella on maakuntarajalle asti merkitty MLY-alue, mutta eivät ole täysin yhteneväisiä. Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien perusteella (2018) löytyy tiedot Uudenmaan maakunnallisista verkostoista ja yhteyksistä raporttina sekä paikkatietona. Selvitysten tarkastelualue ulottuu yli maakuntarajojen, ja niitä kannattaa hyödyntää ylimaakunnallisissa tarkasteluissa. Lopuksi, Uudenmaan ekologisten verkostojen kannalta on tärkeää, että Isolan kohdalle osoitettu uusi viheryhteyksimerkintä toteutuu mahdollisimman hyvin.

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että kaavaluonnoksessa on täydennetty kulttuuriympäristöjä ja maisema-alueita koskevia merkintöjä, uusimpien inventointitietojen ja -päättösten pohjalta.

Energia

Uudenmaan liitto toteaa, että Kanta-Hämeen vaihemaakuntakaava-luonnoksen energiaratkaisut on yhteensovitettu kiitettävästi Uudenmaan maakuntakaavoituksen kanssa. Kaavaratkaisut tukevat varsin saumattomasti sekä Uudenmaan voimassa olevia kaavoja että parhaillaan laadittavana olevan maakuntakaavaluonnoksen ratkaisuja ja tavoitteita. Tämä on erityisen tärkeää ylimaakunnallisten energiansiirto- ja infrastruktuuriyhteyksien turvaamiseksi.

Uudenmaan liitto pitää aurinkovoiman käsittelytapaa onnistuneena. Ratkaisu, jossa aurinkovoimaa ohjataan joustavalla yleismääräyksellä erillisten aluevarausten sijaan, on tarkoituksenmukainen. Määräys ohjaa tuotantoa perustellusti olemassa olevan infrastruktuurin yhteyteen ja rakennettuun ympäristöön säästäten luontoarvoja.

Uudenmaan liitto kiinnittää huomiota pienydinvoiman (SMR) lähes olemattomaan rooliin kaavassa. Vaikka teknologian potentiaali on tunnistettu kaavaselostuksen taustateksteissä, itse kaavasta puuttuu aihetta koskeva ohjaus. Ottaen huomioon SMR-laitosten mahdollisen merkityksen tulevaisuuden huoltovarmuudelle ja kaukolämmöntuotannolle, olisi kaavaan ollut perusteltua sisällyttää aihetta koskeva yleismääräys tai suunnittelusuositus ennakoitavuuden luomiseksi.

Lisäksi Uudenmaan liitto kiinnittää huomiota bioenergian ja biovoiman verrattain vähäiseen rooliin kaavaratkaisussa. Vaikka kaavan tavoitteissa mainitaan biotermiinaliverkosto, konkreettiset kaavalliset ohjauskeinot jäävät ohuiksi.

Tuija Telen

Maakuntajohtaja

Vartiainen Petra

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Riihimäen-Hyvinkään kauppakamari kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040, 1. vaihemaakuntakaava (OAS) elinkeinoelämän näkökulmasta.

Riihimäen-Hyvinkään kauppakamari pitää vaihemaakuntakaavan teemoja, puhdasta siirtymää, kestävästä liikkumisesta ja kulttuuriympäristöstä, ajankohtaisina ja perusteltuina. Maakuntakaavalla on keskeinen rooli alueen kilpailukykyyn, investointiympäristön ennakoitavuuden ja logistisen aseman vahvistamisessa. Elinkeinoelämän näkökulmasta kaavan valmistelussa on kuitenkin ratkaisevaa, miten liikenne, maankäyttö ja energiainfrastrukturi kytketään toisiinsa sekä miten maakuntarajat ylittävät vaikutukset huomioidaan.

Riihimäen-Hyvinkään kauppakamarin talousalue muodostaa toiminnallisesti yhtenäisen työssäkäynti- ja yritysalueen yli maakuntarajan. Liikennevirrat, työvoiman liikkuvuus ja investoinnit eivät noudata hallinnollisia rajoja. Siksi maakuntakaavan valmistelussa on välttämätöntä tarkastella ratkaisuja ylimaakunnallisena kokonaisuutena ja varmistaa tiivis yhteensovittaminen Uudenmaan suuntaan sekä muualle Suomeen. Alue on osa valtakunnallisesti merkittävää kasvukäytävää, jonka toimivuus perustuu sujuviin liikenne- ja logistiikkayhteyksiin.

Kestävän liikkumisen edistäminen on kannatettavaa, mutta sen rinnalla on turvattava elinkeinoelämän kuljetusten sujuvuus, kapasiteetti ja toimintavarmuus. Raideliikenteen kehittäminen, päätieverkoston toimivuus sekä raskaan liikenteen palvelutaso ovat yritysten kilpailukykyyn kannalta kriittisiä tekijöitä. Maakuntakaavan tulee mahdollistaa riittävät aluevaraukset logistiikka- ja terminaalitoiminnoille sekä tukea niiden pitkäjänteistä kehittämistä. Liikennejärjestelmää koskevien ratkaisujen tulee perustua realistiseen arvioon alueen kasvusta ja elinkeinoelämän tarpeista. Erityisesti pyydämme kiinnittämään huomiota kantatie 54 rooliin osana Etelä-Suomen merkittävimpiä poikittaisyhteyksiä.

Maankäytön ja liikenteen integraatio on keskeinen onnistumisen edellytys. Työpaikka- ja teollisuusalueiden sijoittumisen tulee tukea saavutettavuutta ja kytkeytyä tehokkaasti pääväyliin ja raideliikenteeseen. Kaavaratkaisut eivät saa heikentää olemassa olevien yritysalueiden kehittämismahdollisuuksia tai rajoittaa tulevaa kasvua. Maakuntakaavan tulee tarjota riittävät ja ennakoitavat edellytykset elinkeinoelämän laajentumiselle myös pitkällä aikavälillä.

Puhdas siirtymä ja energiainfrastruktuurin kehittäminen ovat alueen tulevaisuuden kannalta strategisia kysymyksiä. Teollisen mittakaavan uusiutuvan energian tuotanto, vetyhankkeet ja sähkönsiirron vahvistaminen edellyttävät selkeitä ja ennakoitavia maankäytöllisiä ratkaisuja. Sähkön saatavuus ja siirtoverkon kapasiteetti ovat keskeisiä investointien sijoittumispäätöksiin vaikuttavia tekijöitä. Maakuntakaavan tulee mahdollistaa energiainfrastruktuurin kehittäminen siten, että se tukee alueen teollista ja teknologista uudistumista.

Samanaikaisesti on huolehdittava siitä, että uusi energiainfrastruktuuri sovitetaan yhteen liikenne- ja viestintäverkkojen sekä muun kriittisen infrastruktuurin kanssa. Yritystoiminta ja logistiikka edellyttävät luotettavia tietoliikenneyhteyksiä ja häiriötöntä toimintaympäristöä.

Riihimäen–Hyvinkään kauppakamari katsoo, että vaihemaakuntakaavan tulee ennen kaikkea vahvistaa alueen saavutettavuutta, logistista asemaa ja investointien houkuttelevuutta. Liikenne- ja logistiikkaratkaisut, maankäytön ja liikenteen yhteensovittaminen sekä energiainfrastruktuurin kehittämisedellytykset ovat alueen kilpailukyvyn ydinkysymyksiä. Kaavan valmistelussa tulee varmistaa ylimaakunnallinen näkökulma ja tiivis vuorovaikutus, jotta ratkaisut tukevat koko kasvukäytävän kestävästä kehitystä ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Heinimäki Marja-Liisa
Riihimäen-Hyvinkään kauppakamari

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kaloisten kyläyhdistys ry kiittää mahdollisuudesta lausua mielipiteensä Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040:n 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta.

Pidämme tärkeänä, että maakuntakaavassa edistetään energiasiirtymää, kestäväää liikkumista ja ilmastotavoitteita. On hyvä, että energiaratkaisuja tarkastellaan maakuntatasolla kokonaisuutena ja että tavoitteena on siirtyä kohti vähähiilisempää yhteiskuntaa.

Haluamme kuitenkin tuoda esiin huolestamme siitä, miten useat merkittävät energia- ja liikennelratkaisut kohdentuvat maantieteellisesti samoille rajaseuduille Hämeenlinnan, Lopen ja Tammelan alueella. Kun tuulivoima-alueet, aurinkovoimahankkeet, putki- ja ratavaraukset sekä liikenneverkon kehittämistoimet sijoittuvat lähekkäin, muodostuu kokonaisuus, jonka yhteisvaikutukset kyläasutukselle, maisemalle ja lähiluonnolle ovat huomattavia.

Maakuntakaavatasolla olisi tärkeää arvioida nimenomaan kasautuvia vaikutuksia. Kyläalueiden näkökulmasta olennaista on kohtuullisuus: jakautuvatko energiainfrastruktuurin hyödyt ja haitat tasapainoisesti maakunnassa, vai keskittyvätkö ne samoille seuduille? Maakuntakaavan tulisi edistää alueiden tasapainoista kehittämistä ja huomioida myös maaseudun asukkaiden elinympäristön laatu.

Emme vastusta uusiutuvaa energiaa sinänsä. Katsomme kuitenkin, että sijoittamisessa tulisi ensisijaisesti hyödyntää jo rakennettuja tai voimakkaasti muokattuja ympäristöjä sekä sellaisia alueita, jotka selvitysten perusteella soveltuvat parhaiten energiantuotantoon ilman merkittäviä luonto- tai maisemavaikutuksia.

Samalla katsomme, että herkäät metsä- ja järvialueet sekä ekologisissa selvityksissä tunnistetut luonnon ydinalueet tulisi rajata periaatteellisesti energiatuotannon ulkopuolelle – nyt ja tulevaisuudessa. Energiansiirtymä ei edellytä luonnon arvokkaimpien alueiden käyttöönottoa, mikäli sijoittaminen tehdään johdonmukaisesti ja vaihtoehtoisia ympäristöjä hyödyntäen.

Tältä osin pidämme hyvänä ajatusta, jota on valtakunnallisessa keskustelussa tuotu esiin: selkeästi määritellyt niin sanotut ”no-go -alueet”, joille tuulivoimaa tai muuta raskasta energiainfrastruktuuria ei sijoiteta. Tällainen linjaus lisäisi ennakoitavuutta ja luottamusta – sekä asukkaille että toimijoille. Selkeät rajat loisivat myös turvallisuuden tunnetta: kaikille olisi tiedossa, missä asuminen ja lähiluonnon säilyminen ovat ensisijaisia arvoja.

Maisemavaikutusten osalta kiinnitämme huomiota siihen, että alueella sijaitsee valtakunnallisesti merkittäviä kulttuuri- ja maisemakokonaisuuksia, kuten Härkätien ympäristö. Näiden arvo ulottuu maakunnan rajojen yli, ja vaikutuksia tulisi tarkastella myös laajemmassa mittakaavassa.

Raideliikenteen aluevarauksen osalta toivomme, että sen ajoitusta ja toteuttamisedellytyksiä tarkastellaan suhteessa kokonaisuuteen. Pitkäaikainen varaus ilman selkeää etenemispolkua voi aiheuttaa epävarmuutta kyläalueilla, ja sen kohtuullisuutta olisi syytä arvioida avoimesti.

Kaloisten kyläyhdistyksen tehtävänä on toimia kylien edunvalvojana. Toivomme rakentavaa vuoropuhelua ja ratkaisuja, joissa energiasiirtymä ja ilmastotavoitteet voidaan toteuttaa tavalla, joka turvaa myös maaseudun elinvoiman, lähiluonnon ja asukkaiden oikeuden kohtuulliseen elinympäristöön.

Kunnioittavasti,

Kaloisten kyläyhdistys ry

Arvi Åberg

Sihteeri

kaloistenkylayhdistys@outlook.com

Åberg Arvi
Kaloisten kyläyhdistys ry

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

KANTA-HÄMEEN MAAKUNTAKAAVAN 2040 1. VAIHEMAALUNTAKAAVALUONNOSTA KOSKEVA
LAUSUNTO

1 Muutosehdotukseni Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1.
vaihemaakuntakaavaluonnokseen

1.1 Tuulivoima-alueet

Tärkeimpänä muutoksena ehdotan poistettavaksi Hattulan Niinimäen alueen kaavasta, koska se rajaa perusteettomasti Tammelan-Hattulan-Kalvolan järviylängön ekologisen verkoston ydinaluetta ja on itse asiassa luonnollinen osa sitä.

Kaavoituksessa edetään väärässä järjestyksessä, jos vaihemaakuntakaavalla vahvistetaan keskeneräinen tuulivoimayhtiön aloitteesta kuntatasolla käynnistetty vahingollinen kaavoitushanke kohteeseen, jota ei ole merkitty tuulivoimaloiden alueeksi voimassa olevassa maakuntakaavassa.

Ehdotan poistettavaksi myös Tammelan Haarankorven alueen kaavasta, koska se on liian lähellä Saloistenjärven ekologisen verkoston ydinaluetta ja liitettävissä osaksi sitä. Tämäkin alue on luonnollinen osa em. ekologisen verkoston ydinaluetta.

1.2 Ekologisen verkoston ydinalueet

1.2.1 Ensisijainen vaihtoehto

Ehdotan, että ensinnäkin laajennetaan Tammelan-Hattulan-Kalvolan alue kattamaan yhtenäisenä pääosa järviylängöstä. Tätä varten yhdistetään aleeseen ensinnäkin idässä Hattulan Niinimäen tuulivoimaloiden alue sekä Renkajärven ja Takajärven ympäristö. Edellisen lisäksi ehdotan, että alue laajennetaan myös lännessä kattamaan Saloistenjärven alue, sen eteläpuolella oleva Tammelan Haarakorven tuulivoimaloiden alue, Jänisjärven, Särkijärven ja Heinijärven ympäristö sekä tämän alueen ja Tammelan-Hattulan-Kalvolan järviylängön alueen väliin jäävä alue, jolla on Pehkijärvi, Lunkijärvi ja niitten välisellä alueella kymmenkunta lampea.

1.2.2 Toissijainen vaihtoehto

Ehdotan, että laajennetaan Tammelan-Hattulan-Kalvolan järviylängön aluetta yhdistämällä siihen idässä Hattulan Niinimäen tuulivoimaloiden alue sekä Renkajärven ja Takajärven ympäristö sekä lounaassa niin, että alue sisältää Pehkijärven ulottuen sen lounaispuolelle.

Ehdotan lisäksi, että laajennetaan Saloistenjärven aluetta liittämällä siihen sen läheisyydessä oleva Tammelan Haarakorven tuulivoimaloiden alue sekä lähellä olevien Jänisjärven, Särkijärven ja Heinijärven ympäristö.

1.3 Perustelut muutosehdotuksille

Hämeen järviylänkö on arvokas kokonaisuus, joka pitäisi säilyttää niin laajana ja yhtenäisenä kuin mahdollista. Sen ulkopuolelle ei pidä rajata esim. tuulivoimaloiden alueiksi osia, jotka ilmiselvästi täyttävät ekologisen verkoston ydinalueitten kriteerit.

Luontoarvoiltaan merkittävä järviylängön alue on säästynyt poikkeuksellisen hyvin taajama- ja teollisuusrakentamiselta siitä huolimatta, että se on Etelä-Suomessa ja laajalti helposti tavoitettavissa. Tämä on nähtävissä sen suosiona mm. vapaa-ajan asutuksen sijoituspaikkana. Alueen arvoa ei pidä pienentää kaavoittamalla sille tai sen läheisyyteen tuulivoiman kaltaista teollisuusrakentamista. Etelä-Suomessa harvinaisen alueen käytön tulevaisuus pitää rakentaa sen luontoarvojen säilyttämisen ja hyödyntämisen varaan.

Tuulivoimarakentaminen on valtakunnan tasolla ratkaistava asia. Suomessa on jo nyt niin paljon tuulivoimaa, että vuositasolla saavutetaan sähkön hankinnassa omavaraisuus. Tuulivoiman

rakentamiseen on kartoitettu huomattava määrä kohteita, joten valinnan varaa sen sijoittamiselle on runsaasti, eikä ole mitään pakottavaa syytä rakentaa tuulivoimaa juuri Hämeen järviylängölle. Järviylängö ei ole olosuhteiltaan mitenkään erityisen edullinen alue tuulivoiman sijoittamiselle vaihtoehtoihin verrattuna, joten sekään ei erityisesti puolla tuulivoimaloiden alueitten kaavoittamista järviylängölle.

Paikallisesti tuulivoimasta ei ole mitään laajempaa hyötyä, vaan se aiheuttaa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta ympäristölleen vain haittaa. Hyödyt, jos niitä syntyy sähkön saatavuuden tai hinnan paranemisena, jakautuvat koko maalle tai siirtyvät monessa tapauksessa Suomen ulkopuolelle edullisen sähkön viennin muodossa. Tuulivoimasta saa vain pienehkö hyödyn sen sijoituskunta kiinteistöveron muodossa ja muutama maanomistaja maanvuokran muodossa. Nämä ja muut pienemmät hyödyt eivät voi olla perusteena merkittäviä haittoja aiheuttavan tuulivoiman sijoittamiselle Hämeen järviylängön alueelle.

Vaihemaakuntakaavaluonnoksessa ei saa osakseen huomiota se, että muutamat siihen merkityt tuulivoimaloiden alueet sijoittuvat Kanta-Hämeen keskeiselle vapaa-ajan asumiseen käytetylle alueelle. Tuulivoimarakentaminen huonontaisi olennaisesti alueen arvoa ja houkuttelevuutta tässä käyttötarkoituksessa ja alentaisi myös tuulivoimaloitten vaikutuspiirissä olevien kiinteistöjen arvoa. Tämä on hankkeen merkittävin suuren luokan kielteinen ympäristövaikutus.

Tuulivoiman rakentaminen on sinänsä kannatettavaa oikein mitoitettuna ja oikein sijoitettuna tukemaan vihreää siirtymää ja energiaomavaraisuutta. Sitä vastoin rakentaminen Niinimäen kaltaiseen väärään paikkaan, jossa se aiheuttaa paljon haittaa, on alan kannalta vahingollista ja pilaa sen maineen.

Haluan säilyttää alueen luonnonrauhan nykyisellään myös jälkipolville. Itselleni vapaa-ajan vietto ”Synkimmässä Hämeessä” järviylängöllä latvavesien tuntumassa lapsuusajasta alkaen on ollut minulle luontonsa, maisemiensa, rauhallisuutensa ja keinovalottomuutensa ansiosta vaikuttavaa ja rentouttavaa pakoa arkisesta kaupunkiympäristöstä - aluksi osittain senkin vuoksi, että sähkö tuli alueelle laajemmin vasta 1990-luvulla. Siitä tuo myönteiseksi tarkoittamani nimitys ”Synkin Häme”. Vain Tammelan radiomaston häiritsevänä vilkkuva lentoestevalo oli sellaista, joka ei kuulunut luontoon. Se vain piti jo olemassa olevana hyväksyä, samoin myöhemmin sähkön ja matalan tukiasemamaston tulo. Onneksi muita olennaisia muutoksia ei ole tapahtunut mökkiympäristössäni. En halua yhtään enempää nykytekniikan mukanaan tuomia muutoksia alueelle. Edellä mainittujen lisäksi kaikki muu maisemassa näkyvä ”kehitys” olisi liikaa ja tuulimyllyjen ilmestyminen maisemaan katastrofi.

Merkittävin myönteinen asia kaavaluonnoksessa on ekologisen verkoston ydinalueitten määrittely uutta kaavamerkintää käyttäen ja em. alueitten kohtalaisen laaja, mutta silti vielä puutteellinen määrittely järviylängön alueella.

3 Kielteisiä havaintoja kaavaluonnoksesta

Hattulan Niinimäkeen suunnitteilla oleva tuulivoimahanke otettu itsestään selvästi toteutuvaksi asiaksi ja sovitettu kaavaluonnos siihen, vaikka Niinimäkeä ei ole merkitty tuulivoimaloiden alueeksi voimassa olevassa maakuntakaavassa.

Tammelan-Hattulan-Kalvolan ekologisen verkoston ydinalueesta on jätetty pois Renkajärven ja Takajärven ympäristö, vaikka se on luonnollinen osa em. ekologisen verkoston ydinaluetta.

Tammelan Haarankorven tuulivoimaloitten alue on aivan yhden ekologisen verkoston ydinalueen eli Saloistenjärven alueen vieressä, vaikka se olisi tämän em. ekologisen verkoston ydinalueen luonnollinen osa.

Loma-asutuksen keskittymät on lähtökohtaisesti rajattu ekologisen verkoston ydinalueitten ulkopuolelle, vaikka nämä ydinalueet ovat erityisen merkityksellisiä loma-asutukselle.

Tuulivoimaloitten ympäristövaikutukset on esitetty pääosin varsin vähäpätöisinä ja epätodennäköisinä. Sen ohella, että maisemavaikutukset on esitetty kohtalaisen realistisinä, äänestä ja välkkeestä todetaan vain vähätellen, että ne saattavat häiritä lähiympäristöä.

Tuulivoimalaloiden alueitten vaikutuksia arvioitaessa ei ole käsitelty lainkaan niitten vaikutuksia ympäröivään luontoon sekä ekologisen verkoston ydinalueitten rikkoutumiseen ja pienenemiseen.

Hämeenlinna 18.2.2026

Martti Merviö

Martti Merviö
Hämeenlinnassa asuva järviylängön mökkiläinen

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ampumaratojen ympäristölupahanke (jatkossa hanke) on Suomen Ampumaurheiluliiton ja Suomen Metsästäjiliiton yhteisvastuullinen hanke, jonka osapuolina ovat lisäksi Suomen riistakeskus, Suomen Reserviupseeriliitto, Reserviläisliitto ja Suomen ampumahiihtoliitto. Hanke on saanut rahoituksensa Maa- ja metsätalousministeriöltä, Maanpuolustuksen kannatussäätiöltä, Urlus-säätiöltä sekä hankkeen osapuolilta. Hanke on työskennellyt siviiliampumaratojen ympäristölupien parissa toukokuusta 2020 lähtien ja kerryttänyt huomattavan määrän kokemusta ja erityisosaamista ampumaratojen ympäristöluvituksesta, ampumaratojen perustamisesta sekä ylläpidosta. Hanke koostuu kahdeksan ympäristöasiantuntijan tiimistä. Hanke lausuu Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta ampumaratojen näkökulmasta.

Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa tuodaan uutena merkintänä ekologisen verkoston ydinalue. Kaavamerkinnän kuvauksessa todetaan, että merkintä tulee ohjaamaan melu- ja muuta ympäristöhäiriöitä aiheuttavaa toimintaa alueille, joilla ihmistoiminnan vaikutus on valmiiksi suurempi. Lisäksi kaavamerkinnässä kuvataan luonnon ydinalueiden äänimaiseman koostuvan pääasiassa luonnon omista äänistä ja ”merkinnän kanssa ristiriitaiset maakuntakaavan aluevaraukset ja merkittävät melunlähteet on lähtökohtaisesti rajattu ydinalueiden ulkopuolelle”. Kaavaluonnoksessa näitä uusia rajauserkintöjä on kaksitoista. Hanke huomauttaa, että kyseinen alue on merkitty usean ampumaradan läheisyyteen tai jopa siten, että ampumarata on alueen sisällä. Hankkeen tietojen perusteella näillä ampumaradoilla on toistaiseksi voimassa olevat ympäristöluvut. Lisäksi ampumaradat on merkitty voimassa olevaan maakuntakaavaan. Maankäytön suunnittelussa tulee huomioida olemassa oleva toiminta ja että toiminnan jatkuvuutta ei vaaranneta. Merkintöjen tausta-aineistona toimivassa Kanta-Hämeen ekologinen verkosto - selvityksessä ei ole mainittu siviiliampumaratoja tai sitä, että ne olisi millään lailla huomioitu alueiden määrittelyssä. Nämä uudet merkinnät eivät saa vaarantaa ampumaratojen toimintaa tulevaisuudessa.

Ekologisen verkoston ydinalue -merkintöjen läheisyydessä sijaitsevat radat ovat:

- Sukulan ampumarata, Tammela. Alue radan välittömässä läheisyydessä.
- Heinisuon ampumarata, Renko. Alueen merkintä siten, että ampumarata jää alueen sisälle.
- Somerosvuoren ampumarata, Hauho. Alue radan välittömässä läheisyydessä.
- Pirttikankaan ampumarata, Iittala. Alue radan läheisyydessä.

Lisäksi hanke huomauttaa, että kyseinen selvitys ei ole suoraan löydettävissä Hämeen liiton sivuilta.

Hanke tuo esiin, että vaihemaakuntakaavaluonnoksen epävirallisesta yhdistelmäkartasta käy ilmi, että kaavasta on poistettu useamman ampumaradan merkintä. Aineistossa ei kuitenkaan ole tuotu esiin perusteluja näille muutoksille tai ylipäänsä selkeästi tuotu esiin, sitä että nämä merkinnät poistetaan. Osa poistetuista radoista on toimintansa päättäneitä ratoja, mutta osa on hankkeen tietojen mukaan edelleen toiminnassa. Nämä toiminnassa olevat radat ovat Ypäjän ampumarata ja Jokioisten Kiipun Rakin ampumarata. Molemmilla ampumaradoilla on ympäristölupa.

Lopen ampumaradan ympärille on kaavoitettu uusi tuulivoima-alue. Kaavaselostuksesta käy ilmi, että alueella ei ole vireillä tuulivoimahankkeita. Kaavaselostuksen mukaisessa tuulivoimaloiden alueen suunnittelumääräyksessä on kehoitettu huomioimaan Puolustusvoimien toiminnasta aiheutuvat rajoitteet, mutta ei ole mitään mainintaa siviiliampumaratojen suhteen. Hanke huomauttaa, että suunnittelumääräyksessä tulisi huomioida myös muu alueen toiminta. Mikäli mahdollisia hankkeita tulee alueelle vireille, on Lopen ampumaradan toiminta huomioitava. Radalla on toistaiseksi voimassa oleva ympäristölupa ja sen toiminta on laajaa ja erittäin merkittävää.

Lopuksi hanke tuo esiin joitain yleisempiä huomioita maakuntakaavan päivitystyöhön liittyen. Hanke kiinnittää huomiota, että maakuntakaavan päivitystyössä ei ainakaan tässä vaiheessa ole huomioitu ampumaratojen rataverkoston tilannetta tai arvioitu millään lailla alueen ampumaratojen tilannetta tai riittävyttä. Petteri Orpon hallitusohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi 1 000 ampumaradan määrä vuosikymmenen loppuun mennessä. Hankkeen tietojen mukaan siviiliampumaratoja on tällä hetkellä noin 710, mikä tarkoittaa vajaan 300 ampumaradan lisäämistä. Myös Kanta-Hämeen alueella on varmasti tarvetta uusille ampumaradoille.

Kanta-Hämeen ampumaratojen kehittämissuunnitelma on vuodelta 2016 eikä se ole löydettävissä Hämeen liiton sivuilta. Hanke huomauttaa, että selvitys alkaa olla jo vanha ja huomioiden hallitusohjelman tavoite, sen päivittäminen on tarpeen. Ampumaratalain (763/2015) mukaan maakunnan liiton tulee laatia ja pitää ajan tasalla kehittämissuunnitelmaa, jossa esitetään arvio maakunnallisten ampumaurheilukeskusten sekä muiden ampumaratojen riittävästä määrästä ja niiden sijoitustarpeesta maakunnassa. Suunnitelmaa tulee hyödyntää selvitysaineistona alueiden käytön suunnittelussa ja sitä laadittaessa tulee kuulla keskeisiä metsästys- ja ampumaurheiluorganisaatioita.

Hanke pitää tärkeänä, että ampumaradat huomioidaan riittävällä tasolla kaavoituksessa. Ampumaratojen osalta merkittävin ympäristöön vaikuttava tekijä on tyypillisesti toiminnasta aiheutuva melu. Ampumaratojen BAT-opas (Ympäristöministeriö 2014) ohjeistaa, että maankäytön suunnittelussa ja kaavoituksessa sekä uusille että olemassa oleville ampumaradoille tulee määrittää melualueet. Maankäyttö tulisi suunnitella siten, että ampumaratatoiminnan melu tulee huomioiduksi. Tavoitteena on, että altistuvien kohteiden määrä ei lisäännä ja pitkällä aikavälillä vähenee. Siten kaavoituksessa ja rakennuslupien myöntämisessä olisi huomioitava, ettei uusia asuntoja tai muita melulle herkkiä kohteita muodostu radan lähetyville. Siten hanke esittää, että viimeistään myöhemmissä vaiheissa Kanta-Hämeen maakuntakaavaa päivitettäessä tarkastellaan myös melualueiden määrittämistä maakuntakaavaan merkittyjen ampumaratojen osalta.

Rekola Outi

Suomen Ampumaurheiluliitto - Ampumaratojen ympäristölupahanke

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hämeen Liitto

hameenliitto@hame.fi

Asia: Mielipide Kanta-Hämeen maakuntaohjelman 2026-2029 luonnoksesta

Kiitos mahdollisuudesta lausua mielipide koskien Kanta-Hämeen maakuntakaava 2024 1. vaihemaakuntakaava luonnokseen. Luonnos on sisällöltään monipuolinen ja se antaa Kanta-Hämeen kehittämiselle hyvän pohjan.

Olen renkajärveläinen vapaa-ajan asukas vuodesta 2003. Vaikka en ole ns. alkuperäinen hämäläinen, on alue ja sen erityspiirteet ottaneet tärkeän paikan elämässäni. Luonnonmukaisuus ja hiljaisuus on yllättävän harvinaista eteläisessä Suomessa tässä mittakaavassa mitä Hämeen järviylänkö edustaa.

Kuitenkin, jotta ei mene pelkästään kehumiseksi, niin esitän muutaman mielipiteen toisenlaisesta kehityssuunnasta. Keskityn mielipiteissä Niinimäen tuulivoimala-alueeseen ja miksi se ei sovellu tuulivoimalateollisuusalueeksi.

Energiateollisuus on elintärkeä teollisuuden ala yhteiskunnalle ja siirtyminen fossiilista polttoaineista mahdollisimman vähäpäästöisiin energian tuottomuotoihin on kannatettavaa ja pitkällä tähtäimellä välttämätöntä. Siirtymää ei kuitenkaan saa toteuttaa luonnon, eläinten ja ihmisten kustannuksella.

Täysin puhdasta energian tuotantoa ei todellisuudessa ole, kun otetaan huomioon infran rakentaminen ja ylläpito aina toiminnan purkamiseen.

1. Aluekäyttölain vaatimukset

Luonnoksen sivulla 3 on luettelo kohdista, jotka tulee ottaa huomioon maakuntakaavaa laadittaessa. Näistä kohdista seuraavien kohtien

- alueiden käytön ekologinen kestävyys
- vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö
- maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytys
- maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen
- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

huomioon ottaminen ei toteudu riittävällä tavalla Niinimäen alueen kohdalla.

Lisäksi alueidenkäyttölakia ollaan uudistamassa ja kuten luonnoksessa mainitaan, niin uudistuksessa kaavojen sisältövaatimuksissa tultaneen korostamaan nykyistä enemmän ilmastonmuutoksen hillintää, ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä luonnon monimuotoisuuden huomioimista.

Näiden kohtien huomioiminen ei toteudu mikäli maakuntakaavaan merkataan Niinimäki tuulivoimalateollisuusalueeksi.

2. Valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet

Kuten aluekäyttölain kohdalla, valtakunnallisen alueiden käyttötavoitteissa korostetaan luonnon monimuotoisuuden turvaamista ja kulttuuriympäristöjen vaalimista. Ei siis liene johdonmukaista, että lähes erämaaluonteinen alue valjastetaan teollisuuskäyttöön.

3. Maakuntaohjelma

Luonnoksessa avataan Kanta-Hämeen maakuntaohjelmaa (sivu 8) ja maakuntakaavan roolia sen toteuttamisessa. Erityisesti on korostettu kolmea eri lähetymistapaa. Jokaisen kohdan huomioon ottaminen tukee näkemystä, että Niinimäen alueella on parempia käyttötarkoituksia kuin tuulivoimateollisuus. Niinimäen ja ympäröivän Hämeen järviylängön alueelle on paikalliset asukkaat yhteistyökumppaneineen laatinut kehityssuunnitelman, joka pohjautuu osaltaan maakuntaohjelman tavoitteisiin.

4. Hämeen järviylängö

Niinimäki sijaitsee eteläsuomalaisittain harvinaisen suurella luontoalueella, jonka luontoarvoja on vasta viime vuosina alettu ymmärtämään ja sitä myöden sen todellinen arvo on selvitysten alaisena. Alue tunnetaan ja tunnustetaan seuraavilla tunnusmerkeillä:

Hiljainen alue

Pistävänä ominaisuutena on hiljaisuus. Alueella ei ole teollisuuslaitoksia, suuria taajamia, ei valtakunnallisia teitä 10-tietä lukuunottamatta. Vähäisissä määrin asutusta, niin pysyvän kuin vapaa-ajan asumisen muodossa. Niinimäen reunoilla olevien järvien asutusta määritellään ranta-kaavojen toimesta, jolloin rakennusten koko ja määrä on säännelty.

Erikseen on mainittava esimerkkinä Renkajärven moottoriveneiden käyttö rajoitukset eli huhtikesäkuussa kokonaan kielletty ja muina kuukausina enintään 5 hv moottorit sallittu. Vesiskootterit ovat kokonaan kielletty. Ihmisen tuottamat äänet on rajattu ns. normaalin asumiseen liittyviin ääniin. Täten äänimaailma koostuu niin Niinimäessä, kuin sen ympärillä, luonnon omiin ääniin; lintujen eläinten ja puuston tuottamaan äänimaailmaan.

Tuulivoimaloiden tuottama äänimaailma muuttaa alueen luonnetta huomattavasti. Varsinkin alueelle kaavaillut 280- 300 m korkuisten myllyjen äänihaittoja ei ole tutkittu riittävästi, vaan tutkimustulokset perustuvat huomattavasti pienempiin tuulivoimaloihin. Terveysriskit alueella kasvavat varsinkin ääniherkillä ihmisten kohdalla.

Maisema

Tuulivoimalateollisuusalue muuttaa maisemakuvaa valtavasti. Massiiviset Eiffel-tornin korkuisten myllyt rikkovat järviylängön maiseman täydellisesti muuttaen luontoalueen teollisuusalueeksi myös Niinimäkeä ympäröivillä alueilla.

Vaikutus eläimiin

Alueella on runsas ja monipuolinen eläimistö. Linnuista mainittakoon kalasääski, nisäkkäistä ilves. Teollisuusalue vähentää merkittävästi elinmahdollisuuksia järviylängön itäisillä alueilla. Eläinten

reagointi monitaajuuksiin tuulimyllyjen ääniin on osaltaan vielä selvittämättä, havaintoja on kuitenkin että useat eläimet välttävät teollisuusaluetta, siirtyen muualle. Sanomattakin on selvää, että pyörivät siivet luovat uhan linnuille, varsinkin suurimmille perolinnuille (kalasääski).

Vaikutus ihmisiin

Melun lisäksi liikkuvat siivet aiheuttavat välkehaittaa, joka voi aiheuttaa terveysongelmia osalla ihmisistä. Niinimäen välittömässä läheisyydessä on elinvoimainen vapaa-ajan asujamisto vakituisten asujien lisäksi.

Ei myöskään voida sulkea pois teollisuusalueen merkitys alueen kiinteistöjen arvoille, joiden lasku on merkittävä.

Alueen asukkaat ovat jo vuosia vapaaehtoisesti edesauttaneet suojeluyhdistysten (www.renkajarvi.fi ja <https://alajarvi-takajarvi.fi>) kautta luonnon ennallastamista rakentamalla yhteistyökumppaneiden kanssa lasketusaluita, istuttamalla kaloja jne. Tällä tavalla on saatu alueen luonto pidettyä elinvoimaisena ja mahdollisimman terveenä.

Yhteenveto:

Ehdotankin, että Niinimäen alue liitetään osaksi Tammelan-Hattulan-Kalvolan järviyläntöön (luonnos s.39 taulukko), johon se kuuluu erottamattomana osana. Tällöin alueen kehittäminen voidaan tehdä kokonaisuutena ottamalla huomioon monipuolisen luonnon hyödyntäminen luonnon ehdoilla yhdessä paikallisten asukkaiden kanssa. Alue on mitä parhain virkistyskäyttöön ja siihen liittyviin palveluiden toteuttamiseksi.

Hattulassa 18.2.2026

Harri Matveinen

vapaika2@gmail.com

Harri Matveinen

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Padasjoen kunnan lausunto Kanta-Hämeen maakuntakaavasta

1. Yleiset huomiot

Padasjoen kunta pitää tärkeänä, että maakuntakaavassa huomioidaan tasapainoisesti energia ja ilmastotavoitteet, luonnon monimuotoisuus sekä maaseutukuntien elinvoimaiset kehittämisedellytykset. Padasjoen näkökulmasta keskeisiä teemoja ovat energiaratkaisut, kuten tuuli, aurinko ja biokaasutuotanto, luontoarvojen ja ekologisten yhteyksien turvaaminen, liikennejärjestelmän ja matkaketjujen kehittäminen sekä asumisen ja kylärakenteen kokonaisvaltainen ohjaus. Maakuntaliiton laatimat taustaselvitykset energiaan, liikenteeseen, kulttuuriympäristöihin ja hiilinieluihin liittyen koskettavat potentiaalisesti Padasjoen aluetta ja vaikuttavat merkittävästi kunnan pitkän aikavälin maankäyttö ja elinkeinokehityksen edellytyksiin.

2. Energia-aluevaraukset

2.1 Tuulivoima

Mikäli aluevarauksiin tulee muutoksia, pyydämme, että Padasjoen kuntaa informoidaan ajoissa mahdollisista vaikutuksista ja jatkosuunnittelusta.

2.2 Aurinkoenergia

Maakuntakaava-alueuunnoksessa ei ole osoitettu aurinkoenergiaan liittyviä aluevarauksia. Mikäli aluevarauksiin tulee muutoksia, pyydämme, että Padasjoen kuntaa informoidaan ajoissa mahdollisista vaikutuksista ja jatkosuunnittelusta.

2.3 Biokaasu ja muut uusiutuvat energiamuodot

Biokaasuun liittyvät kehityshankkeet ja ohjelmat (mm. BioKanta 2025) voivat avata uusia mahdollisuuksia myös Padasjoen kunnan puolella. Kunta kannattaa uusiutuvien energiaratkaisujen jatkosuunnittelua ja pitää tärkeänä, että biokaasun tuotantoa ja jakelua tarkastellaan myös yli maakuntarajojen yhteistyössä Päijät-Hämeen toimijoiden kanssa.

3. Luontoarvot ja ekologinen verkosto

Padasjoen kunta kannattaa Evon alueen sisällyttämistä osaksi maakunnallista ekologista verkostoa. Evo muodostaa laajan ja luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävän kokonaisuuden, joka tukee sekä seudullisia ekologisia yhteyksiä että alueellista virkistyskäyttöä.

4. Liikennejärjestelmä ja matkaketjut

Padasjoen kannalta on tärkeää, että Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen välinen liikkuminen on sujuvaa ja turvallista. Valtatie 12:n ja kantatie 53:n kehittämistoimet tulee suunnitella ja toteuttaa maakuntien yhteistyössä, sillä hyvin toimivat liikenneyhteydet ja matkaketjut ovat kunnan elinvoiman, työssäkäynnin ja palvelujen saavutettavuuden kannalta olennaisia. Padasjoki korostaa erityisesti valtatie 12:n toimivuuden varmistamista, kantatie 53:n kehittämistarpeiden huomioimista sekä kevyen ja joukkoliikenteen matkaketjujen parantamista, jotta alueen saavutettavuus ja liikenneturvallisuus voivat kehittyä pitkäjänteisesti.

5. Asuminen, kylärakenne ja kulttuuriympäristö

Padasjoen kunnan kannalta maakuntakaavan tulee tukea kylärakenteiden kestäväää kehittämistä, maaseutumaisen ja luonnonläheisen asumisen edellytyksiä sekä kulttuuriympäristöjen ja maisema-arvojen vaalimista siten, että ne mahdollistavat myös alueen hallitun kehittämisen. Kulttuuriympäristöjen huomioiminen ei saa estää elinkeinotoiminnan kehittymistä, vaan alueiden käyttöä tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja tasapainoisesti eri maankäytön tavoitteet yhteen sovittaen.

Rehula Juha
Padasjoen kunta

Hietala Susanna
Padasjoen kunta - vs. hallintojohtaja

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet

- Hämeen Härkätien valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue pitää merkitä tieosuuksille yhdenvertaisesti. Maisema-alueen kuuluu olla metsäisillä osuuksilla tietyn metrimäärän levyinen eikä suurpiirteisesti linjattu. Ei voi olla niin, että metsätaipaleen maisema-alue on 50 metriä ja toisella puolella tietä 300 metriä, vain koska tie mutkittelee.
- Maakunnallisesti merkittävän maisema-alueen laajeneminen paikoin hyvin kauas Hämeen Härkätiestä tuntuu perusteettomalta tien maisema-arvojen kannalta.

Maisema-alueiden merkintöjen tarkistaminen on maanomistajille tärkeää, koska kunnat voivat evätä maanomistajien toimintaa kiinteistöillään maisema-alueisiin vedoten. Toivon, että maisema-alueiden merkitsemiset puntaroidaan huolellisesti.

Esko Salo

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Geologian tutkimuskeskus (GTK) kiittää saadessaan mahdollisuuden lausua Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta.

Lausunto koskee GTK:n asiantuntijoiden toimialaan kuuluvia osia hakemuksesta.

GTK ehdottaa, että luvussa 3.4 ”Kanta-Hämeen energiatalous” mainittaisiin, että Kanta-Hämeen vihreän siirtymän mahdollisuudet -selvityksessä käsiteltyjen energiamuotojen lisäksi Kanta-Hämeessä on mahdollisuus hyödyntää geoenergiaa uusiutuvana energialähteenä. Geoenergialle ei ole vaihemaakuntakaavassa tarve varata alueita niin kuin esimerkiksi maakunnallisesti merkittävälle tuulivoimaloiden alueille (kappale 6.4.2), mutta geoenergian hyödyntäminen voi olla tarpeen ottaa huomioon tarkemman tason kaavoituksessa ja muussa alueiden käyttöä koskevassa suunnittelussa.

GTK ehdottaa, että kaavaselostuksen kappaleeseen 3.7.1 Luonto ja maaperä lisätään: ”Kanta-Hämeen pohjoisosat kuuluvat Etelä-Pirkanmaan–Kanta-Hämeen arseeniprovinssiin sekä Pirkanmaan metalliprovinssiin. Koska arseeni on ihmiselle haitallinen, alueen luontaisesti suuret arseenipitoisuudet tulisi mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon kuntien yleis- ja asemakaavoituksessa ja rakennusjärjestyksen laadinnassa. Samalla alueella on myös mustaliuske-esiintymiä, joilla saattaa olla vaikutusta alueen maaperään, lähinnä moreeniin, jossa voi olla paikoin maa-aineksen ja pohjaveden hapettumista aiheuttavia sulfideja.”

Kanta-Hämeen maakunnan alueella esiintyy merkittävä määrä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti arvokkaita 1–4 arvoluokkiin kuuluvia geologisia muodostumia, joilla on merkittäviä geologisia, biologisia ja maisemallisia arvoja. Nämä sisältävät merkittäviä kallioalueita, kivikoita, tuuli- ja rantakerrostumia sekä jäätikkösyntyisiä moreenimuodostumia. Maakunnassa on useita moreenimuodostumia, kuten kumpumoreenikenttiä, drumliinikenttiä sekä reunamoreenikenttiä ja -vyöhykkeet, joihin kuuluvat I-III Salpausselät. Arvokkaita reunamoreeneja alueella on 26 kpl,

kumpumoreeneja 23 kpl ja drumliineja 15 kpl. Arvokkaita kallioalueita alueella on noin 100 kpl, kivikkoja on 4 kpl sekä 10 kpl arvokkaita tuuli- ja rantakerrostumia. GTK muistuttaa, että näitä tulisi huomioida maakuntakaavassa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa. Valtakunnallisesti arvokkaiden geologisten muodostumien inventoinnit ja raportit löytyvät Suomen ympäristökeskuksen sivuilta.

Pihlaja Jouni
Geologian tutkimuskeskus

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitän mahdollisuudesta lausua Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaavasta ja esitän mielipiteinäni seuraavat kannanotot. Kannanotoissa mainitut kuvat lähetän erikseen Hämeen Liiton kirjaamoon.

1. KAAVALUONNOS ON RISTIRIIDASSA JUURI HYVÄKSYTYN MAAKUNTAOHJELMAN KANSSA

Juuri hyväksytty maakuntaohjelma korostaa kolmea painopistealuetta. Nämä ovat: 1) kestävä elinvoima ja investoinnit, 2) hyvinvoiva väestö ja yhteisöt, ja 3) vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto. Tuulivoiman kaavoittaminen on ristiriidassa niin näiden kohtien kuin ohjelman kokonaistavoitteiden kanssa. Tuulivoima-alueiden sijoittaminen maakuntakaavaan ja ennen kaikkea Hämeen järviylängön alueelle uhkaa ohjelman tavoitteita ja niiden toteutumista.

Maakuntaohjelman viesti on selkeä. Siinä ei ole sanaakaan tuulivoimasta. Sen sijaan maakunnan tulee panostaa ympäristöön ja sen suojeluun, viihtyvyyteen sekä virkistyspalveluiden ja vapaa-ajan asumisen (monipaikkaisuuden) kehittämiseen. Lisäksi on huomattava, että maakuntavaltuusto päätti marraskuun kokouksessaan yksimielisesti täydentää ohjelmaluonnosta seuraavasti: ”Hämeen Järviylängön potentiaali ja rooli luontoyhteyksien keskeisenä napana tunnistetaan ja panostetaan yhteistyöhön kumppaneiden kanssa”. Käytännössä tämä tarkoittaa mm., että kaavoitustyössä pitää ottaa huomioon vuoden 2026 alusta alkanut Luontoylänkö 2030 -hanke <https://www.sll.fi/etela-hame/luontoylanko-2030/>.

Maakuntakaavoituksessa pitäisikin panostaa siihen, miten Hämeen järviylängöstä voidaan kehittää maakunnan voimavara ja menestystekijä Kanta-Hämeen kuntien yhteistyönä.

2. KAAVA AIHEUTTAISI HÄMEEN JÄRVIYLÄNGÖN PIRSTOUTUMISEN

Hämeen järviylängölle tulisi kaavaluonnoksen mukaan neljä tuulivoimateollisuusaluetta. Jokainen tuulivoima-alue muodostaisi ympärilleen 20-30 neliökilometrin melualueen. Yhteensä nämä alueet veisivät noin 100 km² keskeltä Hämeen järviylängöä.

Hämeen järviylängö on Etelä-Suomen suurin teollisuudesta vapaa metsäinen viheralue. Sellaisena se tulee myös säilyttää. Kaavaluonnos aiheuttaisi toteutuessaan alueen täydellisen pirstoutumisen ja sen nykyluonteen tuhoutumisen.

Kuva: Kaavaluonnoksen uudet tuulivoima-alueet Hämeen järviylängön kartalla. Kaavaluonnoksen suunnitelma pirstoisi Hämeen järviylängön.

3. TUULIVOIMALAT ON KAAVOITETTU LUONNON YDINALUEIDEN PÄÄLLE

Kaikki suunnitellut uudet tuulivoima-alueet on sijoitettu luonnon ydinalueiden päälle. Erityisen outoa on, että kaksi voimala-alueista on sijoitettu "laadullisesti edustavien luonnon ydinalueiden" päälle ja yksi tunnistetun pullonkaula-alueen ja kriittisen ekologisen yhteyden päälle.

Tuulivoimaloiden sijoittelu uhkaa vakavasti luonnon monimuotoisuutta koko Kanta-Hämeen alueella. Siksi suunniteltu tuulivoimaloiden sijoittuminen ei ole hyväksyttävää.

Luonnon ja ekosysteemin kannalta erityisen ongelmallisia ovat Hattulan Niinimäen ja Lopen Pappilanläänin alueet. Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ne tulee poistaa kaavasta.

Kuva: Kanta-Hämeen uudet tuulivoima-alueet on kaikki sijoitettu luonnon ydinalueiden päälle. Niinimäki ja Pappilanlääni on sijoitettu laadullisesti edustavien luonnon ydinalueiden päälle. Vehmaankulma on sijoitettu kriittisen ekologisen yhteyden kohdalle.

4. EKOLOGISET YHTEYDET ON TURVATTAVA VALTATEITÄ PARANNETTAESSA

Vaihemaakuntakaavassa ehdotetaan VT10 ja VT54 perusparannusta. Käytännössä tässä työssä tietä levennetään, rakennetaan ohituskaistoja ja rakennetaan riista-aitoja. Kaavaluonnoksessa ei ole mitenkään kuvattu, miten turvataan kriittiset ekologiset yhteydet teiden kohdalla.

Jatkotyössä kaavaan on kuvattava säilytettävät ekologiset yhteydet. Muuten vaarana on toinen VT3, josta puuttuvat kaikki riistasillat yms. ekologisten yhteyksien turvaamiseksi. Myös VT2 on nykyään pitkälti aidattu Karkkila-Forssa väliltä, mikä pahentaa tilannetta.

Kuva: VT10 ja VT54 parannusten yhteydessä on turvattava kaikki merkittävät ekologiset yhteydet. Säilytettävät ekologiset yhdyskäytävät puuttuvat kaavaluonnoksesta.

5. TUULIVOIMALOIDEN KAAVOITTAMISEN PERUSTELUT OVAT PUUTTEELLISET

Kanta-Häme tavoittelee hiilineutraaliutta osana kansallista tavoitetta, mutta maakunnalla on omat painopisteensä ja tiekarttansa matkalla kohti hiilineutraalia vuotta 2035. Tavoitteen saavuttaminen vaatii päästöjen merkittävää vähentämistä ja hiilinielujen vahvistamista.

Kanta-Hämeen suurimmat päästöt tulevat tieliikenteestä, energiankulutuksesta ja maataloudesta. Päästöt ovat tärkeämpi elementti kuin puhtaan energia tuottaminen hiilineutraaliuden laskennassa. Siksi Kanta-Hämeen kiertotalouden tiekartassa keskitytään päästöihin eikä esim. tuulivoimaan.

Kaavaselostuksessa esitetyt perustelut tuulivoiman kaavoittamiselle ontuvatkin pahemman kerran. Tuulivoimalat ei ole keino hiilineutraaliuden saavuttamiseen. Niiden hyöty ei jää maakuntaan eikä niillä ole tuon taivaallista vaikutusta esim. läpikulkuliikenteen aiheuttamiin päästöihin.

Kanta-Häme pääsee parempiin tuloksiin kiertotalouden keinoin. Jos kaupalliset tahot haluavat rakentaa paikallista energiantuotantoa, niin aurinkovoima ja akkuratkaisut ovat pinta-alatehokkaita ratkaisuja, jotka voidaan toteuttaa jo rakennetun ympäristön yhteyteen.

Kaavoittajien käyttämät perustelut kuten ”Lähellä tuotettu uusiutuva energia parantaa yritysten kilpailukykyä ja vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista” antavat täysin valheellisen kuvan todellisista syy-seuraussuhteista.

Lisäksi huomautan, että valtiovalta ei ole antanut määrällisiä tavoitteita maakuntien tuulivoiman kaavoittamiselle. Tuulivoimaa ei siis tarvitse kaavoittaa väkisin. Maakunnat ovat erilaisia ja niillä on omia tunnusomaisia piirteitään. Kanta-Hämeen osalta nämä on kuvattu maakuntaohjelmassa.

6. KASVUKOLMIO JA RUUHKA-SUOMI EIVÄT SOVI TUULIVOIMALLE

Suomen Uusiutuvien kartan mukaan Helsinki-Turku-Tampere -kolmiossa on suunnitteilla vain kolme tuulivoima-aluetta. Kahden alueen luvat ovat niin pienille voimaloille, että alueet eivät koskaan toteudu. Ainoa oikeasti aktiivinen on Niinimäki.

Iso kysymys on: Miksi Hämeen Liitto kaavoittaa tuulivoimaa väkisin alueelle, jolla markkinavoimat eivät halua toimia ja jolla asuu puolet Suomen kansasta? Ruuhka-Suomi ei ole oikea paikka tuulivoimalle.

Kuva: Ruuhka-Suomi ja Helsinki-Turku-Tampere -kolmio eivät ole oikea paikka tuulivoimalle.

7. KAAVOITUKSEN OHJAUSVAIKUTUSTEN TOP-DOWN PERIAATE UNOHTUNUT

Hattulan Niinimäen alue on valittu kaavaan tuulivoima-alueeksi sen perusteella, että alueella on jo aloitettu kaavoitus. Perustelu on kestävätkin eikä noudata alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän kaavoitustasojen keskinäisiä ohjausvaikutuksia.

Maakuntakaavan tehtävänä on ohjata kuntien yleis- ja asemakaavoitusta sekä viranomaisten muuta alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua. Maakuntakaavoituksessa on myös noudatettava samoja kaavoituksen periaatteita kaikilla alueilla – tasapuolisesti.

Kaavaluonnos luo aivan nurinkurisen tilanteen. Kaksi eri kaavoitusta tekevää tahoa antavat toisilleen "alibin". Hankekehittäjä perustelee kaavaehdotuksessaan kaavaa maakuntakaavan luonnoksella. Maakuntaa kaavoittavat perustelevat kaavaluonnosta käynnissä olevalla hankekehittäjävetoisella yleiskaavoituksella. Ei yhteiskuntaa voi rakentaa niin, että pöydän alla tehdään asiasta diili.

Niinimäen tuulivoima-alue onkin poistettava maakuntakaavasta.

8. TUULIVOIMAN SIOITTAMISEN PERIAATTEITA ON TARKENNETTAVA

Vuodesta 2017 voimassa olleissa valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa sanotaan. "Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin". Alueidenkäyttölain 28§ mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon. Laki ei velvoita, että maakuntakaavassa tulisi osoittaa alueita tuulivoimalle. Kanta-Hämeen maakuntakaavoituksessa tuleekin osoittaa jokaiselle tuulivoima-alueelle se tarve, mihin juuri kyseinen alue tarvitaan ja miten se hyödyttää maakuntaa.

Kaavaselostukseen tulee lisätä myös tuulivoimalle koko aluetta koskevat yleismääräykset samaan tapaan kuin aurinkovoimalle on tehty. Määräykset ovat tarpeellisia ennen kaikkea kaikille pienemmille ei-kaavaan piirretyille tuulivoima-alueille.

Määräyksiin pitää ottaa mukaan myös minimietäisyydet asutukseen, luonnon ydinalueisiin, yleisiin teihin ja vapaa-ajan reitteihin sekä luonnonsuojelu- ja Natura-alueisiin. Esim. EU:n luontodirektiivi (92/43/ETY) ja lintudirektiivi (2009/147/EY) asettavat yleiset periaatteet, jotka rajoittavat rakentamista Natura-alueiden ympäristössä. Yleisesti käytössä on 500 m suoja-alue SAC-alueille ja 1500 m SPA-alueille.

Ohjeistuksen tavoitteena on estää alueiden tarpeeton pirstoutuminen ja vaalia esim. hiljaisten alueiden rauhaa.

9. NIINIMÄKI EI OLE OIKEA PAKKA TUULIVOIMALLE

Niinimäen alue ei ole oikea paikka tuulivoimalle. Se on todettu ensimmäisen kerran FCG:n selvityksessä, jonka pisteytyksessä se on luokiteltu huonoimpien joukkoon. Lähiympäristössä on 250 vakituista asuinkiinteistöä ja 750 vapaa-ajan kiinteistöä, joiden tuhansiin asukkaisiin voimalat vaikuttaisivat negatiivisesti.

Voimala-alue jakaisi Hattulan kahtia. Hattulan kaikkein eteläisimpien osien yhteys kuntakeskukseen heikkenisi edelleen. Maakuntakaavan tehtävänä tulee olla juuri päinvastainen: vahvistaa näitä yhteyksiä.

Niinimäen alue on osa Kanta-Hämeen suurinta hiljaista aluetta. Se on tunnistettu laadullisesti edustavien luonnon ydinalueiden joukkoon. Jo toteutetut YVA-selvitykset tuovat esiin lukuisia ongelmia tuulivoimakaavoitukselle. Myös ELY-keskus on perustellussa päätelmässään huomauttanut vakavista vaikutuksista. Lisäksi alue ja sen vaatima sähkönsiirron linjaus rikkoisivat valtakunnallisesti tärkeän kulttuurimaiseman.

Alueen läpi kulkee Puolivälintie, joka mukailee Hämeen Härkätien vanhaa talvitietä. Tie on yleinen kulkuväylä, joka palvelee päivittäin alueen asukkaita, ja se on myös osa Häme by Cycle verkostoa. Kyseessä ei ole siis hiljainen metsätie, jonka viereen voisi rakentaa tuulivoimaloita.

Hattulassa aktiivisen hankekehittäjän Myrsky Energian toiminta ei ole syy maakuntakaavoitukseen. Myös maakuntakaavoittajien lausunnot perusteluista ontuvat. Esim. ”Niinimäen soveltuvuutta tuulivoimatuotantoon on selvitetty laajalti myös hankkeen osayleiskaavoituksessa ja ympäristövaikutusten arvioinnissa”. Tämä ei ole perustelu millekään. Se on tehdyn työn kuvaus. Työn lopputulokset kertovat selkeää kieltään siitä, että tuulivoiman vaikutukset luonnolle, ympäristölle ja sosiologiselle yhteistoiminnalle olisivat suuria negatiivisia.

10. LOPEN PAPPILANLÄÄNIN TUULIVOIMA-ALUE ON LUONTOMATKAILUN KEHITTÄMISEN KOHDEALUEELLA

Lopen Pappilanlääniksi nimetty tuulivoima-alue sijaitsee alueella, joka on tunnistettu laadullisesti edustavien luonnon ydinalueiden joukkoon. Tuulivoimaa ei tule sijoittaa tällaiselle alueelle ollenkaan.

Hämeen järviylängön eteläosa on voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettu luontomatkailun kehittämisen kohdealue. Lopen tuulivoima-alue on tämän alueen sisällä. Tuulivoimaa ei tule sijoittaa luontomatkailun kehittämisen kohdealueelle ollenkaan.

11. EI TUULIVOIMALOITA KAUPUNGIN LÄHEISEEN MAASEUTUUN

Kansallisen kaupunki-maaseutuluokituksen idea on dokumentoida eri maaseututyypit ja ohjata sitä kautta maaseutupoliittisia kysymyksiä. Tämä ohjausvaikutus on ohjannut myös tuulivoiman sijoittumista Suomeen. Lähes kaikki Suomen tuulivoimalat ovat joko harvaan asutulla maaseudulla

tai ydinmaaseudulla. Kaupunginläheiseen maaseutuun tuulivoimaloita ei ole sijoitettu – ei edes Kanta-Hämeessä.

Kaavaluonnoksessa Hämeen Liitto suunnittelee kuitenkin kaikki uudet voimala-alueet kaupungin läheiseen maaseutuun. Herää kysymys: miksi näin on toimittu? Miksi Hämeen Liitto kaavoittaa muista maakunnista poiketen tuulivoimaloita kaupungin läheiseen maaseutuun?

Kaupungin läheinen maaseutu on raportin mukaan kehittyvä monipaikka-asumisen ja pendelöinnin ydinalue. Se siis tukee kaupunkia tai kaupungista eläviä ihmisiä heidän arkipäivän elämässään. Tällainen alue ei ole oikea alue tuulivoiman rakentamiseen.

Kuva: Kanta-Hämeen uudet tuulivoima-alueet sijaitsevat kaikki kaupunginläheisellä maaseudulla, joka on monipaikka-asumisen ja pendelöinnin ydinaluetta.

12. HÄMEEN HÄRKÄTIEN TALVITIEN REITTI PUUTTUU KAAVALUONNOKSESTA

Kaavaluonnoksesta puuttuu Hämeen härkätien talvitien reitti. Se on lisättävä karttaan. Se on tärkeä osa Hämeen kulttuuriperintöä. Osittain vielä tutkimattomana vanhana tienä se on kulttuurihistoriallisesti erityisen arvokas.

Kuva: Vanhan talvitien reitti puuttuu kaavaluonnoksesta. Kolmen eri tutkimuksen reitit eroavat hieman toisistaan. Paikat, joissa reitit eroavat toisistaan, tulisi tutkia nykyistä tarkemmin arkeologisin keinoin.

13. SOIDENSUOJELUOHJELMAN SUOJELUALUEVARAUKSIA JATKETTAVA VUODEN 2030 LOPPUUN ASTI

Kanta-Hämeen maakuntakaavassa on lueteltu lukuisia suojelualuevarauksia, jotka ovat tällä hetkellä voimassa 21.10.2026 saakka. Ympäristöministeriö on sittemmin laatinut erityisen vuoteen 2030 saakka ulottuvan Helmi-ohjelman vahvistamaan luonnon monimuotoisuutta. Maakuntakaavan merkityt soidensuojelun täydennysehdotuksen mukaiset kohteet ovat nyt osa Helmi-ohjelmaa, joka taas on osa hallitusohjelmaa.

Soiden suojelualuevarauksia on jatkettava osana vaihemaakuntakaavaa aina vuoden 2030 loppuun saakka. Näin varausten pituus on yhdenmukainen Helmi-ohjelman ja hallitusohjelman kanssa. Muutoksella toimitaan myös maakuntaohjelman tavoitteiden mukaisesti ja niillä ohjataan maanomistajien, kuten UPM, toimintaa.

14. KOKO HÄMEEN JÄRVIYLÄNKÖ OTETTAVA LUONTOMATKAILUN KEHITTÄMISALUEEKSI JA VIRKISTYKSEN YDINALUEEKSI

Nykyisessä maakuntakaavassa Hämeen järviylängön eteläosa on merkitty luontomatkailun kehittämisen kohdealueeksi. Tämä rajausta tehty vain Tammelan talousalueen näkökulmasta. Kuten oheinen kartta osoittaa luontomatkailu ulottuu Hämeen järviylängöllä koko ylänköalueelle. Lisätietoa löytyy myös Visit Häme sivuilta <https://visithame.fi/> .

Vasta käynnistynyt Luontoylänkö 2030 -hanke kartoittaa Hämeen järviylängön mahdollisuuksia edelleen. Ottaen huomioon tämän ja maakuntavaltuuston marraskuussa hyväksymä muutoksen (ks. §1) Hämeen järviylängön suojelu- ja luontomatkailupotentiaali tulee nostaa omaksi painopistealueeksi maakuntakaavoitustyössä.

On myös luonnollista, että nykyistä luontomatkailun kehittämisen kohdealueen rajausta muutetaan ja koko Hämeen järviylänkö otetaan luontomatkailun kehittämiseksi ja virkistysten ydinalueeksi.

Kuva: Hämeen järviylänkö on luontomatkailun aktiivista aluetta kokonaisuudessaan. Siksi maakuntakaavan nykyistä rajausta luontomatkailun kehittämiseksi on laajennettava kattamaan kaikki alueen kunnat.

15. TUULIVOIMALOIDEN SÄHKÖNSIIRTOLINJAT KAAVOITETTAVA KAAVAKARTTAAN

Maakuntakaavassa kuvataan merkittävänä ympäristöön vaikuttavina elementteinä kaikki 110 kV ja 400 kV sähkönsiirron voimalinjat. Siksi ne pitää lisätä ohjeellisina uusina voimajohtolinjoina myös suunnitelluille tuulivoima-alueille. Tällä suunnittelulla voidaan varautua tulevaan ja ehkäistä kaksinkertaisten johtokäytävien syntyminen.

Ohjaaviin vaikutuksiin tulee lisätä myös kriteerit maakaapeloinnin pakollisuudelle. Sillä selkeytetään voimala-alueiden suunnittelua ja ehkäistään lunastuslain hyväksikäytön aiheuttamia ongelmia.

Ilmajohtoja ei tule sallia yksityisrahoitteisille tuulivoimaloille, kun muut sähköyhtiöt samaan aikaan kaivavat ilmajohtoja maahan yhteiskunnan kannustamana.

Maakuntaan on kaavaluonnoksen mukaan suunnitelle uusia ratoja, vetyputkilinjoja, sähkönsiirtolinjoja ja uusia aidattuja valtateitä. Kaikki nämä pirstovat maakuntaa entisestään. Pirstoutuminen on iso haaste maakunnalle. Sen haittavaikutukset tulisi analysoida maakuntatyötä jatkettaessa.

16. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN AJOITUSTA ON TARKISTETTAVA

Suomessa on valmisteilla uusi alueidenkäyttölaki. Vuonna 2027 käydään vaalit, jonka jälkeistä hallitusohjelmaa ollaan jo hiomassa. Suomen luonnonsuojeluliitto on juuri aloittanut Luontoylänkö 2030 -hankkeen. Jokainen näistä on jo yksistään syy ottaa aikalisä ja miettiä, mikä on Kanta-Hämeelle tärkeää ja mikä ei.

Ehdotankin aikalisää ja että Kanta-Hämeessä käydään yhteiskunnallinen keskustelu Hämeen järviylängön valtakunnallisesta merkityksestä keskellä Helsinki-Turku-Tampere -kasvukolmiota.

17. MUITA PIENEMPIÄ HUOMAUTUKSIA

Lisäksi esitän seuraavat korjausluoteiset muutosehdotukset kaavaluonnokseen.

a) Forssan Kiimassuon tuulivoima-alue pitää poistaa kaavasta. Alueen muusta käytöstä on jo päätetty ja myös uutisoitu julkisuuteen. Alue ei tarvitse enää maakuntakaavan ohjausvaikutusta.

b) Ekologiset yhdyskäytävät VT3 yli tulisi analysoida ja merkitä yhteystarpeina kaavaan.

Etelä-Hattulan puolesta,

Jori Kanerva

Jori Kanerva

Sotkajärveläinen, Etelä-Hattulan puolesta aktiivi, tuulivoimavaltuutettu, DI

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme mahdollisuudesta vaikuttaa 1. vaihemaakuntakaavan valmisteluun. Luonnos on monilta osin ansiokas. Tässä kiinnitämme huomiota muutamiin kehittämiskohteisiin.

1. Kaavaluonnoksen kiirehtimiselle ei ole esitetty perusteita.

Sivulla 36 (32) todetaan, että ”Alkukesällä 2025 lausunnoille tullessa esityksessä uudeksi alueidenkäyttölainsäädännön oli monia maakuntakaavaan vaikuttavia muutoksia. Kaavaluonnos ei kuitenkaan voinut jäädä odottamaan lakimuutosta, joten valmisteluissa edettiin lähtökohtaisesti voimassa olevan lain pohjalta todennäköistä uutta lakia kohtuullisesti ennakoiden.” Selostuksessa ei ole perusteltu kiirettä, miksi kaavaluonnos ei voinut jäädä odottamaan näin merkittävää lakimuutosta. Lisäksi kaavaluonnos nojautuu vahvasti meneillään olevan hallitusohjelman tavoitteisiin, jotka vaihtuvat viimeistään 2027 uuden hallituksen myötä. Maltillinen valmistelu takaa sen, että maakuntakaavaa ei tarvitse heti lähteä päivittämään. Maakuntakaavan tavoitteena on kuitenkin ulottua vuoteen 2040 saakka. Kaavaluonnos pitää palauttaa valmisteluun ja mikäli siihen tulee merkittäviä muutoksia, tulee lausuntokierros uusia.

2. Maakuntaohjelma ja kaavaluonnos ovat keskenään ristiriidassa.

Kaavaluonnos on osittain ristiriidassa mm. juuri hyväksytyn maakuntaohjelman, voimassa olevan alueidenkäyttölain, maa- ja rakennusasetuksen ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa. Tuore maakuntaohjelma nojaa maakunnan vahvuuksiin ja niiden kehittämiseen. Energiamuodoista se nostaa esiin bioenergian, kiertotalouden ja rakennettuun ympäristöön sijoitettavaa aurinkovoimaa. Ei lainkaan tuulivoimaa, mitä pidimme ohjelman merkittävänä ja tervetulleena linjauksena. Ristiriita on selkeä useissa tavoitteissa:

- kestävä elinvoima ja investoinnit
- hyvinvoiva väestö ja yhteisöt
- vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto
- toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat.

Tuulivoima-alueiden sijoittaminen maakuntakaavaan uhkaa kaikkia edellä mainittuja. Mm. Hattulan Niinimäen hankkeen YVA-selvityksen ja ELY-keskuksen perustellun päätelmän mukaan haittavaikutukset ovat merkittävästi osin kielteisiä ja haitallisia, mikä pitää ottaa huomioon. Muista kaavaan merkityistä alueista ei vastaavia arviointeja ole vielä tehty.

3. Hattulan Niinimäen tuulivoimama-alue on merkitty kaavaluonnokseen maakuntakaavan aseman vastaisilla menettelyillä.

Selostuksen mukaan maakuntakaavan tehtävänä on ohjata kuntien yleis- ja asemakaavoitusta sekä viranomaisien muuta alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua. Hämeen Liitto on merkinnyt Niinimäen tuulivoima-alueen maakuntakaavaluonnoksen, koska alueella on aloitettu kaavoitusprosessi. Hattulan kunta on siis ohjannut maakuntakaavan laatimista. Prosessi on kuitenkin vielä hyvin kesken eikä maakuntakaavan tehtävänä ole ennakoita lopputulosta. Päinvastoin. Menettely asettaa kyseenalaiseksi maakuntakaavan ohjausroolin ja aseman alueiden käyttöön liittyvissä kysymyksissä. Huomionarvoista on, että Hattulan tuulivoimamäen haitalliset vaikutukset ulottuvat monin tavoin myös Hämeenlinnan alueelle. Näitä ovat melu, lapojen välike, maisema, kuljetukset, raskas liikenne, Hämeen Härkätien muutokset, sähkölinjat jne.

4. Perusteet tuulivoima-alueen merkinnälle Hattulan Niinimäkeen ovat kyseenalaisia.

Valmistelussa on kaikin tavoin käynyt ilmi, että Niinimäki ei ole soveltuva tuulivoimatuotantoon eikä hankkeella ole sosiaalista hyväksyttävyyttä. Asukkaat ovat vastustaneet teollisuusalueen rakentamista lähes yksimielisesti kaikissa kyselyissä ja kannanotoissa, joita hankkeen kuluessa on tehty. OAS-vaiheen lausuntoja on tulkittu maakuntakaavan selostuksessa virheellisesti. Tasapainoa ei haeta alueen arvojen sekä asukkaiden suojelun ja puhtaan energian tuotannon välillä vaan tuulivoimayhtiön bisnestavoitteiden välillä. Ne eivät saa ohjata maakuntakaavaa.

Selostuksessa kaavamerkintää perustellaan FCG-konsulttiyhtiön laatiman, vuonna 2022 valmistuneen Kanta-Hämeen potentiaalisten tuulivoima-alueiden selvityksen tuloksilla ja Hämeen

Liiton omalla arvioinnilla. Kaavaselostuksessa ei mainita, että selvityksessä toteutetun teknistaloudellisen pisteytyksen tuloksena Renkajärven ympärillä kaikki kolme merkittävää aluetta saivat vähiten pisteitä 31 alueesta, mm. Niinimäki vain 2/9. Heikkoon soveltuvuuteen vaikuttivat mm. pitkä etäisyys sähköverkkoon ja muuntajiin, tieverkon puutteellisuus sekä luontoarvot. Nämä tekijät ovat edelleen heikentämässä alueen potentiaalisuutta tuulivoimatuotantoon eikä näitä tekijöitä voi mitenkään lieventää. Esimerkiksi Hämeen Härkätie ei ole soveltuva voimalaosien kuljetukseen ja raskaan liikenteen lisääntymiseen. Uutta sähkölinjaa suunnitellaan noin 20 kilometrin verran Hämeen Härkätien maisemiin.

Kaavaselostuksen mukaan kyseistä pisteytystä on Hämeen Liitossa täydennetty luonto- ja ihmisvaikutusten suuntaan seuraavin kriteerein:

- o Potentiaaliset lintuvaikutukset: sääksen ja merikotkan pesien sekä arvokkaiden lintualueiden läheisyys
- o Luontovaikutukset: tuulivoima-alueiden sisältyminen ekologisen verkoston ydinalueisiin, luonnon monimuotoisuus, hiilivarastot ja hiilensitomispotentiaali
- o Ihmisvaikutukset: vakituiset asukkaat ja kesämökit tuulivoima-alueilla ja niiden lähialueilla, arvokkaiden maisema-alueiden läheisyys, hiljaiset alueet.

Pisteytyksessä ei ole riittävästi otettu huomioon, että Niinimäen tuulivoimalat on sijoitettu mm.

- ☐ sääksen ja kaakkurin pesien läheisyyteen ja niiden ruokintamatkan sekä muuttolintujen pääreitille
- ☐ ekologisen verkoston ydinalueen päälle ja monimuotoiseen luontoon
- ☐ arvokkaan Hämeen Härkätien maisema-alueelle
- ☐ hiljaiselle alueelle
- ☐ tuhansien vakituisten ja kesämökkiasukkaiden lähimaastoon, joista 94 % vastustaa teollisuuskentän perustamista alueelle sen kielteisten vaikutusten vuoksi.

Lisäksi ELY-keskuksen perustellun päätelmän mukaan hankkeen useat vaikutukset arvioidaan suuriksi kielteisiksi. Näidenkään tekijöiden mukaan Hattulan Niinimäen alue ei ole soveltuva tuuliteollisuuskentäksi.

Lisäksi muualla tekstissä ja vaikutusarvioinneissa on tuulivoimaan liittyviä lukuisia olettamuksia, suoranaisia virheitä ja puutteita, jotka johtavat lukijaa harhaan. Näitä ovat mm. melun luonne ja vaikutukset, pelkojen juurisyiksi mainittu asenne eivätkä todelliset tuulivoimaloiden haitat, lintujen törmäyskuolemien vähättely sekä ylimitoitettut työllisyys- ja elinvoimavaikutukset. Arvioinnista puuttuvat mm. ympäristö-, turvallisuus- ja terveysvaikutukset, jotka kaikki osoittavat tuulivoiman olevan merkittävän haitallinen Kanta-Hämeen asukkaille, eläimille ja luonnolle.

5. Hämeen Härkätien Talvitie tulee ottaa mukaan kaavamerkintöihin Hämeen Härkätien ohella.

Talvitie kulkee mm. Hattulan eteläosassa Renkajärven yli. Sen rannalta on löytynyt aarrekätkö, josta mm. Kalevalan korusarja Luurilan lintu on saanut esikuvansa ja löytöpaikastaan nimensä. Talvitien varrella Niinimäen rinteessä Puolivälintien läheisyydessä on merkkejä torpparikylästä, jonka läpi talvitien matkaajat ovat kulkeneet ja hakeneet ruokaa, majoitusta sekä turvaa. Talvitie tulee lisätä arkeologisesti arvokkaisiin kohteisiin (VARK) ja torpparikylä muinaismuistoalueisiin, jotta alueet tutkitaan ja inventoidaan huolellisesti sekä voidaan tarvittaessa suojella. Tuulivoimarakentamista alueelle ei voi tehdä vaarantamatta arkeologisia, kulttuurihistoriallisia tai maisemallisia arvoja. Maakunnan liiton tulee olla asiasta yhteydessä museoviranomaiseen.

6. Hämeen järviylängön suojelu ja luontomatkailupotentiaali tulee nostaa omaksi painopistealueeksi.

Hämeen järviylängö sijaitsee Tammelan, Hämeenlinnan, Riihimäen ja Forssan kaupunkien välisellä alueella, joka on tunnettu erinomaisista retkeily- ja ulkoilumahdollisuuksistaan sekä luonnon monimuotoisuudestaan. Ylängön reunalla ja keskiössä sijaitsee kulttuurihistoriallisesti arvokasta Hämeen Härkätietä ja vähemmän tunnettua Hämeen Härkätien talvitietä, joiden matkailu- ja imagoimahdollisuudet ovat vielä osittain hyödyntämättömät. Suojelu tukisi myös kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian toteutumista ja olisi tärkeä tekijä luontokadon pysäyttämisessä ja malliesimerkki luonnon monimuotoisuuden kehityksen kääntämisestä elpymisuralle. Ylängön sijainti Etelä-Suomen kasvukeskuskolmion keskiössä luo erilaiselle yrittäjyydelle merkittävät kasvumahdollisuudet. Hämeen järviylängön pohjoisosa tulee myös osoittaa luontomatkailun kehittämisen kohdealueeksi eteläisen osan mukaisesti. Meluisa teollisuusalue tuhoaisi alueen ainutlaatuisen potentiaalin.

7. Ekologisen verkoston säilyttäminen tavoitteeksi

Luonnoksen mukaan (s. 42) ”ekologisen verkoston kannalta merkittäviä luonnon ydinalueita Kanta-Hämeessä on noin 2 300 km², mikä on noin 40 % maakunnan kokonaispinta-alasta. Laadullisesti edustavia metsä-, suo- ja vesi- luonnon ydinalueita näistä on noin 1000 km²”. Yksi merkittävä ja laaja ekologinen verkosto sijaitsee juuri Hämeen järviylängön alueella ja Kanta-Hämeen maakunnan keskiössä. Ekologinen verkosto turvaa eliöstön jatkuvuuden, säilyttää luonnon monimuotoisuuden, mahdollistaa luontoarvojen kehittymisen ja yhdistää suojelualueita. Niitä onkin verkoston alueella useita. Kun maakuntaohjelman yhtenä painopisteenä on monimuotoisen luonnon turvaaminen, olisi tärkeätä kirjata tavoitteita, joilla Kanta-Hämeen ekologinen verkosto voidaan säilyttää ihmisen haitalliselta toiminnalta, kuten tuulivoimarakentamiselta. Myös kaistaleet, jotka mahdollistavat lajien liikkumisen ydinalueiden välillä, kuten metsä- ja vesistöyhteydet, tulisi merkitä maakuntakaavaan ja suojeltava. Nyt kaavaluonnoksessa on tehty juuri päinvastoin. Viidestä uudesta tuulivoima-alueesta kaksi on sijoitettu laadullisesti edustavalle luonnon ydinalueelle ja kolme muille

luonnon ydinalueille, mikä ei voi olla maakunnan tai Suomen etu. Verkostot on suojeltava tuleville sukupolville.

8. Hiljainen alue tulee sisällyttää ja merkitä kaavaan.

Hämeen järviylängön pohjoisosassa Renkajärven ympäristössä on hiljaiseksi luokiteltu alue, jossa on mahdollisuus nauttia luonnon äänistä, kokea luonnon rauhaa ja luonnossa hiljentymistä. Valitettavan suuri osuus väestöstä joutuu asumaan melun vaikutuspiirissä. Kun meluttoman ympäristön löytäminen on vielä Kanta-Hämeen yksi ainutlaatuisista ominaispiirteitä, pitäisi sen suojelu nostaa keskiöön. Kerran tuhottua ei milloinkaan saada takaisin. Hiljaiseksi luokiteltu alueemme Renkajärven ympäristössä tulee merkitä maakuntakaavaan. Samalla se luo yhden merkittävän veto- ja pitovoimatekijän mm. vakitukselle ja vapaa-ajan asumiselle sekä luontoyrittäjyydelle.

9. Vetyputkien rakentaminen Kanta-Hämeen maakunnan läpi ei ole maakunnan etu.

Maakuntakaavaselvityksen mukaan (s. 18) vetytaloudelle luodaan edellytyksiä ja ”vetytalouden kautta voidaan vähentää päästöjä Kanta-Hämeen suurimmilta päästösektoreilta merkittävästi. Gasgrid kehittää kansallista vetyverkkoa, jonka yhteispituus on yli 1500 kilometriä. Tuoreimpien suunnitelmien mukaan vetyverkko kulkee Kanta-Hämeen eteläosien läpi Ypäjältä Jokioisten, Forssan, Tammelan ja Lopen kautta Riihimäelle, mistä putki jatkaa kohti pääkaupunkiseutua.” Selvityksessä ei ole kuvattu, miten alueen läpi rakennettava putki vähentää päästöjä Kanta-Hämeessä tai tuo lisäarvoa asukkaille. Vetyteknologiaan ja -talouteen liittyy myös erittäin paljon epävarmuustekijöitä. Rakentamiseen tarvittavat maa-alueet hankitaan lunastusmenettelyllä, mikä kuormittaa alueen maanomistajia ja vähentää kiinteistöjen arvoa sekä muita investointimahdollisuuksia.

10. Kanta-Hämeen työmatkapendelöijien suuri osuus tulee ottaa huomioon pääradan kehittämisessä. (s. 59–61).

Kanta-Häme on Manner-Suomen pendelöivin maakunta (s. 28). Liikennetarve edellyttää radan merkittävää parantamista ja raidekapasiteetin merkittävää lisäämistä. Rataosan Riihimäki–Hämeenlinna–maakunnan rajan lisäksi yhteydet Tampereelle, Tikkurilaan, Pasilaan ja Helsingin keskustaan tulee varmistaa maakuntien yhteistyöllä.

11. Hämeenlinnan joukkoliikennekeskusten sijainti tulee yhdistää. (s. 61–62)

Rautatie- ja linja-autoaseman etäisyys toisistaan ei mahdollista sujuvaa joukkoliikenteen käyttöä. Selostuksesta ei löytynyt asiasta mainintaa, vaikka suurpendelöijien maakunnassa sujuvien matkaketjujen kehittämisen tarve on ilmeinen.

12. Pyöräilyn yhteystarve Rengosta Hämeenlinnan keskusta on lisättävä kaavaan yhtenä kehitettävänä seudullisena pyöräilyn reittinä.

Pyöräily on reitillä merkittävästi lisääntynyt ja 10-tien osuus on nykyisellään vaarallinen pyöräilyyn. Parantamistoimenpiteiden vaikutus pyöräliikenteen määrän lisääntymiseen ja turvallisuuteen olisi suuri (s. 50–55). Rengon kohdalta pyöräily jatkuu vielä Hämeen Härkätietä pitkin Tiiriöön ja Renkajärventietä pitkin kohti Kanajärveä ja Iittalaa. Suosittu Gravel-pyöräily näkyy pyöräilijöiden määrän kasvuna Hämeen järviylängön pohjoisosissa, erityisesti luonnonkauniiden maisemien ja levollisen hiljaisuuden vuoksi. Kaavaan merkityt tuulivoimalat uhkaavat alueen virkistyskäyttöä ja luontoelämyksiä monilla eri tavoin.

Kiitos työstänne!

Etelä-Hattulan vakiasukkaat

Sari ja Harri Hietala

Sari Hietala

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ehdotan lisättäväksi maakuntakaavaan/vaihekaavaan maakunnallisesti arvokkaisiin kulttuuriympäristökohteisiin "pistemerkintänä" Mallinkaisten entisen koulun lähialueineen (osoite Kouluraitti 1, 14200 Turenki). Nythän näitä kohteita ovat kaavassa pääsääntöisesti vanhat talonpoikaistalot ja rusthollit (esimerkiksi Kerkkola ja monet Lammin kohteet), joita ei kaikissa tapauksissa valitettavasti enää aktiivisesti säilytetä. Mallinkaisten yli 120-vuotias koulu taas on, paitsi rakennuksena ja miljöönä, myös peltolakeuksille rinteeltä avautuvine maisemineen erittäin kaunis kokonaisuus. Maisemahan jo kuuluukin maakuntakaavassa maakunnallisesti arvokkaaksi todettuun maisemakokonaisuuteen. Koulu on Hämeen Vuoden kylänä palkitun Mallinkaisten kyläyhdistyksen omistuksessa ja yhdistys on panostanut sen ylläpitoon ja kunnostukseen huomattavia talkooresursseja ja taloudellisia voimavaroja, myös leaderrahoituksen turvin. Kulttuurikohteesta pidetään siis hyvää huolta ja sillä on hyvät edellytykset säilyä arvokkaana kohteena myös pitkälle tulevaisuuteen. Koululla on vuosittain tuhansia vierailijoita.

Kun vaihekaavan "läpikulkevana johtoajatuksena" on vihreys ja kestävä kehitys, hämmästelen arvokkaiden pohjavesialueiden merkintöjen poistamista. Ehdotankin poistolistalla olevan Mallinkaisten Kärmemäen pohjavesialueen palauttamista vaihekaavaan ja samoin Janakkalan kunnan pohjavesi-inventoinnissa merkittäväksi pohjavesialueeksi todetun Mallinkaisten Ilovaaran-Patalukon harjualueen lisäämistä vaihekaavaan.

Mallinkaistenjärven rantarakentamisen selvitysalueen poistamista kaavasta lämpimästi kannatan - näin alue säilyy laajana luonnonmukaisena virkistys- ja luontokokonaisuutena, jollaisten arvo tulevaisuudessa kohoaa.

Tapio Eerola

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mielipide Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

Yleistä:

Kiitämme jokaiselle annetusta mahdollisuudesta kommentoida luonnosvaiheen kaavaselostusta. Luonnos on pääpiirteittäin selkeä, ymmärrettävä ja yleistajuinen. Useimmissa kohdissa avataan kattavasti perusteluja eri kaavaratkaisuille. Kaavassa on pyritty kompromisseihin ja yhteensovittamiseen, vaihtelevasti siinä onnistuen. Kokonaisuudessa on kuitenkin muutamia huomattavia ristiriitoja ja epäkohtia, joita on syytä tarkentaa tai kokonaan muuttaa valmistelun edetessä, etsien niihin paremmin soveltuvat ratkaisut.

Luonnon ydinalueet:

Luonnoksen selvästi paras puoli on ekologisten ydinalueiden tuominen kaavakartalle merkinnällä. Tämä ohjaa osaltaan maankäyttöratkaisuja, lisää mahdollisuuksia suojeluun ja vahvistaa ekologista kytkeytyneisyyttä, sekä myös avartaa kansalaisille ymmärrystä maakunnan edustavimpien luonnonympäristöjen määrästä ja sijainnista. Kun oman lähiluonnon arvo tunnustetaan päätöksenteossa ja alueet piirretään konkreettisesti näkyviin kaavakarttoihin, on sillä painoarvoa myös asukkaiden luontosuhteissa. Ydinalueiden merkinnästä voi hyötyä myös alueen luontoon liittyvä yritystoiminta. Se voi olla elinkeinotoimintaa edistävä tekijä markkinoidessa esim. luontoliikuntapalveluja yhtenäisille, harvaan asutuille luontoalueille.

Nykyisessä kiihtyvän luontokadon ja syvenevän ympäristökriisin ajassa on äärimmäisen tärkeää tunnistaa ja huomioida ekologisesti tärkeät kokonaisuudet laaja-alaisesti. Esimerkiksi VT10:n pohjoispuolen laaja luonnon ydinalue sisältää useita soidensuojeluohjelman täydennysehdotuksen kohteita ekologisesti arvokkaine reunametsineen. On hienoa, että alueen arvo on kaavaluonnoksessa tunnistettu ydinalueena. Jotta alueelta ei menetettäisi näitä laajana asiantuntijatyönä tunnistettuja, ojituksilta säästyneiden soiden luontoarvoja, olisi myös suojeluvarauksen jatkaminen maakuntaliiton toimesta ensiarvoisen tärkeää. Näin säilyisivät myös juuri ne luontoarvot, jotka osaltaan tekevät alueesta laadullisesti edustavan.

Päästötön liikkuminen:

Kaavaluonnoksessa on nostettu esille useita kevyen ja päästöttömän liikkumisen yhteystarpeita ja käytäviä. Nämä ovat erityisen kannatettavia, varsinkin, jos ne vähentävät esimerkiksi työmatkaliikenteen yksityisautoilua taajamissa ja niiden läheisyydessä. Kevyen liikenteen ratkaisuilla on vaikutusta myös kansanterveyteen, joten lihasvoimin liikkumisen edellytysten parantaminen on siinäkin mielessä myönteistä. Myös 54-tien parantamisessa tulee huomioida, että paikalliselle kevyelle liikenteelle säilyy edelleen liittymiä kantatielle.

Energiantuotanto ja luonnon ydinalueet:

Luonnoksen räikeät ristiriidat syntyvät maankäytön kohdistamisessa alueille, joiden ekologista arvoa luonnos toisaalta erityisesti painottaa. Suunnittelussa on käytetty tausta-aineistona Kanta-Hämeen ekologisen verkoston selvitystä vuodelta 2016. Selvityksessä on tunnistettu koko maakunnan kattavasti ekologisesti arvokkaita, laadullisesti edustavia luonnon ydinalueita. Niiden laatu ei ole erityisesti heikentynyt kymmenessä vuodessa. Alueiden ja niiden lähiympäristöjen luontoarvot ovat selvityksen jälkeen monin paikoin jopa tarkentuneet sekä asiantuntijatyön, kansalaishavainnoinnin, että myös uusien suojelualueiden perustamisen vuoksi. Lisäksi on huomioitava, että luontoarvoja on edelleen selvittämättä laajoilta alueilta. Vajavaisiin tietoihin perustuvilla kaavaratkaisuilla

voidaan aiheuttaa tilanne, jossa hävitetään sellaisia luontoarvoja, joita ei virallisesti ole edes tunnistettu.

Selvityksessä tunnistetut, laadullisesti edustavat luonnon ydinalueet on siirretty pääpiirteittäin kaavakarttaan, mutta kokonaisuuksia on tietoisesti supistettu kaavoittamalla huomattavia osia ydinalueista tuulivoimalle. Tämä on ristiriidassa mm. alueidenkäyttölain ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa, joissa nimenomaan vaaditaan kiinnittämään erityistä huomiota ekologisesti kestäväan alueidenkäyttöön, ympäristön kannalta kestäviin teknisen huollon järjestelyihin sekä luonnonarvojen vaalimiseen. Menettely on myös Suomea (ja Kanta-Hämettä sen myötä) koskevien kansainvälisten

biodiversiteettisopimusten, esimerkiksi Kunming-Montrealin sopimuksen vastainen: ”Kaikki alueet ovat luonnon monimuotoisuutta turvaavan aluesuunnittelun piirissä niin maalla kuin merellä. Näin

hillitään maan, metsien ja merenkäytön muutosten aiheuttamaa luonnon monimuotoisuuden vähenemistä” (Ympäristöministeriö)

Luonnoksessa tuodaan selvästi esille muilta osin, miten maankäytön muutos pirstoo yhtenäisiä elinympäristöjä, mutta tuulivoiman kohdalla asiasta ei ole mitään mainintaa. Esimerkiksi aurinkoenergian tuotannon suunnittelumääräyksessä (s.34-35) asia kerrotaan suoraan: ”Sijoittumisessa on vältettävä metsäalueita, luonnontilaisen kaltaisia soita sekä viherrakenteen kannalta merkittäviä alueita. Arvokkaiden luontoalueiden ja ekologisten yhteyksien pirstomista tulee välttää.” Luonnon ydinaluumerkinnän kohdalla selostuksessa (s. 38) kehoitetaan ”kiinnittämään huomiota alueen merkitykseen ekologisen verkoston osana ja välttämään luonnonympäristön pirstomista”.

Elinympäristöjen pirstoutuminen on myös tuulivoiman osalta väistämätön tosiseikka, joka mainitaan useampaan kertaan esimerkiksi tuulivoimatuottajien etujärjestö Suomen Uusiutuvienkin materiaaleissa. Kaavaluonnoksessa tulisikin esittää vastaava suunnittelumääräys kuin aurinkoenergialla myös tuulivoiman osalta, ja sen nojalla poistaa tuulivoima-alueiden merkinnät aiemmin tunnistettujen, edustavien luonnon ydinalueiden sekä ekologisten yhteyksien päältä. On kestävämpää, että luonnoksessa pyritään piilottamaan tuulivoimatuotannon laajalti tunnistetut haitat luonnonympäristöissä. On myös epätasapuolista, että aurinkoenergian sijoittamiselle esitetään kattavasti erilaisia (aiheellisesti perusteltuja) määräyksiä, jotka tosiasiassa koskevat myös tuulivoimarakentamista.

Huomauttaisimme myös, että ei ole mielekästä tarkastella ikään kuin tuulivoimarakentamisen hyväksyttävyyden mittarina syksyn 2022 aikaista tuulivoiman

yleisötilaisuuden yleisömäärää tai kritiikin vähäisyyttä (s 66): kyseiseen ajankohtaan vallalla oli edelleen koronapandemia, joka esti tehokkaasti ihmisiä kokoontumasta yhteisiin tiloihin. Samaan aikaan oli myös julkistettu koko maakuntaa koskevat nk. ”Metsäradan” suunnitelmat. Ihmiset olivat keskittyneet tuolloin akuutimpiin asioihin kuin tuulivoimaan. Yhtä kaikki, vuoden 2022 osallistujamäärä yksittäisessä tilaisuudessa ei kerro mitään paikallisesta suhtautumisesta maatuulivoimaan vuonna 2026.

Huomio kiinnittyy myös tuulivoimakaavoituksen jatkotarkastelua käsittelevässä kappaleessa (s. 66-67) seuraaviin seikkoihin:

Jatkotarkastelussa esitetään huomioidun ”potentiaaliset lintuvaikutukset: sääksen ja merikotkan pesien sekä arvokkaiden lintualueiden läheisyys”. Nyt kuitenkin ollaan kaavoittamassa esimerkiksi Pappilanlänin tuulivoima-alue suoraan Naturasuon viereen, sääksireviirille.

Lisäksi väitetysti huomioitua ”ihmisvaikutukset: vakituiset asukkaat ja kesämökit tuulivoima-alueilla ja niiden lähialueilla, arvokkaiden maisema-alueiden läheisyys, hiljaiset alueet” on tiyystin sivuutettu Niinimäen tuulivoima-alueita koskevassa suunnittelussa. Maakuntaliitto on varsin tietoinen Niinimäen ja lähialueiden vakituisten sekä vapaa-ajan asukkaiden erittäin laajasta, vuosikautia jatkuneesta vastustuksesta ja asukaslähtöisten, vaihtoehtojen kehittämissuunnitelmien esittämisestä tuulivoimateollisuuden sijaan.

Tuulivoiman kaavoitus on siis myös täysin ristiriidassa näiden sivuilla 66-67 esitettyjen perustelujen suhteen: siinä ei ole kattavasti huomioitu linnustoa, hiljaisia alueita, maisema-alueita (kuten Härkätien valtakunnallisesti arvokas maisema-alue), eikä myöskään ihmisten koti- ja mökkiympäristöjä.

Luonnoksessa annetaan ymmärtää, että alueidenkäyttölaki ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttäisivät tuulivoiman kaavoittamista maakuntakaavaan. Ymmärtääksemme tällaista ei kuitenkaan edellytetä. Luonnoksessa tulisi avata tätä edellytystä ja lainkohtaa tarkemmin.

Linnustovaikutukset:

22.1.2026 järjestetyssä kaavan etäesittelytilaisuudessa kysyttiin linnustovaikutuksista esim. sääksen ja metsäkanalintujen suhteen Pappilänlaänin suunnitellulla tuulivoima-alueella, Karjusuon Natura-alueen vieressä. Kaavoittajan jälkikäteen lisäämä vastaus oli seuraava: ”FCG toteutti vuosina 2014 - 2018 seurantatutkimuksen Perämeren rannikkoalueen tuulivoima-alueilla Kalajoella, Pyhäjoella, Raahessa, Iissä ja Simossa. Seurannassa oli 13 tuulipuistoa ja yli 180 voimalaa. Voimala-alueet sijoittuvat lintujen merkittävimpien muuttoreittien varrelle. Alueella kulkee mm. laulujoutsenen, merikotkan, metsäkanalintujen ja piekanan päämuuttoreitit. Viiden vuoden seurantajakson aikana havaittiin, löydettiin ja ilmoitettiin yhteensä 48 tuulivoimalaan törmännyttä ja sen seurauksena kuollutta lintua. Määrä on erittäin pieni kun ottaa mm. huomioon muuttavien lintujen määrän. Eli törmäysriski on olemassa, mutta se on erittäin pieni. Vertailun vuoksi voitaisiin mainita, että pelkästään metsästäjien saaliiksi on vuonna 2021 Luonnonvarakeskuksen tilastojen mukaan joutunut noin 220 000 metsäkanalintua, 260 000 sorsalintua ja 257 000 sepelkyyhkyä.”

Huomauttaisimme, että meri- ja rannikkoalueilla tehty seuranta ei ole sellaisenaan sovellettavissa sisämaan metsäisiin ympäristöihin rakennettuun tuulivoimaan, koska linnusto on täysin erilainen. Tulokset eivät ole suoraan sovellettavissa keskenään edes eri meri- ja rannikkoalueilla. Lisäksi merituulivoiman linnustotutkimuksissa on paljon laadullista vaihtelua. Huomauttaisimme myös, että voimalat koituvat metsäisissä ympäristöissä myös muiden lajien, kuten lepakoiden ja monien hyönteisten kohtaloksi.

Näiden seikkojen lisäksi kaavoittajan vastaus käsittelee ainoastaan törmäysvaikutuksia, kun taas esimerkiksi metsäkanalintujen osalta törmäysvaikutusten lisäksi voimaloilla ja niiden rakennustoilla on myös lintuja karkottava ja soittimia häiritsevä vaikutus. Se voi olla lajien populaatioille paljon törmäysvaikutustakin kohtalokkaampi. Esimerkiksi metso, jota suunnitellulla Pappilanläänin tv-alueella esiintyy, häiriintyy herkästi ihmistoiminnasta ja

tarvitsee säteeltään 5km metsänpeitteisen alueen. Koska elinympäristöjä pirstovat tuulivoima-alueet sijaitsisivat hyvin lähekkäin toisiaan, on todennäköistä, että häiriövaikutus olisi niin suuri, että metsoreviirit tyhjenenisivät hyvin laajalta alueelta.

Koska linnustotutkimus tuulivoiman suhteen Suomessa on vielä puutteellista, tulisi asiassa noudattaa varovaisuusperiaatetta ja olla kaavoittamatta tuulivoimaa tunnistetuille metsäkanalintujen ja petolintujen elinalueille. Ei ole myöskään mielekästä verrata tuulivoiman linnustovaikutuksia suhteessa metsästyksen, koska voimalahankkeita on vireillä maanlaajuisesti niin suuri määrä, että kertautuvat haittavaikutukset populaatioihin tulisivat olemaan huomattavia, mikäli hankkeista edes osa toteutuu.

Yhteisvaikutukset:

Mikäli kaavassa toteutuu kolme toisiaan suhteellisen lähellä olevaa tuulivoima-aluetta, tulevat yhteisvaikutukset alueiden puristuksiin jääville ihmisille sekä muille eliöille olemaan mittavia. On esimerkkejä, joissa muutaman kilometrin päässä toisistaan olevat tuulivoimahankkeet ovat joutuneet YVA-menettelyissä uudelleentarkasteluun merkittävien yhteisvaikutusten vuoksi, esimerkiksi Pielaveden Löytänän tuulivoimahanke suhteessa lisälmen Vuorimäen tv-hankkeeseen. Välillisesti tämän seurauksena valtuusto on päättänyt hylkäämään suunnitteilla olevan tv-osayleiskaavan, koska jomman kumman hankkeen

toteutuminen olisi ollut liian epävarmaa. Olisikin viisasta estää tällaisen tilanteen syntyminen jo kaavoitusvaiheessa, sillä liian lähekkäin sijaitsivat alueet saattavat hankevaiheessa osoittautua mahdottomiksi toteuttaa, esimerkiksi epätasaisen, ihmisille merkittäväksi todettavan meluvaikutuksen myötä.

Vetyputki:

Gasgridin vetyputken linjausta tulisi muuttaa herkkien elinympäristöjen osalta. Esimerkiksi Lopen Ruosun lähteikkö ja metsälakikohde on linjattu suoraan vetyputken reitille. Kaikki lähteikköluontotyyppit ovat Etelä-Suomessa erittäin uhanalaisia, ja maankäyttöratkaisut on tehtävä tämä huomioiden. Alueella on useita uhanalaisia lähteikkölajeja, joista on kirjattu runsaasti havaintoja Lajitietokeskuksen palveluun. Tietoa on siis saatavilla perusteeksi linjauksen valinnalle. Ruosun alueella sijaitsee myös Museoviraston laserkeilauksella tunnistama tervahauta, ja vanhoista kartoista todennettava pitkospuin kuljettava reitti. Näistä syistä myös arkeologinen inventointi alueella olisi tarpeellista.

Turvallisuus:

Olisi syytä pohtia, kuinka mielekästä on nykyisessä, erittäin epävakaassa maailmantilanteessa koota keskitetty energia- ja infraklusteri suhteellisen pienelle alueelle. Mikäli luonnoksessa esitettyjen Pappilanläänin, Vehmaankulman ja Haarankorven tuulivoima-alueet, Gasgridin vetyputki ja seudun läpi kulkeva junaratavaraus toteutuisivat, olisi samassa keskittymässä nykyisten suunnitelmien mukaan myös yli 400ha aurinkovoimahanke, Forssa-Hikiä voimalinja, sekä Forssan mittavan kokoinen datakeskus (alueella varastoitaisiin esimerkiksi 14 400 – 20 700 tonnia generaattoreiden polttoöljyä ja 127 tonnia jäähdytyskemikaaleja). Lisäksi lähialueella sijaitsee mm. Räyskälän lentokenttä. Maallikko ajattelisi hajautetumman, pienimuotoisen sijoittelun olevan turvallisempi ratkaisu.

Sosiaalinen kestävyys:

Kaikki yllämainitut seikat huomioiden kaava on kyseisen seutukunnan asukkaille ja luonnolle erittäin epäoikeudenmukainen. On kohtuutonta, että toimielin, jonka tulisi ajaa maakunnan asukkaiden tasapuolista kohtelua ja pitää huolta ympäristöstä, edistää tietoisesti luontokatoa kaavoittamalla energiantuontantoa kylien lähiluonnon ydinalueille, kasaa massiivisia haittavaikutuksia tuottavat hankkeet yhteen ja samaan paikkaan, sekä toimii sitoumusten ja säännöstensä vastaisesti. Nykyiselläänkin luontokato ja ympäristön tilan heikkeneminen ovat tosiasioita myös syrjäseuduilla, ilman että maakunnan yhteinen instanssi niitä toimivallallaan entisestään rajusti lisää. Tällainen toiminta ei vahvista paikallisten luottamusta ja yhteistyöhalukkuutta, eikä edistä päätösten hyväksyttävyyttä asukkaiden keskuudessa.

Vaihtoehdot ja kehitysehdotukset:

Maakuntaohjelmassa on kirjaus: ”Hämeen järviylängön potentiaali ja rooli luontoyhteyksien keskeisenä napana tunnistetaan ja panostetaan yhteistyöhön kumppaneiden kanssa.” Tätä kirjausta tulee edistää kaavoituksessa, ei jarruttaa.

Energiantuotannon kaavoituksessa tulisi edetä pienemmillä askelilla sen sijaan, että tavoitellaan paikallisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävämmillä keinoilla laajamittaisia energia-aluevarauksia. Luonnoksessa todetaan rakennetun ympäristön aurinkoenergian olevan tuoreeltaan selvitetty ja monin puolin soveltuva ratkaisu, josta voitaisiin aloittaa. Luonnos myös käytännössä hylkää Moreenin teollisuusalueen kupeessa sijaitsevan, selvityksissä hyvät pisteytykset saaneen Pitkämäen alueen liian pienen maksimivoimalamäärän vuoksi. Eikö energiasiirtymä tulisi aloittaa juuri tällaisilta, paremmin hyväksytyiltä alueilta, jotka ovat muutenkin voimakkaan teollisen ihmistoiminnan piirissä?

Manner-Suomen pendelöivimpänä maakuntana ilmastotavoitteisiin ja päästövähennyksiin pyrkimistä voitaisiin Kanta-Hämeessä myös edelleen tukea kehittämällä ja ohjaamalla toimivaa työmatkojen joukkoliikennettä.

Parhaat tulokset voitaisiin saada ohjaamalla asukkaita energian säästöön samanaikaisesti muiden toimien kanssa: esimerkiksi viimeisimmän energiakriisin aikaan 2022-2023 kotitaloudet onnistuivat vähentämään sähkön käyttöönsä yleisen tiedotuksen ja neuvonnan tuella oma-aloitteisesti jopa 10%. Järkevällä ohjauksella ja kannustimilla voitaisiin siis päästä parempiin tuloksiin. Mikään energiarakentaminen ei tule riittämään, jos kulutusta ei samanaikaisesti hillitä.

Kati Tapaila & Johanna Katainen

Renko

Lähteet:

Suomen uusiutuvat - Suomen tuuli- ja aurinkovoiman luontovaikutukset

<https://suomenuusiutuvat.fi/media/selvitys-suomen-tuulivoiman-ja-aurinkovoimanluontovaikutukset.pdf>

Birdlife Suomi – Tuulivoima ja linnut

<https://www.birdlife.fi/suojelu/oma-ymparistomme/tuulivoima/>

Suomen metsätieteellinen yhdistys, Metsäbiologian kerho 13.1.2026 Aleks Lehiköisen

(Helsingin yliopisto) esitys ”Metsäkanalintuihin vaikuttavat tekijät”

<https://metsatiede.org/klubit/metsabiologian-kerho/klubit-metsabiologian-kerhoajankohtaista/>

TM Rakennusmaailma verkkojulkaisu 5.2.2024

<https://rakennusmaailma.fi/kaikki-saastivat-sahkoa-talvella-2022-2023-mita-hyotyasaastoista-oli/>

Ympäristöministeriö - Montrealin luontokokous COP15

<https://ym.fi/montrealin-luontokokous-cop15>

Ympäristö.fi: Forssan datakeskus YVA

https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/FIN1-ARP-FOR-XX-RP-Z-0100-P04_ymp%C3%A4rist%C3%B6vaikutusten_arviointiohjelma.pdf

Ympäristö.fi: Löytänän tuulivoimahanke yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä

https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/L%C3%B6yt%C3%A4n%C3%A4n_tuulivoimahanke_perusteltu_p%C3%A4%C3%A4telm%C3%A4_0_1.pdf

Pielaveden kunta: Löytänän tuulivoimaosayleiskaavan hyväksyminen

<https://julkaisu.pielavesi.fi/ktwebscr/files/show?doctype=7&docid=130054>

Vesi.fi – Etelä-Suomen lähteikköluontotyypeistä uhanalaisia 100%

<https://www.vesi.fi/vesistokunnostuksen-kuukauden-luku/etela-suomenlahteikkoluontotyypeista-uhanalaisia-100/>

Kati Tapaila

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Loimaan kaupunginhallitus (16.2.2026) toteaa lausuntonaan, että:

1. Turku-Toijala-rautatien kehittäminen on huomioitu kaavatyössä hyvin. Loimaan keskeisten alueiden osayleiskaavassa on myös huomioitu radan kehittämistarve. Kanta-Hämeen vaihemaakuntakaavaluonnoksen rautatien merkintään liittyen teknisenä tarkistuksena todetaan, että kaavakartan merkintöjen selitelmässä tulisi käyttää samanlaista viivatyyppeä, kuin kaavaluonnoksen kartalla ja selostuksen yhteydessä olevissa kaavan merkinnöissä ja määräyksissäkin on käytetty.
2. Luonnoksessa esitetyt Katinhännäntien kehittämismerkinnät tukevat ylimaakunnallisia kulkuyhteyksiä, kuten Loimaan Hämeentien sekä Vanhan Hämeentien varsille yleiskaavassa ja asemakaavassa osoitettuja kevyen liikenteen tilavarauksia ja yhteystarpeita, jotka johtavat Loimaan keskustasta kohti Katinhännäntietä.

Rinta-Jouppi Juha

Loimaan kaupunki - Vastuuvalmistelija: Kaavoittaja Arttu Salonen

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Renkajärven suojeluyhdistys ry:n lausunto Kanta-Hämeen 1. vaihemaakuntakaavan luonnokseen:

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto 1. vaihemaakuntakaavan luonnokseen.

1. Koiran on heilutettava häntää

Maakuntakaavoituksen rooli on suunnitella maankäyttöä yli kuntarajojen ja ohjata tarkempaa kaavoitusta maakunnan strategian kannalta oikeaan suuntaan. Nyt Hattulan Niinimäen tuulivoima-alue on piirretty luonnokseen sillä perusteella, että kaavoitusprosessi on ollut menossa Hattulan kunnassa. Hattulan valtuusto ei ole käsitellyt kaavaluonnosta, -ehdotusta

eikä lopullista kaavaa. Maakuntakaavoituksen on osoitettava alueen paras mahdollinen käyttö maakunnallisen strategian kannalta, ei sen mukaan, mitä yksityinen hankekehittäjä on halunnut ehdottaa kaavoitustyössään.

Oikea toimintamalli on ottaa kyseinen tv-alue pois vaihemaakuntakaavasta ja jos kunta joskus vahvistaisi sinne tuulivoimakaavan, se merkitään sinne vain siinä laajuudessa, jonka kunta on sen silloin kaavoittanut – ei varustettuna yleisellä tv-merkinnällä. (Nyt kun vaihemaakuntakaava on vielä työn alla, kunta voi kaavoittaa ilman maakuntakaavaa max 9voimalaa ja vaihemaakuntakaavan voimaantulon jälkeen max 7 voimalaa.)

2. Luonnos on maakuntaohjelman vastainen

Tuore maakuntaohjelma lähtee maakunnan vahvuuksista ja niiden kehittämisestä. Se sovittaa hyvin yhteen uusiutuvan energian innovatiivisen kehittämisen ja siihen liittyvät investoinnit. Strategia on tehty nimenomaan niin, että uusiutuvan energian kehitys- ja investointitoiminta ei samanaikaisesti heikennä muita keskeisiä strategian kulmakiviä: hyvinvointia, vetovoimaista ympäristöä ja monimuotoista luontoa.

Maakuntaohjelma on selkeän tarkoituksellisesti luopunut tuulivoiman nostamisesta Kanta-Hämeen energiantuotantomuodoksi. Sen sijaan se nostaa esiin bioenergian, kiertotalouden sekä rakennetun ympäristön aurinkovoiman mahdollisuudet. Näin samalla mahdollistetaan maakunnan elinvoimalle ja pehmeälle vetovoimalle keskeisten matkailu- ja virkistyspalveluiden sekä monipaikkaisuuden voimakas kehitys – otetaan kaikki hyöty maakunnan loistavasta sijainnista, luonnonrauhasta ja luonnon ydinalueista.

Kun luonnoksen kaavaselostuksen sivulla 9 maakuntaohjelmaa verrataan säveltäjään ja maakuntakaavaa kapellimestariin, nyt kapellimestari ei ole lainkaan perehtynyt tänään soitettavaan partituuriin, vaan yrittää johtaa edelleen jo menneen konsertin nuotteja käyttäen.

Ristiriita on hyvin selkeä. Pehmeän vetovoiman kehittymisen kannalta keskeiset alueet ovat 2016 selvityksen mukaisia luonnon ydinalueita ja hiljaisia alueita. Nyt luonnoksessa ehdotetuista viidestä uudesta tuulivoima-alueesta kaksi on sijoitettu laadullisesti edustavalle luonnon ydinalueelle ja kolme muille luonnon ydinalueille.

3. Hattulan Niinimäki on keskeinen osa Hämeen järviyläntä

Hämeen järviyläntä on ainutlaatuisuus pohjautuu siihen, että siitä on muodostunut vain muutaman tien halkoma, yhtenäinen alue, jolla on lähinnä haja-asutusta ja metsäalueita. Normaalisti metsätaloustyöstä huolimatta se on säilyttänyt vanhan luonteensa.

Järviyläntä pohjoisosassa sijaitsee hyvin yhtenäinen, laaja metsäalue ja sen keskellä Niinimäki. Kolme merkittävää ekologista yhteyttä kulkee sen kautta, kun Alajärvi, Takajärvi ja Renkajärvi rajaavat metsän juuri siinä kohtaa verrattain pieneksi. Niinimäen teollinen käyttö katkaisi Seitsemänlamminsuon ekologiset yhteydet ja myös yhteyskäytävät Evon suunnalta länteen. Ekologinen verkosto ja sen ydinalueet kärsivät Niinimäen aluetta paljon laajemmin.

Sen lisäksi, että tämä ekologisen verkoston ydinalue on keskeisen tärkeä luonnolle, se on ollut tärkeä virkistys- ja vapaa-ajanviettoalue. Kuten jo OAS-lausunnossamme totesimme, potentiaalisten tuulivoima-alueiden kartoitukset ovat ylenkatsoneet järjestelmällisesti laajaa vapaa-ajan asutusta. Niinimäen vaikutusalueella on noin 1 000 vapaa-ajan asuntoa.

Nyt kun myös maakunnan strategia keskittyy pehmeään vetovoimaan ja siihen, että mm. monipaikkaisuutta aktiivisesti kehitetään, Renkajärven ja Takajärven alueet ovat sen strategian ydinalueita. Molemmilla on vanha vapaa-ajan asumisen kulttuuri, Renkajärvelle se muodostui pääkaupunkiseutulaisten ja hämeenlinnalaisten ansiosta jo 1950-luvulla, noin 20 vuotta aikaisemmin kuin Suomessa syntyi yleisempää mökkirakentamisen kasvua.

Vaadimmekin, että "ekologisen verkoston ydinalue" -merkintä lisätään Niinimäkeen, jolloin koko alueen yhtenäisyys palautuu.

4. Tieyhteyksien parantamisen vaikutukset ekologiseen verkostoon

Ottamatta kantaa vt 10:n ja kt 54:n tuleviin parantamishankkeisiin, on tarpeen varmistaa, että ekologisten yhteyksien verkostoa ei vaaranneta sellaisilla teidenparannustoimenpiteillä, jotka katkoisivat tärkeitä ekologisia yhteyksiä. Tällainen toimenpide on tyypillisesti pitkä hirviaita, joka tehokkaasti estää eläinten liikkumisen ydinalueelta toiselle. Muutoksilla yhteyksissä on laajakantoisia vaikutuksia ja yksittäiset yhteyksien katkeamiset voivat järviylängöllä heijastua

kymmenien kilometrien päähän.

5. Asukasmielipiteen ja tehtyjen selvitysten johtopäätösten vähättely

Pyydämme kiinnittämään huomiota sekä asukkaiden tahtotilaan että viranomaisten johtopäätöksiin. Koska Niinimäen aluetta on selvitetty laajasti, vaikkakaan ei kattavasti, maakuntakaavoituksen on syytä käyttää niitä tietoja hyväkseen. YVA:n tulkinnessa keskeiseen asemaan nousevat luonnollisesti Elyn perusteltu päätelmä ja sen johtopäätökset.

Niinimäen soveltuvuutta tuulivoima-alueeksi on selvitetty tuhansien sivujen raporteissa. Asukkaiden näkemyksiä on kysytty moneen eri otteeseen. Asukkaat ovat tutustuneet selvityksiin, eivätkä he ole muuttaneet johtopäätöstään: Niinimäki ei sovellu tuulivoimaalueeksi.

Etelä-Hattulan asukkaiden mielipiteitä on selvitetty 8 kertaa ennen nyt kirjoitettavia vaihemaakuntakaavan luonnoksen mielipiteitä. Kaikki ne selvitykset ja kannanotot ovat olleet myös

Hämeen liiton käytettävissä. Keskimäärin 94 % mielipiteistä on hanketta vastustavia. Se näkyi luonnollisesti myös tämän vaihemaakuntakaavan OAS-palautteessa: "Mielipiteissä

voimakkaimmin korostui vastustus Hattulan Niinimäen tuulivoima-alueeseen. Aiheesta saatiin paljon palautetta yksittäisiltä kansalaisilta, jotka pelkäävät maisemallista ja viihtyisyyden ja luontoarvojen heikentymistä." Elyn perustellun päätelmän valossa tuo kommentti "palautetta yksittäisiltä kansalaisilta, jotka pelkäävät..." saa kovin vähättelevän sävyn.

YVA-selvityksestä antamassaan perustellussa päätelmässään Ely toteaa seuraavaa:

- "Hankkeen kielteiset vaikutukset elinoloihin ja yleiset sosiaaliset vaikutukset arvioidaan rakentamisen osalta kohtalaisiksi ja normaalitoiminnan osalta suuriksi kielteisiksi. Ottaen huomioon alueen herkkyys ja voimaloiden vaikutuksen voimakkuus, vaikutuksen elinoloihin voidaan todeta olevan suuri kielteinen molemmissa hankevaihtoehdoissa (VE1 ja VE2). Arviointiselostuksesta annetuissa mielipiteissä on myös korostettu hankkeen suurta kielteistä vaikutusta ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön." sekä

- "Suunnittelualue on virkistys- ja metsätalouskäytössä, mutta lähialueella on runsaasti vapaa-ajan asutusta sekä myös sitä palvelevaa ja matkailuun perustuvaa elinkeinotoimintaa. Hankealuetta ja sen lähialueita pidetään virkistyskäytön kannalta tärkeänä, mikä tuli esiin sekä annetuissa mielipiteissä että asukaskyselyssä. Vaikka aluetta voi edelleen käyttää virkistykseen, alueen luonteen muuttumisella (tuotantoalueet, uudet tieyhteydet ja liikkumisen rajoitteet, alueen pirstoutuminen, maiseman muutos) on vaikutusta alueen virkistyskäyttöön ja sitä kautta myös em. elinkeinoihin. Vaikutusta voidaan pitää suurena

kielteisenä. Vaikutusta lisäävät voimaloiden aiheuttama melu ja välke."

6. Ei maakuntakaavaan ole pakko sisällyttää tuulivoima-alueita!

Väite, jonka mukaan maakuntaliitolla olisi velvoite sisällyttää maakuntakaavaansa myös tuulivoima-alueita, ei voi pitää paikkaansa.

Kysyimme tästä kirjallisesti yleisötilaisuuden yhteydessä ja saamamme kirjallinen vastaus on:

- Vuosina 2008-2017 voimassa olleissa valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa todettiin: "Maakuntakaavoituksessa on osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet. Tuulivoimalat on sijoitettava ensisijaisesti keskitetysti useamman voimalan yksiköihin."

- Vuodesta 2017 voimassa olleissa valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa on enää lause "Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin."

- Alueidenkäyttölain 28§ mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon.

- Laki ei suoraan velvoita, että maakuntakaavassa tulisi osoittaa alueita tuulivoimalle.

- Maakuntakaavan roolista tuulivoiman suunnittelussa voi lukea esimerkiksi ympäristöministeriön oppaasta "Tuulivoimarakentamisen suunnittelu" (2016) sivulta 23 (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4634-3>)

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa (Valtioneuvoston päätös 14.12.2017) uusiutuvan energianhuollon taustoitustekstissä todetaan, että "alueidenkäytössä on tarpeen varautua uusiutuvan energiatuotannon, erityisesti bioenergian tuotannon ja käytön merkittävään lisäämiseen sekä tuulivoimapotentiaalin laajamittaiseen hyödyntämiseen". Bioenergian tuotanto ja käyttö ovat siis samalla viivalla tuulivoiman kanssa!

Ymmärrämme, että alueidenkäytön suunnittelua ohjaavat yksittäiset valtion virkamiehet ja ministeriö voivat ohjeistaa tuulivoimakaavoituksen suuntaan ja myös antaa erilaisia tavoitteita maakunnille. Kanta-Hämeen on kuitenkin syytä seisoa ihan omilla jaloillaan ja pitkien ja perusteellisten selvitysten jälkeen todeta, että on maakunnan ja Suomen etu, että Hämeessä keskitytään uudempiin uusiutuvan energian ratkaisuihin ja kiertotalouteen. Samalla säilytetään koko ruuhkasuomen tarvitsema, hyvin saavutettavissa oleva luonto.

7. Vanha talvitie pitää lisätä kaavaan

Hämeen Härkätien talvitie on pitkään unohdettuna ollut Härkätien reitti, joka on ollut jopa tärkeämpi kuin kesäisin käytetty reitti. Valtaosa hevoskuljetuksista on ollut helpompi toteuttaa soita ja järviä hyväksi käytettävän, tasaisen talvitien kautta. Ns. Luurilan lintu löytyi juuri talvitien reitiltä, Renkajärven rannalle tehdystä vanhasta kätkestä. Reitti kulkee Niinimäen tuulivoima-alueen halki, osin Puolivälintien linjauksen lähellä ja on siten erinomaisesti saavutettavissa.

Reittiä on tutkittu erittäin vähän, mutta siihen ovat nyt perehtyneet useat Takajärven, Renkajärven, Pukaron ja Sotkajärven rantojen asukkaat. Vireillä on ollut myös hanke talvitien tutkimisen käynnistämiseksi.

Talvitie tulee merkitä 1. vaihemaakuntakaavaan historiallisena tielinjana.

Renkajärven suojeluyhdistys ry

Matti Honkajuuri, puheenjohtaja

Lisätietoja antaa ja yhteyshenkilönämme toimii Pentti Mansukoski, 050 64631,
pentti.mansukoski@elfhill.fi.

Pentti Mansukoski
Renkajärven suojeluyhdistys ry

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Niinimäen tuulivoimalahanke on otettu mukaan vaihemaakuntakaavan luonnokseen, vaikka se ei alunperin tuulivoimalaselvityksen soveltuvuuspisteissä menestynytäkään. Tämä vireille pantu hanke, 12 voimalaa korkeudeltaan 300 m, ja sen sijainti Hämeen järviylängöllä on suuressa ristiriidassa vaihemaakuntakaavan tavoitteiden kanssa. Hämeen järviylänkö on arvokas, vielä yhtenäisenä säilynyt luontoalue aivan maan suurimpien asutuskeskusten lähellä. Juuri sen kaltaisia kohteita tulee kaavoituksella suojata.

Hämeen alueella on tällä hetkellä toiminnassa Humppila-Urjalan 6 voimalaa sekä Tyrinselän 8 voimalaa (3+4+1). Uusiksi tuulivoima-alueiksi on luonnoksessa esitetty Niinimäen lisäksi kolmea muuta (Haarakorpi, Vehmaankulma, Pappilanlääni), joissa ei ole vireillä tuulivoimahankkeita. Tuulivoima-alueet pitää kaavoittaa sinne missä luontoarvoja on jo heikennetty, missä on ennestään melua, ja missä ei ole arvokasta kulttuurimaisemaa. Niinimäki ei ole tällaisella alueella. Vehmaankulma taas sijaitsee valtatie 10 ja kantatie 54 risteyksessä ja Pappilanlääni ampumaradan ympärillä. Jos Hämeen alueelle vielä halutaan lisää tuulivoimaa, tämän tyyppiset paikat ovat tavoitteiden kannalta mahdollisia.

Hämeen kulttuurimaisemien ja -arvojen säilyminen on varmistettava kaavoituksessa. Hämeen härkätie on syntynyt tutkijoiden mukaan viimeistään 800-luvulla, ja tiekirjaus tunnetaan 1500-luvulta. Tuulivoimalat voimalinjoinen ja teineen eivät näihin maisemiin kuulu. Hämeen härkätien reitti on ollut eri kesä- ja talviaikoina. Ikivanha talviajan reitti on kulkenut Renkajärven yli ja jatkanut tämän Niinimäen hankealueen läpi Takajärven kautta Hämeen linnaan. Talvireitin varrelta on löydetty v. 1040 ajoittuva suuri hopeakätkö, jota säilytetään Kansallismuseossa. Tämä historiallinen Härkätien talvireitti tulee sekin huomioida ja päivittää kaavaan mukaan.

Vaihemaakuntakaava ei saa edistää luonnonalueiden tai kulttuurimaisemien pirstomista teiden ja voimajohtojen rakentamisella. Niinimäen tapauksessa on kyseessä vedenjakajakannas kahden

erinomaiseksi luokitellun latvajärven välissä, täysin hiljaiseksi todetulla alueella. Lähistöllä on sekä luonnonsuojelualueita että laadullisesti edustavia luonnon ydinalueita. YVA-arvioinnissa on tuotu esiin hankkeen suuriakin kielteisiä vaikutuksia. Asukkaat ovat yksimielisesti ja mitä jyrkimmin vastustaneet hanketta kaikissa sen vaiheissa. Idylliset järvimaisemat ja niiden virkistys- ja matkailukäyttö pitkälti tuhottaisiin rakentamalla lähietäisyydelle ja 350 metriin järvenpinnasta lukien nousevia tuulivoimaloita. Hanke kokonaisuudessaan on kaavoituksen tavoitteiden vastainen.

Lausuntoon osallistuu mieheni Heikki Helenius, olemme helsinkiläisiä ja vapaa-ajanasukkaita Renkajärven rannalla.

Päivi Lehtovaara-Helenius

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pyydämme, että vaihemaakunta pitäisi kiinni periaatteestaan, jossa tuore maakuntaohjelma lähtee maakunnan vahvuuksista ja niiden kehittämisestä. Maakuntaohjelma on selkeän tarkoituksellisesti luopunut tuulivoiman nostamisesta Kanta-Hämeen energiantuotantomuodoksi. Se nostaa esiin bioenergian, kiertotalouden sekä aurinkovoiman mahdollisuudet. Samalla mahdollistetaan maakunnan elinvoimalle ja vetovoimalle keskeisten matkailu- ja virkistyspalveluiden sekä monipaikka-asumisen voimakas kehitys. Maakunnan hyvä sijainti, kulttuurihistoria, luonnonrauha ja luonnon moninaisuus ovat arvokkaita ominaisuuksia, jotka kannattaa hyödyntää.

Niinimäen alue Renkajärven ja Takajärven välissä kuuluu Tammelan ylängön korkeimpaan kohtaan. Naapurijärvien joet laskevat kaikki eri suuntiin yhtyen vasta Loimi- ja Kokemäenjoen yhtymäkohdassa. Renkajärvessä on edelleen Angylusjärven perintönä senaikuista eliöstöä. Muutenkin alueen kasvillisuus ja eliöstö ovat korkealle ylängölle tyypillisiä ja niistä tehdyt selvitykset ovat Myrsky Oy:n tekemässä ympäristöselvityksessä hyvin ylimalkaisia, eikä aluetta tulisi uhrata vaihemaakuntakaavassa ympäristön vaarantavaksi teolliseksi tuulivoima-alueeksi.

Niinimäen alueen läpi kulkee muinainen Hämeen härkätien talvilinjaus, joka on yhdistänyt Vanajaveden kulttuurilaakson Teuron ja Someron kautta Turkuun. Talvitietä on käytetty jo tuhat vuotta sitten, josta osoituksena on Renkajärven rannasta Luurilan kohdalta löydetty Hattulan lintu ja siihen liittyvä rahalöydös. Tien linjauksesta kertoo myös Takajärven Mikkolan kestikievarissa yöpyneen Pietari Brahen kirjaus vieraaksi tammikuussa vuonna 1639. Muinaistie ja alueella sijainnut Hattulan Sattulan muinainen torpparialue (yli 200 ha), johon kuului mm Niinimäen torppa, tulee lisätä vaihemaakuntakaavaan.

Sääksmäen, Kalvolan, Hattulan ja Vanajan kulttuurialueet ovat vanhinta Sisä-Suomen asutusta. Useat linnavuoret ja uhrikivialueet sekä runsas tiestö, joista vanhimpana Hämeen Härkätie ovat matkailulle

arvokkaita tekijöitä, joiden huomionarvo tulee kärsimään, jos teollinen tuulimyllypuisto toteutetaan vaihemaakuntakaavassa, joten tuulimyllypuisto tulee siitä poistaa.

Tammelan ylänkö on ollut tärkeä virkistys- ja vapaa-ajanviettoalue. Niinimäen vaikutusalueella on yli 1 000 vapaa-ajan asuntoa, joka tarkoittaa 3- 4000 asukasta. Tämä on 40% Hattulan asukasluvusta. Asukaskyselyiden mukaan alueen asukkaat ovat lähes yksimielisesti (n. 90%) vastustaneet tuulivoimapuiston kaavoittamista alueelle. On ymmärrettävää, että vapaa-ajanasukkaat eivät ymmärrä, miksi rauhalliseksi ja luonnonmukaiseksi määritelty rantayleiskaava ei takaa heille lupautusta, vaan alueelle kaavaillaan teollista vilkkuvaa ja äänekästä tuulivoimapuistoa, jonka vaikutusta alueen hyvin hoidettujen järvien tilaan ei ole kunnolla selvitetty. Niinimäen alue tulee palauttaa osaksi ekologisen verkoston ydinaluetta, kuten se on osayleiskaavassa tähän asti ollut.

Kunnioittavasti

Hannu ja Sari Myllymäki

Hämeenlinnan Rimmilän mökkiläiset

Takajärven Rantakoivulan ja Renkajärven Peltosälin kiinteistöjen osaomistajat

Myllymäki Hannu
Renkajärven kalastusyhdistys ry

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuittilan kylän halkova Hämeen Härkätie on ikiaikainen kulkuväylä rannikolta sisämaahan Hämeeseen, linnaan asti. Kuittilan kylän asutuksen historia on pitkä, ja sitä kautta sen kulttuurimaisema on muotoutunut vuosisatojen saatossa. Kylä on edelleen elinvoimainen, kesällä sen asukasluku moninkertaistuu vapaa-ajan asujien myötä. Vakinaisen ja vapaa-ajan asutuksen houkutuksena ovat perinteikkään kulttuuriympäristön lisäksi Renkajoki monine järvimäisine laajentumineen sekä rauhallinen maalaismaisema. Kylän peltoaukeat, niityt, metsät, suot ja rantakaistaleet tarjoavat monimuotoiselle kasvistolle ja eläimistölle luonnollisen elinympäristön.

Maakuntakaavan on turvattava kylän elinvoimaisuus, asumismukavuus, maisemalliset ja kulttuuriset arvot sekä luonnon monimuotoisuus. Häme ei ole pelkästään asumiskeskusten, kuten kaupunkien keskustojen maakunta. Häme on elinvoimainen yhdistelmä asumatonta luontoa, kyläasumista ja kaupunkimaista asumista. - Maakuntakaavan tavoite on turvata tämä. Nykyinen etätyökulttuuri on muuttanut myös maaseudulla asumista.

Kaikkiaan kaavoitustavoitteista Kuittilan kannalta voidaan nostaa esiin terveellinen ja turvallinen elinympäristö sekä elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat.

Kuittilan kannalta kylän raitin tunnistaminen kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi rakennuskohteeksi on tärkeää. Kylänraitti ei ole pitkä, mutta se on iso osa hämäläistä maisemaa. Hämeen Härkätie on luonnoksessa nostettu kulttuurihistoriallisista syistä. Hyvä näin, mutta sillä on myös tunnistettu olleen nk. talvitie, jolle on syytä antaa samaa painoarvoa.

Elinvoimaisuuden kannalta oleellinen on mm. asumisviihtyvyys. Vanhaan maaseutumaisemaan eivät kuulu maisemasta erottuvat teollisuusrakennukset tai pilvenpiirtäjät kuten jättikorkeat

tuulivoimalaitokset tai näiden mukana tuomat asumishalukkuuteen vaikuttavat häittatekijät kuten häikäisyvaikutukset, jatkuvat huminat tai yöllinen valoshow. Niinimäen alueen tuulivoima-alue tuo kaikki nämä häittavaikutukset Kuittilan kylän alueelle ja sen asujille. - Ehdotus on poistaa Niinimäen tuulivoima-alue kaavaluonnoksesta sen merkittävien häittavaikutusten takia, jotka ovat yksityiskohtaisesti lueteltu ja esitetty aiemmissa lukuisissa kommentointi- ja lausumisyhteyksissä ja jotka ovat kaavan laatijoiden saatavissa.

Hämeen järviylänkö on Etelä-Suomen merkittävin yhtenäinen metsämantere, jonka arvostus ja suojelu on koko maan ja Hämeen tavoite. Sen yhtenäisyyden ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen on ensiarvoisen tärkeää. Luonnon ydinalueiden läheisyyteen suunnitellut teolliset tai laajat infrastruktuurihankkeet ovat ristiriitaisia luonnon monimuotoisuuden ja erämaaluonnon säilyttämisen kanssa. Nykyään yleistä tietoa on esim. tuulimyllyjen haitallinen vaikutus eläimistöön.

Suomessa ja luonnollisesti Hämeessä puhdas vesi ja sen riittävyys ovat olleet itsestäänselvyksiä. Kaavan pitää varmistaa puhtaan veden saatavuus ja riittävyys. Euroopassa, etenkin Irlannissa, jossa datakeskukset ovat olleet merkittävä teollisuudenala, huolena on energian riittävyyden ja sen kustannusten lisäksi vesi. Suuret ja lukuisat datakeskukset käyttävät jättimäiset määrät energiaa toimintaansa ja vettä jäähdytykseen. Saastuttavien ja ongelmajätteen lähteenä olevien teollisuushankkeiden sijoittamisessa maakuntakaavalla on iso vastuu ympäristölupia vaativien kuntien ohella.

Vetyinvestointien suhteen on syytä olla varovainen. Ne vaikuttavat poliittisissa puheissa houkuttelevilta, mutta niiden kuten myös datakeskusten suhteen tehtävä vielä paljon kokonaishyötyanalyysijä, etenkin suhteessa luonnonvarojen käyttöön, maan arvoon ja käyttöön. Vetyputkien ja vedyn tuotantoon vaadittavan sähkövoiman siirtoon tarvittavien maa-alojen arvo vaikuttaa liian monen hämäläisen talouteen. Hämäläisten talouteen vaikuttaa myös asuinkiinteistöjen arvon aleneminen väärin sijoitettujen teollisuusinvestointien suhteen. Vakituisten ja vapaa-ajan asuntojen arvot alenevat mitä lähempänä ne sijaitsevat esim. tuulivoima-alueita tai massiivisia siirtolinjoja.

Maakuntakaavan tavoite on varmistaa Hämeen elinvoimaisuus, ei näivettää sitä! Häme on sen asujaimisto, luonto, kulttuuri ja taloudelliset resurssit. Hämäläisyys pohjaa näihin.

Mikkola Merja
Kuittilan Osakaskunta - Merja Mikkola, Kuittilan Osakaskunnan
puheenjohtaja

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

On hyvä, että luonnon ydinalueet on otettu mukaan maakuntakaavaan. Hämeen järviylänkö on ainutlaatuinen, lähes erämaamainen alue, jonka luontoarvoa lisää alueen hiljaisuus. Sinne ei missään tapauksessa voi rakentaa tuulivoimaloita, jotka nykyisin ovat valtavan kokoisia eli 300 metriä korkeita. Jos näin tehtäisiin menetettäisiin pysyvästi juuri ne tekijät, joihin alueen suuri houkuttelevuus luontomatkailun ja vapaa-ajan asumisen kannalta perustuu. Näissä molemmissa on myös potentiaalia jatkokehitykselle. Valitsemalla tämä vaihtoehto voidaan säästää arvokkaita luontoympäristöjä ja -kohteita. Tuulivoima-alueet suurine maansiirtotöineen muuttavat alueen luonteen teollisuusalueeksi. Puhdasta siirtymää ei voida tehdä luonnon monimuotoisuutta vähentämällä.

Hiilineutraalius on tavoittelemisen arvoinen asia, mutta siihen ei kannata pyrkiä uhraamalla muut luonto- ja ympäristöarvot, puhumattakaan ihmisten asumisviihtyvyydestä niin vakituisissa kuin vapaa-ajan asunnoissa. Hattulan tuulivoima-alue sijoittuu kahden järven väliselle metsä-alueelle. Järvien rannoilla on paljon vapaa-ajan asukkaita, jotka joutuisivat kärsimään melu- ja välkehaitoista. On myös tiedossa, että voimassa oleva melua koskeva ohjeistus ei ole ajan tasalla tuulivoimaloiden suuremman koon vuoksi.

Vihreästä siirtymästä on tullut iskulause, jonka varjolla voidaan tehdä kyseenalaisia kaavoituspäätöksiä. Tuulivoiman ongelmallisuus on tullut selväksi kuluneen talven aikana, kun tuotanto on käynyt jopa miinuksella juuri silloin kun kulutus on suurinta. Tuulivoima-alueet pitää myös liittää alue- tai kantaverkkoon pitkillä siirtolinjoilla, jotka usein rikkovat arvokkaita maisema-alueita.

Veli Perttula

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Olemme vapaa-ajan asukkaita Hattulassa ja mökkimme sijaitsee noin kilometrin etäisyydellä suunnitellusta Niinimäen tuulivoima-alueesta. Vastustamme maakuntakaavan muutosta tältä osin seuraavin perustein:

1. Alueen heikko soveltuvuus tuulivoimatuotantoon

Saatavilla olevien selvitysten mukaan alue on luokiteltu erittäin huonosti tuulivoiman tuotantoon soveltuvaksi. On vaikea nähdä, miksi juuri tämä alue tulisi osoittaa teollisen mittakaavan tuulivoimatuotantoon, kun maakunnassa on paremmin soveltuvia vaihtoehtoja.

2. Kulttuuriympäristön ja historiallisen perinnön vaarantuminen

Historiallisesti merkittävä Hämeen Härkätie jouduttaisiin käytännössä leventämään ja muuttamaan raskaita erikoiskuljetuksia varten. Tämä heikentäisi valtakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön arvoa pysyvästi.

3. Luontoarvojen menettäminen

Alueella on merkittäviä luontoarvoja, jotka vaarantuvat rakentamisen, tiejärjestelyjen ja voimaloiden perustusten myötä. Erityisen huolestuttavaa on se, että voimaloiden elinkaaren päättyessä massiiviset betoniperustukset saattavat jäädä maastoon, mikäli niiden poistaminen ei ole taloudellisesti tai teknisesti toteutettavissa. Tämä tarkoittaisi pysyvää muutosta metsä- ja järviluontoon.

4. Maisema- ja viihtyvyshaitat

Voimalat sijoittuisivat suoraan mökkimme lähimaisemaan järven vastarannalle. Näkyvyys avoimen vesistön yli korostaa voimaloiden hallitsevaa vaikutusta maisemaan. Lisäksi voimaloiden jatkuva humina heikentäisi vapaa-ajan asumisen rauhaa ja hiljaisuutta, jotka ovat keskeisiä syitä alueella oleskeluun.

5. Pitkän aikavälin vaikutukset kunnan vetovoimaan

Alueen vetovoima perustuu luontoon, hiljaisuuteen ja kulttuurihistoriaan. Teollisen mittakaavan tuulivoimarakentaminen näin lähelle loma-asutusta heikentää vapaa-ajan asumisen edellytyksiä ja voi vähentää alueen houkuttelevuutta pitkällä aikavälillä.

Edellä esitetyin perustein pyydämme, että Niinimäen aluetta ei osoiteta tuulivoimatuotantoon maakuntakaavassa.

Kunnioittavasti,

Iiris ja Hannu Vilkkio

mökkiläiset

Iiris Vilkkio

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hämeen vaihemaakuntakaavassa olevien viheryhteysien toteuttamiseen ohjaaminen maakuntakaavan tehtävän mukaisesti on mielestäni erittäin tärkeää. On hienoa, että nämä yhteystarpeet on huomioitu suunnittelussa ja niiden pohjana on käytetty melko tuoretta (2024) kuntarajat ylittävää ELY-keskuksen selvitystä. Miten varmistetaan, että näiden viheryhteysien suunnitelmat menevät eteenpäin kuntien yleiskaavoitukseen?

Tämän hetkinen vt3:n katkaisemat kulkuyhteydet on saatava parempaan kuntoon lajien geenien yksipuolistumisen välttämiseksi, ekosysteemipalveluiden vahvistamiseksi sekä luontokadon pysäyttämiseksi alueella.

Päivi Vikman
HAMKin Kestävän Kehityksen opiskelija

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitos mahdollisuudesta antaa palautetta kaavaluonnoksesta. Mielipiteeni liittyy uusiin tuulivoimamerkintöihin Niinimäen alueella.

1) Ristiriita maakuntaohjelma vs. maakuntakaava

Tuulivoimamerkintä Niinimäen alueella tuli hieman yllättäen, sillä vasta hyväksytty maakuntaohjelma antoi ymmärtää, että Kanta-Hämeessä tullaan keskittymään vetovoimaisen elinympäristön ja monimuotoisen luonnon kehittämiseen. Tuulivoiman sijoittaminen keskelle loma-asujen aluetta ja yhdelle Etelä-Suomen yhtenäisimmälle metsäalueelle on ristiriidassa maakuntaohjelman kanssa.

2) Kuka ohjaa päätöksiä?

Niinimäen alue on ollut aikaisemmissa kaavoissa ”laadullisesti edustava luonnon ydinalue”. On selvää, että maailma muuttuu kehityksen myötä, mutta tämä kehitys on huolestuttavaa. Miten voidaan perustella, että Niinimäki ei yhtäkkiä olisikaan enää luonnon ydinaluetta? Jos katsoo karttaa, tuulivoima tulee tekemään merkittävän aukon, sillä tuulivoima sijaitsisi keskellä muita luonnon ydinaluetta. Ekologiset yhteydet tulevat kärsimään. Perustelu sillä, että Hattulan kunta suunnittelee kaavoitusta alueelle, ei saisi vaikuttaa maakuntakaavaan. Maakuntakaavan tehtävä on ohjata kuntia, ei toisinpäin. Lisäksi, FCG tekemä tuulivoimaselvitys Kanta-Hämeeseen osoittaa, että Niinimäen tuulivoima-alue on teknistaloudellisesti yksi vähiten sopivimmista alueista. Tämä herättää uudelleen kysymyksen, miksi maakuntakaavaan tulisi merkitä tuulivoima-alue, joka on yksi huonoimpien joukossa.

3) Välinpitämättömyys olemassa olevien selvitysten tuloksiin

Tehtyjen selvitysten perusteella ELY on YVA selvityksessä todennut, että tuulivoimahankkeella on suuria kielteisiä vaikutuksia elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön. Myös alueen asukkaat ovat tyrjänneet hankkeen. Vaikka hankkeeseen liittyen on jo paljon materiaalia tarjolla, vaikuttaa siltä, ettei Hämeen Liitto ota näitä huomioon, vaan jyrää ELY:n asiantuntijoiden ja paikallisten ihmisten yli.

Toivoisin, että luonnokseen annetut kommentit otetaan vakavasti ja huomioidaan kaavan kehityksessä. Niinimäen tuulivoima-alue on poistettava, sillä se muuttaisi alueen luonnetta pysyvästi. Luonto, kultturi ja ihmisten hyvinvointi ovat vaakalaudalla.

Elina Kemppainen

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto Kanta-Hämeen maakuntakaavan ensimmäisen vaihemaakuntakaavan luonnokseen

Me, Hattulan Takajärven Könnölahden kiinteistöjen omistajat ja loma-asukkaat haluamme tuoda esille seuraavat näkökulmat Kanta-Hämeen maakuntakaavan ensimmäisen vaihemaakuntakaavan luonnokseen ehdotetusta tuulivoimala-alueesta Taka-järven ja Renkajärven väliselle metsäalueelle nk. Niinimäen alueelle.

Kaavaselostuksen mukaan tuulivoima-alueiden suunnittelussa tulee turvata puolustusvoimien toimintaedellytykset sekä varmistettava valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen arvojen säilyminen ja otettava huomioon maakunnallisesti arvokkaan maiseman ja kulttuuriympäristön vaaliminen. Mielestämme suunniteltu tuulivoimala-alue Hattulan Takajärven ja Renkajärven väliselle metsäalueelle ei ota huomioon em. arvojen vaalimista. Perustelumme ovat seuraavat:

Alue on tuulivoimapuiston sijoittamiselle täysin sopimatonta aluetta, sillä Niinimäen tuulivoimaosayleiskaavaan mukaan: ”Lähimmät rakennukset sijoittuvat vajaan kilometrin etäisyydelle. Suunnittelualueen lounais- sekä pohjoispuolella, Renkajärven ja Takajärven rannoilla on runsaasti lomarakennuksia, sekä myös asuinrakennuksia. Suunnittelualueen itäpuolella rakentaminen painottuu Hämeen Härkätien varrelle. Lomarakennukset sijoittuvat pääasiassa isompien vesistöjen yhteyteen, kun taas asuinrakennukset taajamiin ja keskeisempien tieyhteyksien läheisyyteen.” Allekirjoittajien mielestä alue on aivan liian lähellä loma-asutusta ja toteutuessaan mahdollistaisi alueen virkistysarvojen tuhoamisen. Sijaintipaikka alueen kahden keskeisin järven välissä korostaa alueen merkitystä hämäläiselle loma-asutukselle. Alueen vaikutuspiirissä on 1000 rakennusta ja 750 loma-asuntoa. Lisäksi alue on aivan liian lähellä Vuohiniemen perinteistä kulttuurimaisemaa ja erityisesti historiallista, Suomen vanhinta tietä, Hämeen härkätietä. Kanta-

Hämeen maakuntakaavan ei tulisi sisältää varauksia, jotka vaikuttaisivat monipuolisesti sen vakituisten ja kesäasukkaiden asumisviihtyvyyteen sekä alueen kulttuuriarvoihin.

Kyseinen alue on merkitty maakuntakaavan luonnoksessa ekologisen verkoston ydinalueeksi ja on kyseenalaista, että suunniteltu tuulivoimala-alue sijoittuisi ydinalueen keskelle. Alue käsittää suuren yhtenäisen metsäalueen runsaine lajistoineen. Tämä on jo sinällään tärkeä luontoarvo ja mielestämme kokonaisuus tulisi säilyttää, etteivät eteläsuomalainen luonto ja sen erämaa-alueet jatkaisi pirstoutumistaan. Ekologisena kokonaisuutena, ilman tuulivoimala-aluetta, alue mahdollistaa alueen vaikutuspiirissä olevien suojelualueiden säilymisen järkevänä kokonaisuutena, eivätkä ne jää yksittäisiksi saarekkeiksi, vaan niitä suojaisi riittävä metsäalue ympäristöpuskurina. Tämä näkökulma on tuotu selkeästi Niinimäen YVA:ssa sivulla 6: ”Tuulivoima-alueesta, sähkönsiirtoreiteistä ja hankealueelle rakennettavasta tiestöstä syntyy välittömiä ja välillisiä vaikutuksia ympäröivään luontoon. Tuulivoima-alueella voi olla suoria vaikutuksia Natura-, luonnonsuojelu- tai luonnonsuojeluohjelma-alueisiin, mikäli hankealue tai sähkönsiirtoreitti sijoittuu suojellulle alueelle tai sen välittömään läheisyyteen.”

Takajärvi on harvoja Etelä-Suomen kirkasvetisiä järviä, joiden tila on luokiteltu erinomaiseksi. Kaava-alue on osaksi suolla, joten on olemassa riski, että kaava-alueella tehtävät rakennustoimet tulevat valuman kautta vaikuttamaan negatiivisesti Takajärven nykytilaan ja muuttamaan sen ekosysteemiä pysyvästi. Lisäksi tulee huomioida, että valuma Takajärvestä Alajokea pitkin johtaa Alajärveen, joka on Hämeenlinnan tekopohjaveden lähde.

Niinimäen YVA-selvityksessä todetaan, että alueella ei ole merkittyjä vaellusreittejä. Jos tuulivoimala-alue toteutuisi, mahdollisuus kehittää aluetta retkeily- ja suojelualueena ei voisi enää toteutua. Yhtenäiset metsäalueet Etelä-Suomessa jatkavat vähenemistään. Siksi tulevaisuuden virkistysmahdollisuudet lähellä eteläsuomalaisia taajamia tulisi turvata ja Niinimäen alue säilyttää tulevaisuuden mahdollisuutena alueen asukkaille ja muualta tuleville retkeilijöille, marjastajille ja muille luonnossa vierailijoille.

Edellä esitettyyn perustuen vetoamme, että Kanta-Hämeen maakuntakaavan ensimmäisen vaihemaakuntakaavan luonnoksessa oleva tuulivoimala-alue Takajärven ja Renkajärven väliseltä metsäalueelta poistetaan, koska kaava mahdollistaisi alueen luonto- ja kulttuuriarvojen tuhoutumisen sekä loma-asutuksen sekä kiinteistöjen arvon huomattavan huononemisen.

Tämän lausunnon allekirjoittajat: Sirkku Riihimäki, Maria Pakkanen, Heikki Pakkanen, Saara Heikkonen, Juha Riihimäki, Merja Veteläinen, Juha Riihimäki, Jari Riihimäki, Senja Riihimäki

Merja Veteläinen

Lausunnon antavat Hattulan Takajärven Könnönlahden kesäasukkaat

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitän mahdollisuudesta vaikuttaa nyt käsittelyssä olevaan, asuin- ja mökkipaikkakuntieni maakuntakaavaan.

Kanta-Häme on eteläisen Suomen keuhkot; on harjuja, laajojakin metsäalueita (erityisesti Evo), järviä ja vesireittejä. Näiden luontoalueiden ja niiden ihmisille suomien henkisten arvojen tulisi näkyä vahvemmin kaavasuunnitelmissa. Konkreettisine seikkoina tulee estää tuulivoimaloiden rakentaminen metsäisille alueille - niiden paikka on teollisuusalueiden liepeillä tai muuten jo rakennetuilla alueilla. Evon alue tulee muuttaa tiedekansallispuistoksi, jolloin sen luonto säilyy ja paranee.

Juuri lausunnolla ollut lounnonsuojelulain muutos luo edellytyksiä luonnonarvomarkkinoille ja kompensatiolle sekä linjaa maakäyttösuunnitelmille raameja. Nämä uudet aiheet on otettava vahvasti huomioon Hämeen Maakuntakaavassa. Maankäyttöä on punnittava tuon edellämäinitun lain hyväksyttävyyshierarkian mukaisesti eli ensisijaisesti rakentaminen ei saa aiheuttaa haittaa alueen luonnolle. Tämä on se tärkein. Toissijaisesti alueelle rakentaminen saa aiheuttaa vain tilapäistä, vähäistä haittaa luonnolle. Kolmannessa vaiheessa arvioinnissa, jos rakentamiselle siis olisi jokin PAKOTTAVA tarve, aiheutettu haitta on kompensoitava. Tämän arvion perusteella en näe mitään oikeutettua perustetta rakentaa tuulivoimaloita Hattulan Niinimäelle, Hämeenlinnan Rengon alueelle enkä muille sisämaan metsäisille mökki- ja virkistysalueille, hiljaisille luonnon aidoille alueille.

Kaavan eteen on nähty valtavasti vaivaa ja työtä, kiitos siitä. Esittelyssä tuli ilmi, että valtiovallan taholta on saneltu energiatuotantoon liittyen rakentamiselle varattavia alueita. Tämä ei ole laillinen tapa edetä asiassa. Kaavatyön ammattilaisilla on vastuu tietojensa ja saamansa palautteen pohjalta rajata Hämeen metsäylänsä, Niinimäki ja muutamat muut alueet virkistys- ja mökkikäyttöön, jättäen ne mahdollisimman luonnontilaisiksi.

Erityisen iloinen olen kaavan tavoitteesta parantaa junaliikennettä maakunnassa - se palvelee Hki-Hml radanvarren miljoonaa asukasta, on ekologista ja energiatehokasta. Jään odottamaan toteutuksia!

Liisa Helamaa

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitos mahdollisuudesta vaikuttaa maakuntakaavan valmisteluun. Arvostan, että kaavassa huomioidaan vahvasti luontoarvot ja kulttuurin merkitys. Luonnon monimuotoisuus on todella tärkeä asia alueella, jossa on rikas luonto, hiljaisuuden tila ja puhtaat järvet. Näillä on suuri merkitys koko eteläisen Suomen virkistysalueena ja rauhoittumisen tilana. Tätä vasten ihmettelen suuresti, miksi voimalitosten rakentamista suositaan Niinimäen alueella, joka on jo tutkimuksissa todettu luontoarvojensa puolesta vähiten soveltuvaksi paikaksi voimalahankeille. Voimalat tuotaisiin etelä Hattulan asukkaiden asuinympäristön tuhovoimaksi. Alue on kaavoitettu mökkialueeksi ja nyt se kaavoituslupaus petettäisiin. Tuulivoimaloiden haittavaikutuksista on niin paljon tutkimustietoa, että se tie luulisi jo olevansa loppuunkäsitelty. En puolla tuulivoimaloita. Kaavan tulisi pitäytyä kestävän virkistyskäytön puoltajana ja ihmisten tulisi oppia vähentämään kulutusta ja vaihtoehtona löytää luonnonmonimuotoisuus ja rauha. Toivon, että kaavan lopullinen versio painottaa sitä voimalaitosten sijaan. Kiitos aherruksestanne! Ystävällisin terveisin Hannele Virtanen

Hannele Virtanen

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Antti Peltovuoren säätiö omistaa Kärpänojan tilan Lopen kunnan Topenon kylässä. Tila sijaitsee Kaakkomäen länsipuolella. Mäki on valtaosin Kärpänojan tilan mailla. Pääosa tilaa on 54-tien eteläpuolella. Tien pohjoispuolella on tilasta noin 60 hehtaaria. Nyt valmisteltavassa

1. vaihemaakuntakaavassa on tilan kohdalla yksi uusi merkintä. Jo olevassa Maakuntakaavassa 2040 on Kärpänojan mailla yksi merkintä.

Antti Peltovuoren säätiön hallitus tarkasteli Maakuntakaavaa 2024 ja

1. vaihemaakuntakaavan luonnosta kokouksessaan 13.1.2026 ja päätti antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Arvokas geologinen muodostuma numero 154

Maakuntakaavassa 2024 koskee Kärpänojan tilaa arvokas geologinen muodostuma 154. Kaakkomäki on osa merkinnän osoittamaa aluetta. Kaakkomäen lakialue ja länsirinne ovat säätiön mailla. Merkinnällä 'osoitetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita harjuaalueita, kallioalueita ja moreenimuodostumia'. Tämä luonnehdinta kuvaa aluetta hyvin. Säätiön metsätalous on alueen erityisluonteen mukaista.

Tuulivoimaloiden alue numero 1130

Kanta-Hämeen maakuntakaavan 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa oleva Pappilanläänin tuulivoimaloiden alue on osaksi Kärpänojan mailla, noin sadan hehtaarin verran. Suurin osa rajautuu Kärpänojan tilaan. Alue on tuulivoiman tuotannon kannalta hyvä. Se on kauttaaltaan suomalaisittan korkeaa ylänkömaata.

Antti Peltovuoren säätiö kannattaa tuulivoiman lisäämistä. Säätiö ei kuitenkaan voi suositella sitä juuri tälle seudulle. Alue on osa lounaisen ja eteläisen Suomen harjannemaaston ydintä. Se on luonteeltaan ja luonnoltaan ainutlaatuinen. Siitä on osoituksena muun muassa yllä mainittu maakuntakaavan merkintä 'arvokas geologinen muodostuma'. Pysyviä maisemaan vaikuttavat muutokset ovat peruuttamattomia. Lisäksi alueella tai sen läheisyydessä on asutusta.

Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa on yhdeksän tuulivoimaloiden aluetta. Mikäli yksi niistä, Lopen Pappilanlääni, jätetään pois, vastaava energiamäärä voidaan tuottaa maakunnan muilla alueilla ilman kohtuuttomia ja jopa peruuttamattomia haittoja ympäristölle ja ihmisille.

Koskimäki Antti

Antti Peltovuoren säätiö - Antti Peltovuoren säätiön hallitus

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pälkäneen kunta kiittää lausuntopyynnöstä ja pitää vaihemaakuntakaavan luonnosta pääosin hyvin laadittuna ja asianmukaisena. Kaavalla ei juurikaan ole vaikutuksia Pälkäneen kuntaan. Poikkeuksena tähän voidaan pitää maakuntarajat ylittäviin kaasulinjoihin liittyviä suunnitteluvaramuksia.

Suomen valtio on antanut Gasgridille tehtäväksi kansallisen vetyverkon suunnittelun. Gasgrid on hankkeen alussa esitellyt kunnille alustavia vetyverkon sijaintivaihtoehtoja, joihin on kuulunut myös vedyn siirtolinja Hämeenlinnasta Pälkäneen Murronmäen kautta Valkeakoskelle ja edelleen Tampereelle. Nyt Gasgridin vetyverkkohankkeen 1. vaihe on ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä. 1. vaiheessa tutkitaan Kanta-Hämeen osalta linjausta Riihimäeltä Lopen kautta Forssaan ja edelleen rannikolle.

Vaihemaakuntakaavan selostuksessa kerrotaan mahdollisista myöhemmistä vaiheista: "Gasgridin kansallisen vetyverkon rakentamisen 1. vaiheeseen ei sisälly vetyputkikyhteyttä Hämeenlinnan tai Tampereen seudulle. Vetyverkon kehitysmahdollisuuksien kannalta on tunnistettu, että myöhemmissä vaiheissa vetyverkostoa olisi tarpeen täydentää Riihimäeltä pohjoiseen kulkevalla haaralla. Riihimäki-Hämeenlinna-Toijala-linjalla kulkee myös nykyinen Gasgridin maakaasuverkko. Maakaasun ja vedyn verkostojen lisäksi myös hiilidioksidin kuljettaminen putkiverkostossa on tulevaisuudessa mahdollista. Maakuntakaavan merkintä kaasulinjan yhteystarpeesta pohjoiseen kuvastaa yleispiirteistä mahdollisen vety- tai monikaasuputken suuntaa. Merkintä kulkee pääasiassa nykyisen maakaasuverkon tuntumassa, mutta yhteystarvemerkinä ei osoita kaasuputken tarkkaa sijaintia."

Tätä myöhempää linjausta varten luonnosvaiheen kaavakartalla on osoitettu kaasulinjan yhteystarve Helsinki-Tampere moottoritien suuntaisesti Hämeenlinnasta Toijalaan ja edelleen pohjoiseen päin.

Pälkäneen kunta toivoo, että kaavaluonnoksessa esitetyn Hämeenlinna-Toijala yhteystarpeen lisäksi myös Pälkäneen kautta Valkeakoskelle kulkevaan vaihtoehtoon varaudutaan maakunnan tasolla. Yhteystarpeeseen Pälkäneen suuntaan tulisi varautua vähintään niin, ettei maakuntakaavoitus tulevaisuudessa rajoita yhteyden suunnittelua tai toteuttamista eikä aseta sitä muiden reittien kanssa eriarvoiseen asemaan.

Pikka Pauliina
Pälkäneen kunta

Jakonen Aarni-Pekka
Pälkäneen kunta - Kunnanhallitus 9.2.2026 § 27

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vuohiniemen-Myllykylän-Kynnösjärven-Renkajärven alueen vakituisina asukkaina vastustimme 1. vaihemaakuntakaavan luonnosta toukokuussa 2024 ja vastustamme sitä edelleen. Hämeen liiton vuoden 2016 selvityksessä Renkajärven alue on merkitty maaseutumaiseksi hiljaiseksi alueeksi. Tässä 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa alueemme ei enää ole hiljaista aluetta. Perusteita ei tälle ole annettu, mutta syynä lienee Kanta-Hämeeseen asetettu hiilineutraalisuus vuoteen 2035 mennessä ja kaavaselostuksen sivun 14 huomautus Hattulan Niinimäkeen suunnitellusta 9–12 voimalan alueesta, jonka yhteenlaskettu nimellisteho on 86 MW. Kaavaluonnoksessa ei sen sijaan tarkastella sitä onko voimala-alue tuolle paikalle kuinka sopiva. Riittää, että joku on voimaloita sinne suunnitellut.

1. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa on Niinimäen alueelle merkitty tuulivoimala-alue. Hämeen maakuntaliiton vuonna 2023 valmistuneessa tuulivoimaselvityksessä Renkajärven alueen tuulivoimala-alueet oli arvioitu teknis-taloudellisesti tuulivoimatuotantoon huonosti sopiviksi kolmella sivulla asuinkiinteistöjämme. Orpon hallitus linjasi tuulivoiman rakentamiseen liittyviä ehtoja kahdesti vuoden 2025 aikana. Molemmissa linjauksissa kuitenkin vahvistettiin maakuntakaavoituksen roolia. Merkitsemällä maakuntakaavoissa uusia alueita tuulivoima voidaan tuoda suosituksia lähemmäksi asutusta ja toisaalta etäisyyssääntelyä ei sovelleta alueilla, joissa jo on tuulivoimaa. Hämeessä ei ilmeisesti olla jättämässä mitään varmistamatta, sillä Orpon hallituksen linjausten mukaisesti Niinimäen voimaloiden tulon jälkeen esteet kahden muunkin alueen toteuttamiseen poistuvat?

Toistamme myös jo aiemmin esittämämme huolet tuulivoiman laajemmista vaikutuksista ympäristöömme. Renkajärvi on Hämeen alueella harvinainen karu, ekologiselta tilaltaan erinomaiseksi luokiteltu järvi. Siihen laskee vain metsä- ja suoalueilta tulevia ojia. Tuulivoiman rakentaminen vaikuttaa Renkajärven valuma-alueeseen paljon laajemmin kuin tuulivoimaloiden rakennusaltalta. Renkajärven valuma-alueella tehtävät muutokset, kuten kuivatusojat, lähteiden ja lähdealueiden muokaus, tiepintojen ja siirtolinjojen rakentaminen jne, vaikuttavat paitsi valumien määrään, valumavesien laatuun myös niiden ajoittumiseen.

Muistutamme, että vakituisen asutuksen kiinteistöt saavat juoma- ja käyttövetensä omista kaivoistaan. Niinimäen tuulivoimapuiston rajausta tulee vain 200–300 metrin päähän Rengon 1-luokan pohjavesialueen muodostumisalueen rajasta. Tällä alueella ei ole mahdollisuutta kunnalliseen vesihuoltoon ja pohjaveden antoisuutta sekä laatua heikentävät toimenpiteet jättävät paitsi meidät myös pohjavesialueen kaksi pumppaamoja ilman vettä. Ilmastomuutoksen myötä ennustettu kuivien kausien pidentyminen ja toisaalta keskilämpötilan nousu korostavat huolta pohjaveden riittävydestä jo muutenkin. Hämeen Liiton 2.5.2016 päivätyn ”Hämeenlinna ja Hattulan pohjavesialueiden suojelusuunnitelman” mukaan Rengon pohjavesialueella on merkittävä määrä käyttöönnottomia pohjavesivaroja. Lisäksi Onkilammi-Tunturilammin Natura-alue on riippuvainen läheisistä harjuista purkautuvasta pohjavedestä, alueelta, jonne nyt suunnitelmaan tuulivoimaan liittyviä rakenteita.

Kyse ei ole siitä, että lähtökohtaisesti vastustamme kaikkea alueelle esitettyä toimintaa, sillä tämä alue on ollut tehokkaassa käytössä oikeastaan aina. Jo muinaiset viikingit kulkivat näillä seuduilla, Renkajokea on säännöstelty pääosin 1600-luvulta peräisin olevien patorakentein alun perin sahojen ja myllyjen vesivoiman tarpeisiin. Nykyisin padot lähinnä pitävät vettä virkistyskäytön tarpeisiin soveltuvalla tasolla estäen veden vapaata virtausta ja rajoittaen kalojen liikkumista. Metsät ovat tehokkaassa talouskäytössä ja aivan asuinalueemme vieressä on edelleen tuotannossa oleva turvetuotantoalue. Kotitalouksiemme jäsenet ovat mm. olleet sammuttamassa turvetuotannon aumapaloja. Kaikilla näillä ympäristössä tapahtuvilla toiminnoilla on ollut ja on edelleen vaikutuksensa ympäristöön. Metsätalous ja turvetuotanto ovat mm. tummentaneet sekä rehevöittäneet vesistöjämmä kymmenien vuosien ajan.

Alueemme luonto ei siis ole koskematonta, mutta kaikesta huolimatta se on monimuotoista metsä- ja suoaluetta, jolla elää useita suojeltuja sekä herkkiä eläin- ja kasvilajeja. Uhanalaisten lajien ja herkkien ekosysteemien on todettu kärsivän tuulivoimaloiden ja infrastruktuurin aiheuttamasta häiriöstä. Luontokadon pysäyttäminen, luonnonmonimuotoisuuden elvyttäminen ja luonnonarvojen vaaliminen on kirjattu Orpon hallitusohjelmaan sekä alueidenkäyttölain maakuntakaavan laadittaessa huomioon otettaviin seikkoihin. Hämeen liitto on linjannut, että maakuntakaavassa vetovoimainen elinympäristö -teemaa tuetaan vahvasti luonnon monimuotoisuuden ja turvaamisella päivitettyillä aluerajauksilla ja huomioimalla ekologisen verkoston ydinalueet. Renkajärven itä- ja Kynnösjärven eteläpuolelle on rajattu ekologisen verkoston ydinaluetta, mutta Niinimäen voimala-alue sijoittuu Renkajärven länsirannalle.

Vuohiniemi on aikanaan ollut asukasluvultaan Hattulan neljänneksi suurin kylä. Täällä oli vielä 1960-luvulla poliisi ja terveysasema, 1970-luvulla koulu, 1990-luvulla kauppa sekä posti ja 2000-luvulle asti vapaapalokunnan yksikkö. Vakituksia asukkaita on mykyään enää vähän, vuokrattavia mökkejä joitakin, mutta mökkiläisiä sitäkin enemmän. Alueella siis edelleen eletään ja kiinteistöt vaihtavat omistajia. Eri asia on, jääkö enää kukaan jäljelle enää tämän viimeisen tulijan, tuulivoiman, jälkeen? Vai onko tavoitteena tyhjentää alueelta loputkin asukkaat, heidän taskunsa ja lopulta karkottaa myös mökkiläiset? Alueella olisi potentiaalia paljon suuremmalle asujajoukolle, mutta tämä edellyttäisi alueen vetovoiman nostamista, ei heikentämistä. Laajemman vakituisten asukkaiden

joukon edustajina toimme toukokuun 2024 muistutuksessamme esille myös huolestamme alueen matkapuhelin- ja televisioverkkojen toimintakyvyn heikkenemisestä entisestäänkin tuulivoiman tulon myötä ja nostamme asiaa edelleen esiin. Maakuntakaavaa laadittaessa tulee katsoa, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa.

Maakuntakaavan valmisteluun liittyvät tuulivoimalaselvityksen internet-sivuilla esitetään, että ”Yhden tuulivoimalan elinkaari on nykyisin noin 30 vuotta. Sinä aikana kyseiselle kunnalle, jossa voimala sijaitsee, kertyy noin 400 000 euroa kiinteistövero. Tämä tarkoittaa, että mikäli Kanta-Hämeen alueelle toteutuisi 490 tuulivoimalaa, kunnille syntyy yhteensä noin 196 miljoonaa euroa kiinteistöverotuloja. Lisäksi kunnille syntyy usein myös jonkin verran kunnallisverotuloja. Maanomistajat saavat vuokratuloa tuulivoimayhtiölle vuokraamastaan maa-alasta.”

Ympäristöministeriössä on vuoden 2025 lopulla alettu valmistella uutta lainsäädäntöä käytöstä poistettujen maatuulivoimaloiden purkamisesta. Luotavalla rahoitusmallilla varmistetaan, että purkamisesta aiheutuvat kustannukset katetaan myös tilanteissa, joissa voimalatoimintaa harjoittava yhtiö on maksukyvytön. Niinimäen tuulivoimalahankkeen takana oleva yhtiö keikkaa lehtitietojen mukaan, maksettuaan tuulivoimarakentamiseen saamansa tuet ulkomaisille sijoittajilleen, jo nyt konkurssin partaalla. Maakuntaliiton laskelmien taustat ja oikeudellisuus tulee tarkistaa ennen maakuntakaavaan tehtävien, tuulivoimaa koskevien kirjausten tekoa. Mikäli laskelmat eivät pidä paikkaansa on esitettyjä maakuntaluonnoksen kirjausluonnoksia pystyttävä myös purkamaan. On hyvä muistaa, että tuulivoimalan arvioidun käyttöiän, 25–35 vuotta, tuulivoimalat vaikuttavat alueella asuvien elämään joka päivä.

”Maakuntakaava on yleispiirteinen, pitkän aikajakson suunnitelma alueiden käytöstä maakunnassa ja sen eri seuduilla.” Se ohjaa kuntien yleis- ja asemakaavoitusta ja viranomaisten muuta alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua ja sillä on alueidenkäyttölain mukaisesti erilaisia oikeusvaikutuksia, jotka kohdistuvat kuntakaavoitukseen sekä viranomaistoimintaan. Tämän vuoksi on tärkeää, että tehtävät kirjaukset ovat oikeudenmukaisia, oikein ja ne on tehty oikeilla perusteilla.

Haluamme vielä kysyä, että jos muualla tuulivoimaa voidaan sijoittaa teollisuusalueiden kupeeseen alueille, jossa jo ennestään on teollisuuden tuomaa toimintaa äänineen, niin miksi ne Hämeessä pitää sijoittaa näille viimeisille hiljaisemmille, luontoarvoiltaan rikkaille, alueille?

Ilona Joensuu
Vakituisten asukkaiden, maanomistajien joukko

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vastustan jyrkästi tuulivoiman rakentamista Niinimäkeen.

Perustelut:

- myllyt ovat järkyttävän isoja. 200m korkeudessa roottorin navassa vatkaa satoja litroja öljyä, joiden 100m pitkät roottorin lavat saattavat rikkoontua
- jättimäisiä lapoja syövä eroosio levittää ympäristöön mikromuoveja
- roottorin lapoihin kuolee lintuja, massoittain hyönteisiä
- roottorin lavat aiheuttavat jatkuvaa ääntä pitkälle ympäristöön kauniilla Tammelan järviylängön alueella, joissa on satoja mökkejä. Ja jopa kauemmaksikin, kuten Hämeenlinnaan.
- myllyjen lavat voivat jäätyä talvella, jolloin sähköä eniten tarvitaan

Toivon sydämestäni, että Hattulan kunta ajaa hankkeen torppaamista. Tämä Vihreä Hulluus sallii nykyään tehdä mitä vaan ja minne vaan. Nykyisellään aiheutetaan peruuttamatonta tuhoa ympäristöömme.

Kunta tietysti havittelee verotuloja, mutta varmuus niiden kohdistumisesta kunnalle ei ole ollenkaan taattua jatkossa.

Tässä linkki artikkeliin

Uudistus voi viedä tuuli-voima-kunnilta miljoonien tulot

<https://yle.fi/a/74-20133721>

Olemme suunnitelleet muuttavamme pysyvästi vapaa-ajankotiimme Hattulaan, koska se on alueen kaavan mukaan mahdollista. Jos tuulivoimalat rakennetaan, emme todellakaan muuta pysyvästi.

Ystävällisin terveisin, mutta yöunia verottaen

Anna

Anna Uppala

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vastustan Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa korostettuna esitettyä "puhtaan siirtymän" ensimmäisenä kohtana esitetyn tuulivoiman rakentamisen mahdollistamista Kanta-Hämeen alueelle. En kannata tuulivoiman rakentamista minnekään Suomeen. Perusteet alla.

1. Alueen ainutlaatuisuus eteläisessä Suomessa

Niinimäen tuulivoiman tuotantoalue olisi päänavaaja tälle maisemat ja luonnon pilaavalle lyhytnäköiselle voitontavoittelulle. Suunnittelualue kuuluu Tammelan järviylänköön ja on harvinaisen puhtasvetisten järvien täplittämä ainutlaatuinen kokonaisuus näinkin eteläisessä Suomessa. Suunnittelualue on harvaan rakennettua hiljaista aluetta ja on siksi sellaisenaan ehdottomasti säilyttämisen arvoinen jälkipolville. Ennallistaminen on rakentamisen jälkeen todella pitkä prosessi ellei mahdoton. Tällaisilla hankkeilla on merkittäviä ympäristövaikutuksia laajan alueen luonnolle, asukkaille ja kiinteistön omistajille. Alue ei missään nimessä sovellu tuulivoiman tuotantoalueeksi.

Takajärvi ja Renkajärvi ovat tärkeitä pesimä- ja ravinnonhankkimisalueita alueen runsaalle linnustolle. Pyyhkäisykorkeudeltaan 300 metria korkeat tuulivoimalat olisivat merkittävä uhka maata alaspäin tarkkaileville petolinnuille. Kanallinnuston pesimäalueet sijaitsevat hiljaisissa korpimetsissä, jotka nyt pirstoutuisivat tuotantoalueen huoltotieverkoston ja itse myllyjen häiriön vuoksi. Kaakkuri pesii useissa suunnittelualueen lähilammissa. Kaakkuri pesii vähäkalaisten metsälampien rantamättäillä (esim. Verilampi suunnittelualueen koillispuolella). Renkajärvi mm. luonnon muikkukantoineen on ravintolähde suojellulle

kaakkurille. Tuulivoimalat uhkaisivat kaakkurin ikiaikaisia pesintä- ja ravinnon hakualueita. Muut vesilinnut, kuten Renkajärvellä pesivät kuikat, olisivat myös vaarassa tuulivoimaloiden vuoksi. Suunnittelualueen ympäristössä suoalueet ovat kurkien elinalueita. Syksyisin valtavat kurkiaurat suuntaavat

suunnittelualueen yli pitkälle muuttomatkalleen.

Tuulivoiman käyttö sisältää aina tulipalo- ja öljyvahinkoriskin. Tuulivoiman öljyvahinkoja on sattunut Reposaassa 28.8.2024, Pyhäjoella 1.8.2023 ja Kannuksessa 14.10.2022. 3-5 MW:n voimalan muuntajissa on öljyä noin 2–3 tonnia/voimala. Lisäksi tuulivoiman tuotantoalueen sähköaseman muuntajissa arvioidaan olevan öljyä noin 20–25 tonnia.

Euroopassa on sattunut tulipaloja, joten kuivassa metsämaastossa tällainen olisi Hämeen järviylängölle kohtalokas.

2. Nk. puhdas siirtymä tai vihreä siirtymä, ts. tuulivoima sähköenergian tuotantotapana toimimaton Suomen kaltaisessa maassa

Tämä talvi, kuten monet aiemmat talvet ovat osoittaneet, miten sopimaton energian tuotantotapa tuulivoima on Suomeen. Silloin, kun sähkön tarve on suurin, tuulivoiman osuus tuotannosta on vähäisin. Suomi ei ole ollut tämän vuoksi omavarainen nykyajan perushyödykkeen eli sähköenergian suhteen. Yli viidesosa Suomen tarvitsemasta sähköenergiasta on jouduttu ostamaan kalliiseen hintaan ulkomailta. Maa, joka ei ole sähkön suhteen omavarainen, ei houkuttele alueelleen esim. valmistavan teollisuuden investointeja.

Tuulivoima ei myöskään tuota inerttia eli sähköverkon tarvitsemaa vakautta sähkön taajuuteen. Se tarvitsee aina rinnalleen säävarmaa säätövoimaa. Näin ollen sen tarjoama kustannushyöty on hyvin kyseenalainen.

3. Tuulivoiman erittäin kielteinen vaikutus alueen asukkaille ja kiinteistön omistajille

Jo tuulivoiman kaavoituksen valmistelu romahduttaa alueen kiinteistöjen arvon ja todella merkittävä asia: laskee kaikki laajalle alueelle suunnitellut kiinteistöjen investoinnit nolnaan. Kukaan ei halua rakentaa tai kehittää mitään, jos alueelle edes suunnitellaan tuulivoiman rakentamista. Tällä on suuri vaikutus monille laajan alueen yrittäjille, palveluiden ja tarvikkeiden myyjille.

Lisäksi tuulivoiman tuotantoalueiden sijoittaminen kauaksi kaupungeista eli sähkön käyttäjistä vaatii mittavat sähkön siirtoverkot, jotka taas osaltaan aiheuttavat merkittävää haittaa luonnolle, maisemalle, asukkaille.

4. Maakunnan strategia ei tue tuulivoiman rakentamista

Maakunnan strategiassa ei mainita sanallakaan tuulivoimasta; maakunnan tulee panostaa ympäristöön ja sen suojeluun, viihtyvyyteen ja virkistyspalveluiden ja vapaa-ajan asumisen (monipaikkaisuuden) kehittämiseen. Tuulivoima ei todellakaan tue näitä tavoitteita.

5. Historia

Renkajärven alueella kulkee Suomen vanhimman tien, Hämeen Härkätien talvitie. Talvitien uralta on 1900-luvun alussa löydetty mm. 1000v. vanha hopea-aarre, jonka joukossa oli ns. Luurilan lintu koru. Talvitien osuus järven eteenkin järven länsipuolelta on tutkimaton ja juuri tälle alueelle ollaan suunnittelemassa tuotantoaluetta massiivisine betoniperustuksineen ja huoltoteineen.

Timo Uppala

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto liittyy suunnitteilla olevaan Hattulan Niinimäen Tuulipuistoon.

Vastustan tuulipuiston rakentamista ko. alueelle vapaa-ajan asunnon viihtyvyyden, käytettävyyden ja arvon alenemisen vuoksi.

- viihtyvyys kärsii meidän kesäasunnon tontilla ja ranta-alueella, tuulimyllyjen näkymisen takia. Kaunis luonnon maisema "pilaantuu".

- meluhaitta ja mahdollinen terveyshaitta (välkehdintä ym.)

- matkapuhelimen kuuluvuus ja mahdolliset TV-lähetysten häiriöt.

Tarja Keskinen

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto liittyy suunnitteilla olevaan Hattulan Niinimäen Tuulipuisto hankkeeseen:

Vastustamme tuulipuistoa tälle alueelle seuraavista rantakiinteistöjen arvon alenemiseen liittyvistä syistä:

- 1) Tuulimyllyt näkyvät meidän sekä monen muun mökkiläisen kiinteistölle pilaten kauniin luontomaiseman.
- 2) Tuulimyllyjen aiheuttamat meluhaitat ovat ilmeisiä.
- 3) Todistettavissa vastaavista tuulipuistoista on, että liikkuvat isot myllyjen lavat aiheuttavat häiriötä sähkömagneettiseen säteilyyn joka vaikuttaa suoraan heikentävästi sekä matkapuhelinverkon kuuluvuuteen, että antenniverkon TV-lähetysiin.

Ari Keskinen

Digitaalisen tiedonsiirron ammattilainen (Matkapuhelinverkot (2G, 4G, 5G,tuleva 6G) sekä TV antenniverkot (DVB-T2)

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Alla mielipiteeni alueella vapaa ajan asunnon omistajan puolisona. Kaavaillut tuulimyllyt romahduttavat asunnon arvon puhumattakaan kaikista kielteisistä näkö-, välke- ja melihaitoista.

1 – Niinimäen tuulimyllyalue vaikuttaisi hyvin kielteisesti koko Renkajärven ja sitä ympäröivän alueen käyttöön virkistykseen sekä vakituiseen ja vapaa-ajan asumiseen, kun hiljaisuus häviäisi ja maisema tuhoutuisi. Sama vaikutus ylettyy Takajärven ympäristöön, Hyrvälään ja Kouvalaan. (Viittaa myös Elyn antamaan perusteltuun päätelmään voimala-alueen vaikutuksista, Ely on nimittäin kirjoittanut olevansa tätä mieltä, vähän eri sanoin tietenkin.)

2 – Niinimäki on keskeinen ja olennainen osa Etelä-Suomen luonnon ydinaluetta ja ekologista verkostoa. Sen havainnollistamiseksi tein oheisen kartan, jossa otin pohjaksi maakuntaliiton aiemmin tekemän luonnon ydinaluekartoituksen (tumman- ja vaaleanvihreät alueet sekä ekologiaa yhteyksiä kuvaavat leveät viivat). Lisäsin siihen päälle ohuin punaisin viivoin kaavaluonnoksen uudet myllyalueet ja ohuin vihrein viivoin jäljelle jäävät, luonnokseen merkityt luonnon ydinalueet. Järviylängön kokonaisuus menee rikki ja moni keskeinen yhteys katkeaa. Se on maakunnallinen asia, eikä Niinimäkeä voi merkitä maakuntakaavassa myllyalueeksi vain siksi, että Hattula haluaisi.

3 – Kaavamerkintä on juuri hyväksytyn maakuntaohjelman vastainen. Syksyn hyvä uutinen oli se, että maakuntaliiton uusi maakuntaohjelma (eli maakunnan strategia) oli täsmälleen samaa mieltä kanssamme: ei sanaakaan tuulivoimasta; maakunnan tulee panostaa ympäristöön ja sen suojeluun, viihtyvyyteen ja virkistyspalveluiden ja vapaa-ajan asumisen (monipaikkaisuuden) kehittämiseen.

Pirkka Antila

Asia: HL/464/03.00.00/2023-2

Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 1. vaihemaakuntakaavan luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

3.7.2 Ilmastonmuutoksen vaikutuksia maa - ja metsätalouteen

Kohta Metsämaa on muuttunut päästölähteeksi (1,12 Mt CO₂-ekv. vuonna 2023 on virheellinen.

Ohessa Luonnonvarakeskuksen lausuma ko. aiheesta, jonka pohjalta kyseinen kohta tulee korjata ennen kuin asiakirja, nyt nähtävillä olevan luonnoksen pohjalta julkaistaan.

” Metsien puustonielu ja maaperäpäästöt lähes yhtä suuret

Ennakkotulosten arvio metsämaan nielusta vuodelle 2024 oli -0,15 Mt CO₂-ekv. Puuston kasvu ylitti kokonaispoistuman (hakkuut ja luonnonpoistuma) ja puuston nettonielu oli -11,1 Mt CO₂-ekv. Myös kivennäismaametsien maaperä oli -0,8 Mt CO₂-ekv. nielu, mutta turvemaametsien maaperän päästöt olivat lähes yhtä suuret kuin puuston ja kivennäismaan yhteenlasketut nielut. Vuodesta 2023 metsien nettonielu pieneni 3,5 Mt CO₂-ekv., kun puuston nettonielu pieneni kasvaneiden hakkuiden myötä, turvemaiden hiilidioksidipäästöt kasvoivat ja kivennäismaiden nielu pieneni.

Metsämaa on vuoden 2024 ennakkotulosten mukaan pysynyt nettonieluna koko aikasarjan ajan, mutta nielu on pienentynyt merkittävästi 2010-luvun alusta. Nettonielua ovat heikentäneet monet tekijät: lisääntyneet hakkuut, luonnonpoistuman lisääntyminen, puustobiomassan pienentyneet kasvuarviot, turvemaametsien kasvaneet hiilidioksidipäästöt ja kivennäismaametsien maaperänielun heikkeneminen.”.

Lähde:

<https://www.luke.fi/fi/uutiset/maankayttosektori-pysyy-suurena-paastolahteenamutta-metsat-ovat-pieni-nielu-kasvihuonekaasuinventaarion-2024-ennakkotiedoissa>

Carl Voigt
MSc Maisema-arkkitehti, metsänomistaja